

SINIF PUSULASI

İki Aylık Teorik Dergi

Ocak / Şubat 2000

Fiyatı: 500.000 TL (kdv dahil)

- **Bir Yüzyılın Ardından**
- **İmralı Savunmaları Tekelci Kapitalistlerin Egemen Düşüncelerinin Dağıtımına Aktif Bir Katılımdır**
- **Dinler ve Kadın Sorunu Üzerine**
- **Türkiye-AB İlişkileri**
- **Yaşamı Devrimci Tarzda Örgülemek**
- **Boru Hatları Rekabeti**
- **Tarih Bilinci: Uluslararası Sendikal Hareketin Gelişimi**

5

● **Bir Yüzyılın
Ardından**

SUNU

Merhaba;

”**Bir Yüzyılın Ardından**” başlıklı yazı, 20. yüzyılı iki dünya görüşü açısından ele alıyor. Bir taraftan 21. yüzyıla girerken kapitalist dünya ve emperyalizmin gelişmesi, diğer taraftan da marksizm - leninizmin gelişmesi, sosyalizmin Ekim Devrimi ile salt teori olmaktan çıkarak maddi güce dönüşmesi; 20. yüzyılın ikinci yarısında biriken ve Marksist teorinin çözmekle karşı karşıya bulunduğu sorunların neler olduğuna işaret etmeye çalışıyor.

”**İmralı Savunmaları Tekelci Kapitalistlerin Egemen Düşüncelerinin Dağıtımına Aktif Bir Katılımdır**” başlıklı yazı, emperyalist burjuvazinin ve gericiliğin, düşünce üretimi ile görevli ideologları, proletarya ve halkların zihninde devrim fikri, umudu ve kurtuluşunu unutturmak, kazımak ve yok etmek için dünya ölçeğinde yoğun ve kapsamlı bir saldırı içindedirler. Burjuvazinin ideolojik ve politik üretim ve dağıtım merkezleri, dünyanın her köşesinde yeni kollar açıyorlar. Sözde “İmralı Manifestosu”(!) bu komple faaliyetin Kürdistan şubesi olarak işlev görüyor.

“İmralı Savunmaları”nın devrim fikrine, sosyalizm teorisine ve pratiğine yönelik saldırısı bu çerçevede görülmelidir. Yazı devlet, devrim ve demokrasi kavramları üzerine İmralı safsatalarının gerçek yüzünü ortaya çıkarıyor.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar günü yaklaşıyor. Devletin işkenceci yüzü, tecavüzcü yüzü ile birleşti. “Cinsel tecavüz” ve “taciz”, bir işkence yöntemi olarak 20. yüzyılın son günlerinde de tam olarak bütün boyutlarıyla ayyuka çıktı. Ülkemizde “cinsel tecavüz ve tacize” karşı bir kampanya yürütülüyor.

”**Dinler ve Kadın Sorunu Üzerine**” başlıklı yazı, kadının özel mülkiyet kaynaklı köleleştirilmesi, dinlerin buna nasıl hizmet ettiğini inceliyor. Görülecektir ki, bütün dinlerin ortak bir yanı da, kadını ikinci sınıf görmesi, bu yönlü ortak bir zihniyet taşımasıdır. Sömürgeci faşist rejimin kadına uyguladığı işkence yöntemlerini, burjuvazinin ideolojik egemenlik araçlarından biri olarak “din”le doğrusal bir ilişkisi bulunmaktadır.

”**Türkiye-AB ilişkileri**” yazısında emperyalist ekonomik bir entegrasyon olan AB ile Türkiye arasındaki ilişkilerin bugüne kadarki gelişimini, ABD ve AB’nin bölge ve Türkiye üzerindeki rekabetin, emperyalist bağımlılığın kapsamlaşması ve derinleşmesi, AB emperyalistlerinin demokrasi, insan hakları vb. konularda ikiyüzlü tavırları ele alınıyor ve aynı zamanda Türkiye’nin diğer aday üyelerle karşılaştırılması yapılarak stratejik önemi vurgulanıyor.

”**Yaşamı Devrimci Tarzda Örgütlemek**” yazısında, devrimci düşünce, proleter ahlak ve dünya görüşüne uygun bir yaşamı örgütleme ve üretme; ahlaki cephedeki bozulma, özellikle “duygu dünyası”ndaki çelişkilerin ve çarpıklıkların kaynağı ve buna karşı mücadeleyi konu ediyor.

”**Boru Hatları Rekabeti**” başlıklı yazımızda petrol ve doğal gaz üzerine süren rekabet ele alınıyor. Bakû-Ceyhan boru hattında somutlaşan rekabet, bütün dünyayı yakından ilgilendiriyor. Söz konusu olan, Hazar Havzası enerji kaynaklarının (petrol ve doğal gaz) dünya pazarlarına taşınmasıdır. Güzergah üzerine rekabet, başta ABD ve Rusya olmak üzere emperyalist ülkeleri ve bölgede söz sahibi olmak isteyen Türkiye ve İran gibi ülkeleri karşı karşıya getiriyor. Yazıda Hazar Havzası ve bölgemize sahip olmak için sürdürülen ve giderek derinleşen rekabet ele alınıyor.

“Tarih Bilinci”ne, “**Uluslararası Sendikal Hareketin Gelişimi**”ni aldık. Bu yazı, işçi sınıfının sendikal ve siyasal alandaki uluslararası örgütlülüğünün gelişimi konusunda okuru bilgilendiriyor.

Altıncı sayımızda buluşmak dileğiyle!

SINIF PUSULASI

Sunu	3
Bir Yüzyılın Ardından	5
İmralı Savunmaları Tekelci Kapitalistlerin Egemen Düşüncelerinin Dağıtımına Aktif Bir Katılımdır	21
Dinler ve Kadın Sorunu Üzerine	44
Türkiye-AB İlişkileri	64
Yaşamı Devrimci Tarzda Örgütleme	82
Boru Hatları Rekabeti	92
Tarih Bilinci: Uluslararası Sendikal Hareketin Gelişimi	103

Sınıf Pusulası

İki Aylık Devrimci Sosyalist Teorik ve Politik Dergi
Varyos Yayıncılık adına Sahibi ve Yazışleri Müdürü Duygu Senem
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Asım Bey Sok Vedat Apt. No:30/3 Aksaray/İstanbul
Tel-Fax: (0212) 589 96 03
Hesap No: Varyos Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Yapı Kredi Sirkeci Şubesi 6278-6
Baskı: Ceren Basım Yayın
Dağıtım: BİRYAY

BİR YÜZYILIN ARDINDAN

İnsanlık, bir yüzyılı daha geride bıraktı. 20. yüzyıl da artık tarih oldu. 20. yüzyıl insanlık tarihinin en büyük savaşlarıyla, kitle hareketleriyle, devrimleriyle, ideolojilerinin maddi güce dönüşmesiyle; kapitalizm ve sosyalizmin, burjuvazi ve proletaryanın insanlığın geleceği üzerine mücadelesi ile karakterize olmuştur.

Geride bıraktığımız yüzyılda yaşamın her alanında nicel ve nitel bir dizi değişimler olmuştur. Ama çağımızın karakterinde değişim olmamıştır. 20. yüzyılın karakterini Lenin, şöyle formüle ediyordu;

- “Son 15-20 yıldır, özellikle de İspanyol-Amerikan Savaşı’ndan (1898) ve Boer Savaşı’ndan (1899-1902) sonra, eski ve yeni dünyanın ekonomik ve politik yazını, çağımızın özelliğini karakterize etmek için gittikçe daha çok sık ‘emperyalizm’ kavramını kullanıyor”.

- “Kapitalizm, dünya nüfusunun büyük çoğunluğunun bir avuç ‘ileri ülke’ tarafından sömürgeci baskının ve mali açıdan boğulmasının bir dünya sistemine dönüşmüştür. Tepeden tırnağa silahlı, dünyaya egemen iki-üç haydut (Amerika, İngiltere, Japonya), ‘ganimet’i paylaşıyorlar ve kendi ganimetlerini paylaşma uğrındaki kendi savaşlarına bütün dünyayı çekiyorlar”.

- “Emperyalizm, sosyalist devrimin arifesidir... Emperyalizm, proletaryanın sosyal devriminin arifesidir. Bu, 1917’den bu yana dünya çapında doğrulanmıştır” (Lenin, c. 22, s. 191, 195, 198, 199, Alm).

Emperyalist burjuvazi ve ideologları,

revizyonist blokun çökmesinden ve sosyal emperyalist Sovyetler Birliği’nin dağılmasından; yani 1990/91’den bu yana marksizmin, sosyalizmin nihai olarak yenildiğinin, sosyalizmin yok olduğunun, mücadeleyi “özgür” dünyanın kazandığının ve insanlığın yeni bir dünya düzenine girdiğinin propagandasını yapıyor.

Emperyalist burjuvaziye göre çağımızın nitel bir değişimi söz konusu. Marksizm-Leninizm’e göre çağımız nitel bir değişim uğramamıştır, ama önemli nicel gelişmeler olmuştur. Önemli olan bu nicel değişimleri görebilmek ve yorumlamaktır.

Bu soruna açıklık getirebilmek için Lenin’in yukarıya aktardığımız anlayışlarını çıkış noktası olarak alacağız ve bu anlayışların (çağımız emperyalizm çağıdır, birkaç emperyalist ülkenin hegemonya/talanı mücadelesi ve çağımızın aynı zamanda proleter devrimler ve de ulu sal kurtuluş mücadeleleri çağı olması) temel özelliklerini açacağız.

1 - 21. Yüzyıla Girerken Emperyalizm

a) Üretimin Yoğunlaşması ve Tekeller

"Sanayinin olağanüstü gelişmesi ve üretimin gittikçe daha büyük işletmelerde büyük bir hızla yoğunlaşması süreci, kapitalizmin en karakteristik özelliklerinden biridir... Birkaç on bin işletme he rşeydir; milyonlarca küçük işletme ise hiçbir şey... Tekellerin tarihinin en önemli sonuçları şöyledir: 1) 1860-1870; serbest rekabetin gelişmesinde en yüksek nokta; tekeller belli belirsiz embriyonlar halindedir. 2) 1873

krizinden sonra karteller önemli ölçüde geliíyorlar, ama hâlâ istisnai ve kalıcı değil, geçici olgu durumundalar. 3) 19. yüzyılın sonunda görülen yükselme ve 1900-1903 krizi; karteller bütün ekonomik yaşamın temeli haline geliyorlar. Kapitalizm emperyalizme dönüşmüştür... Üretim toplumsallaşılıyor, fakat mülk edinme özel kalmaya devam ediyor. Toplumsal üretim araçları küçük bir azınlığın mülkiyetinde kalıyor. Şeklen kabul edilen serbest rekabetin genel çerçevesi varlığını sürdürüyor ve bir avuç tekelcinin halkın geri kalan kısmı üzerindeki baskısı yüz kat daha ağır, daha hissedilir ve daha dayanılmaz hale geliyor” (Lenin; “Emperyalizm...” C. 22, s. 200-201, 206, 209, Alm).

100 yıllık gelişme, kapitalizmin 20. yüzyıl tarihi; emperyalizm Lenin’in bu tespitlerinin hâlâ geçerli olduğunu gösteriyor. Değişme sadece nicel. Lenin, “Emperyalizm” eserinde Alman ekonomisinde görülen tekel (kartel) sayısını belirtiyor: 1896’da 250 kartel. Büyüklüğün göreceliğini ve gelişmenin nicel oluşunu göz önüne alırsak o günün 250 kartelini bugün hangi kapsamda bir tekel olarak görürüz, bu sorunun başka bir yönü. Ama yaklaşık bugünkü anlamıyla tekel göz önüne getirirsek, Lenin’in “Emperyalizm” eserini yazdığı dönemde sadece bir tekelin olduğunu görürüz. Çünkü bugün, çok uluslu olmaksızın tekel olmak, ancak çok özel, yabancı sermayeye açık olmayan alanlarda faal olmak anlamına gelir ki, böyle bir iktisadi yaşam alanı olup olmadığını da bilmiyoruz. Her halükarda 20. yüzyılın başında sayısı bir olan çok uluslu tekel, 20. yüzyılın sonunda binlerle ifade edilir olmuştur. Bunların sayısı 1969’da 7 binden 1993’te 27 bine çıkmıştır. 1997’de ise 44 binden fazla çok uluslu tekelin 280 bin yabancı ortaklığı vardı. Ama bunların içinden en büyük 150-200 kadarı dünya ekonomisine hakim durumdalar. Örneğin 1998 verilerine göre sadece 200 en büyük çok uluslu tekelin cirosu 7.592 milyar dolar. Bu, dünya üretiminin %26,3’üne tekabül ediyor. Dünya üretiminin % 26,3’ünü elinde tutan 200 çokuluslu tekelin 176’sı 6 ülkeye ait (ABD: 74, Japonya:41, Almanya:23, Fransa: 19, Britanya: 13 ve İsviçre: 6). Sadece bu altı ülkeye ait 176 tekelin dünya üretimindeki payı da % 23,7 oranında.

Çok uluslu tekelin dünya ekonomisini hangi

boyutlarda kontrol ettiklerini yatırım anlayışlarında da görüyoruz. En büyük 100 çok uluslu tekelin yurt içi ve yurt dışı yatırım oranları şöyle:

En büyük 100 tekelin toplam yatırımlarında yurtdışına yapılan kısmın payı oldukça büyük.

Üretimin yoğunlaşması ve tekeller açısından 20. yüzyılın başından sonuna değişim/gelişme niceldir. Bu durumda, çağımızın, üretimin yoğunlaşması ve tekeller açısından değişmesi değil, tam tersine, “şeklen kabul edilen serbest rekabetin genel çerçevesi(nin) varlığını sürdür(mesi) ve bir avuç tekelcinin halkın... üzerindeki baskısı(nın) yüz (siz bunu bir milyon olarak okuyun bn) kat daha ağır, daha hissedilir ve daha dayanılmaz hale” gelmesi söz konusudur.

b) Bankalar ve Yeni Roller

“Bankaların ilk ve temel faaliyeti, ödemelerde aracılık yapmaktır. Bununla bağıntılı olarak bankalar, atıl sermayeyi faal sermayeye, yani kâr sağlayan sermayeye dönüştürürler, her çeşit para gelirlerini toplayarak, bunları kapitalist sınıfın emrine verirler.

Bankacılık geliştiği ve az sayıda kuruluşun elinde yoğunlaştığı ölçüde, bankalar mütevazı araçlar olmaktan çıkıp, bütün kapitalistlerin ve küçük girişimcilerin bütün para sermayelerini ve belli bir ülkenin ya da birçok ülkenin üretim araçlarının ve hammadde kaynaklarının büyük kısmını ellerinde tutan güçlü tekelcilere dönüşürler. Çok sayıda mütevazı aracının böyle bir avuç tekelciye dönüşmesi, kapitalizmin kapitalist emperyalizme dönüşmesinin temel süreçlerinden birini oluşturur... Bankacılığın gelişmesinde son söz, her zaman tekeldir” (Lenin; agy. s. 214, 224)

20. yüzyılın başında Fransa’da 3- 6 büyük banka, Almanya’da 6-8 büyük banka, Amerika’da Rockefeller ve Margan’ın bankaları bu ülkelerde sermaye hareketini kontrol ediyorlardı.

Bugün, sadece, “ulusal” çapta tekel olarak dünya çapında faal olan bankaların geleceği yok. Gelişmenin bu yönünü gören dev bankalar, dünya hakimiyeti için “ulusal” sınırları aşarak birleşmelere gidiyorlar. Yeni olan bu. Para sermaye, hisse senetleri, değerli kâğıtlar, borsa spekülasyonları alanlarında “Global Players”

olmanın yegane koşulu büyük ve büyümek. Sadece 1994'te ABD'de 550 banka birleşmesi ve devralması gerçekleşmişti. 1995'te ise ABD'nin en büyük sermaye kuruluşu arasında 8 birleşme olmuştur. Bütün emperyalist ülkelerde bu türden birleşmeler oluyor.

20. yüzyılın başında dünya bankacılık sektöründe Alman, Fransız, İngiliz ve Amerikan bankalarının hakimiyeti/büyüklüğü söz konusuydu. Yüzyılın sonuna doğru ise Japonya bankaları önde gidiyorlar. Örneğin 1994 yılında toplam bilanço bazında dünyanın en büyük 20 bankası içinde 15 Japon bankası, bir Alman, bir Amerikan, bir B. Britanya ve 2 Fransız bankası vardı. En büyük 10 bankasının hepsi Japon bankasıydı. 100 yıl içinde değişen bu. Bankacılığın özüne ilişkin olarak bir değişme olmamıştır.

"Üretim yoğunlaşması, bunun sonucu olarak tekeller, sanayi ile bankaların kaynaşması ya da iç içe geçmesi- işte mali sermayenin oluşum tarihi... Az elde toplanmış ve fiilen tekeli olan mali sermaye, şirket kuruluşlarından, emisyonlardan, devlet borçlarından vs. çok büyük ve gittikçe artan kârlar elde etmekte ve bütün toplumu tekellerin yararına haraca keserek finans oligarşinin egemenliğini sağlamlaştırmaktadır. Tekel, bir kez kurulup milyarları gönlünce işletmeye başlayınca politik yapılanmadan ve başka 'ayrıntılardan bağımsız olarak, toplumsal yaşamın bütün alanlarına mutlaka bir kaçınılmazlıkla sızar" (Lenin; agk. s. 236, 241).

"İştirak sistemi" ile başka tekellere katılmak, başka tekellerin his se senetlerini satın almak, kredi vermek, değerli kâğıtları toplama, devlete borç vermek ve nihayetinde borsada oynamak, spekülasyon; bugünün bankacılığının ve mali kuruluşlarının temel özelliği. 20. yüzyılın başında da bu kuruluşlar aynı özelliklere sahiptiler.

Yüzyılın başı ve sonunda dünya borsalarında, mali hareketinde değişen ne? Sadece miktar, nicel değişim. 1910'da dünya çapında değerli kâğıtların toplamı 600 milyar franktı. Bu miktarın 479 milyar frankı İngiltere (142), ABD (132), Fransa (110) ve Almanya'ya (95) aitti. Japonya'nın payı ise 12 milyar franktı. Bugün ise dünya döviz pazarlarının günlük cirosu 1989'da 590 milyar dolardan 1998'de 1490

milyar dolara çıktı. 1995'te mali kurumların dünya çapında kontrol ettikleri miktar yaklaşık 21 trilyon dolardı. Bu miktarın %50'si ABD; %14'ü Japonya; %5'i Almanya; %6'sı Fransız ve %9'u da İngiliz kaynaklıydı. Değişen, Japonya'nın 100 sene içinde ikinci sıraya çıkmasıdır.

1995'te dünya üretiminin 26 trilyon dolar olduğu göz önünde tutulursa dünya borsalarında, döviz pazarlarında dolaşan 21 trilyon dolarlık miktarın büyüklüğü anlaşılır.

c) Kapitalizmde Eşit Olmayan Ekonomik Gelişme ve 20. Yüzyıldaki Durum

"Emperyalizm döneminde eşit olmayan gelişme yasası, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında ülkelerden birisinin sıçramak gelişmesi, bir ülkenin diğer ülkeler tarafından dünya pazarlarında hızlıca dışlanması askeri çatışmalar ve savaş felaketleriyle paylaşılmış dünyanın dönemsel olarak yeniden paylaşılması, emperyalizm kampında çelişkilerin derinleşmesi ve keskinleşmesi, dünya emperyalizmi cephesinin zayıflaması, tek tek ülkeler proleterlerinin bu cepheyi parçalama olasılığı, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi olasılığı anlamına gelir " (Stalin, C.9, s. 93/94, Alm. "Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi VII. Genişletilmiş Plenumu").

20. yüzyıl kapitalist dünya ekonomisi, emperyalist ülkeler arası ilişki, hegemonya mücadelesi, rekabet ve emperyalist savaşlar, devrimler, Stalin'in çerçevesini çizdiği bu yasanın birer yansımaları olmuşlardır.

Yüzyılın başında dünya sanayi üretiminde ABD birinci, İngiltere ikinci, Almanya üçüncü ve Fransa da dördüncü sırada yer alıyordu. Japonya, İtalya'nın da gerisindeydi. Yüzyılın sonunu doğru ise sıralamada önemli değişimler oluyor. ABD birinci konumunu sürdürüyor, Japonya ikinci sıraya çıkarken Almanya'nın konumu değişmiyor, İngiltere beşinci sıraya düşüyor ve Fransa'nın konumu değişmiyor.

Yüzyılın başında üçüncü sırada yer alan ABD, yüzyılın sonunda birinci sıraya çıkıyor. Almanya ikinci olma konumunu koruyor. İngiltere ilk sıradan beşinci sıraya düşerken, yüzyılın başında hesapta olmayan Japonya üçüncü sıraya çıkıyor.

d) Sermaye ihracatı alanındaki gelişme

Yüzyılın başında İngiltere yurtdışı yatırımlarında ilk sırada yer alıyor. Bu ülkenin yurtdışı yatırım miktarı 1875'te 22 milyar marktan 1900'de 40 milyar marka çıkıyor. İkinci sırada yer alan Fransa'nın yurtdışı yatırımları ise, aynı dönemde 11 milyar marktan 25 milyar marka çıkarken, üçüncü sırada yer alan Almanya'nın yurtdışı yatırımları da 2 milyar marktan 15 milyar marka çıkıyor. ABD'nin ise 1900 yılındaki yurtdışı yatırımları sadece 2 milyar mark.

Doğrudan yatırımlar bazında 1995'te dünya sermaye ihracında ABD'nin payı %30; İngiltere'nin payı % 11,9; Almanya'nın payı % 11,1; Japonya'nın payı %6,7 ve Fransa'nın payı da %5,5 oranındaydı.

Yüzyılın başında dördüncü sırada yer alan ABD yüzyılın sonunda birinci sıraya, hesapta olmayan Japonya dördüncü sıraya çıkarken, İngiltere ikinci, Fransa beşinci sıraya düşüyor. Konumunu koruyan sadece Almanya.

Başka kıstaslar bazında da güçler dengesindeki gelişmeler/ değişim gösterilebilir. Ama bu örnekler yeterli. Bu veriler, bütün 20. yüzyıl boyunca rekabeti, hegemonya mücadelesini, dünyanın paylaşılmışlığını ve yeniden paylaşmak için savaşları (I. II. Emperyalist Paylaşım Savaşları) ve bunların sonucu olarak belli ülkelerin dünya ekonomisindeki konumlarının değiştiğini gösteriyorlar. Kapitalizmde eşit olmayan ekonomik gelişme yasası etkisini yüzyılın başında sürdürdüğü gibi yüzyılın sonunda da sürdürüyor. Çünkü yasaya işlerlik sağlayan maddi koşullar değişmemiştir; çağımız, emperyalizm değişmemiştir.

Şüphesiz ki değişen çok şey olmuştur. Her şeyden önce gelişme, değişmeyi içerir.

e) Değişen Ne?

Ekim Devrimi dünya ekonomisinin bütünlüklü yapısını yıktı; dünya pazarı ikiye bölündü. Bu süreç '50'li yılların ortasına kadar devam etti ve kapitalist/emperyalist sistemin(dünyanın alternatifi olan sosyalist dünya) sistemi oluştu. Sosyalizm, kendi sorunlarının sonucu olarak Kruşçev modern revizyonistlerinin 1956'da SBKP(B)'nin XX. Parti Kongresi'nde siyasi iktidarı gasp etmeleriyle yıkıldı. Dünya ekonomisi yeni bir sürece girdi. Bu süreçte

dünyanın iki sisteme, dünya pazarının ikiye bölünmüşlüğü ortadan kalkmadı: Bir taraftan kapitalist/emperyalist sistem ve dünya pazarı, diğer taraftan da esas itibariyle kapitalist olan, ama burjuva/kapitalist olgu ve yasaların klasik işleyişinin olmadığı bürokratik kapitalist/revizyonist sistem ve dünya pazarı. Böylelikle iki süper güçlü dünya sürecine girildi. Sovyet sosyal emperyalizmi güdümünde oluşan revizyonist blok, bürokratik kapitalizmin gelişmesinin ve klasik anlamda kapitalizme dönüşmesini kaçınılmaz kılan çelişkilerin 1989/91'de çözümünü yıkıldı, Sovyetler Birliği dağıldı. '90' lı yılların başından bu yana dünya, adeta 1900-1917'deki dünya görünümünü aldı; kapitalist/emperyalist sistemin hakim olduğu, dünya pazarının bütünleştiği (tek pazar) ve çok sayıda emperyalist gücün dünya hegemonyası için rekabet ettiği ve mevcut paylaşımışlığı kendi lehine değiştirmek için mücadele ettiği bir süreç.

Marksist teoride bu sürecin diğer tanımı, kapitalizmin genel krizinin derinleşmesi ve kapsamlaşmasıdır. Kapitalizmin genel krizi ne anlama gelir? Bu konuda SSCB Ekonomi Enstitüsü Bilimler Akademisi'nin hazırladığı "Politik Ekonomi, Ders Kitabı"nda (C. 1) şöyle bir tanımlama yapıyor;

"Emperyalizmin çelişkilerinin büyümesiyle, kapitalizmin genel krizinin ön koşulları da birikti. Emperyalizmin kampındaki çelişkilerin son derece keskinleşmesi, emperyalist güçlerin dünya savaşlarına varan çatışmaları, metropollerdeki proletaryanın sınıf mücadelesiyle sömürgelerdeki halkların ulusal kurtuluş mücadelelerinin birleşmesi, bütün bunlar kapitalist dünya sisteminin ciddi bir şekilde zayıflamasına, emperyalist zincirinin yarılmasına ve tek tek ülkelerin devrimci yoldan kapitalist sistemden kopmalarına yol açar. Kapitalizmin genel kriz öğretisinin temellerini Lenin, hazırlayıp ortaya koydu.

Kapitalizmin genel krizi, tüm kapitalist dünya sisteminin savaşlar ve devrimler, can çekişen kapitalizmle yükselen sosyalizm arasındaki mücadele tarafından belirlenen çok yönlü bir krizdir. Kapitalizmin genel krizi, kapitalizmin tüm yönlerini, hem iktisadi hem de politikayı kapsar. Onun temelini bir yandan kapitalist dünya iktisat sisteminin artan çöküşü ve diğer

yandan kapitalizmden kopmuş ülkelerin artan ekonomik gücü oluşturur” (syf. 299. Alm).

Şüphesiz ki bugün kapitalist dünya sisteminin sosyalist sistem diye bir “derdi” yok, ama 21. yüzyılın karakterini değiştirecek, onun sonunu getirecek işçi sınıfı derdi var. Bunun dışında kapitalist sistemin bütün çelişkileri keskinleşmekte ve derinleşmektedir. Emperyalist burjuvazinin “küreselleşme” kavramıyla ifade etmeye çalıştığı yeni düzen anlayışı, onun mevcut çelişkilerini yok saydırma çabası, 21. yüzyılda başına neyin geleceğinin işaretleridir.

Kapitalizmin genel krizi, ‘90’ lı yıllardan bu yana dördüncü aşamasındadır (kapitalizmin genel krizinin birinci aşaması Ekim Devrimi’nden II. Emperyalist Paylaşım Savaşı’na kadar; ikinci aşaması II. Emperyalist Paylaşım Savaşı’ndan 1956’ya kadar - Sovyetler Birliği’nde modern revizyonistlerin iktidarı gasp etmeleri ve sosyalist sistemin yıkılmasına-; üçüncü aşaması da 1956’dan revizyonist blokun yıkılışına-1989/91- kadar sürmüştü). Genel krizin bu aşaması, emperyalist burjuvazinin her alanda “küreselleşme” saldırısıyla başlayan aşamadır.

Revizyonist blokun çökmesiyle emperyalist burjuvazinin ilan ettiği “nihai zaferi”ni birkaç kavramla ifade edebiliriz: Sosyalizm öldü, marksizm nihai olarak yenildi. İşçi sınıfı yok oluyor. “Demokrasi” kazandı. İnsanlığın geleceği “özgürlükçü” düzendir.

Bu ve benzeri kavramlarla anlatılmak istenenlerin hepsinin birer demagoji olduğu kısa zamanda anlaşıldı. Kapitalist sistemde veya da bütün 20. yüzyıl boyunca kapitalist/emperyalist sistemde niteliksel bir değişme olmamıştı. Emperyalist burjuvazi de bunun bilincinde ama o, düzenini devam ettirebilmek ve yerküreyi talana devam edebilmek için koşullarını kaçınılmaz kıldığı adımları da atmak zorundaydı. Bunun adına önceleri Yeni Dünya Düzeni dendi, ama Amerikan emperyalizminin dünyaya hakimiyeti anlamına gelen bu düzeni, diğer emperyalist ülkeler pek takmadılar. Çünkü önde gelen hiçbir emperyalist ülke, var olabilmek için Amerikan emperyalizmiyle rekabet etmekten ve yerküre pastasından en büyük parçayı kapmak için hegemonya mücadelesinden vazgeçemedi. Öyle de oldu.

Ve bugün daha doğrusu ‘90’lı yılların başından bu yana giderek sıkça kullanılan “küreselleşme” adı altında kapitalist/emperyalist sistem 21. yüzyılı da kendi yüzyılı yapmak istiyor.

“Küreselleşme”de yeni olan nedir? Gerçekten de kapitalist sistem son dönemlerde mi “küresel” olmaya başladı?

20. yüzyılın sonunda emperyalist burjuvazinin “küreselleşme” adı altında yaratmak istediği dünyası üzerine, Aralık 1847/Ocak 1848’de yazdıkları Komünist Manifesto’da K. Marks ve F. Engels şöyle diyorlardı:

“Burjuvazi, üretim araçlarını ve böylelikle üretim ilişkilerini ve onlarla birlikte toplumsal ilişkilerin tümünü sürekli devrimciyleştirmeksizin var olamaz. Daha önceki bütün sanayici sınıfların ilk varlık koşulu, bunun tersine, eski üretim biçimlerinin değişmeksizin korunmasıydı. Üretimin sürekli alt üst oluşu, bütün toplumsal koşullardaki düzenin kesintisiz bozuluşu, sonu gelmez belirsizlik ve hareketsizlik, burjuva çağın bütün daha öncekilerden ayırt eder. Bütün sabit, donmuş ilişkiler beraberinde getirdikleri eski ve saygıdeğer önyargılar ve görüşler ile birlikte tasfiye oluyorlar, bütün yeni oluşmuş olanlar, kemikleşmeden eskiyorlar. Yerleşmiş olan ne varsa eriyip gidiyor. Kutsal olan ne varsa lanetleniyor...”

Ürünleri için sürekli genişleyen bir pazar gereksinmesi, burjuvaziye, yeryüzünün dört bir yanına kovalıyor. Her yerde barınmak, her yerde yerleşmek, her yerde bağlantılar kurmak zorundadır.

Burjuvazi, dünya pazarını sömürmekle her ülkenin üretimine ve tüketimine kozmopolit bir nitelik verdi. Gericileri derin kadere boğarak, sanayi ayakları altından üzerinde durmakta olduğu ulusal temeli çekip aldı. Eskiden kurulmuş bütün ulusal sanayiler yıkıldılar ve hâlâ da her gün yıkılıyorlar. Bunlar, kurulmaları bütün uygar uluslar için bir ölüm-kalım sorunu haline gelen yeni sanayiler tarafından, artık yerli hammaddeleri değil, en ücra bölgelerden getirilen hammaddeleri işleyen sanayiler, ürünleri yalnızca ülke içinde değil, yeryüzünün her kesiminde tüketilen sanayiler tarafından yerlerinden ediliyorlar. O ülkenin üretimiyle karşılanan eski gereksinimlerin yerini, karşılamaları uzak ülkelerin ve iklimlerin

ürünlerini gerektiren yeni gereksinimler alıyorlar. Eski yerel ve ulusal kapalılığın ve kendine yeterliliğin yerini, ulusların çok yönlü ilişkilerinin, çok yönlü karşılıklı bağımlılığının aldığını görüyoruz. Ve maddi üretimde olan, zihinsel üretimde de oluyor. Tek tek ulusların zihinsel yatırımları, ortak mülk haline geliyor. Ulusal tek yanlılık ve dar kafalılık giderek olanaksızlaşıyor...

Burjuvazi bütün üretim araçlarındaki hızlı iyileşme ile, son derece kolaylaşmış haberleşme araçları ile, bütün ulusları, hatta en barbar olanları bile, uygarlığın içine çekiyor. Ucuz meta fiyatları, bütün Çin setlerini yerle bir ettiği, barbarların inatçı yabancı düşmanlığını teslim almaya zorladığı ağır toplar oluyorlar. Bütün ulusları yok etme tehdidiyle, burjuva üretim biçimini benimsemeye zorluyor; onları, uygarlık dediği şeyi benimsemeye, yani bizzat burjuva olmaya zorluyor. Tek kelimeyle kendi hayalindeki benzer bir dünya yaratıyor” (Marks, Engels, C. 4, s.465/466 Alm).

Demek ki, bugün emperyalist burjuvazinin “küreselleşme” adı altında yaratmak istediği kendi hayalindeki dünya, hiç de yeni değil ve bu anlamda “küreselleşme” de hiç yeni değil. Marks ve Engels’in Komünist Manifesto’da anlattıkları küreselleşme ile bugün emperyalist burjuvazinin hayalindeki küreselleşme arasında zamansal farkın; tarihsel gelişmenin beraberinde getirdiği değişmelerin ötesinde esasa ilişkin bir değişme yoktur. Marks ve Engels’in bu anlayışa vardıkları dönem küreselleşmenin başlangıcıysa bugünkü dönem; 20. yüzyılın sonu aynı sürecin son dönemidir. Burjuvazinin daha da küreselleşecek olanağı kalmamıştır, burjuvazinin çelişkilerini çözmek veya nefes alabilmek için olanak sınırları giderek daralmaktadır.

Bugün, kapitalist üretim biçiminin zorla benimsetilebileceği alanlar, burjuva olmaya zorlanacak “barbarlar” artık kalmadı. (Ama maocular için hâlâ var) Kapitalist üretim biçimi uluslararasılaşacağı kadar uluslararasılaştı, yani küreselleşmenin sınırlarına vardı. Burjuvazinin, eskiden olduğu gibi, zor yoluyla, topuyla, tüfeğiyle işgal edeceği, sömürgeleştireceği alan da yok. Çünkü bunu bugün, sermayesiyle, ürünleriyle yapıyor. Yani klasik sömürgecilik, yeni sömürgecilik biçimiyle devam ediyor. Burjuvazi, üretim araçlarını sürekli

devrimcileştiriyor, eskiyi yıkıyor, yenisini getiriyor. Ama ne yaparsa yapsın küreselleşmenin fiziki sınırlarına çoktan geldi ve yerkürenin fiziki hacmini genişletmeyeceği için sisteminin bütün çelişkileri yok oluşun yakın olduğuna işaret ediyorlar. Küreselleşmenin bugün varmış olduğu boyut, bütün dünyada sosyalizmin maddi koşullarının nedenli olgunlaşmış olduğunu gösteriyor.

Lenin, “Emperyalizm” yapıtında “emperyalizmin tarihteki yerini” tespit ederken tekeller hakkında şunları yazar:

“-Birincisi: Tekel, çok yüksek bir gelişme aşamasına ulaşmış üretimin yoğunlaşmasından doğmuştur. Kapitalistlerin tekeli birlikleri olan karteller(in), sendikalar(ın) ve tröstler(in)... bugünkü ekonomik yaşamda ne kadar önemli bir rol oynadıklarını gördük. Tekeller, 20. yüzyılın başlarında gelişmiş ülkelerde tam bir egemenlik kurdular” (Lenin, C. 22, agk, s. 304. Alm).

20. yüzyılın sonunda tekeller bütün dünyayı hakimiyetleri altına almışlardır. Öyle ki, sadece 100 çok uluslu tekeli çok uluslu işletmelerin hepsinin sermaye stokunun yaklaşık beşte birini kontrol ediyor. 28’i Amerikan; 18’i Japon, 11’i Fransız, 10’u İngiliz, 9’u Alman, 4’ü Kanada ve 3’ü İtalyan menşeli olan 83 ve toplam olarak da 200 tekeli, bütün yerküreyi kendileri için sınırsız, yatırım, üretim ve ticaret alanına çevirmişlerdir. İnsanları ve yeraltı zenginlikleriyle birlikte bütün yerküre bir avuç tekelin hizmetindedir.

“İkincisi: Tekeller, kapitalist toplumun özellikle tayin edici -ve en fazla kartelleşmiş- sanayi dallarında (kömür ve demir sanayinde) en önemli hammadde kaynaklarının böyle tekeli altına alınması büyük sermayenin gücünü muazzam ölçüde artırmıştır... ” (Lenin, agk, s. 304)

Bu sanayi dallarına petrol, başka enerji maddeleri, elektroteknik vb. sektörler de katılmıştır. Çok uluslu tekellerin bugün tekellerine almadıkları önemli hiçbir sanayi sektörü kalmamıştır. Her bir sanayi sektörüne, dünya çapında faal olan birkaç tekeli hakim durumdadır ve baş döndürücü hızla gelişen birleşmeler, “fil evliliği” ile de giderek daha az sayıda ve daha güçlü bir iki tekeli faal olunan sektörü tamamen kontrol etmekte veya etmeye

yönelmektedir.

“-Üçüncüsü: Tekeller, bankalardan çıkmıştır. Eskiden mütevazı birer aracı olan bankalar, bugün mali sermaye tekellerine dönüşmüşlerdir. En gelişmiş kapitalist ülkelerdeki üç-beş büyük banka, sanayi sermayesiyle banka sermayesi arasında bir ‘kişisel birlik’ gerçekleştirmiş ve bütün ülkenin sermaye ve para gelirlerinin en büyük bölümünü oluşturan milyonların denetimini elinde toplamıştır. Modern burjuvazi toplumda, istisnasız bütün ekonomik ve politik kurumların üzerine sımsıkı bir bağımlılık ağı germiş olan mali oligarşi, bu tekelin en çarpıcı görüngüsüdür” (Agk. s 305).

Burada sorunun en önemli yönü, birkaç bankanın tekelci konumunu kanıtlamak değildir. Önemli olan banka mali sermaye mali pazar ve bütün bunların uluslararası etkisi ve örgütlenmesidir. Lenin, “Emperyalizm” eserinde, “mali sermaye, bütün ekonomik ve uluslararası ilişkilerde öylesine önemli, hatta diyebiliriz ki, öylesine tayin edici bir güçtür ki, tam politik bağımsızlığa sahip ülkeleri bile boyunduruk altına alabilir ve almaktadır” (agk. s. 264) diyor. IMF’nin, Dünya Bankası’nın uluslararası planda oynadıkları rol, hükümetleri adeta esir almaları, mali sermayenin /oligarşinin çıkarlarını dayatmaları dünyanın günlük gerçekliği değil mi?

“Dördüncüsü: Tekel, sömürgecilik politikasından doğmuştur. Mali sermaye, sömürge politikasının bir dizi ‘eski’ dürtüsüne, hammadde kaynakları, sermaye ihracı, ‘nüfuz bölgeleri’, yani kârlı işler, ayrıcalıklar, tekel kârları ve nihayet genel olarak ekonomik önem taşıyan topraklar için mücadeleyi de etkilemiştir... Dünyanın tamamı paylaşıldığında tekelci sömürge sahipliği çağı kaçınılmaz olarak açılmış ve bunun sonucu olarak da dünyanın paylaşılması ve yeniden paylaşılması için son derece şiddetli bir mücadele başlamıştır” (Lenin; agk, s. 305)

20. yüzyıl tarihi; kapitalizmin bütün emperyalizm çağı bu mücadelelerle geçmedi mi? I. ve II. Emperyalist Paylaşım Savaşları, paylaşılmış dünyanın yeniden paylaşılmasını talep eden emperyalist güçler tarafından başlatılmadı mı? Hoş (!), bugün işgalin ve sömürgeciliğin biçimi değişti. Sömürge, yarı-sömürge ülkelerin emperyalizme karşı ulusal

kurtuluş mücadeleleri sonucunda emperyalizme geri adım atırdı. Klasik sömürgecilik (birkaç ülke dışında, örneğin Rusya, Türkiye vs.) büyük çapta tarihe karıştı. Ama onun yerine yeni sömürgecilik aldı. Emperyalist güçler bu sefer dünyayı, siyasi, iktisadi ve askeri güçlerine göre paylaştılar. Siyasi, ekonomik ve askeri koalisyonlar, bunların üzerinde mali sermayeye, ticari ilişkiler vb. faktörlerle emperyalist ülkeler dünyayı yeniden paylaştılar ve bugün de bu paylaşımışlığı devam ettirmek isteyen güçle (ABD) buna karşı olanlar, yani yeniden paylaşmak isteyenler (başta Almanya) arasında amansız bir rekabet sürdürülmektedir. Balkanlar - Hazar Havzası- Ortadoğu üçgeninde önemli stratejik konumu olan Türkiye üzerine ABD ve AB’nin rekabeti bu gelişmenin bizi doğrudan ilgilendiren çıplak bir görünümüdür.

2 - 21. Yüzyıla Girerken

“Küreselleşme”nin Sonuçları ve Çelişkiler

Marks ve Engels’in deyimiyle burjuvazi, “kendi hayalindekine benzer bir dünya yaratmak” için hakim sınıf olduğundan bu yana küreselleşme mücadelesi veriyor. Küresel olmayan bir kapitalizmden bahsedilemez. Sürekli küreselleşmek kapitalizmin var oluş koşuludur. “Küreselleşme”nin içeriği bunu gösteriyor. Bu kavramı açtığımızda “küreselleşme”nin konularını görüyoruz: a) maliyede ve sermaye sahipliğinde uluslararasılaşma, b) üretimde uluslararasılaşma, c) pazarlarda uluslararasılaşma, d) teknolojiye, bilimde uluslararasılaşma, e) yaşam biçiminde uluslararasılaşma (kozmpolitleşme), f) tüketim ve kültür yaşamında uluslararasılaşma vs.

Bütün bunlar kapitalist üretim biçimine ve onun dünya çapında hakimiyetine; kapitalist dünya ekonomisine ve düzenine özgü olan faktörlerdir. Marks ve Engels’in Komünist Manifesto’da tespit ettikleri olgular. O gün, hayal ettiği dünyayı kurmak için mücadele eden burjuvazi - bugün için emperyalist burjuvazi- bugün, 20. yüzyılın sonunda, kurmuş olduğu dünyasını devam ettirmenin çabası içindedir. O, 21. yüzyılın kendi yüzyılı olmayacağı korkusu içinde hareket ediyor. Çünkü o, yaratmış olduğu dünyanın sorunları ve çelişkileri içinde boğuluyor. Nedir bu sorunlar ve çelişkiler? Bunları tez biçiminde belirtmekle yetiniyoruz.

-Kapitalist ekonominin dünya ekonomisi olması

yeni değildir; ve bu anlamda emperyalist burjuvazinin “küreselleşmesi” de yenilik açısından bir demagojidir.

Stalin, “Leninizmin İlkeleri Üzerine” yazısında konuya ilişkin olarak şöyle der:

“Sömürge ve bağımlı ülkelere yoğun sermaye ihracı; bütün yerküreyi kapsayana kadar sömürge ve ‘nüfuz alanları’nm sömürülmesi; kapitalizmin, dünya nüfusunun ezici çoğunluğunun bir avuç “ileri” ülkeler tarafından mali köleciliğin ve sömürgeci baskını bir dünya sistemine dönüşmesi. Bütün bunlar bir taraftan münferit ulusal ekonomileri ve ulusal toprakları, dünya ekonomisi denen bütünlüklü bir zincirin halkalarına dönüştürdü ve diğer taraftan da dünya nüfusunu iki kampa böldü; geniş sömürge ve bağımlı ülkeleri sömüren ve ezen bir avuç ‘ileri’ kapitalist ülkelere ve emperyalist boyunduruktan kurtulmak için mücadeleye zorlanmış olan sömürge ve bağımlı ülkelere” (Stalin. C. 6. s.83/84 Alm).

G-7’ler bazında bugün birkaç “ileri kapitalist ülke” dünya üretiminin dörtte üçüne; yani %75’ine, dünya ticaretinin %70’ine sahip durumda. Dünya üretiminin ve ticaretinin bu oranlara tekabül eden miktarı Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Pasifik bölgesinde üretiliyor ve pazarlanıyor. Dünya gelirin 1960’ta %70’i ve 1994’te de %86’sı insanlığın en zengini olan beşte birinin kontrolünderken, en fakiri beşte birinin bu gelirdeki payı aynı yıllarda %2,3’ten %1,1’e düştü. Veya 1997 yılı itibarıyla “Asya Kaplanları” dahil sanayi ülkeleri, dünya nüfusunun %15,7’sini oluşturmalarına rağmen dünya üretiminin %55,3’ünü ve dünya ticaretinin de %77,1’ini kontrol ediyorlardı. “Gelişen” ülkeler ve eski revizyonist blok ülkeleri ise dünya nüfusunun %84,3’ünü oluşturmalarına rağmen dünya üretimindeki payları %44,7 ve dünya ticaretindeki payları da ancak %22,8 oranındaydı.

- Sermayenin uluslararasılaşması yeni boyutlar kazanmıştır: Burada söz konusu olan, sadece tekellerin çok uluslu olmaları değildir. Burada söz konusu olan, kapitalizmin her alanda uluslararasılaşmasıdır. Sermayenin kendini değerlendirmesi, araştırma, üretim, pazar, vb. bütün alanlarda kapitalist üretim biçimi uluslararasılaşmıştır. UNCTAD’ın verilerine

göre (“World Investment Report 1993”) 37 bin çok uluslu tekelin başka ülkelerdeki ortaklarının sayısı 170 bin. Bunların kontrol ettikleri yurtdışı yatırımlarının miktarı 2 trilyon dolar. Ama sadece 100 en büyük çok uluslu tekelle, toplam yurtdışı yatırımlarının dörtte üçünü; %75’ini kontrol ediyor. 1992 verilerine göre Siemens; 150’den fazla ülkede kurumuş, Almanya dışındaki fabrika sayısı 240.

Birleşmeler, “fil evliliği” küresel rekabetin ve hegemonya mücadelesinin kaçınılmaz sonucudur. Uluslararası planda var olabilmek için tekeller, birbirleriyle ölüm kalım rekabeti içindeler. Daha güçlü olmak için devler birleşiyorlar. Uluslararası çapta birleşen işletmelerin sayısı 1991’de 85 iken, bu sayı 1998’de 544’e çıkıyor. Toplam yurtdışı doğrudan yatırımlarında birleşmeler için ayrılan yatırımların payı 1996’da %49’dan 1997’de %58’e çıkıyor.

Sermayenin uluslararasılaşması bölgesel entegrasyonu dışlamıyor. Emperyalist ülkeler arası rekabet, sermayenin/kapitalist üretimin biçiminin uluslararasılaşması sürecinin son aşamasında bölgesel ekonomik entegrasyonların kurulmasını beraberinde getirmiştir. AB, NAFTA, Pasifik sahası (oluşma sürecinde), AFTA (“Asya Serbest Ticaret Alanı”), Mercosur. Bunlar, en önemli olan bölgesel entegrasyonlar. En güçlü olanlar ise NAFTA (ABD, Kanada, Meksika), AB ve ülke olarak Japonya, bölge olarak Pasifik sahası. Bu üç bölgenin dünya üretimindeki, ve ticareti ve sermaye hareketindeki ağırlığını ayrıca belirtmeye gerek yok. Ama uluslararasılaşan sermayenin aslında bölgeselleştiğini bu üç bölge ve yurtdışı doğrudan yatırımları bazında göstermekte yarar var. 1997 yılındaki bu türden toplam yatırımların %27’si AB’ye; %22,7’si ABD’ye, gelirken AB’den başka ülkelere yapılan yatırımların toplam içindeki payı %42,4 ve ABD kaynaklı olanın da payı %27. Dolayısıyla yurtdışı doğrudan yatırımlarında (gelen giden) AB ve ABD belirleyici konumdadır. Demek ki yatırım konusunda küreselleşmeden ziyade bölgeselleşme önemli.

-Çok uluslu tekeller “ulusal” tekellerdir: Tekellerin çok uluslu olmaları ve uluslararası faaliyet sürdürmeleri onların ulusal kökenlerinin kalmadığı şeklinde de yorumlanıyor. Bu tamamen yanlış ve yanıltıcıdır. Ulusal

kökeninden kopmuş bir sermayenin hegemonya mücadelesini ve rekabetini nasıl açıklayacağız. Bu anlayış nihayetinde üst emperyalizm, süper tekel vb. Kautsky'ci anlayışlara götürür ve emperyalist, haksız savaşların nedenini gizler. Bir tekel ne kadar çok uluslu olursa olsun, esasen çıkış noktası olan bir ulusal devle te sahiptir. Emperyalist ülkelerin hükümetlerinin iktisadi politikaları, ekonomiyi desteklemeleri bunu açıkça göstermiyor mu?

-Neoliberalizm, emperyalist burjuvazinin çıkarına hizmet eden bir politikadır: Emperyalist ülkeler, IMF ve Dünya Bankası gibi mali kurumlarıyla bağımlı ve yeni sömürge ülkeleri tamamen talan etmek için özelleştirmeyi ve pazarlarını yabancı sermaye ve ürüne tamamen açmayı dayatıyorlar. Neoliberal politika, bağımlı ve yeni sömürge ülkelerde ulusal olan hiçbir şeyin bırakılmamasını amaçlıyor.

-Teknolojik gelişme ve İşsizlik: Rekabet, üretimde teknolojinin sürekli yenilenmesini kaçınılmaz kılıyor. Rasyonelleştirme ve otomasyon sonuç itibarıyla işçilerin sokağa atılmasını beraberinde getiriyor. Bu nedenlerden dolayı daha '20'li yıllarda görülmeye başlayan kronik kitlesel işsizlik, bugün 20. yüzyılın sonunda kapitalist sistemin bir eğilimi olmaktan çıkarak, bir yasası olmuştur. Kronik kitlesel işsizlik, kapitalizmin artık ortadan kaldırmayacağı, yani işsizliği kronik kitlesel olmaktan çıkartabileceği bir olgu değildir. Önümüzdeki dönem, dünya çapında çalışabilir nüfusun %20'sinin, başka düşüncelere göre üçte birinin çalışmasıyla ihtiyaçların karşılanabileceği bir süreç oluyor. 21. yüzyılda sayısal olarak bakıldığında, çalışan bölükleri giderek azalan, çalışmayan bölükleri giderek artan bir dünya, işçi sınıfıyla karşı karşıya kalacağız.

Sonuç itibarıyla, 21. yüzyılda tarih sel olarak ömrünü doldurmuş kapitalizm/emperyalizmin bu ve benzeri sorunları ve çelişkileriyle karşı karşıya olacağız.

3- 21. Yüzyıla Girerken Marksist Teorinin Çözeceği Sorular

Lenin, 19. yüzyılda Marks ve Engels'in geliştirdikleri ve temellendirdikleri düşünceleri; proletaryanın dünya görüşü olarak tanımladığımız ideolojiyi, başka bir kavramla

ifade edecek olursak Marksizmi, yaşadığı koşullara; 20. yüzyılın ilk çeyreğindeki koşullara uyarlayarak geliştirdi ve gündemde olan siyasal, toplumsal ve ekonomik sorunları çözümlenmede kılavuz olarak aldı. Marksizme katkılarından dolayı Lenin'in düşünceleri; Leninizm, Stalin tarafından çağımızın Marksizmi olarak tanımlandı.

Lenin, emperyalizmi, kapitalizmin en son aşaması olarak tanımladı. Aynı zamanda, emperyalizm aşamasında kapitalizmde, sosyalizmin maddi koşullarının hazırlanmış olduğu sonucuna vardı. Bu anlayışından hareketle o, proleter devrimin stratejisi ve taktiğini geliştirdi. 1917 Ekim Devrimi, Lenin'in bu anlayışını doğruladı. Ama beklendiği gibi, bütün Avrupa'yı kapsayan proleter devrimler gerçekleşmedi. Almanya ve Macaristan gibi ülkelerdeki ayaklanmalar ve kısa ömürlü iktidarlar sonuç vermedi. Avrupa'da işçi hareketi bastırılmıştı. Böylece Sovyetler Birliği, sosyalizmi tek başına; tek ülkede inşa etmekle karşı karşıya kaldı.

Emperyalist ve sonra da iç savaştan dolayı yıkılmış emperyalist/kapitalist abluka altında olan, geri bir ülkede sosyalizmin (tek ülkede) inşasına girişildi ve tek ülkede sosyalizm, başarıyla inşa edildi.

Ekim Devrimi ve I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın sonuçları, dünyada güçlü bir komünist hareketin yükselmesini ateşledi. Birçok ülkede yeni komünist gruplar, partiler kuruldu. III. Enternasyonal, bu gelişmenin dünya çapındaki örgütlenmesi oldu.

Birçok emperyalist ülkede burjuvazi enternasyonal komünist ve işçi hareketinin gelişmesine kayıtsız kalmadı ve yığınlarda görülen devrimci mayalanmayı bastırmak için faşist terör rejimlerini kurmaya yöneldi. Almanya'da Hitler faşizmi, faşist rejimlerin en vahşi versiyonlarından birisiydi.

I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndaki yenilgisine rağmen, Amerikan sermayesinin desteğiyle yeniden güçlenen Alman emperyalizmi, II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın patlak vermesine neden oldu. I. Emperyalist Paylaşım Savaşı öncesinde olduğu gibi, II. Emperyalist Paylaşım Savaşı öncesinde de Alman emperyalizmi dünyanın yeniden paylaşılması talebini yükseltiyordu. Bu

taleplerin sonuçları, emperyalist dünya savaşları oldu. Sadece II. Emperyalist Paylaşım Savaşı, 55 milyon insanın ölümüne neden oldu.

II. Emperyalist Paylaşım Savaşı, faşizmin yenilgisiyle ve savaşa katılmak zorunda kalan Sovyetler Birliği'nin zaferiyle sonuçlandı. Savaş sonrasında enternasyonal devrimci hareket ve komünist işçi hareketi güçlendi, sosyalist kamp doğdu.

Birçok sömürge ve yarı sömürge ülkelerde sosyalist Sovyetler Birliği'nin desteğiyle sömürgeci talan ve baskının zincirleri parçalandı. Yükselen ulusal kurtuluş mücadelesi, eski sömürge sistemini çöktü.

20. yüzyılın ortasına gelindiğinde Sovyetler Birliği önderliğinde kurulan sosyalist sistem, bu sistem etrafında yer alan ulusal kurtuluşçu hareket, enternasyonal komünist hareket Amerikan emperyalizmi önderliğindeki kapitalist dünyayı korkutuyordu. Ama kapitalist dünyanın kabusu gerçek olmadı; enternasyonal marksist-leninist hareket ve işçi hareketi, tarihinin, 20. yüzyıldaki en büyük yenilgisini aldı; 1956'daki SBKP'nin XX. Kongresi'nde siyasi iktidarı gasp eden Kruşçev modern revizyonistleri, Lenin ve Stalin'in Sovyetler Birliği'nde kapitalist restorasyonun; kapitalizme geri dönüşün yolunu açtılar. Bu, Sovyetler Birliği'nin modern revizyonizminin etkisinde kalan ülke ve partilerde, bir bütün olarak enternasyonal işçi ve komünist hareketin çoğunluğunda revizyonist yozlaşma anlamına geliyordu. Enternasyonal işçi hareketi bu yenilgiyi henüz tam anlamıyla atlatmış değildir.

Revizyonist bloğun çökmesi ve arkasında sosyal emperyalist Sovyetler Birliği'nin dağılması emperyalist burjuvazi tarafından marksizmin, sosyalizmin yok olması olarak açıklandı. Bu koyu antikomünist propaganda, Marksizm-leninizmin dolaylı olarak aldığı bir "yenilgi" oldu. Çöken ve dağılan, yok olan ne marksizm-leninizmdi, ne de sosyalizmdi. Çöken, dağılan ve yok olan revizyonizm ve revizyonist sistemdi. Hal böyle olmasına rağmen emperyalist burjuvazinin '90'lı yılların başındaki antikomünist propagandası etkisiz kalmadı. Onun etkisi, marksizm-leninizme vurulan doğrudan bir darbeydi, bu dolaylı bir "yenilgi"ydi.

Toplumsal yaşamın ve ekonominin sorunlarına,

toplumu doğrudan ve dolaylı ilgilendiren, toplumun gündemine gelen bütün sorunlara Marksizm-leninizm çözüm getirmiştir. Toplumsal yaşamın bütün sorunlarına iki dünya, iki ideoloji açısından yaklaşmıştır. Bir taraftan burjuva dünya ve ideolojisi olan idealizm, diğer taraftan, geleceği temsil eden işçi sınıfı ve proleter ideoloji. Çağımızın hakim sınıfı burjuvazi ile bu hakimiyeti yok etme mücadelesi veren proletarya arasındaki uzlaşmaz sınıfsal duruş, iki dünyanın, iki ideolojinin ortak yönlerinin olmadığını gösterir.

Lenin, "Karl Marks'ın öğretisinin Tarihsel Geleceği" makalesinde şöyle der:

"Marksist öğretilerde en önemli olan, sosyalist toplumun yaratıcısı olarak proletaryanın dünya-tarihsel rolünün açığa kavuşturulmasıdır. Bütün dünyada gelişmelerin seyri, Marks'ın açıkladığı gibi, bu öğretiyi doğruladı mı?" (Lenin. C. 18, s. 576, Alm).

Evet doğruladı. Göğü fethetme cüretini gösteren Paris Komünarlarının mücadelesi, Rusya proletaryasının mücadelesi, Ekim Devrimi ve dünya proletaryasının daha nice mücadeleleri Marks'ı, Engels'i, Lenin ve Stalin'i; marksist öğretiyi doğruladı.

Başlangıçta marksist öğreti hiç de hakim öğreti değildi. O zaman marksist öğreti, sosyalizmin oldukça çok sayıdaki fraksiyonlarından veya akımlarından sadece birisiydi. (Lenin. agy). Marksist öğreti ancak sınıf mücadelesi sürecinde proletaryanın yegane öğretisi olarak gelişti.

Lenin, "Marksizmin Üç Kaynağı ve Üç Bileşeni" makalesinde marksist öğreti hakkında şöyle der;

"Marksist öğreti her şeye muktedirdir. Çünkü o, doğrudur. Marksist öğreti, bütünlüklüdür, ahenklidir, insanlara hiçbir hurafeyle, hiçbir gericilikle, burjuva boyunduruğun hiçbir savunmasıyla bağdaşmayan bütünlüklü bir dünya görüşü sunuyor" (Lenin. C. 19, syf. 314).

Bu bütünlüklü dünya görüşü, bir dogma değildir. Marksist öğreti, doğadaki ve toplumdaki gelişmeleri inceleyerek, sonuçlar çıkartarak ve ona göre hareket ederek gelişen bir öğretilerdir. Yöntem olarak marksizm, proletaryanın elinde, pusula gibi kullanması gereken bir kılavuzdur. Lenin ve Stalin marksist

öğretiyi böyle kavradılar ve onu geliştirdiler.

Madem ki böyle, o halde 21. yüzyıla girerken Marksist teorinin çözmesi gereken sorunlarından anlaşılması gereken, örneğin sosyalizmin gerçeklik olup olmayacağı, proletarya diktatörlüğünün doğru olup olmadığı veya leninist tipte bir partinin gerekli olup olmayacağı tartışılması değildir. Marksizm-Leninizm, bu ve başka sorunlara çözüm getirmiştir. Ancak biliyoruz ki, işçi sınıfının dünya görüşü olarak marksizm, doğada ve toplumda gelişmelerin, marksist öğretiye yönelik saldırıların, sınıf mücadelesinin gündeme getirdiği sorunlara cevap vererek gelişebilir ve gerçek anlamda bir kılavuz olur. Bunun tersini düşünmek dogmatizmdir. Bizim sorunumuz marksist teoriyi canlı pratikte, doğadaki ve toplumdaki gelişmelerin çeşitliliği içinde geliştirebilmektir. Bunu yapmaksızın 21. yüzyılı emperyalizmin/ kapitalizmin son yüzyılı yapamayız. Devrimci proletarya bizden, Marks'ın, Engels'in, Lenin ve Stalin'in şu veya bu konuda ne söylediklerini değil, onların tespitleri temelinde önümüzde duran sorunlara cevap vermemizi talep ediyor. 21. yüzyıla girerken marksizmin çözmesi gereken teorik sorunları bu çerçevede ele almak gerekir.

Emperyalist burjuvazi, bir bütün olarak dünya burjuvazisi, revizyonist blokun çökmesinden sonra zafer sarhoşu olmuştu. Burjuvazi, bir taşla iki kuş vurduğunu sanıyordu, taşı atan kendisi olmadığı halde: Bir taraftan revizyonizm, marksizm olarak pazarlanıyor, diğer taraftan da marksizm, sosyalizm öldü propagandası yapılıyor. Burjuva ideologlar da çok iyi biliyorlar ki, revizyonist blok somutunda çöken, yok olan, ölen ne marksizmdi ve ne de sosyalizmdi. Ama Sovyet modern revizyonistlerinin ihanetlerini yıllarca reel sosyalizm diye tanıttıkları ve dünya çapında milyonların buna inandığı bir ortamda revizyonizmi sosyalizm diye göstererek antikomünist propaganda yapmak ele geçmez bir fırsattı. Burjuva ideologlar revizyonizmin artıklarıyla birlikte, (revizyonizme "ihanet" edenlerle birlikte) bu fırsatı değerlendirdiler.

"Komünist Manifesto"dan bu yana burjuvazi, sosyalizmi, komünizmi çürütmeye, Ekim Devrimi'nden bu yana proletarya diktatörlüğünü, inşa edilen sosyalizmi yıkmaya çalışmıştır. Ama burjuvazi, marksizm ve

sosyalizm özleminin dünya işçi sınıfı içinde yayılmasını engelleyememiştir. Ancak 1956'da Sovyetler Birliği'nde revizyonist ihanet, burjuvazinin amacına geçici olarak ulaşmasına neden olmuştur.

Hiçbir bilim marksizm kadar ihanetle karşı karşıya kalmamıştır. Hiçbir bilim, marksizmin çarpıtıldığı kadar çarpıtılmamıştır. "Tarihin diyalektiği öyledir ki, marksizmin teorik zaferi, düşmanların, marksist kılığına bürünmeye zorluyor" (Lenin; "Karl Marks'ın Öğretisinin Tarihsel Geleceği; C.18, syf. 578. Alm).

Marksizm var olduğundan bu yana tarihin diyalektiğinde bu türden gelişme hiç eksik olmamıştır. Tarihsel bakımdan, marksizmin savunulabileceği en zor dönemi henüz tam anlamıyla geride bıraktığımız söylenemez. Bu dönemde de başarılı olmamızın, burjuvazinin koyu antikomünist propagandasını göğüsleyebileceğimizin yegane yolu/koşulu marksizmin katıksız, kendi bütünselliği, ahenkliliği içinde bir bilim olduğundan hareket etmektedir. Marksizmin katıksızlığından anlaşılması gereken, onun genel doğrularını, genel formülasyonlarını tekrarlamak değildir. Tersine, bundan anlaşılması gereken, marksizmin günümüzün sorunlarının çözümünde yöntem ve kılavuz olarak kavrayabilmektir.

Burjuvazi, marksizme karşı cepheden saldırısına doğadaki ve toplumdaki gelişmelerin gündeme getirdiği sorunlara cevap verirken de devam ediyor. Onun amacı, marksizmi tanınamaz hale getirmek, tamamen başkalaştırmaktır, burjuva düzene entegre olmuş bir fikir hareketine indirgemektir. Bu nedenle revizyonist pratiği, marksizmin uygulanması/ sosyalizm olarak göstermeye, marksizmin marksist kılığına girmiş düşmanlarını "önder düşünürler" olarak popüler yapmaya çalışacaktır. Bu nesnellik bize, en acil ve önemli sorunumuzun teorik alanda olduğunu gösteriyor. Bu alanda burjuvazi ve ideologlarını avantajlı kılan bir dizi nedenler vardır. Bunların içinde en önemlisi, '50'li yılların ortasından günümüze kadar doğadaki ve toplumdaki - ama her alanda- gelişmenin önümüze koyduğu sorunlara çözüm getirilmemiş olmasıdır. Marksist teoriyi bugün daha canlı olarak bu sorunların çözümü için bir silah olarak kullanmak temel görevlerimizden

bir tanesidir.

Marksizm, tamamlanmış, istenilen konuda genel formülasyonlarının uygulanmasıyla sonuç alan bir bilim değildir. Marksizm ancak, sorunlara somut durumun somut analizi temelinde yaklaşıldığı ve yeni kavrayışlarla geliştirildiği ve zenginleştirildiği müddetçe bir bilim olarak kalır. Marksizm, temel ve genel kuralları yeni gelişmeleri kavramada ve açıklamada çıkış noktası olarak alındığı müddetçe bir bilimdir. Marksizmin canlılığı, onun böyle kavranmasındadır. Onun ölmeyen ruhu buradadır. Aksi takdirde onu, genel formülasyonlardan, birtakım ilkelerden oluşan bir bütün olarak dondurmuş oluruz. Bu, marksizmi dogmalaştırmak, onun canlı ruhunu öldürmek demektir.

21. yüzyıla girerken marksist teori, çözüm bekleyen bir dizi önemli sorunlarla karşı karşıyadır. Dünyada son 50 yıldan bu yana önemli değişimler olmuştur: doğa bilimindeki korkunç gelişme, yeni buluşlar bizi bekliyor. Toplumsal alandaki devasa gelişmeler bizi bekliyor. Kapitalist ekonomideki gelişmeler, burjuva politik ekonominin son 50 yıl içindeki sorunlarının sınıf mücadelesi için yorumu bizi bekliyor. İşçi sınıfının iç yapısındaki, katmanları arasındaki değişimlerin incelenmesi bizi bekliyor. 21. yüzyıla girerken önümüzde duran ve benzeri sorunlara emperyalist burjuvazi kendi açısından, düzenin ebediliğini sağlamak için cevaplar veriyor. Komünistlerin elinde ise diyalektik ve tarihsel materyalizm silahı var. 21. yüzyıla girerken önümüzde duran önemli ve acil sorunlara bu silahı kullanarak, onu çıkış noktası olarak yaparak cevap vermek zorundayız.

Son otorite Stalin, 1953'te aramızdan ayrıldı. O dönemlerde "sıkışan" ona, partiye başvuruyordu. E. Hoca, bunu içtenlikle anlatır. O zaman sığınılacak, başvurulacak bir yer vardı: Stalin. SBKP(B), sosyalist Sovyetler Birliği. Bugün, 50 yıldan bu yana böyle bir otorite, parti ve ülke yok. Ama bizler, bu burjuva ideolojik hegemonyayı parçalama görevini somut olarak önümüze koyarak ilerleyebiliriz. Bu potansiyelimiz vardır. Şimdi sorunumuz, 20. yüzyılın ortalarındaki seviyeyi 21. yüzyılın başına çekmektir. Bu devasa, bütün burjuva dünyaya meydan okuyan ve cüret gerektiren bir mücadeledir.

Teorik mücadele hangi alanlarda yoğunlaştırılmalıdır, acil olan konular hangileridir? Bu mücadele her alanda sürdürülmelidir, her konu önemlidir. Ama bir sıralama da yapılabilir. Bu anlamda öncelikle ele alınması gereken konuların çerçevesi şöyledir.

Felsefe alanında görevlerimiz

Metafizik ve diyalektik düşünce tarzı ve yöntemi arasındaki mücadeleyi yeni olgular ışığında güncelleştirmek zorundayız.

Metafizik düşünce tarzı, burjuva dünya görüşüne ve diyalektik düşünce tarzı da proletaryanın dünya görüşüne tekabül eder. Metafizik düşünce tarzı incelenen maddeyi, değiştirmez ve hareketsiz olarak korur. Diyalektik düşünce tarzı ise, ele alınan maddeyi ve olayları, hareketleri ve değişimleri içinde; birbirleriyle karşılıklı ilişkileri ve bağımlılıkları içinde inceler.

Son yüzyılda doğa biliminde devasa gelişmeler olmuştur. Röntgen ışınlarının, radyoaktivitenin vs. keşfinden kozmosun sırlarının çözümüne geçiliyor. Bilimsel teknik gelişme dev adımlarla ilerliyor. Burjuva bilim adamları, diyalektik yöntemi kullandıkları zaman yeni keşiflerde bulunabiliyorlar. Ama aynı zamanda tanrının dünyayı yarattığına, her şeyin "ilk patlama" ile başladığına inanıyorlar. Burjuvazi, doğa biliminin kazanımlarını, felsefeyi kendi dünya görüşünü ve düzenini ebedileştirmek amacıyla kullanıyor. Burjuvazi, 50 yıldır bu alanda "cirit atıyor". Bu alanda burjuvaziyle mücadeleye girişebilmek için teorik temelden yoksun değiliz. Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in öğretileri bize bu alanda da yol gösteriyorlar. Önemli olan, son 50 yıllık dönemde görülen doğa bilimlerindeki gelişmeyi incelemek ve bu bilimin, felsefenin gelişmesinde oynadığı rolü açıklamak ve bir bütün olarak diyalektik materyalizmi hem yön tem olarak kullanmak ve hem de geliştirmektir.

Dünyayı yorumlar duruma düşmeyi hak etmiyoruz. Bizim görevimiz onu değiştirmektir.

Devlet teorisi alanında görevlerimiz

Devlet teorisi konusunda da yapılması gereken çok iş var. Sorun, iki devlet tipi vardır, burjuva diktatörlüğüne tekabül edene burjuva devlet,

proletarya diktatörlüğüne tekabül edene de sosyalist devlet denir demekle sınırlı değildir.

Ekonomi alanında görevlerimiz

Lenin'in emperyalizm analizinden bu yana bir dizi değişimler oldu. Daha I. Emperyalist Paylaşım Savaşı döneminde emperyalizmin tekelci devlet kapitalizmi özelliği ortaya çıkıyor. Bu süreç aynı zamanda, kapitalizmin genel krizinin başlangıcı olur. Lenin, bunlara açıklık getiriyor. Lenin'in ölümünden sonra Stalin, aynı alandaki gelişmeleri yorumluyor. Örneğin kapitalizmin genel krizinin birinci ve ikinci aşamaları. Sovyetler Birliği'nde geriye dönüş üçüncü aşamanın ve revizyonist blokun çökmesi de dördüncü aşamanın temel nedenleri oluyor.

Tekelci devlet kapitalizmi sürecinde ekonominin devreviliğinde de değişimler oluyor. 1934-1937 döneminde başlayan ve Stalin'in tespit ettiği gibi özel tipte bir durgunluk olan süreç, giderek ekonomi devreviliğinin bir aşaması oluyor. Bu gelişmeyi '70'li yıllarda görüyoruz ve bu dönemden sonra emperyalist/ kapitalist ekonomilerde yükseliş aşaması yerini inişli- çıkışlı bir durgunluğa terk ediyor.

Fazla üretim krizleri 8-10 senede bir patlak vermesindeki zamansal devrevilik değişiyor. Tekelci burjuvazi aldığı tedbirlerle ekonomik devreviliğin seyrine müdahale edebiliyor. Örneğin krizlerin patlak vermesini geciktirebiliyor/ erteleyebiliyor, ama ortadan kaldıramıyor.

Ayrıca belirteceğimiz gibi, işsizlik kronikleşmiş, sermaye küreselleşiyor. vs. vs.

Bütün olarak baktığımızda emperyalist/ kapitalist ekonomide yeni olan önemli gelişmeler var. Bunların bazılarını Stalin'in "SS- CB'nde sosyalizmin Ekonomik Sorunları" yapıtında buluyoruz. Bu yapıt, bu alandaki en son teorik açılım. 50 seneden bu yana bu alanda kapsamlı, yol gösteren teorik bir çalışma yok. Kapitalist ekonominin analizi de tamamen revizyonistlerin tekelindeydi.

Son 50 yıllık gelişmeler bazında burjuva ve revizyonist politik ekonominin tarihini yazmak zorundayız.

Yakın geçmişin devrimler tarihini incelemek ve dersler çıkartmak ve onların deneyleriyle

devrimci stratejimizi zenginleştirmek, mücadele biçim ve yöntemlerinde taktik planlarımız için yararlanmak güncel bir görevdir.

Yeni bir Enternasyonal'in kurulması alanında görevler

Uluslararası komünist hareketin örgütsel birliğinin sağlanmış olmasının ne nedenli önemli olacağını anlatmanın gereği yok. Önemli olan bu alanda adımlar atmaktır.

Uluslararası planda hangi örgütün ne dediğinin, gücünün ne olduğunun gerçek anlamıyla bilinmediği bir yenilenme ve toparlanma, örgütlerin birbirlerini tanıma sürecinden geçiyoruz. Yapılması gereken, özellikle III. Enternasyonal'i bütün yönleriyle incelemek, bu enternasyondan bu yana komünist partilerin muazzam birikiminden dersler çıkartmak ve bunlardan yararlanmaktır. Enternasyonal komünist hareketin yeni örgütsel birliği geçmişin tecrübeleri üzerinde yükselmelidir.

Geriye dönüş sorunu ve görevlerimiz

Sovyetler Birliği'nde Kruşçev modern revizyonistlerinin SBKP(B)'nin XX. Kongresi'nde siyasi iktidarı gasp etmeleri ile sosyalizmin yıkılması ve kapitalizmin yeniden inşası süreci başlamıştı. Bu geriye dönüşte, iç yozlaşma, üst yapı kurumlarında küçük burjuva unsurların, Stalin'in deyimiyle "kıızıl bürokratlar"ın hareketinin tayin edici rolü olmuştur. Böyle bir gelişme, inşa edilen sosyalizm tarihinde ilk defa görülüyordu. Bir daha böyle bir gelişme olmaması için Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşası bütün yönleriyle incelenmeli ve bolşevik partinin hatalarından ve eksikliklerinden öğrenilmelidir.

Kapitalist restorasyon ve komünist partilerinin revizyonist yozlaşmayı bütün yönleriyle ve kapsamlı olarak incelenmeksizin, dersler çıkartılmaksızın burjuvaziye karşı mücadele eksik olacaktır.

Kronik kitlesel işsizlik sorunu ve işçi sınıfı

Kapitalizmde işsizliğin kronik kitlesel olması eğilim yeni değildir. Kronik kitlesel işsizlik olgusu '20'li yıllardan bu yana görülüyor. Teknolojik gelişmenin kazanımlarının üretiminde ve ekonominin bütün alanlarında uygulamaya konması, rasyonelleştirme

kaçınılmaz olarak işçilerin sokağa atılmasına neden olmaktadır. Kapitalist ekonomi daha az sayıda işçiyle daha ucuza ve daha çok üretecek durumdadır. Öyle ki 21. yüzyılda çalışabilir nüfusun %20'sinin çalışmasının yeterli olacağını hesabı bile yapıyor. Bu durumda hangi oranlarda olursa olsun işsizlik, özellikle sanayi ülkelerinde kronik kitlesel olacaktır. Gelişmenin geriye dönüşü olmayan bu özelliğinden dolayı kronik kitlesel işsizliğin emperyalist çağda bir eğilim olmaktan çıktığını ve bir yasa olduğunu tespit ediyoruz. Bu tespitimiz sorunun bir yönü. Esas olan ise, kronik kitlesel işsizlik olgusundan hareketle 21. yüzyılda işçi sınıfının durumuna açıklık getirmektir. Unutmayalım ki bu süreç bizi, önümüzdeki dönemde işsiz bölükleri çalışan bölüklerinden daha çok olan bir işçi sınıfıyla karşı karşıya getirecektir. Örgütlenme sorunu, fabrika olgusu, işsizlerin toplumsal yaşamdaki ve mücadeledeki yerleri değişim içinde. 21. yüzyılın işçi sınıfını kavramak bu ve benzeri sorunları araştırmaktan geçiyor.

21. yüzyıla girerken temel görevlerimizin neler olduğunu ana hatlarıyla belirtmemiz, bu alanlarda kendi hesabımıza, hiçbir şey yapmadığımız anlamına gelmez. Ama sorun şu: Bu, ne kadar yeterli ve mevcut teorik çözümlerimizi uluslararası işçi ve komünist harekete ne derece mal ediyoruz?

Sonuç itibarıyla;

20. yüzyıl gibi 21. yüzyıl da emperyalizm ve proleter devrimle çağıdır. 21. yüzyılda, geçmiş dönemin tecrübelerinden dersler çıkartarak, kapitalist sistemin nihai sonunu getirmek göreviyle karşı karşıyayız.

Sovyetler Birliği'nde revizyonist ihanetin sonucu olarak sosyalist kampın çökmesi nedeniyle '50'li yılların ortasından bu yana emperyalizmle sosyalizm arasındaki çelişki yoktur.

-Kapitalist ülkelerde işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki çelişki, emperyalist ülkeler arasındaki çelişki, sömürgeci baskı altındaki halklar ile emperyalizm arasındaki çelişki çağımızın temel çelişkileri olma özelliklerini kaybetmemişlerdir.

-Amerikan emperyalizmi, emperyalist ülkeler arasında iktisadi, politik ve askeri olarak en güçlü güç olma konumunu koruyor. Ama tarih, bu konumundan dolayı Amerikan emperyalizminin her şeye muktedir olmadığını da göstermiştir. Amerikan emperyalizmi çöküş sürecinde olan bir güçtür ve dünyanın mevcut paylaşımışlığı kendi lehine olduğu için yeniden paylaşımı talep eden değil, en azından mevcut paylaşımışlık ilişkilerini devam ettiren güç durumundadır.

Buna karşın emperyalist ekonomik entegrasyon olarak AB, onun içinde özellikle Alman emperyalizmi, yakın gelecekte Çin ve Rus emperyalizmi dünyayı yeniden paylaşmayı talep edecek olan emperyalist ülkelerdir.

-Haksız savaşların, istila savaşlarının kaynağı emperyalizmdir. Emperyalizm, gericilik demektir, böl ve yönet onun temel taktiklerindendir.

21. yüzyılı, sömürü ve talanın, baskı ve zulmün son yüzyılı yapmak bizim elimizdedir. 21. yüzyılda emperyalizmin yegane alternatifi proleter devrimdir, sosyalizmdir.

İMIRALI SAVUNMALARI TEKELCİ KAPİTALİSTLERİN EGEMEN DÜŞÜNCELERİNİN DAĞITIMINA AKTİF BİR KATILIMDIR

Bütün bir çağdaş tarih boyunca yaşanmış devrimlerin sendelenmiş, bastırılma tehlikesiyle karşı karşıya kalmış ve/ya da yenilgi almış olanların, ortaya çıkardığı sonuçlar, bu devrimlerde aktif rol almış ve onlara önderlik etmiş olanları iki temel kampa ayırmıştır. Bu ayrışmada, temel olanlarla belli nüanslarda ayrılık gösteren ara tonların olduğunun da, tablonun bütününe yansıtılmak için vurgulanması gerekiyor. Sorun, çatışan taraflardan kendi yakın ve uzak amaçları açısından olumsuz bir durumla karşı karşıya olanı ilgilendirdiğinden; söz konusu ayrışmada birinciler, bütün geçmiş devrimci pratiği reddetmekle kalmıyorlar. Gerilere doğru, tarihe uzun ve çileli bir gezintiye de çıkarlar. Tarihin, bir kez daha görülmesini istemediği ve kendinde saklı tuttuğu ölü şeyler bulmakta da fazla bir güçlkle karşılaşmazlar. Bunlarla, canlı ve devrimci teorinin de genel bir “düzeltmesi”ne, “gereklî değişiklik”ine giderler. Çünkü bunun için önemli bir “fırsat” doğmuştur. Bu tarihsel ayrışmada ikinciler, geçmiş pratiği birinciler gibi, genel bir liberalleşmeyle bütün güncel ihtiyaçlarını karşılamak için değil, bir devrimci eleştiriyle, yeni devrimci hamle ya da atılımların öncekinden daha dayanıklı ve güvenilir başlangıç noktası yaparlar. Bu dönemlerin tartışmaları doğaları gereği sert ve acımasız geçmiştir.

Öncekileri bir yana bırakırsak, Paris proletaryasının o büyük tarihsel eylemi, Paris Komünü’nün yenilgisinden hemen sonra Marks ve Engels’in önderliğindeki Komünist

Enternasyonal içindeki tartışmaları, Rusya’da 1905 Aralık ayaklanmasının bastırılmasından, yani 1905 Rus devriminin yenilgisinden sonra Lenin’in önderliğindeki Bolşeviklerle Plehanov ve Menşevikler arasındaki tartışmaları ve devamla felsefi idealizm temsilcileri Rus Machçıları; Bazarov, Bogdanov, Lunaçarskiler ve diğerleriyle yapılan tartışmaları, dünya devrimci hareketin tarihi ile yakından ilgili olan her devrimcinin bildiği tartışmalardır. Özellikle 1989’da Sovyetler Birliği’nde emperyalist kapitalizmin açıktan zaferinin ilan edilmesinden sonra, kapitalizmin bugüne kadar yetiştirdiği ne kadar “bilgin” varsa hepsini “birlik” içinde harekete geçirdi. Sosyalizm maskeli olanlar da dahil, hep bir ağızdan sosyalizmin sonunu ilan ettiler. “Tarihin varacağı en son nokta kapitalizmdir” diyerek tarihin sonunu ilan ettiler. Emperyalist kapitalizmi proletarya-burjuvazi, emek- sermaye çelişkisinden “arındırarak” kutsadılar. Kısaca toplumların iç hareketini dondurarak, onu ölü hale getirdiler. Bütün bunların pratik karşılığı, bütün dünya ölçeğinde burjuvazinin hegemonyasının sağlanması oldu. Tek tek ülkelerde burjuvazinin hegemonyası, işçi ve emekçi milyonlarının bütün gündelik hayat biçimlerine yansdı. Sosyalizm geçici olarak prestij yitimine uğramıştı. Ama yine işçi ve emekçi milyonların ailesine, ekmeğine ve giyim kuşamına kadar uzanan burjuvazinin hegemonyası; zorunlu olarak işçi sınıfının, ezilen ve sömürülen emekçi milyonların buna karşı mücadelesini de geliştirmeden edemez. Ancak sosyalizmin bu

yenilgisinden sonra, onun teori sini de genel bir revizyondan geçirmekle uğraşanlar, sorunun bu yanını gizlemek için olmadık düzenbazlıklar yaparak, emperyalist kapitalizm içinde bir tırnak tutturma ve kendilerine orada bir yer açmak için uğraşacaklardır. Dünya ölçeğinde bu rüzgar hâlâ geri çevrilebilmiş değil.

Türkiye’de 12 Mart ve 12 Eylül darbeleri sonrasında, yani devrimci hareketin yenilgi alması, karanlık karşıdevrim yıllarının yarattığı sonuçlar üzerindeki tartışmalar daha belleklerde taze olarak yerlerini koruyor. Bu iki yenilgi döneminde de kendine güveni ve devrime inançlarını yitiren bütün devrim dönekleri, faşist rejimden aman dileyerek bütün devrimci geçmişi reddetmekle kalmadılar, devrimci teoriyi de kapitalist sistemde yaşamalarını olanaklı hale getirmek için genel bir revizyondan geçirmeye koyuldular. 12 Mart darbesinden sonra, başını Yusuf Küpeli ve Münür Ramazan Aktolga gibilerinin çektiği hainler kümesi, sıkıyönetim mahkemelerinde, geride kalan çatışmalı ortamdan kimin sorumlu olduğuna, kimlerin haklı, kimlerin haksız olduğu konusunda durumun tartışmalı olduğunu söyleyerek, geçmiş devrimci pratiğine gölge düşürdüler ve ardından bütün devrimciler ve gelecek kuşaklara İsa’yı ve İncil’i incelemelerini salık verdiler. Onların en başta saldırdıkları şey, 1971 devrimci hareketinin önderlerinin faşizm ve sermaye düzenine karşı cepheden ilan ettikleri düşmanlıkları ve silaha sarılmaları oldu. Ama onların devrimden kaçış ve buna gerekçe yaptıkları safsatalar, devrimci hareketin ayakları üzerine kısa bir zaman zarfında dikilmiş olmasından ötürü yaygın bir çürütücü etki yaratmadan buharlaştılar. Bundan ötürü ‘70’lerin ortalarından 1980’e kadar devrim fikri, şiddete dayalı devrim fikri en parlak yıllarını yaşadı. 1980 12 Eylül askeri faşist darbesiyle Türkiye ve Kuzey Kürdistan devrimci hareketi bir kez daha tırpanlandı. Bu defa gerçekten burjuvazinin hegemonyası ideolojik, politik, kültürel ve felsefi olarak işçi sınıfımız ve bütün ezilenlerin ve onların gençliğinin her günkü hayatlarının bütün ayrıntılarında etkisini gösterdi. Bundan en fazla etkilenen kaypak küçük-burjuva aydın ve yarı-aydınlar oldu. Bu burjuva ablukanın yaydığı pis ve çürük kokuları, 1987’lerden başlayarak toplumun bütün ezilen ve sömürülen sınıf ve kategorilerine yaydılar. Karşıdevrim yıllarında

devrimci kalmayı başarmış öğeleri özel bir biçimde etki alanlarına almayı temel hedefleri yaptılar. Bütün bir “Kuruçeşme tartışmaları” süreci ve sonrasında, proletaryanın “tarihsel devrimci rolü” nasıl geçersiz hale geldiğini, şiddete dayalı devrim düşüncesinin nasıl eskidiğini, tek ülkede proletaryanın iktidara gelmesinin ve sosyalizmi inşa etmesinin nasıl olanaksız olduğunu ve en sonunda “komünizm öldü” burjuva ideolojik saldırıyı kanıtlamak için olmadık alçaklıklar yaptılar. Bunlar kısa zaman sonra bazı yasal parti çatıları altında toplandılar. Sömürgeci rejimin kendilerine “yasal olarak” açtığı alanları dahi kullanma kudreti gösteremediler. Çünkü pratikte işler başka türlü gidiyordu. Bazı küçük gerginlikleri göze almadan sokak’a çıkmak öyle kolay değildi. Mücadele ile kazanılan bazı mevziler ve/ ya da demokrasi kırıntıları sokak’ta hazmedilmiyordu. Faşist rejimin bu çerçevedeki yasaları sadece göstermelikti. Yıllarca devrim düşüncesine düşmanlıkla kendi özsel eğitimini tamamlamış yasal parlamentarizm, faşist militarizme karşı göğsünü açması beklenemezdi. Geride kalan yığınla pratik deney hasadına rağmen bunlar geniş bir koro halinde geçmiş pratiğin devrimci olanına saldırmaya ve “barış ve demokrasi” mücadelesi (!) üzerinde geviş getirmeye devam ediyorlar. Emperyalist kapitalizm ve uluslararası burjuvazinin 20. yüzyılda kendisine başkaldıran ulusal ve sınıfsal devrimci hareketleri bitirerek girme stratejik saldırısının güncelleşmesi ve bugün de bazı mevzilerin yitirilmiş olması, şiddete dayalı devrim fikrine ve geçmiş süreçteki devrimci pratiğe saldırıları daha da kapsamlı bir düzeye çıkarmıştır. Bu nedenle, devrim düşüncesinde, devrimci zorun işçi sınıfı ve emekçi milyonla rın sömürücü burjuvaziye politik iktidardan uzaklaştırmak ve kendi devrimci iktidarını kurmadaki tayin edici rolünü savunmakta ısrar eden, konjonktürel siyasal dizilişte azınlıkta olan devrimci ve komünistler dışında A. Öcalan’ın “demokratik barış” stratejisini destekliyorlar. Ama yine de temkinlidirler. Süreçten nelerin çıkacağını tam kestiremedikleri için ihtiyatlı adımlar atıyorlar. A. Öcalan’ın İmralı’da yaptığı “savunma” ve bu “savunma”da ve daha sonraki tamamlayıcı açıklamalarda ileri sürdükleriyle, tarihteki bütün devrim yenilgilerinden sonra geçmiş pratiğinin devrimci yanını inkar etmek için yapılan bütün çıkarsamalar özde ve/ ayrıntılarda tam bir

özdeşlik gösteriyor. A. Öcalan'ın söylediklerinin hiçbiri yeni değildir. Paris Komünü'nün yenilgisinden sonra ahkam kesen küçük-burjuva şarlatanlar yılgınlık içinde "önceden görmek kolaydı... silaha sarılmamak gerekirdi" diye bağıyorlardı. Proletaryanın büyük öğretmeni Karl Marks ise, "işçi Paris Komünü ile birlikte, yeni bir toplumun şanlı öncüsü olarak her zaman yüceltilecektir. Şehitlerinin anısı, işçi sınıfının soylu yüreğinde yaşayacaktır. Cellatlarıysa tarih, daha şimdiden sonsuz bir teşhir direğine çivilemiştir. " (Fransa'da İç Savaş) diyecektir. A. Öcalan'ın "İmralı Savunması" stratejisi, "Kürt sorunu"yla ilgili olarak ortaya koyduğu "yeni teorik ve politik temeller"den önce dünkü pratiğinin devrimci yönlerini lanetlemekle işe başlıyor. "ikiyüz yıldır yaşanan başkaldırı ve isyan ve buna karşı bastırma ve inkar" gibi bir betimlemenin Marks'ın Paris Komünü yenilgisinden sonra sergilediği tavırla değil, "silaha sarılmamak gerekirdi" diyen geleceğe dair iyimserlik umutlarını bütünüyle yitiren kampın yaklaşımıyla tam da üst üste geliyor. O, önce kimin haklı kimin haksız sorununu, bütün kendi öncelleri gibi anlaşılmaz ve seçilemez hale getiriyor. Aslında bu, "iki yüzyıl"lık inkar ve imha politikalarını ve sömürgeci ilhakı aklamaktır. İlerde ayrıntılarıyla inceleyeceğimiz gibi, "İmralı Savunması"nda ve sonrasındaki bütün "yeni açılımlar" ve "demokratik çözüm tarzı" Kürdistan devriminin yenilgisinin ilan edilmesinin ardından onun geçmiş pratiğinin devrimci yanlarının reddedilmesi üzerinde inşa edilmiştir. Yapılan bir dizi laf kalabalığı da bunu gizlemek içindir. Demokratik devrimimizi yaptık, sıra toplumsal devrimde ve "demokrasinin eşsiz çözümleyiciliğindedir" demek, devrim düşüncesini toprağa gömmenin demagogik bir örtüsüdür.

A. Öcalan bıkmadan, usanmadan sömürgeci burjuva egemen sınıflara ve onların devletine, devletin temel kurumları olan bürokrasi ve ordusuna demokratik davranırlarsa, cumhuriyetlerini ne kadar demokratikleştirirlerse, o kadar çok geleceği kazanmış olacaklarını anlatıyor. Yüzyıllardır devam eden politik zoru kaldırırlarsa bütün sorunları çözülür, ortadan kalkar tarzı demokrasi dersi (!) vermeye devam ediyor. A. Öcalan, sanki Türk egemen sınıfları bir gün sabah uykudan uyandıklarında, kendilerini,

Türkiye işçi sınıfı ve emekçi milyonlarının başında, devlet iktidarında yine hemen elinin altında sömürge kocaman bir Kürdistan bulmuşlar gibi bütün tarihteki dünya reformcuları gibi sorunu ele alıyor. Sömürgeciliğe "çıplak politik zor"u kaldırırsan kardeş gibi yaşarız diyor. Böyle olunca da "zor"un her çeşidi, kimin ona başvurduğuna bakmaksızın lanetleniyor. Bu tartışmada bir ölçüde gerilere gitmekte, Engels ile Eugen Dühring arasındaki tartışmayı anımsatmakta yarar var. Zorun "tarihsel olarak temel unsur" olduğu "ekonomik bağımlılık kerteleri yalnızca sonuçlardır ya da özel durumlardır" tezi Eugen Dühring'in temel tezidir. Engels, Marks'a da dayanarak bu idealist ve politik olarak reformist saçmalığı çürütüyor. Engels, "Demek ki bugünkü haliyle mülkiyeti, zora dayalı mülkiyet diye adlandırmakta ve onu kökünde yalnızca öbür insanların doğal geçim araçlarının kullanımından dışlanması değil, ama daha da önemlisi, kölece iş yaptırmak üzere, insana boyun eğdirilmesi yatan egemenlik biçimi olarak nitelendirmekle, bay Dühring tüm ilişkiyi tepetaklak etmektedir. Kölece iş yaptırmak üzere insana boyun eğdirilmesi, bütün biçimlerinde, boyun eğdiren kimsenin, onlar olmadıkça bağımlı hale konulan kişiyi çalıştıramayacağı iş emek aletlerine sahip olmasını ve kölelikte ise, buna ek olarak kölesini hayatta tutmasını mümkün kılan geçim araçlarına sahip olmasını şart koşar. Bu yüzden de her durumda, ortalamanın üstünde belli bir miktar mülk sahipliğini şart koşar..." (Tarihte Zorun Rolü, sf 25, 26) Engels, kendi teorisini 1850'lerden sonraki Almanya'ya uyarlıyor. Bütün çatışmaların nedenlerini betimliyor. Ayrıca tarihte yaşanmış bütün savaşların, dünyanın zenginliklerini mülk edinmek ve tüm politik ilişki biçimlerinin de bunları korumak için düzenlendiğini kanıtlıyor. Bunun tartıştığımız sorunla doğrudan ilişkisi; A. Öcalan'ın Türk egemen sınıflarının bugünkü sömürgeci inkar ve imha politikalarının neyin korunması için ısrarla devrede tutulmak istendiğinin üstünden atlayarak, ona bir açıklık getirmeden gizleyerek sömürgeciliğe, "inkar politikası çıkmazı derinleşmektir" demesindedir. Türk egemen sınıfları bir gün sabah uyandıklarında Kürdistan'ı kendi sömürgeci egemenlikleri altında bulmadılar. Kürdistan'ın ekonomik ve siyasal olarak

sömürgeleştirilmesinin uzun bir tarihi geçmişi vardır. Bugünün işbirlikçi tekelci Türk burjuvazisi, Türkiye ve Kürdistan'da nüfusun ezici bir çoğunluğunu üretim araçlarından dışalamış, üretim araçlarını özel mülkiyetine almış durumdadır. Bunun bir tarihsel ve toplumsal gelişme seyri içinde oluştuğunu kimse inkar edemez. Ülkenin madenleri, toprakları, fabrikaları bir avuç sömürücünün elinde toplanmıştır. Bunları baldırı çıplak işçi ve emekçi milyonlarının “gadrinden” korumak için, bir zor aygıtı olan devlete gereksinim, bir zorunluluk olmuştur. Bu noktadan sonra, “politik eylemlerin, devletin şaşaalı icraatının tarihte belirleyici olduğu” (Engels) düşüncesine kadar ilerleyebilirsiniz. O nedenle, belli bir tarihsel süreç içinde ekonomik olarak sömürgeleştirilmiş ve çıplak zorla elde tutulan Kürdistan ve halkı üzerindeki politik zorun kaldırılması demek, zorun koruduğu şeylerin de kaybedilmesi demektir. Dolayısıyla Kürdistan-Türk egemen sınıfları ilişkisini, onların hangi politikayı isteyip istememelerinin çok ötesinde bu tarihsel ve toplumsal gerçeklikte aramak çok önemlidir. Şu ya da bu politikayı izlemek, devlet içindeki kliklerin niyetleriyle ilgili bir şey değildir. Sorunun bu keyfi konuluşu, isyanları da bunları bastırانları da birbiriyle ilişkilerini onların niyetleriyle açıklar ve ikisine de günahları paylaşıyor. Her iki tarafın uyguladığı şiddet de, görüngüsü olduğu temelden koparılır ve lanetlenir. Bundan sonra ona bulaşılması istenir.

Marksist- Leninist kuram ve onun diyalektik yöntemi karşısında A. Öcalan nasıl bir yaklaşım sergiliyor sorunu, bu tartışmanın dışındadır. A. Öcalan'ın bilimsel sosyalizm ve onun sınıflar savaşı öğretisini kendisinden çok uzakta tuttuğunu, sosyalizm diye bir iddiasının olmadığını biliyoruz. Marksist Leninist argümanlarla konuşmak ona göre çağın gereklerinin dışında tartışmak, zaman tüneline kalmaktır. Devrim düşüncesinde ısrar etmekse ona göre “30’lu-40’lu yılların kavramlarıyla konuşmak”mış. Onun için “Devrimcilikte çakılıp kalmak, karşıdevrim kadar her tür tutucu bürokratizme saplanıp kalmaktır da” (savunma) diyecek kadar açıktan “devrimcilik” karşısında konumlanabiliyor. O nedenle Marksizmin sorunlara yaklaşımıyla tartışmak, yani işçi sınıfının yerinde durarak konuşmak A. Öcalan'ın geliştirdiği “demokratik çözüm

projesi”nde sömürgeci sistemle mücadele arayanların, burada devrimcilik var diyenlerle tartışmak içindir. Hâlâ devrim ve sosyalizm diyebilenlere, burada koyu ve çıplak bir sınıfsal işbirliği olduğunu anlatmak ve ispatlamak için sosyalizmin bilimsel öğretisi ve devrim fikri, temel referans noktamızdır. O nedenle kimse A. Öcalan ve PKK komünist midir ki, bilimsel diyalektik yöntem temel alınarak tartışılıyor demeye kalkmamalıdır. Örneğin, “politik ilişkilerin biçimlenmesi tarihsel olarak temel şeydir” diyen Eugen Dühring zor eylemini “mutlak kötülüktür” ve bu yöntem bütünüyle kirlidir, ona başvuran herkes kirlenecektir, “bütün doğal ve toplumsal yasaların bu şeytani güç, zor tarafından boğulması”dır (Engels) dediğinden Engels, zora ilişkin olarak şunları tekrarlamak durumunda kalmıştır. “Oysa bu zor, tarihte başka bir rol, devrimci bir rol de oynamış; Marks’ın sözleriyle, yeni bir topluma gebe olan her eski toplumun ebesidir; toplumsal hareketin, sayesinde kendine yol açtığı ve ölmüş, fosilleşmiş politik biçimleri darmadağın ettiği aletmiş- bütün bunlardan bay Dühring’te tek söz bile yok. Bay Dühring, ekonomik sömürü sisteminin devrilmesi için zorun belki de -ne yazık ki -gerekli olacağını, ancak, ah vah ederek kabul eder- çünkü her zor kullanımı, inan olsun onu kullananın ahlakını bozar. Ve bu her utkun devrimin getirdiği büyük ahlaki ve manevi gelişmeye karşın söylenmektedir. Ve bu -aslında ahlaka belki de zorla kabul ettirilecek- sert bir çatışmanın, hiç olmazsa otuz yıl savaşlarının utancının bir sonucu olarak, ulusal bilince işlemiş olan kölelik ruhunun kökünün kazınması yararını sağlayacağı Almanya’da söylenmektedir. Ve bu -cansız, yavaş ve aciz-vaiz zihniyeti, kendini tarihin gördüğü en devrimci partiye zorla kabul ettirme sevdasında!” (Tarihte Zorun Rolü, sf. 52, Sol Yay.) Evet A. Öcalan'ın partisi tarihin gördüğü “en devrimci parti” değil kuşkusuz. Ama o şiddete dayalı devrim fikrinin kirlendiğini partisinin devrimci yurtsever tabanına, bütün Kürt halkına ve Türkiye devrimcilerine empoze etme sevdasında. O, bütün bir tarih boyunca, devrimci zorun ya da şiddete dayalı muzaffer devrimlerin yaptığı büyük “ahlaki ve zihinsel atılım”ları gölgelemek, Türkiyeli ve Kürdistanlı devrimcilerin gözünde düşürmek için sistemle tam bir uyum içinde tezler ve politikalar geliştiriyor. Görüyoruz ki Engels, bir idealist

olan ve hiçbir zaman devrimci diyalektik yöntemi kavramamış, onu uygulama yeteneği gösterememiş Eugen Dühring'i Marksist öğretinin ve onun diyalektik yöntemi silahıyla vuruyor, red ve mahkûm ediyor.

Gerek uluslararası ölçekte ve gerekse de Türkiye ve Kürdistan'ın ilerici-devrimci kesimlerinde olsun, sağ ve sol liberal cenahta olsun, üzerinde tartışılan şeyler, A. Öcalan'ın söylediklerinin yenilikleri değil. Her kesim kendi politik erekleri açısından söylenenlerle ilgileniyor. Türkiye ve Kürdistan'ın bütün dünya reformcusu kişi ve politik odakları, ha gayret diye avuçlarını ovarak PKK'nin ne zaman tam tekmil ve bütün maddi ve manevi devrimci silahlarıyla gelip sömürgeci faşist TC'ye teslim olacaklarının heyecanını yaşıyorlar. O nedenle soruna çok yakından ilgilidirler. Türk egemen sınıflarının bütün klikleri, bu gidişi hızlandırmak için soruna değişik düzeyde ilgi gösteriyor ve gündemde tutmak için büyük gayretler gösteriyorlar. Devrimciler ve komünistler birleşik devrimimizin bir ileri siperi düştüğü/düşürüldüğü için bunun kendisine getireceği zorlukları gerçeğe yakın olarak tanımlamaya ve değişik boyutlarda ortaya çıkan sonuçlardan dersler çıkarmak görevleri açısından söylenen ve ileri sürülenlerle herkesten çok daha ilgilidirler. En sonun da, günümüz koşullarında bölgede emperyalizm ve sömürgeciliğe karşı onbeş yıl savaşmış bir devrim düzeyini yakalamış bir ulusal kurtuluş hareketi sömürgeciliğin raylarına oturtuluyor ve yine buna da "devrimimizi yaptık" deniyor. Herkesin sorundan çok bahsetmesi ve ilgilenmesi için fazlasıyla neden vardır.

A. Öcalan'ın "İmralı Savunması" yirminci yüzyılda burjuva demokrasinin zaferini, günümüz "Sosyalist Enternasyonal"i içinde yer alan kapitalist emperyalist ülkelerde iktidarda olan tekelci burjuvazinin parti temsilcilerinden daha büyük bir cesaretle ilan ediyor. Sınıfsal özünden koparılmış, soyut ve ne olduğu belirsiz hale getirilmiş, ama son tahlilde burjuvazi için sömürü özgürlüğü olduğu açık olan bir "demokrasi" tanımı yapıyor. "Demokrasi yüzyılın sonunda tam zaferini ilan etmesi, tekniğin, üretimin bu en muazzam çağında nedensiz olmayıp demokratik sistemin mekanizmalarıyla yakından bağlantılıdır.

Toplumları, dolayısıyla bireyleri, hiçbir sistem kendi doğallığında bu kadar açığa çıkarmamış ve yaratıcı kılamamıştır. Gücünü özgürleştirmeden alır. Basit ve zor gelişir. Ama sonuçlarının en hızlı ve güçlü görünen rejimden daha güçlü olduğu günümüzde tamamen kanıtlanmıştır. " (Savunma) Görüldüğü gibi göklere çıkarılan demokrasi, 1917 büyük Ekim Devrimi'yle SSCB kurulan proletaryanın devrimci iktidarı altındaki toplumun büyük çoğunluğu için geçerli olan sosyalist demokrasi değil. Bir dizi Doğu Avrupa ülkesinde kurulan halk cumhuriyetleri de değil. Zaten A. Öcalan bunların hepsini, "...faşist totaliter diktatörlükler", "reel-sosyalist totaliter" rejimler olarak tam tamına özdeşleştiriyor ve mahkûm ediyor. Burjuva demokrasisi altında, devrimci ve sosyalist iktidarlar altındakinden çok daha yaygın olarak "toplumlar"ın ve "bireylerin gelişme olanakları" gelişkinmiş. Sömürü, imtiyaz ve sınıfsal ayrıcalıklar üzerine kurulu bulunan kapitalist toplumdaki bir avuç sömürücü burjuva kapitalist sınıf için geniş demokrasi olan, ezilen ve sömürülen çoğunluk için egemenlik aracı olan sistemler "gücünü özgürleştirmeden alır" diyebiliyor. Bu burjuva sistemler kimi özgürleştiriyor? İşçi sınıfının fertlerinin iş güçlerini özgür bir şekilde istedikleri kapitaliste satmasına mı "özgürleştirme" deniyor? Bir ülkede, üretim araçlarının mülk edinme biçimi özelse, yani üretim araçları bir avuç burjuva sömürücü sınıfın özel mülkiyetinde toplanmışsa, bütün toplum fertleri nasıl olur da bu durum karşısında eşit olabilirler. Bu, tam bir saçmalık ve safsatadır. Devletin, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin "özel bir baskı erki" olduğu herkesçe kabul edildiğine göre, demokrasi de devletin politik biçiminden başka bir şey değildir. Daha 1870'lerde Alman Sosyal Demokratları "Özgür Halk Devleti" formülasyonunu programlarına koydular. Lenin, buna "Demokrasi kavramının küçük-burjuva tumturaklı bir biçimde yeniden yazılması dışında bu şiarın herhangi bir politik içeriği yoktur" diyerek alay ediyordu. Bu demokrasi tanımlama sının, "burjuva demokrasini şirin göstermekle kalmadığını", "aksine her türlü devletin sosyalist eleştirisinin tanınmamasını da ifade ediyor" diye ekliyordu. A. Öcalan'ın "zaferini ilan etmiş" "demokrasi"si, Alman Sosyal Demokratları'nın "Özgür Halk

Devleti”ne de benzemiyor. O, İngiltere Başbakanı Tony Blair, Fransa Başbakanı ve Sosyalist Parti lideri Jospin, İtalya Başbakanı Massimo D’Alema, Portekiz Başbakanı Antonio Guterres, Arjantin’in yeni devlet başkanı Fernando De La Rúa’ların demokrasilerinin aynısıdır. Bütün bu ülkelerdeki yoğun bir sınıfsal sömürü, her geçen zaman artan yoksulluk, her gün artan oranlarda büyüyen işsizlik, bu demokrasilerin, bu devletlerin en büyük erdemleridir. A. Öcalan, “demokratikleşmeyi beceren devrimler ise, en kalıcı yaratıcı gelişmeyi ortaya çıkarabilmişlerdir” (Savunma) demektedir. Bu söylenenler, Kürdistan devriminin sömürgeci TC’ye dahil olması için söylenmiyorsa (burada daha çok Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin şiddete dayalı devrim düşüncesinden arınması gerektiği işleniyor) şimdi sözde sosyalist ya da (D’Alema gibi) komünist partilerin hükümet olduğu Fransa, İngiltere, İtalya, Portekiz, Yunanistan, Almanya gibi kapitalist, emperyalist ülkelerde devrimler olmuş(!). Onlar, sonradan “demokratikleşmeyi becerdikleri” için, büyük işçi-emekçi yığınları için “kalıcı, yaratıcı gelişme”ler kaydetmişler! Kapitalist emperyalizmin, sömürü ve bütün sınıfsal ayrıcalıkların en iyi ve en rafine kutsanması buna denir.

Serbest rekabetçi dönemde hâlâ feodalizme ve feodal aristokrasi karşısında kapitalizmin tarihsel olarak ilerici boyutunu bütünüyle tüketmediği koşullarda Marks ve Engels’in devlet sorunundaki yaklaşımlarını yorumlayan Lenin; “Biz kapitalizm koşulları altında proletarya için en iyi devlet biçimi olarak demokratik cumhuriyetten yanayız, ama en demokratik burjuva cumhuriyette bile, ücretli köleliğin halkın kaderi olduğunu unutmamalıyız. Devamla. Her devlet ezilen sınıfa karşı ‘özel bir baskı erkidir.’ Bu yüzden her devlet ne özgürdür ne de halk devletidir.” (Devlet ve Devrim, İnter Yay., sf. 28) A. Öcalan’ın bahsettiği “zafer kazanmış demokrasi”, burjuvazinin ilan edilmiş ve sarsılması olanaklı görülmemeyen ve Türk, Kürt, Arap, Laz, Çerkez işçi ve emekçileri için ücretli kölelik, sömürü ve politik baskı değil de nedir? Günümüz kapitalist emperyalist burjuvazisi tarafından adı “küreselleşme” olarak değiştirilen emperyalizmin, “demokrasiden siyasi gericiliğe değişim” olduğunu, kapitalizmin ve genel

olarak toplumların gelişme yasalarını öğrenmiş yeni öğrenciler dahi biliyorlar. O halde şu ne anlama geliyor: “Günümüz demokrasileri, ...faşizmin total amansız diktatörlüğüyle, zıt yöndeki reel-sosyalizmin, totaliter rejimlerine karşı direnerek, yüzyılın sonunda kesin zaferini ilan etmiştir.” (Savunma) Görüyoruz ki, A. Öcalan demokrasisi, işçi sınıfı ve ezilen sömürülen emekçi milyonların bir avuç sömürücünün elinde tuttuğu üretim araçlarına zor yoluyla el koymasına ve onların mülksüzleştirilmesine ve eski konumlarını elde etme girişimlerini aynı “zor” yöntemiyle bastırmasına ve kendi devrimci iktidarını güvencelemesine çok rahatsız. Ezilen sınıfların kendisi için geniş demokrasi, ezen ve sömüren küçük bir azınlığın özel mülkiyet ve sömürü hakkından mahrum etmesine de “zıt yöndeki totaliter rejim” diyor.

Lenin ve Bolşeviklerin önderliğinde gerçekleşen devrim ve ardından proletarya iktidarı altında kesinti siz bir biçimde sürdürülen toplumsal inşa ve sosyalizmin, (A. Öcalan, bu dönemle bütün sonrası dönem arasında hiçbir ayırım yapmıyor. Her iki dönemi de, totaliter faşizmle benzeştiriyor ve hepsine sosyalist-sistem diyor) Kruşçev’le başlayarak adım adım kapitalizme dönüştürülmesine “demokrasinin büyük zaferi” (Savunma) demektedir. Sovyetler Birliği’ndeki gelişmeleri takip eden, ortalama tarih bilgisine sahip olan her devrimci, Brejnev’in başında bulunduğu sosyalizm maskeli Sovyetler Birliği ile ayyaş Boris Yeltsin’in Rusya’sı arasında burjuva demokrasi açısından niteliksel bir fark olmadığını bilir. Ayrıca her iki dönemde de toplumun işçi ve emekçi kesimleri için gözle görülür bir demokrasinin de uygulanmadığı sır değildir.

A. Öcalan, İmralı savunmalarında, sınıflar üstü bir demokrasi tanımı geliştirdi. 20. yüzyılın sonunda, geliştirdiği ve hangi sınıf ve tabakalara hizmet edeceği (özünde burjuvazinin sömürü özgürlüğü olan) belli olmayan demokrasinin zaferini ilan etti. Hem genel ve tarihsel ve hem de güncel siyasal sorunlara bu bakış açısıyla “çözüm” önerileri geliştirdi. Bunları yaparken, vermeye çalıştığı görüntü, söylediklerini bugüne değin hiç kimsenin söylemediği, dünya ölçeğinde yeni söylendiği düşünceler ve açılımlar oluyor. O da, hemen kendi bütün öncelleri gibi 1990’lı yıllarda modern

revizyonist sistemin çözümlüğüne ve bütünüyle çöküşüne uzanıyor. Revizyonist kapitalist Sovyetler Birliği toplumunun 1989 yılında Gorbaçov önderliğinde bütün yapısal özellikleriyle ortaya dökülmesi, üzerindeki bütün gizleyici örtü ve söylemi kaldırıp atmasından, emperyalist kapitalizmin üstünlüğü ve yengisini açık olarak ilan etmesini kendi bütün teorilerinin çıkış noktası yapıyor. Buradan işe başlayarak; “90’lı yıllardan itibaren, sosyalist sistemin çözümlüğü ve demokrasiye dönüşümüyle, demokrasinin büyük zaferi aslında daha başlangıcındadır... ” (Savunma) dedikten sonra, bu demokratikleşme sürecinin ağır ve sancılı yürütmesinde “...Bir yerde de diğer sistemlerin güçlü kalıntıları”nın sürekli olumsuz etkilerde bulunduğunu ekleyerek, demokrasinin hızla gelişmesini sosyalizmin, sosyalist sistemin (A. Öcalan SB ve D. Avrupa ülkelerini 1989 öncesini sosyalizm olarak değerlendiriyor) engellediğini iddia ediyor. Bu salt bir iddia değil, kapitalizm ve sosyalizm arasındaki kutuplaşmada ve çatışmada bir taraf olmayı da ilan ediyor. Açıkça kapitalizm tarafında olduğunu söyleyerek hem ideolojik-politik safını belirliyor hem de başta ABD olmak üzere emperyalist burjuvaziye, işte “tarihsel rolümü” oynuyorum diyerek sevindirici ve rahatlatıcı mesajlar veriyor. O, ABD Başkanına “sosyalist sistemin çözümlüğüne ne kadar sevindiğini, bu durumu nasıl açıkça alkışladığını ve övdüğünü” göstererek, kendisine biçilen işlevi yerine getiriyor.

A. Öcalan’ın, 17. ve 18. yüzyılda gelişmeye başlayan ve 19. yüzyılda hız kazanan ve 20. “yüzyılın sonunda kesin zaferini ilan eden” “demokrasi”si, günümüzde nasıl bir devlet yapısına tekabül ediyor? Kimin ve kimler için demokrasidir sorularının özü bütünüyle karartılıyor. Demokrasi aynı zamanda bir devlet değil midir? Bu, Marksist-Leninist devlet teorisinin abc’sidir. Sınıflar üstü bir devlet olmadığına göre, olmayacağına göre ne menem şey olduğu belli olmayan sınıflar üstü bir demokrasi de olamaz. A. Öcalan’ın içeriğini boşaltarak revize ettiği ve öve öve yere göğe sığdıramadığı “demokrasi” üzerine geçmişte yapılan tartışmalara bakmakta yarar vardır. Zira bugün yerküreye hegemonya kuran, hegemonya kurmak için birbirleriyle boğazlaşan ve sonunda yaşamı işçi sınıfı ve ezilen halklara çekilmez hale getirenlerin hepsi tam bir

demokrasi havarisidirler. Lenin, devlet ve demokrasi üzerine yapılan tartışmalara ilişkin olarak 1917’de Marks-Engels’i yorumlarken “... Engels, ‘toplum adına üretim araçlarına (devlet tarafından) el konması’ndan sonraki, yani sosyalist devrimden sonraki dönemle ilgili olarak, çok açık ve kesin bir biçimde ‘sönüp gitmekten’ ve -hatta daha renkli ve canlı biçimde- ‘uykuya dalmak’tan söz eder. Bu dönemde ‘devlet’in politik biçiminin en tam demokrasi olduğunu hepimiz biliyoruz. Fakat Marksizmi utanmazca tahrif eden oportünistlerin hiçbirinin aklına, Engels’in burada demokrasinin ‘uykuya dalması’ ya da ‘sönüp gitmesinden söz ettiği gelmiyor. Bu ilk bakışta çok tuhaf görünüyor. Fakat bu sadece, demokrasinin de bir devlet olduğunu ve böylece devlet ortadan yok olunca demokrasinin de ortadan yok olacağını düşünmemiş olanlar için ‘anlaşılmaz’dır. Burjuva devleti ancak devrim ‘ortadan kaldırabilir’. Genel olarak devlet, yani en tam demokrasi, sadece ‘sönüp gidebilir.’ (Devlet ve Devrim, sf. 27. İnter yay) dediğinde Lenin, çok parlak ve açık bir biçimde demokrasinin de devlet gibi sınıfsal özüne işaret ediyor. Ama A. Öcalan, Türkiye ve Kürdistan’daki “cahil”leri kandırmak için bunu egemenler için gizliyor.

İmralı savunmaları, 17. yüzyılda gelişmeye başlayan demokrasinin hiçbir yerde oyalamadan hep geliştiğini iddia ederken yalnızca kapitalizmi ve sömürüyü savunmakla kalmıyor. Artan sınıfsal farklılaşmayı, kapitalizmin tekelleşmesini ve kapitalist sömürünün katmerleşmesini de kutsamış oluyor. 17. yüzyıldan günümüze kadarki savaşları ve bu savaşlarda insanlık ailesinin verdiği büyük kayıpların hangi nedenlere dayandığını da gizliyor. Bir toplumun hayat koşullu olan uzlaşmaz sınıf karşıtlığını reddediyor. Dolayısıyla, tekeller kapitalizmin, emperyalizmin üst yapısının “demokrasiden siyasi gericiliğe” doğru mutlak bir “değişim” olduğunu, başaşağı ederek demokrasinin gelişimi olarak Kürt işçi ve emekçi milyonlarına sunuyor. Bahsedilen bütün bu tarihsel ve toplumsal süreçlerde ki “toplumsal üretim sistemleri”ndeki bütün toplum bireylerinin, üretimde işgal ettikleri yer hep birbirinin aynı mı olmuştur? Bu toplum bireylerinin üretim araçları karşısındaki konumları, üretimin toplumsal örgütlenmesi içindeki rolleri eşit mi

olmuştur? Bütün toplum bireylerinin, toplumsal zenginlikten aldıkları pay eşit ve adil mi olmuştur? 17. yüzyıldan başlayarak her gün daha çok geliştiğini ve 20. yüzyılın sonunda “kesin zaferini ilan etmiştir” demokrasi dediğinde A. Öcalan bütün bu sorulara da olumlu yanıt vermiş oluyor. Dolayısıyla “yüzyılın sonunda”, dünya ölçeğinde ezilenle ezen, sömürülen ve sömüren diye ayrılan “geniş insan grupları” da ortadan kalkmıştır. Devrimler olmadan sömürücü sınıfların iktidar erki, devlet devrimle parçalanmadan toplumların bütün fertleri kardeş kardeş birlikte üretir ve eşit şekilde bölüşür olmuşlardır! Eğer böyle değilse üretim araçlarının mülkiyetini kendi tekelinde toplayan, toplumsal üretimdeki payını her geçen gün artıran ve bunu toplumun diğer fertlerinin her geçen gün yoksullaşması, açlık ve sefaletin eşliğine dayanmaları pahasına gerçekleştiren kapitalist ve emperyalist teknelci burjuvazinin toplumun ezilen ve sömürülen sınıf ve tabakalarına kendilerine karşı örgütlenme ve mücadele etmelerine gerçekten “özgürlük” adımı olarak tanıdığını ve sonuçta burjuvazinin sömürüye doyduğunu söylemesi açık olarak söylemesi gerekiyor. Bugün 6 milyar dünya nüfusu içinde 200’e yakın çok uluslu tekel, bütün dünya ekonomisini elinde tutuyor. Dünyanın egemenliğini elinde tutan bir avuç teknelci sermayedar üretimi uluslararasılaştırırken dünyanın pek çok bölgesindeki sanayi dallarını yıkıyor. Artık kitlesel işsizlik bir kural haline gelmiştir. Yalnız Avrupa’da işsiz sayısı 50 milyondur. Dünyada işsiz sayısı 800 milyon olduğu tahmin ediliyor. 200 bin çocuk vahşi kapitalizmin sömürsü altında can çekiyor. Her yıl dünya çapında 30 milyon insan açlıktan ölüyor. FAO’nun verilerine göre 800 milyon insan açlık sınırlarında yaşıyor.

1960’da dünya nüfusunun en zengin 20’sinin geliri, en fakir % 20’sinin gelirinin % 20 katıyken, bugün bu fark 82 misli artmıştır. Bu, sınıfsal farklılaşmadaki büyük artışı, zenginleşmeyle yoksullaşmanın hızlı yükselişinin göstergeleridir. 6 milyar dünya nüfusu içinde 500 milyon insan refah seviyesinde yaşarken, 5,5 milyar insan yoksulluk ve sefalet içinde yaşıyor. Bugün dünya nüfusu içinde 248 kişinin yıllık geliri 2,6 milyar kişinin yıllık gelirini aşıyor. Bunun anlamı dünya nüfusunun % 45’inin yıllık

toplam geliri 358 kişinin yıllık gelirinin altında demektir. Son yüzyıl boyunca emperyalist burjuvazi çalınca bir silahlanma yarışındaydı. Silah üretimi ve ticareti devasa boyutlara ulaştı. İnsanlık ailesi iki emperyalist dünya savaşına, onlarca bölgesel savaşa tanıklık etti. Önceki yüzyılları bir yana bırakın 20. yüzyıldaki emperyalist hegemonya savaşlarında milyonlarca insan yaşamını yitirdi. İnsansal yabancılaşma inanılmaz boyutlara ulaştı. Dünya fuhuş pazarında 2 milyon çocuk var. Kısaca kapitalizm toplumu çürütüyor. Bugün Türkiye’de 8 milyon insan açlık sınırında yaşıyor. Nüfusun % 20’sinin milli gelirden aldığı pay % 55’ken, en yoksul % 20’sinin aldığı pay sadece % 5’tir. Bu uçurum her geçen gün artıyor. Bugün dünyada hangi ülkenin durumuna bakarsak bakalım benzer manzaralarla karşılaşacağız.

Bugün gerek dünya genelinde gerek tek tek ülkeler bazında sınıfsal sömürü ve yoksulluk her gün bu denli artarken, her ülkede nüfusun yarısına yakını yoksulluk içindeyken, nasıl oluyor da toplumsal üretimdeki zenginlikten bir ülke nüfusunun % 20’si, % 55 pay alacak, ama demokrasi denilen şey de, dünya ve ülke nüfusu içinde eşit paylaşılacak. Demokrasinin kimler için “zaferini ilan ettiği” burada çok açık değil mi? Eğer “demokrasi zaferini ilan” etmişse, bu, ancak dünyadaki toplumsal üretimdeki zenginliğini % 50’si- ne yakınına zorla el koyan 358 dolar milyarder için ilan etmiştir. Eğer demokrasi bu 358 uluslararası emperyalist teknelci için demokrasi ve bunların yıllık servetinin kendilerinkiyle karşılık düştüğü 2,6 milyar kişi için tam bir diktatörlük olmasaydı, bu 2,6 milyar insan nasıl kendi sefaletlerini kendi kaderleri olarak kabul eder ve bu eşitsizliğe boyun eğdi. Her ülkede artan oranda büyüyen sömürü, yoksulluk ve sınıfsal farklılaşma, koyu ve gerici faşist siyasal bir baskıyı da birlikte koşulladığı zaman devam edebilir. Ekonomik sömürü ve sınıfsal farklılaşmanın kaçınılmaz yansıması olan politik “zor aygıtı”, devletten başka bir şey değildir. Bu devlet, üretim araçlarını özel mülkiyetinde tutan toplumun toplam nüfusu içindeki bir avuç azınlığın devletidir. Dolayısıyla bu bir avuç için demokrasi, çoğunluk üzerinde de koyu bir siyasal gericiliktir, diktatörlüktür. Demokrasi kavramını “emek ve sermaye” antitezi dışında kurgulamak,

bütün bu sınıfsal sömürü ve farklılaşmaları gizlemek, bütün bu adaletsizlikleri, eşitsizlikleri ve politik vahşeti onaylamaktır. Emperyalist kapitalizme, uluslararası burjuvaziye ve tek tek ülkelerdeki işbirlikçilerine bundan daha büyük bir destek olamaz. Dünyanın zenginliklerini elinde toplayan ve 5,5 milyar insanı açlığa iten çok uluslu tekeller, bu propaganda ve propagandacılarının sundukları büyük hizmetler sayesinde dünya üzerindeki saltanatlarını sürdürmeye devam ediyorlar. Lenin, 20. yüzyılın başında, “bu yeni ekonominin tekelci kapitalizmin (emperyalizm, tekelci kapitalizm) üst yapısı demokrasiden siyasi gericiliğe değişimdir” dediği zaman, sermayenin yoğunlaşması ve genelleşmesi (uluslararasılaşması) ulusal ekonomileri dağıtma ve çökertme düzeyi, yukarıdaki tablo düzeyinde değildi. Bu tablo, Marksist- Leninist analizin açık bir doğrulanmasıdır. Demokrasinin sömüren- sömürülen, ezen- ezilen bütün sınıf ve tabakalar için “zaferini ilan” ettiğini söylemek tekelci kapitalizmin, emperyalizmin gelişme yasalarını çarpıtmak, onun sömürgeci, soyguncu yağmacı ve baskıcı özünü gizlemektir. Her devlet, egemen olan sınıfın devleti, her demokrasi de egemen sınıf ya da sınıflar için geniş ve yoğun bir demokrasi, egemenlik altında yaşayan sınıf ve kategoriler için bir siyasal gericiliktir, baskıdır.

Mülksüzlük ve mülkiyet ilişkilerine bölünmüş toplumlarda, üretim araçları üzerindeki mülkiyetin özel niteliği koşullarında ege menlik aygıtı olarak devlet, ya da böyle bir ekonomik toplumsal düzenin üst yapı şekillenmesi olarak demokrasi, bir avuç sömürücü ve imtiyazlı için yaygın ve yoğun özgürlük, ezilen ve sınıfsal baskı ve sömürü altında yaşayanlar için ücretli kölelik demektir. Marks Engels, Alman İdeoloji’sinde; “toplumun egemen maddi gücü olan sınıf, egemen manevi güçtür de, maddi üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf aynı zamanda, zihinsel üretimin araçlarını da emrinde bulundurur, bunlar o kadar birbirinin içine girmiş durumdadırlar ki, kendilerine zihinsel üretim araçları verilmeyenlerin düşünceleri de aynı zamanda bu egemen sınıfa bağımlıdır. Egemen düşünceler, egemen maddi ilişkilerin fikirselsel ifadesinden başka bir şey değildirlere, egemen düşünceler fikirler biçiminde kavranan maddi egemen ilişkilerdir, şu halde bir sınıfı egemen sınıf yapan ilişkilerin

ifadesidirlere, başka bir deyişle, bu düşünceler, onun egemenliğinin fikirleridirlere... ” (A. İde., Sol Yay, sf 79-80) biçimindeki özlü düşünce ve bilimsel çözümlenmeleri, tartıştığımız sorunla ilgisi iki açıda önemlidir. Birincisi, bütün kavram ve kategoriler gibi demokrasi kavramının da sınıflar üstü ya da toplumun egemen maddi gücü olan sınıf ve sınıflarla egemenlik altında olan sınıf ve sınıflar arasındaki uyumu elde eden bir şey olmadığını açık ve net kanıtıyor. İkinci ve daha önemli olan “20. yüzyılın sonunda demokrasi kesin zaferini ilan etmiştir” (A. Öcalan, Savunma) propagandası, dünya ölçeğinde egemen maddi güç olan, bütün üretim araçlarını, (zihinsel üretim araçları da içinde olmak üzere) özel mülkiyeti altında tu tan egemen sınıfların “egemenliğinin fikirleridirlere”. Egemen sınıf olarak burjuvazi, kendi sömürücü ve sınıfsal ayrıcalıklarına dayanan kapitalist toplumun, egemenliği altında tuttuğu geniş işçi ve emekçi yığınlara ebedi olduğunu anlatmak için zihinsel üretim yapan “bilginler”e ihtiyaç duymakta ve yetiştirmektedir. Burjuvazinin fikir üreticileri “kendi çağlarının düşüncelerinin üretimini ve dağıtımını yaparlar”. Bu çağın ya da 20. yüzyılın en başta gelen egemen fikirlerinden en temel olanlardan biri de demokrasi kavramını “yeni den tanımlamak” aldatmacası ve bunun sonucu olan demokrasinin üstün erdemlerinin burjuva propagandasıdır. Yani demokrasi, tekelci burjuvazi ve onun “bilgin”leri tarafından tam bir “sonsuz yasa” olarak ilan edilmiştir. Burjuvazinin yoğun sömürü yapma özgürlüğü olan bu demokrasi tanımlaması bugün egemen düşüncedir. Marksist kuramı, günlük dünyayı anlamının ve değiştirmenin silahı, aracı olarak kullanamayanlar bu egemen düşünce zemininde durmaktadırlar.

Bakın A. Öcalan bu egemen düşüncelerin, dünya işçi sınıfı ve ezilen sömürülen ve politik baskı altında kıvranan emekçi sınıf ve tabakaların üstüne “üretilmesine ve dağıtımına”(daha çok da dağıtımına) nasıl en aktif bir şekilde katılıyor. O, “Günümüz demokrasileri, basit ve karmaşık yönleriyle önce fikri boyutta, 17. ve 18. yüzyılda gelişirken kuramsal yönetsel gelişme, 19’uncu yüzyılın ortalarından itibaren hız kazanmış, 20’inci yüzyılda ise, faşizmin total amansız diktatörlüğüyle, zıt yöndeki reel-sosyalizmin totaliter rejimlerine karşı direnerek yüzyılın

sonunda kesin zaferini ilan etmiştir, iki totaliter sistem de, çok güçlü bir gelişmeyi yaşamalarına rağmen ayakta kalmayısları esasta özgür yaratıcı yeteneği, toplumda ve bireyde aşırı baskı altında olmalarından kaynaklanır... " (Savunma) diyerek "demokrasi"nin sınıfsal niteliğini egemenler için gizliyor. Dünyadaki 6 milyarlık insan toplumunun bütün fertlerine aynı ve eşit oranda hizmet eden, bireyleri ve toplumları özgür kılan, gelişmelerine sonsuz derecede olanak tanıyan bir şey gibi sunuyor. Egemen düşüncelere "tabi" olarak demokrasiyi bir "sonsuz yasa" olarak ilan ediyor. A. Öcalan'ın demokrasi kavramına getirdiği tanımlama, emperyalizmin kendisi için yetiştirdiği düşünce üreticileri ve dağıtıcıları olan ekonomi ve politika uzmanları ve askeri stratejistlerinin dağıttığı fikirlere aktif katılmadan başka hiçbir anlam taşıyor. Bilimsel sosyalizm öğretisine ideolojik saldırıda, dünya egemenlerine kendisini inandırıcı kılmak için bir adım daha öne çıkarak, büyük Ekim Devrimi'yle, dünya işçi sınıfı ve emekçileri için sömürden ve insanal yabancılaşmadan kurtuluşun pratik ve maddi bir umudu haline gelen sosyalizmi, ezilen insanlık ailesinin soykırımı olan Hitler, Mussolini ve Franko faşizmiyle aynılaştırıyor. Aynı özdeki rejimler olduğunu, demokrasi, (hangi sınıfların damgasını taşıdığı demagojik şekilde karartılarak) aynı özdeki "iki totaliter sistem"e direnerek zafer kazanmış! İddia budur. Daha da önemlisi, Lenin ve Bolşevik Partisi önderliğinde 1917 Ekim'inde başlayarak bir avuç azınlığın elinden bütün üretim araçlarını modern işçi sınıfı ve kurtuluşu onunla olan emekçilerin toplumsal mülkiyetine geçirerek inşa edilen sosyalizm ve gerçek demokrasi, gözden düşürülmeye çalışılıyor. O dönem, bir avuç aristokrat ve feodal-emperyalist için diktatörlük, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetine, ortakça yaşama katılan milyonlar için en geniş ve gerçek demokrasi, başka bir ifadeyle "tam demokrasi" olan sistem ve rejim, '50'li yılların ikinci yarısından sonraki yeni Çarların sömürü ve ayrıcalıklara dayanan düzenleri arasındaki temel niteliksel farklılık gizleniyor, karartılıyor ve sonuçta ezilen ve sömürülen sınıf ve kategorilerin kapitalizme, kapitalist sömürü ve ayrıcalıklara mahkûm edilmesi çalışmasına tabi oluyor. Bu burjuva propagandası, önceleri bir kenara bırakacak olursak 1989 yılında Berlin Duvarı'nın

yıkılmasıyla zincirlerinden boşalarak günümüze kadar devam ediyor. Hep bilinçli olarak öne çıkarılan şey, '50'li yılların ikinci yarısından başlayarak 1989'a kadar tam bir domuzlar ahırına dönen modern revizyonist sistemdeki insan ilişkileri dünya proletaryası ve emekçilerine dayatılıyor. Dünya ölçeğindeki egemen sınıfların egemen düşüncelerinin üretimi ve dağıtımını yapmakla tarihsel misyon alanlar, ezilen sınıf ve tabakaların düşüncelerini ve kültürünü bu ideolojik saldırı bombardımanı altında biçimlendirmeyi amaçlıyorlar. Egemen düşüncelerin üreticileri dışarıda bir istisna kalmadan, tam bir ideolojik birlik içinde 1917'de büyük sosyalist Ekim Devrimi'yle başlayan ve sosyal emperyalist SB'nin dağılmasına kadar bütün bir tarihsel dilimdeki toplumsal sistemi ve siyasal rejimleri, devlet ve toplumun temel karakteristik özelliklerini bir ve aynı gösteriyorlar. Bütün döneme ortaklaşarak yaptıkları tanımlama; "Reel- sosyalizm"dir. 1917-'55 arasındaki gerçek devrimci gelişme, toplumsal refah, geniş işçi ve emekçi yığınlar için demokrasi olan sistem '50'li yılların ikinci yarısından sonra tam bir toplumsal çürüme, yabancılaşma ve kapitalist yozlaşma içinde olan modern revizyonist sistemle karıştırsın ki, onun itibarı çeşitli ülkelerin işçi sınıfı ve emekçi milyonları nezdinde düşürülebilinsin, sosyalizm umut ve gerçek kurtuluş olmaktan çıkarılabilsin. İşte egemen düşünce bunu yapıyor bugün. Sömürgeciliğe karşı mücadele yoluna girmiş emekçi Kürt yoksulları, emperyalizm ve dünya gericiliğine karşı savaşıyor. Dünyadaki en mücadeleciler halklardan biri olarak Kürt halkı ile sosyalizm pratiği arasındaki ilişki mutlaka koparılmalıydı. İmralı savunmalarıyla yapılan bir yanıla da budur.

A. Öcalan büyük bir politik analist ve deha olduğunu ileri sürerek; aklınca demokrasi uygulamayan, demokratik olmayan "köleci imparatorluklardan kapitalist faşist diktatörlüklere, hatta reel sosyalist totaliterliğe kadar, hepsi aynı akıbeti paylaşmışlardır" demektedir. Bunların hepsi hangi akıbeti paylaşmışlar? İşçi sınıfı ve halkların mücadelesinin sonucunda yıkılmışlar mıdır? Ve/ ya da dünyayı paylaşmakta, sömürü ve yağma yapmakta mı zorlanmışlar? Sermaye hareketinin hızlanmasında, sermayenin genelleşmesinde, yoğunlaşmasında ve aşırı kâr yapmasında mı ortak zorluklar yaşanmış? Bütün bu soruların

yanıtı ya yoktur ya da karanlıktadır. Olan, uluslararası burjuvazi ve tek tek ülkelerdeki işbirlikçi tekelci burjuvazinin rejimlerine karşı proletarya ve halkların yürüttüğü çetin mücadeleler neticesinde koparttığı bazı haklardır. Ekonomik iyileşme, politik baskıların koşullara göre sınırlanmasıdır. Ya da birtakım demokratik hak ve mevzilerin kazanılmasıdır. Bunlar dışında, “kapitalist faşist sistem”lere paralel olarak, apayrı bir sahada ne idüğü belirsiz bir demokrasi mi boy vererek filizlenmiş ve “zaferini ilan” etmiş? Bu tam bir safsata ve burjuvazinin tumturaklı propagandasıdır. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi’nin önderi Lenin ise çok daha farklı şeyler söylüyordu toplumların gelişme aşamalarına dair. “Feodalizmin devrilmesinden bu yana Avrupa’nın çok sayıda yaşadığı tüm burjuva devrimleri boyunca bu bürokratik ve askeri aygıtın gelişmesi, yetkinleşmesi, sağlamlaşması sürer. Özeldede köylülerin, küçük zanaatçıların, tüccarların vs. üst tabakalarına, sahiplerine halkın üstüne çıkararak nispeten rahat, sakin ve saygın görevler sağlayan bu aygıt sayesinde tam da küçük-burjuvazi, büyük burjuvazinin safına çekilir ve ona tabi kılınır...” (Devlet ve Devrim, İnter Yay., sf. 41) Bilimsel sosyalizm öğretisi ve tarihsel olgular, egemen sınıfların, burjuvazinin, kendi ekonomik çıkarlarını ve sömürü düzenlerini korumak ve geliştirmek için kesintisiz bir biçimde “bürokratik ve askeri aygıt”, yani devleti yetkinleştirdiğini söylüyor ve kanıtlıyor. A. Öcalan ise, burjuvazi tarafından 17’inci yüzyıldan başlayarak geliştirilen ve bugünlerde zaferini ilan eden bir demokrasiden söz ediyor. 20. yüzyıl boyunca tek tek ülkelerin işçi sınıfı ve ezilen sömürülen emekçileri sömürü düzenleri ve gerici faşist, (Lenin’in tanımlamasıyla da “bürokratik ve askeri aygıt”) rejimlere karşı devrimci ya da komünist partileri önderliğinde büyük devrimci kavgalar yürüttüler. Pek çok ülkede “bürokratik ve askeri aygıt” paramparça edilerek yerine sosyalist ve devrimci iktidarlar kuruldu. Demokratik mevziler kazanıldı. Tarihsel deneyler yaratıldı. Ama A. Öcalan bütün bu büyük devrimci mücadeleleri red ve mahkûm ediyor. Kendi kendine gelişerek zafer kazanan bir demokrasi etrafında ısrarla dolaşıp duruyor. Bu tam da Lenin’in dediği gibi küçük-burjuvazinin, büyük burjuvazinin safına

çekilmesi ve ona tabi olmasından başka bir şey değildir. İşte egemen sınıf ya da burjuvazi, egemenliği altında tuttuğu bütün toplumsal ve zihinsel üretim araçlarından mahrum bıraktığı sınıf ve tabakaları üzerindeki sömürü ve egemenliğine devam etmek için en büyük bir gücünü de bu ve benzer gelişme ve dönüşümlerden alıyor.

İmralı savunmasında A. Öcalan, “demokratikleşmeyi beceren devrimler ise, en kalıcı, en yaratıcı gelişmeyi ortaya çıkarabilmişlerdir. Devrimcilikte çakılıp kalmak karşı devrim kadar her türlü tutucu bürokratizme saplanıp kalmaktır. Demokratikleşmeyi iyi yürüten toplumların, tarihte ve günümüzde en güçlü olmalarının sırrı, böylece iyice açığa kavuşmuş bulunuyor...” (Savunma, aç SP) derken hangi devrimlerin “demokratikleşmeyi becer”diğine de açıklık getirmiyor. Sosyalizm’in yıkılmış olmasına derin bir oh çekiyor. Feodalizme karşı zafer kazanan tarihteki burjuva devrimleri hangileridir? Büyük Fransız devriminden sonra Fransız burjuvazisinin Fransız işçi sınıfı ve ezilenler için demokratikleşmediği tarihte ciltler dolusu kanıtla sabittir. Burjuva devriminin geliştiği en yüksek nokta, Paris proletaryasının büyük tarihsel eyleminin yarattığı Paris Komünü’ne öngelen günlerdir. Burjuvazi ve proletarya arasındaki acımasız ve uzlaşmaz mücadele Fransa’da İç Savaş adlı eserinde Karl Marks tarafından değişik açılardan irdelenerek devrimci sonuçlar çıkarılıyor. Tarihin her aşamasında egemenlere karşı eyleme kalkışan hiçbir eylem yoktur ki, kan ve barutla bastırılmış olmasın. Tarihte burjuvazinin feodalizme ve feodal aristokrasiyeye karşı ilerici rol oynadığı bütün Avrupa ülkelerini ele alarak incelediğimizde, burjuvazinin kendisine karşı eyleme kalkışan sınıf ve tabakaları kıyım ve katliamdan geçirdiğini rahatlıkla göreceğiz. Fransız burjuvazisi dünyadaki tüm burjuvaziden en “demokratik”(!) olanı olduğundan dolayı, onun eylemi üzerine tartışıyoruz. Engels, “Fransa’da İç Savaş” a yazdığı ünlü önsözde: “Komünün son savunucuları, ancak sekiz günlük bir savaştan sonradır ki Belleville ile Meilmontant tepeleri üzerinde yenik düştüler ve savunmasız erkek, kadın ve çocukların bütün hafta süren ve durmadan artan yığınsal katliamı, işte o zaman doruğuna vardı. Tüfek artık yeterince çabuk öldürmüyordu; yenikler,

yüzlercesi bir arada makineli tüfekle kurşuna dizildiler. Son yığmsal katliamın yapıldığı Pere-Lachaise Mezarlığı 'ndaki Federeler Duvarı, proletarya kendi hakkı için ayaklanmaya cüret eder etmez, yönetici sınıfın gösterebileceği taşkın öfkenin hem dilsiz hem de belagatli tanığı olarak, bugün hâlâ ayaktadır." derken egemen sınıf olarak burjuvazinin egemenliği altına aldığı sınıflara ne denli "demokrasi" ikram ettiği, egemenlik al- tındakilerin kendi egemenliklerine karşı eyleme kalkışmaları karşısında ne kadar "demokrat"(!) olabileceğini hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak açıklıkta gözler önüne seriyor. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerindeki devrimler de A. Öcalan'a göre "Reel- Sosyalizmin" "totaliter rejimleri" olduğuna göre "demokratikleşmeyi beceren" hangi devrimler geriye kalıyor? Sorunun etrafında dolaşmaya zaman harcayacağına daha cesaretli bir biçimde, ABD emperyalizminin yönlendirmesi altındaki Yeni Dünya Düzeni stratejisinin adım adım dünya proletaryasına, ezilen ve sömürge uluslara eşit refah ve demokratik hayat standartlarını oluşturacağını itiraf etmelidir.

Ya da bugün dünya ölçeğinde egemen düşüncelerin "üretimi ve dağıtımında" giderek çoğalan ve tam bir siyasi ordu düzeyinde dizilen ve yine tam bir ideolojik birlik içinde olan ve emperyalist kapitalizmin ya da küreselleşmenin toplumların varacağı son aşama, tekeli burjuvazinin "demokrasi"sini de "sonsuz yasa" ilan eden ve onu dünya işçi sınıfı ve ezilenlerinin beyinlerine her gün devasa boyutlardaki medya ve iletişim imkanlarıyla şıngılayan burjuva propagandasının Türkiye kolundan Hasan Cemal'in şu düşüncelerine dünyanın demokratikleşmesi desin. Milliyet gazetesindeki köşesinde, 26 Aralık '99 (20. yüzyılın son günlerinde) günü şöyle özetliyordu, "Ekonomi ve politikada serbest rekabet düzenine, yani pazar ekonomisiyle demokrasiye alternatif bulunamadı. insanlığın ve uygarlığın bu yüzyıldaki motoru rekabetti. Ama tabii rekabetinde sihirli değneği yoktu. Eşitsizliklerin, adaletsizliklerin törpülenmesi için rekabetin kolunu olduğu gibi serbest bırakmak yerine denetlemekte önemliydi. Küreselleşmenin olumsuzluklarını giderecek uluslar üstü kurumsal yapıların oluşumu da bu bakımdan önemliydi. " Bütün yeni sol liberallerin ortak kesişme noktası bu son

cümledir. İmralı savunmalarından sonra, önce A. Öcalan, onun ardından PKK Başkanlık Konseyi yaptıkları açıklamalarla "uluslararası topluluk" Kürt sorununu çözmeye müdahale etmelidir derken tam da bu "ulus devlet" ötesi, üstü kurumların, dünyada ve 20. yüzyılın sonunda "kesin zaferini ilan eden demokrasi"nin motoru olduğunu söylemiş ve benimsemiş oluyorlardı.

Dünya halkları için açlık, yoksulluk, sefalet, bulaşıcı hastalıklardan ölüm, ahlaki ve toplumsal çürüme olan, emperyalist burjuvazi için "dünya köyün"de istediği gibi at koşurma özgürlüğü olan demokrasiyi, ABD emperyalizminin Başkanı ve Balkan ve Ortadoğu halklarının kasabı Bill Clinton'dan dinleyelim. 1 Ocak 2000 tarihinde Amerikan halkına hitaben yaptığı konuşmasında: "Eğer tek bir Amerika inşa edebilir ve farklılıklarımızı en büyük gücümüz yapmayı başarabilirsek, belki o zaman diğer ülkeler de bize bakarak kendi etnik ve dinsel gerilimlerinin üstesinde gelmeye çalışmasının avantajını görebilirler. 21. yüzyıla girerken, bu bakımdan diğer ülkelere yol göstermeye elverişli konumdayız. Ülkemizin bu denli yaygın bir iktisadi başarı, sosyal dayanışma, ulusal özgüven içinde olduğu, içte kriz, dışta da büyük tehditle karşılaşmadığı bir dönem tarihimizde pek enderdir. Toplumumuzun açıklığının ve dinamizminin diğer ülkeler tarafından bu denli örnek alındığı hiç olmamıştı. Bizim değerlerimiz olan özgürlük, demokrasi ve fırsat eşitliği dünyada hiçbir zaman böyle bir yükselişe geçmemişti." (Aktaran Yasemin Çongar, Milliyet, 3 Ocak 2000) Dünyadaki bütün liberal burjuva yazar- çizer takımı bu anonsu duyar duymaz bilgisayarlarının başına oturarak; Bill Clinton'ın dünya işçi sınıfı ve ezilen haklarının gerçek kurtarıcısı ilan edecek işte insanlık ailesinin gelecek yönelimi bu sözlerde saklıdır. Globalizmi veya küreselleşmeyi bu "çözümlemelerin" yol göstereceği "ulus devlet ötesi" kurumlar kontrol edecek, bütün insanlık için "fırsat eşitliği" ve adaleti sağlayacak olan da bu kurumlar olacak diye yazacaklardır. Bütün egemenler ve onların politik sözcüleri ve egemen düşünce üreten ve dağıtanlar kendi ülke işçi sınıfı ve ezilen emekçilerini Bill Clinton'un yaptığı gibi heyecanlı ve demagojik ateşli söylevlerle aldatarak egemenlikleri altında tutmayı başarıyorlar. Dünya halklarının baş

celladı ABD emperyalizmi kendi ülkesinde “sükunet”i sağlamaktan alıyor en büyük gücünü. Bu güçle dünyada hegemonyasını pekiştiriyor. Tekelci kapitalizmin ve uluslararası burjuvazinin propagandasını halklara gerçekmiş gibi sunmaya çalışmak “ona tabi” olmaktır. Bunun başka hiçbir anlamı yoktur. A. Öcalan’ın daha önce söyledikleriyle Bill Clinton’ın yukarıdaki sözleri nasıl da özdeşlik gösteriyor. Dinliyoruz: “2000’li yılların zaferini kesinleştiren demokratik sistem, derinliğine ve tüm toplumlara yaygınlaşmasının önüne geçilemez gibi görünüyor. ” Devamla gelenekten kaynaklı zorlukları ve açmazları olsa da, gecikerek de olsa bu yola gireceğinin altını çiziyor. Söylenenlere inanacak olursak önümüzdeki yakın yıllarda Türkiye’de açıklık sınırında yaşayan 15 milyonu aşkın insan, işbirlikçi tekelci burjuvazinin ABD’nin önderliğinde açacağı demokratik açılım ve toplumsal üretimi, fabrikalara, makinalara, toprağa ve bankalara sahip olanlarla birlikte değerlendirmek için, kendilerine sunulan “fırsat eşitliği”nden yararlanarak bu sefaletten kurtulacak! Hem de hiç egemenlere karşı surat asmadan, onlara kızmadan bütün bunları elde edecektir! Bu tam bir aldatmacadır. İşçi sınıfı ve ezilen milyonların sömürgeci faşist diktatörlüğe boyun eğmesi ve kaderine rıza göstermesini salık vermektedir.

A. Öcalan’ın İmralı savunmalarında “Zaferini ilan” ettirdiği demokrasi, son on yıl boyunca bütün neo-liberal “aydınlar”ın ve onların ön sıralarında yer alan, tekelci kapitalizmin akıllı adamı, Amerika’da State Development’de analist olarak uluslararası burjuvaziye hizmet veren Francis Fukuyama’ların “tarihin doruk noktası” olarak ilan ettikleri “modern liberal devlet”ten başka bir şey değildir. A. Öcalan, tarihin toplumlardaki uzlaşmaz sınıf karşıtlıkları aracılığıyla ilerlediğini Fukuyama gibi inkar ediyor. Çünkü 17. yüzyıldan başlayarak gelişen demokrasi, kapitalizmin doğal evrimidir diyor. Böylece tarihin lokomotifinin sınıflar arasındaki mücadele olduğu gerçeğini reddediyor. Fukuyama modern revizyonizmin çöküşünden sonra kapitalizmi toplumların son aşaması, onun liberal devletini ve “tarihin doruk noktası” olarak teorileştirdi. Onlara göre demek ki, kapitalizme alternatif yoktu. Tarih sınıflar arasındaki çelişmeler aracılığıyla ilerleyemeyeceğine göre “proletaryanın tarih sel

rolü” de artık tarihin küflü raflarına kaldırılmalı ve tarih olmalıydı! O gün bugündür bütün neo-liberal “aydınlar”, başka bir ifadeyle emperyalist kapitalizm için, egemenlerin egemen düşüncesinin “üretimi ve dağıtımını”nda görevli olanlar, söz konusu gelişmeye dayanarak, “ideolojiler öldü” diyerek sosyalizme karşı ideolojik saldırıyı yaygınlaştırarak, yoğunlaştırırken kapitalizmi ve “modern liberal (kapitalist) devlet”i de her gün daha çok yüceltiyorlardı. Bill Clinton’ın anlattığı demokrasi, Fukuyama ve bilcümle neo-liberal “aydın”ların “tarihin doruk noktası” ilan ettikleri “liberal kapitalist devlet”tir. A. Öcalan’ın “günümüz demokrasisi” de “liberal kapitalist devletten başka bir şey değildir. O daha yeni Fukuyama’nın teorisine alıştırılmaya çalışıldığı için açıktan, proletarya ve ezilen halkların büyük mücadeleler ve bedeller karşılığında elde ettiği demokrasi mevzilerinin, tarihteki sınıf mücadeleleri sonucu elde edilmemiştir diyemiyor. Sorunu sağa- sola bükmeye çalışıyor. Tabi olduğu teori ve beslendiği ideolojiye uymadığı için de zorlanıyor. Onun için “demokratikleşmeyi beceren devrimler”den söz ediyor. Oysa onun ve öncellerinin teorisi, devrimlere hiç ama hiç olanak vermiyor. O bütün savunmaları boyunca mevcut düzeni yıkmamanın mutlak imkansızlığını anlatıyor. Fukuyama, on yıl içindeki gelişmelerin bütünüyle kendisini doğrulamadığından A. Öcalan’dan daha ihtiyatlı davranarak diyor ki; “insan haklarının evrenselliğini kabul eden bir siyasi sistem” hâlâ egemen olmamıştır. Ama “demokrasi ve pazar ekonomisinin yeni teorisyeni olarak A. Öcalan daha ataktır. “Demokrasinin, yüzyılın sonunda tam zaferini ilan etmesi, (Fukuyama hâlâ böyle diyemiyor) tekniğin, üretimin bu en muazzam çağında nedensiz olmayıp, demokratik sistemin mekanizmalarıyla yakından bağlantılıdır. ” (Savunma) diyerek bütün beslenme kaynaklarının bir adım önüne geçerek “tarihin doruk noktası” olan “liberal kapitalist devlet”e geldik diyor. Fukuyama, tarihin lokomotifinin sınıflar mücadelesi olmadığına dair on yıl sonra kuşkuya düştü. Ama A. Öcalan daha cüretli, her türlü “bilimsel kuşkudan uzak” bir konumlanış olarak tarihin lokomotifi “tekniğin ve üretimin muazzam” düzeyidir demektedir. Bunları sağlayan ise “demokrasi”dir.

Fukuyama, Türkçe’ye çevirilen ve Yeni Şafak

gazetesinde yayımlanan yeni makalesinde “tarihin sonu”, “ideolojilerin sonu”, yeni bir toplumsal sistem, yani sosyalist topluma ulaşmanın imkansızlığı sorunlarında yanıldığı bir tek noktayı şöyle açıklıyor: “tarihin belli bir yöne yönelmiş olduğunu ve ta rihin doruk noktasını da modern liberal devlette bulduğunu ispatlamak için kullanmış olduğuna delildir.” (aç.SP) devamla “çağdaş doğa bilimleri bitmedikçe (son noktalarına varmadıkça) tarih de sona ermezdi” diyor. Yazımızın önceki sayfalarında birkaç cümle ile özetlemeye çalıştığımız dünyadaki sınıfsal ayrıcalıklar, farklılaşmalar ve mücadeleler tablosuna bakarak “tarihin sonu”nu ilan etmekten vazgeçiyor burjuvazinin düşünce üreticileri ve dağıtıcıları. Ama (A. Öcalan bunu da yapmıyor) onlar, “doğa bilimleri son noktaya varmadıkça” tarih sona ermez derken, yine toplumun uzlaşmaz düşman sınıf karşıtlığı üzerine kurulmuş her toplumun hayati koşuludur” temel düşüncesini, sınıflar mücadelesini, sınıfsal çelişkiyi reddetmeye devam ediyorlar. Onlar tarihin şimdilik lokomotifini “doğa bilimlerindeki gelişme”dir diyorlar. A. Öcalan’ da son iki yüzyılın deneylerinin devrimlerin geçersizliğini kanıtladığını söyleyerek, sınıflar mücadelesinin sonunu ilan ediyor. Ne olacaksa, kapitalizmin sınırları içinde demokratikleşme yolunda olmalıdır buyuruyor.

Sınıflar üstü ve sınıfsal karakteri, özü küllendirilmek için büyük gayretler gösterilen demokrasi kavramı, bütün tarih boyunca hangi sınıf ya da sınıflar, egemen sınıf olarak devleti elinde bulundurmuşsa onların damgasını taşımıştır. Bütün çağdaş tarih boyunca hiçbir sınıfı sömürmemiş ortakça üretime ve yaşama en yatkın olan modern proletarya herhangi bir ülkede toplumun diğer bütün ezilen emekçi tabakalarının başına kendi öncü müfrezesi komünist partisi öncülüğünde egemen sömürücü sınıfların devletini ve dolayısıyla demokrasisini zor ve şiddete dayalı devrimle parçaladıktan sonra kuracağı devlet ve demokrasi de onun sınıf damgasını taşıyacaktı. Tarihte modern proletarya hiçbir sınıfı ve toplumsal zümreyi sömürmediği gibi, onun daha altında da hiç bir sınıf ve tabaka olmamıştır. O toplumsal olarak ortak yaşamaya kocaman bir tarih boyunca alışkanlık kazanmıştır. Tarihte baskı yapma alışkanlığı kazanmamıştır. Gerçek demokrasi, “tam demokrasi” işçi sınıfının iktidarı altında

olanaklıdır. İşçi sınıfı, kendisiyle birlikte bütün diğer ezilen, sömürülen ve politik baskı gören toplumsal tabakaların kurtuluşu ve refahını da tarihsel olarak omuzlarına almıştır. İşçi sınıfı, üretim araçları üzerindeki mülkiyetin özel biçimini kaldırarak, ona toplumsal bir karakter kazandıracığından, işçi sınıfının devleti ya da demokrasisi, üretim araçları ellerinden alınmış bütün bankalarına, fabrikalarına, toprak ve madenlerine el konulmuş. Ve hep başka sınıf ve tabakaları sömürerek yaşamış, kendi mülkiyetlerini başka sınıf ve tabakalardan korumak ve onları sömürmek için hep “bürokratik ve askeri aygıtı”, devleti onlar üzerinde baskı ve egemenlik aracı olarak kullanmış bir avuç sömürücü zalim üzerinde baskıdır, diktatörlüktür. Toplumun, bu sınıflar dışında kalan bütün fertleri için ise gerçek anlamda en geniş demokrasidir. Zira devlet son tahlilde bu sınıf ve tabakaların hepsinin devleti, demokrasi onlar için demokrasidir. A. Öcalan ve bütün dünya reformcuları, egemen sınıfların egemen düşüncelerinin dağıtıcılarının iddialarının aksine, ancak toplumsal üretim ve zenginliklerin eşit ve adaletli paylaşıldığı bir toplumsal sistemde demokrasi toplumun bütün fertleri içindir ve “bireylerin ve toplumun” gelişiminde büyük ilerleme ve sıçrama ları, ancak toplumun yüzde beş bir azınlığı dışındaki toplum fertleri için işleyen demokrasi yaratabilir. Üretim araçlarının ve bütün ülke zenginliklerinin küçük bir azınlığın özel mülkiyetinde olduğu sistemlerde, toplumun bütün fertleri için bir demokrasiden söz etmek, eşyanın tabiatına aykırıdır. Bütün toplum bireyleri için bir demokrasiden söz etmek, toplumsal üretimdeki zenginlikten ancak aklıktan ölmeyecek kadar pay alan toplumun büyük çoğunluğunun, birlikte düşünmeleri, bu durumun nedensellik ilişkileri üzerinde birlikte kafa yormaları, en nihayetinde sınıfsal çıkarlar etrafında örgütlenmeleri ve toplumsal üretimdeki pay oranlarını artırmak ve/ ya da bütün toplum fertleri için eşit kılmak için eyleme geçmeleri anlamına gelir. Tam da burada üretim araçlarının özel mülkiyetini elinde bulun duran küçük azınlığın “bürokratik ve askeri aygıtı”yla karşı karşıya geliyorlar. Buradan sonra bir toplumsal sistemde bütün sınıf ve tabakalar için demokrasiden söz etmek kocaman bir yalandır.

Lenin, bilimsel sosyalist teorisini insanlığın

yarattığı bütün bilgi hazinelerini inceleyerek geliştirdi ve oluşturdu. Bunun ışığında kapitalizmi ve kapitalist toplumu tahlil ederek, onun çelişki ve çatışmalarının zorunlu ve kaçınılmaz olarak insanlığı ezen ve ezilen, sömüren ve sömürülenin olmadığı bir toplumsal sisteme doğru götüreceğini bilimsel olarak tanıtladı. Kapitalizmin yasalarının ise daha bir yoğunlaşmaya ve genelleşmeye doğru geliştiğini ve onun son aşamasının tekelci kapitalizm yani emperyalizm olduğunu, bunun “üst yapısı demokrasiden siyasi gericiliğe değişimdir” dediğinde insanlığın büyük felaketler ve kitlesel kıyımlarla karşı karşıya kala çağı, tekelci kapitalistlerin dünyanın bütün zenginliklerinin rakipsiz sahibi olmak için insanlığın yok olmasını bile göze alabileceklerinin, tarihteki bütün savaşların nedenlerini araştırarak kanıtladı. Bölge sel ve tek tek ülkelerdeki iç savaşları saymasak bile iki büyük dünya savaşı, Lenin ve dünyadaki gerçek komünistlerin bilimsel teorilerini doğruluyor. Yüzyıllık olgular hasadı, kapitalizmin “demokrasi ve pazar ekonomisi”ne, tekelci aşamasının “modern liberal devlet”e doğru değil, koyu bir siyasi gericiliğe tekabül ettiğini kanıtlıyor. Ama A. Öcalan bunun tersini iddia ediyor. Elinde hiçbir tarihsel kanıtı olmamasına rağmen bunu yapıyor. Onun bütün tanıkları, egemen burjuvazinin düşüncelerini üreten ve dağıtan tekelci burjuvazinin “bilginler”i neo-liberal “aydınlar”dır. Öcalan, belki Fukuyama ve daha büyük peygamberleri keşfetmediği için Leslie Lipson’un adına hep yemin ediyor. Oysa bu iş için ondan daha elverişli olan kapitalizm peygamberleri vardır. A. Öcalan’ın demokrasiyi 17. yüzyılda başlatması ve sonraki yüzyıllarda hızlandırması ve 20. yüzyılın sonunda zafer kazandırması, tam tamına kapitalizmin doğuşu ve gelişme aşamalarıyla birebir kesişme noktaları gösteriyor. Onun, geliyor, insanlık için çok yararlı ve mucizeler yaratan sonuçlar ortaya çıkarıyor dediği demokrasi, gerçek anlamda kapitalist sömürü ve sonuçta emperyalist rekabet ve hegemonya dalaşı sürecidir.

Buradan sonra, İmralı savunmalarının ideolojik paradigmalarının politik, pratik ve örgütsel yansımalarını, görüngülerini ele alarak devrimci fikirlerle karşılaştırmak, bunların politik devrimci pratik fikirlerle ilgisinin olmadığını ortaya çıkarmak hem zordur ve hem de

kolaydır. Bunun zorluğu, düşünce ve tezlerin üzerinde herhangi bir örtünün olmayışı, devrimcilik diye bir iddiasının olmayışıdır. İdeolojik ve politik kanıtları, neo-liberal “aydınlar”, emperyalizm teorisiyenlerinin cephaneliğinden aşırılmış olması, pratik kanıtlarının da, bugün tek tek ülke bazında ve dünya genelinde modern proletarya ve ezilen sömürülen sınıf ve tabakaların kapitalizm ve dünya gericiliğine başkaldırıların yeri göğü inletecek düzeyde olmaması, kapitalizmin domuzlar ahırına çevirerek kirdiği dünyadaki havayı dağıtacak büyük sosyalist Ekim Devrimi fırtınasının olmamasıdır. Keza kolaylığı da, bütün “büyük heybeti”ne, “yeni olma” iddialarına karşın burjuvazinin egemen düşüncelerine çok bilinçli ve sınıfsal bir tercih olarak tabi olmuşların dışında, yeni kuşak devrimcilere İmralı savunmalarını devrimin silahlarını ve devrimci düşünceleri toprağa gömen, özünü deşifre etmenin çok zor olmadığıdır. Bu noktadaki zorluk konjonktürel durumdaki dezavantajlardır. Şimdi, Öcalan’ın kapitalizmi, emperyalist tekelci kapitalizmi tarihin sonu ilan ettikten sonra ne yapacağına, yapılması gerektiğine dair söylediklerini devrimci teoriyle karşılaştırmalı olarak ele alabiliriz.

A. Öcalan ve PKK Başkanlık Konseyi, durmaksızın işbirlikçi tekelci Türk burjuvazisine, Kürdistan ve Kürtleri inkar ve imha politikalarından vazgeçmelerini isteyen açıklamalar yapıyorlar. İmralı savunmalarında bazı tarihsel ve toplumsal olayların sıralanmasının ardında, mutlaka inkar ve bastırmanın vazgeçilmesini istiyor. Sanki politik zor, inkar ve imha pratiklerinin ekonomik ve toplumsal nedenleri yokmuş, Türk burjuvazisi kötü niyetinden ötürü Kürtleri yok sayıyormuş da, bu kötü niyetlerinden bir an vazgeçerse her yan güllük-gülüstanlık olur ve/ya da her taraf “demokrasi” ile donanır. Bu tartışmanın geçmiş tarihlere kadar uzandığını belirtmiştik. Marks- Engels dönemine kadar uzanıyor. O dönemin “dünya reformcuları” sınıfsal ayrıcalıklardan ve üretim araçlarının mülkiyetinin özel biçimiyle gerçek bir nedensellik ilişkisi içinde kendisini açığa vuran zor ya da “çıplak politik zor”u bütün kötülüklerin kaynağı olarak göstererek, buna son verilmesinin bütün dertleri hal edeceğini ileri sürüyorlardı. O tarihlerde, “marksizm

kendine düşman az çok bütünlük taşıyan öğretileri safdışı” etmekle uğraştığı sıralarda bu teorilerle savaşmak Marks- Engels’in önemli bir zamanını almıştı. Friedrich Engels’in Eugen Dühring ve aynı akıl mensuplarının düşüncelerini eleştiren “Tarihte Zorun Rolü” başlıklı makalesi bu konuda iki açıdan çok önemlidir. Birincisi, politik zorun ekonomik çıkarları koruyan bir araç olduğu gerçeğini gözardı eden gerici Dühring ve ekonomik düzenle politik zor arasındaki nedensellik ilişkisini tümüyle ortadan kaldıran, dolayısıyla sömürü ve ayrıcalıkları kutsayan düşüncelerini çürüterek ıskartaya çıkarmasıdır. İkincisi ve devrimcilikle kurulu sistemin özüne dokunmayan reformizmi birbirinden ayıran temel nokta; amacı ekonomik çıkarları, sömürüyü ve ayrıcalıkları korumak olan “dolaysız politik zor”u, “bürokratik ve askeri aygıtı”, yani kendisi silahlı bir örgüt olan devleti; modern işçi sınıfı önderliğindeki ezilen-sömürülen emekçi kitlelerinin örgütlenmiş silahlı zoruna dayanan devrimle parçalanabileceği fikrini reddeden düşüncelerin gerici özünü sergilemiş olmaları açısından önemlidir.

Türk egemen sınıflarının, işbirlikçi tekelci Türk burjuvazinin ulusal “inkar ve imha” politikalarını, Kürdistan’ın ekonomik olarak sömürgeleştirilmiş olmasından, sömürgeci talan, yağma ve sömürden soyutlayarak, “Kürtlerin dil ve kültürel haklarına saygılı olun”, bunları “yasal güvencelere kavuşturun” diye seslenen A. Öcalan’ın, Dühring ve benzerleriyle birebir örtüşen düşüncelerini Engels’ten yapacağımız nispeten uzun ve anlaşılır bir alıntıyla yanıt vermek yeni kuşak devrimcileri açısından daha isabetli olur. Bu, aynı zamanda, sömürgeciliğin neden geleneksel inkar ve imha politikalarında devam edeceklerine de açıklık getirmektir “... gelişmenin belli bir aşamasında metaların üretimi kapitalist üretime dönüşür ve bu aşamada ‘meta üretimi’ ve dolaşımına dayanan yasaların, kendine ma- letme ya da özel mülkiyet yasalarının, kendi iç ve kaçınılmaz diyalektikleri ile tam karşıtlarına dönüşecekleri açıklıkla görülür. Eşdeğerlerin değişimi, yani bizim yola çıktığımız ilk işlem, şimdi öylesine tersine dönmüştür ki, ortada yalnızca görüntüde bir değişim söz konusudur. Bunun ilk nedeni, emek işgücü ile değişilen sermayenin kendisinin bir başkasının eşdeğeri verilmesinin el konan

emeğinin ürünün bir kısmından başka bir şey olmamıştır; sonra, bu sermaye, onu üreten tarafından yalnız yenilenmekle kalmaz, aynı zamanda, onunla birlikte ek bir fazlanın katılması da zorunludur... Başlangıçta bize mülkiyet hakkı insanın kendi emeğine dayanıyormuş görünmüştü... şimdi ise (Marksist tahlil sonucunda), mülkiyet, kapitalist yönünden, başkalarına ait karşılığı ödenmemiş emek ya da ürüne el koyma hakkı, emekçi yönünden, kendi ürününe sahip çıkma olanaksızlığı olarak ortaya çıkıyor.. Tüm hırsızlık, zor ve hile olanağını dışalarsak bile, tüm özel mülkiyet başlangıçta mülk sahibinin kendi emeğine dayandığını ve sonraki tüm süreç içinde yalnızca eşit değerlerin eşit değerlerle değiştiğini varsayarsak bile üretimin ve değişimin ileri doğru evrimi gene de bizi zorunlu olarak mevcut kapitalist üretim tarzına, üretim araçlarının ve geçim araçlarının sayıca az bir tek sınıfın elinde tekelleşmesine, büyük çoğunluğu oluşturan öteki sınıfın mülksüz proleterler düzeyine düşmesine, spekülatif üretim patlamalarının ve ticari bunalımların periyodik nöbetleşmesine ve bu günkü üretim anarşisinin bütününe götürür. Tüm süreç salt ekonomik nedenlerle açıklana bilir: Hiçbir noktada hırsızlık, zor, devlet ya da herhangi bir siyasal müdahale gerekli değildir. Burada da ‘zor üzerine kurulmuş mülkiyet’in bir palavracının işlerin gerçek seyrini anlamayışını gizlemek niyetiyle ortaya attığı bir palavradan başka bir şey olmadığı ortaya çıkıyor (aç-SP)... işlerin bu seyri, tarihsel olarak ifade edilirse burjuvazinin evriminin tarihidir. Eğer ‘politik koşullar ekonomik durumun belirleyici nedeni olsalardı ’ modern burjuvazi feodalizme karşı savaşım içinde gelişmiş olamaz, onun dünyaya getirdiği en sevgili çocuk olması gerekirdi” (Tarihte Zorun Rolü, sf 27-28, Sol Yay.) sözleriyle Engels’in özetlediği sınıfsal farklılaşmanın ve kapitalizmin iç gelişim diyalektiğini, tarihteki bütün savaşların kaynağını, nedenlerini irdeleyerek, “ekonomik durumu politik koşullara” uydurmaya çalışan Dühring’i mahkûm ediyor. Tarihteki bütün savaşların ve zor aygıtlarının amacının maddi zenginlik olduğunu, ekonomik gelişmeye hizmet ettiğini hiçbir tartışmaya gerek bırakmayacak denli bilimsel çözümlemeyle tanıtıyor. Bütün tarih boyunca, değişik sanayi dalları, tekeller arasındaki rekabet ve savaşların,

devletler arasındaki savaşların hepsinin doğrudan ekonomik nedenlere ve ekonomik güce dayandığını herhangi bir işçinin anlayabileceği açıklıkta ortaya konuluyor. Çok gerilere, tarihe doğru gezinti yapmaya, kanıt aramaya hiç gerek yok. Bugünkü dünyanın parçalanmış ve paylaşılmış haline baktığımızda bütün politik gücün doğrudan ekonomik güç üzerinde yükseldiğini, ekonomik güce dayandığını çok daha rahat görebiliyoruz. Önceki sayfalarda ABD emperyalizminin Başkanı Bill Clinton'dan aktardığımız pasajda, dünya işçi sınıfı ve emekçi halklarının kasabı ABD emperyalizminin dünya üzerindeki hegemonyasını, politik gücünü doğrudan ekonomik gücünden aldığını, Körfez'e ve dünyanın başka bölgelerine dört bir cepheden saldırmasının asıl amacının emperyalist sermayenin sömürü ve talan güvenliğini sağlamak olduğu çok açıktır.

A. Öcalan "Türkiye 'nin çok önemli bir nitel aşamadan geçtiğini, derinliğine görmek gerekir" (Savunma) diyerek sömürgeci Türk burjuvazisine kendince akıl vermeye çalışıyor. Türkiye egemenlerinin Kürdistan'daki ekonomik sömürgeciliği derinleştirerek, sömürüyü daha da katmerleştirmenin en güvenli yolunun birtakım kültürel kısımlarla Kürdistan'da "sükûnet" in egemen kılınmasından geçtiğini salık veriyor. İsrarla bütün isyanların sömürgeci ilhak ve işgale karşı yaşandığını gizliyor. Bütün toplumdaki, dolayısıyla Kürt toplumundaki çarpıklıkların, "çağ dışı"lıkların ve ilkeliklerin bütün nedenlerinin, bir toplumdaki sınıfsal farklılıklardan kaynaklandığını üretim araçlarının mülkiyetini tekelinde tutan bir azınlığın egemenliği altındaki toplumun büyük çoğunluğunun bütün açıları dan gelişmesinin kanallarının tıkatıldığını gözlerden saklamaya çalışarak, tarihteki bütün isyanların Kürt toplumu ve halkının geriliğinden kaynaklandığını söyleyerek, Türk devletinin soykırımcılığının dayandığı amaçları görülmez hale getiriyor. Hem de Türk devletinin tarihteki katliamcılığına, azınlık halklarının ve ezilen ulusların jenoside tabi tutulmuş olmasına beraat kararı çıkarıyor. İmralı'dan sömürgeci tarihe seslenerek sen haklıydın diyor. Başkaları bir yana, Kürt halkı şu sözleri iyi dinlemelidir: "Daha sonra şunu çok açık gördüm ve söyledim: Kürt gerçeği üçte bir hasta, üçte bir delirmiş,

üste bir tutsaktır. Bu özellikler olduğu gibi, örgüt ve eylem yapısına yansımıştır. Ölüm oruçları, kendini yakmalar, binlercesinin bombayı kendinde patlatması intihar eylemleri... " (Savunma) Evet bu vaazlarla bırakın geçmişte doğru dürüst tutarlı önderliklere sahip olmayan "Kürt isyanları" nı haklı çıkarmayı, son birkaç yıl içindeki bütün direniş biçimlerini de lanetliyor. 12 Eylül faşizminden sonra Diyarbakır zindanındaki tutsaklar şahsında tam bir ihanete ve onursuzluğa sürüklenmek amaçlanan Kürt halkı ve devrimcilere bu ihanet evet demeli, ölüm oruçlarına gitmemeliydiniz, bunu yapmakla haksızdınız, demokrasinin sınırlarını zorlamış ve demokratikleşme sürecinin hızını kesmişsiniz demek istiyor. Bu cümlecikler çok açık ve hiç fazla düşünme gereği bırakmadan, yer yer titrek sesle savunmak zorunda kaldığı, son onbeş yıllık ulusal kurtuluş mücadelesini mahkûm ediyor ve devlete "sen haklıydın" diyor. Bunu pekiştirecek bir şey daha söylüyor A. Öcalan: "Demokratik bir toplumda (yani herhangi bir Avrupa ülkesinde olsaydık sömürüye ve sınıfsal ayrıcalıklara karşı devrimci mücadele yürütmezdik. Çünkü benim böyle bir idealim yok-SP) yetişmiş ve büyümüş olsaydık, hiç böyle bir isyan olur muydu? " diye soruyor. Ayrıca bir ek olarak; 1989 öncesindeki Sovyetler Birliği'ni "sosyalist", sovyetlerdeki sistemi sosyalizm olarak görelim ya da görmeyelim fark etmez. Ama A. Öcalan ona sosyalist diyor ve sosyalizm dediği şeyin yıkılmasında bakın nasıl mutluluk duyuyor. "90'lı yıllardan itibaren sosyalist sistemin çözülüşü ve demokrasiye dönüşümüyle, demokrasinin büyük zaferi... " diyerek Gorbaçov'un dünya proletaryası nezdinde klasik kapitalizme dahil olmasını olumluyor. O tekeli kapitalizmi, "sovyet sisteminin 1990'larına doğru çözülüşü, en az 200 yıl önceki Fransız ihtilali kadar demokratik dönüşüm üzerinde etkide bulunma potansiyeli taşır" (savunmalar) sözleriyle, kapitalizmin sosyalizmden üstün olduğunu ilan ediyor. Böyle olunca, tarihte sömürü ve zulme karşı verilmiş bütün mücadeleler karşısında aktif yerini almış oluyor. Emperyalist burjuvazinin ideolojik ve politik saldırılarına tabi olmakla kalmıyor; dünya halklarına saldırı pratiklerine de katılıyor. O, zor olgusunun insan toplumuna nasıl musallat olduğunu, bunun ekonomik ve sınıfsal nedenlerini ve amaçlarını

daha iyi gizlemek için; "...Her ideolojik, inanç zora başvurmadan da teknik, basın-yayın başta olmak üzere olanaklarıyla, doğruysa kendini uygulayabilir. Yani bu anlamda da zor gereksizleşmiştir Hatta, astarı yüzünde çok pahalı olan bir yöntemdir. " (Savunma) gibi sözlerini, bir taktik, bir "savaş hilesi" olarak yorumlamak olanaklı mıdır? Ya da egemen burjuvazi sınıflarının egemenlik erki, "bürokratik ve askeri aygıt", günümüzde daha açık olarak gerici faşist iktidarlara karşı verilmiş bütün mücadeleleri, yukarıda aktardığımız düşünce sistemi bütünlüğü içinde red ve mahkûm eden bir ideolojik-teorik, politik-pratik ve örgütsel çizginin, dünyada yer yerinden de oynasa, kıyamet de kopsa, ve/ ya da sömürgecilik A. Öcalan'ı darağacında da sallandırsa, bir daha cepheden bir devrimci ve ulusal kurtuluş mücadelesi yoluna girmesi olanaklı mıdır? Bunun olanaklı olabilmesi için bu devrim ve sosyalizm düşmanı düşünce ve propagandanın açıktan mahkûm edilmesi ve aşılması gerekiyor.

Artık tarihsel olarak sınıflar arası mücadelenin aynı anlama gelmek üzere, proletaryaya, ezilen halklara ve uluslara efendilerini ze boyun eğmekten ve kaderinize rıza göstermekten başka hiçbir seçeneğiniz kalmamıştır diyen Öcalan ve bütün kapitalizm savunucularına, Paris Komünü deneyleriyle şöyle yanıt veriyor Lenin; "Burjuvazinin proletaryaya karşı silahlanması modern kapitalist toplumun en önemli, en temel, en özsel olgularında biridir. Ve bu böyle iken devrimci Sosyal-Demokratlara 'silahsızlanma' 'istemek' öneriyorlar! Bu, sınıf savaşımı görüş açısını tümü ile yadsımak ve tüm devrim düşüncesinden vazgeçmek olur. Bizim sloganımız; burjuvaziyi yenebilmesi, mülksüzleştirilebilmesi ve silahsızlandırabilmesi için proletaryanın silahlanması olmalıdır. Tüm kapitalist militarizmin nesnel evriminden sonuçlanan ve bu evrim tarafından buyrulan bir taktik, devrimci bir sınıf için tek olanaklı taktiktir. Proletarya ancak burjuvaziyi silahsızlandırdıktan sonradır ki kendi evrensel tarihsel görevine ihanet etmeksizin, genel olarak bütün silahları hurdaya atabilecek ve ancak o zaman ve daha önce hiçbir biçimde bu işi yapmaktan geri kalmayacaktır. " (Komün Dersleri, Sos Yay., sf. 63) Bu sözler 1916 yılında söylendi. Ama o günden günümüze uluslararası burjuvazi hep silahlandı. Savaşlar

çıkardı. Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelelerini kan ve barutla bastırdı. İçerisinde geçtiğimiz günlerde Türk egemen sınıfları üst üste emperyalist efendileriyle modern silahlanma anlaşmaları imzalıyor. "Demokratik dünya" da "sancılı da olsa" giderek "demokratikleşen Türkiye"(!) bu modern silahları kime karşı kullanacak? A. Öcalan ulu sal kurtuluş hareketine silahlarını "hurdalık"a at derken efendilere durmadan silahlanın diyor.

Eğer sorun, hangi yoldan iktidarın alınacağı, alınması gerektiğini tartışmak olsaydı, A. Öcalan'ın İmralı savunmalarıyla yaptığı program ve strateji değişikliğinin kapsam ve içeriği; barışçıl ve parlamenter yoldan devlet iktidarını ele geçirmek, iktidara gelmek biçimindeki bir değişikliğe karşılık düşseydi, bizim işlerimiz de bir nebze kolay olacaktı. Paris Komünü'nün yenilgisinin derslerinden Marks- Engels'in yaptıkları soyutlamaları, sınıflar mücadelesinin her somut tarihsel aşamada aldığı görüngülerle ilgili teorilerine başvururduk. Marks-Engels'in gerçek takipçisi Lenin'in öğretmenlerine dayanarak geliştirdiği ve bütün sonraki sınıf mücadeleleri pratiğinin devrimci "asit"inde sınanarak doğrulanan "devlet ve devrim" teorisine sırtımızı dayayarak reformcu oportünist parlamentarist yolun devrimcilikle bağdaşmayan gerici özünü teşhir ederek gözler önüne serdik. Ama sorun bu kadar kolay değil. Zira A. Öcalan İmralı savunmalarında "geliştirmeye" çalıştığı strateji değişikliğinin özü; bütünüyle ve hangi yoldan olursa olsun iktidara gelme, devlet olarak örgütlenme ya da devlet iktidarını ele geçirme düşüncesinin köklü bir yadsınmasını oluşturuyor. O, mevcut Türkiye Cumhuriyeti'ni tarihin "tepe noktası", "sonsuz yasa" olarak ilan ediyor ve ona tabi oluyor. Türk egemen sınıflarına, bize cumhuriyetinize, devletinize hizmet etme olanağını verin diye yalvarıyor. Türk burjuvazinin faşist rejimi de; diyor ki, bu fırsatı sana verebilmem için Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin bugüne değin ortaya çıkardığı bütün maddi ve manevi devrimci silah ve değerleri getirip bana teslim etmen gerekiyor. Bundan dolayı, idam kararının infazını uzun denebilecek bir zaman dilimi için askıda tutuyor ki, amaçladığı bu hedeflere daha kolay ve hızlı bir biçimde ulaşabilisin.

A. Öcalan buna, Kürdistan'ın bütün devrimci dinamiklerini ve sonuçta bütün Kürt halkını inandırmak için, durumu ve gelişmeleri çarpıtıyor. Tarihsel gelişmeleri tarif ediyor. Dünya, bölge, Türkiye ve Kürdistan'daki sert sınıfsal ve ulusal çatışmalara bakarak, yeni konumlanışını inandırıcı kılmak için şunları eklemek zorunda kalıyor ve kendi içinde bir eklektizm ve tutarsızlığa düşüyor. "Demokrasinin boy atacağı toplumlar, genelde, çok ağır çelişkilerini bir devrimsel patlamayla açığa çıkarmanın ardından, kalan çelişkileri, temsil ettikleri çıkarları, birey, toplumsal grupları şiddete varmayan mekanizmalarla; partiler, devlet kurumları aracılığıyla çözmeye çalışırlar..." (savunma) diyerek devam ediyor. Ardından PKK Başkanlık Konseyi'nin yaptığı açıklamalarda "demokratik devrim"imizi yaptık gibi tamamlayıcı unsurlar geldi. Burada en azından kendini ve dünya halklarını kandırma vardır. Son yıllarda dünyanın en ücra köşelerindeki halkların, bu yerküre üzerinde Kürdistan diye bir ülke ve Kürtlerin yaşıyor olmalarını duymuş olması, devrim olmuş anlamına gelmiyor. Kürtlerin kendi kaderlerini kendi özgür iradeleriyle tayin ettikleri anlamına gelmiyor. Her devrimin özü devlet iktidarı sorunuysa son tahlilde böyle bir gerçeklik de yoktur. Buradaki kandırma çırpınışları altında yatan gerçek, A. Öcalan ve Başkanlık Konseyi, onbeş yıllık ulusal silahlı mücadele, Kürtlerin varlığını dünyaya kabul ettirdi. Bizim nihai hedefimiz buydu artık düzene dahil olalım demeleridir. Ama biz burada yarı-yolda duran Paris Komünü deneyinden Marks'ın çıkardığı esaslı bir sonuca işaret etmek istiyoruz. 12 Nisan 1871 tarihinde Londra'dan Kugelmann'a yazdığı mektupta Karl Marks şöyle diyordu. "Eğer benim on-sekiz Brumaire 'in son bölümüne bakarsan Fransız Devrimi'nin gelecek girişimin, önceki gibi artık bürokratik-askeri mekanizmayı bir elden ötekine devretmek değil, onu parçalamak olduğunu ve bunu kıta üzerindeki her gerçek halk devriminin başta gelen koşulu olduğunu belirttiğimi göreceksin. Bizim kahraman Parisli arkadaşlarımızın kalkıştıkları şey de işte budur. Ne esneklik, ne tarihsel girişim ve ne özveri yeteneğidir bu Parislilerdeki!..." (Seçme Mektuplar, sf 57, Evrensel Yay.) Marks -Engels'e dayanarak devlet öğretisini geliştiren Lenin; Marks'ın sözlerini şöyle yorumluyordu: "Bu sözlerde:

"bürokratik-askeri mekanizmayı paramparça etme" sözlerinde, kısaca ifade edilmiş haliyle proletaryanın devrimde devlet karşısındaki görevlerine dair Marksizmin ana dersi içerilidir. Ve tam da bu ders sadece unutulmakla kalmamış, aynı zamanda Marksizmin egemen Kautskycı 'yorumuyla' doğrudan tahrif edilmiştir!" (Devlet ve Devrim, İnter Yay., sf 51)

A. Öcalan'ın, "ağır çelişkilerini bir devrimsel patlamayla açığa çıkarmanın ardından düzene yedeklenme, ona hizmet etme anlayışlarıyla devrimci fikirlerin ne kadar birbirine düşman olduğu bu karşılaştırmada rahatlıkla görülüyor. Kaldı ki, İmralı savunmaları artık "bundan sonrası" için bu kadarına gerek görmüyor, aksine bu tür gelişmelerin "tıkayıcı" olumsuz etkilerinden "astarın yüzünden pahalı" oluşundan dem vurduktan sonra PKK Merkez Komitesi Genişletilmiş Toplantısı da ona dayanarak; "Bu süreç içerisinde Yeni Dünya Düzeni ekseninde yaşanan gelişmeler yer yer devam eden direnç noktalarına karşılık egemen olmaya doğru yol alıyor. Ortaya çıkan bu gerçeklik, ezilen halkların, sınıflar ve güçlerin çıkarlarını temsil etme mücadelesini etkiliyor. Yeni Dünya Düzeni ile çatışma yerine; onun içinde siyasal karakteri ağırlık kazanan mücadelelerle sonuç almayı daha geçerli hale getirmektedir. Buna da çelişkileri ortadan kaldırma durumu değil, çözüm yöntemlerinde stratejik, taktik ve eylemsel değişiklikler söz konusudur. Mücadelede çok yönlülük, diğer bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısı ile cepheden savaşın, silahlı mücadelenin vazgeçilmez tek yöntem olma gereği kalmamıştır. " (10 Ağustos 1999, Özgür Bakış) Birbiriyle tam bir tezat oluşturan bu cümlelerin hepsi sonuçta artık tarihsel olarak geride kalan ufak-tefek çelişkilerin Yeni Dünya Düzenicilerinin himmetiyle, ve/ya da iyi niyetli çabalarıyla çözüleceğini, kendilerin de bu gelişmelere tabi olarak katkılar sunacaklarını, "Yeni Dünya Düzeni ile çatışma yerine", "onun içinde" kalarak hizmet etmenin tek gerçek ve geçerli yol olduğu söylenmektedir. PKK Merkez Komitesi bütün bunları aynı zamanda A. Öcalan'ın bir mektubundaki şu sözlerinden sonra söylüyor: "ben yoğun ve gizli bir diplomasiyle pazarlık konusuyum. Bu pazarlık belki bir noktaya ulaştı. İçerde politikada kullanılma dönemim başladı". Evet, PKK'nin

takip ettiği yol budur. “içerde politikada kullanılma” yolu. Bu yol ve gidişatın zamanla Türkiye ve Kürdistan’da işçi sınıfı ve ezilen sömürülen milyonlarla işbirlikçi tekelci burjuvazi ve onun sömürgeci faşist devleti arasındaki sert çatışmalı süreçlerde birincilerin karşısında ikincilerle hareket edeceği çok açık değil midir? Tarihe karışan ve bir dolu tarihsel olgu tarafından çürütülerek hurdalığa atılan ve Marksizm dönemlerinin cephaneliğinden bugün de tekelci kapitalistlerin cephaneliğinden bir beslenme olan “demokrasi içerisinde” sorunları çözme aldatmacasına yine çok eski bir tartışmaya gönderme y parak nokta koyalım. Bilindiği gibi, Marks- Engels 1874 yılında önce İngiltere ve Amerika dışındaki bütün kapitalist Avrupa kıtası için, “bürokratik askeri mekanizma paramparça edilmeden” proletarya ve ezilenlerin iktidara gelmeleri ve devrimi sürdürmelerinin olanaksızlığını düşünürlerken, İngiltere ve Amerika için bu iki ülkede, hâlâ “bürokrasi ve militarizm”in gelişmemiş, kurumlaşmamış olmasından ötürü, devrimci şiddete dayalı olmayan yoldan iktidara gelmeyi işçi sınıfı için olanaklı görüyorlardı. Ama bütün kıta Avrupa’sının yolunun, İngiltere ve Amerika’nın da takip etmiş olmasından bu iki ülkede de devlet makinasının giderek “Bürokratik- askeri” bir biçim almasından, bürokrasi ve militarizmin kurumlaşmasından dolayı burjuvazinin iktidarının, devletinin ancak yığınların örgütlenmiş devrimci şiddetine dayalı devrimle alaşağı edilebileceği sonucuna ulaşılar.

A. Öcalan, İmralı’da “Esas Hakkındaki Mütalâa’ya Cevap”ın, “sorunlara demokratik çözüm Türkiye’nin kazanılmış geleceğidir” bölümünde ileri sürdüğü istemler ve Türk egemen sınıflarından yapmalarını istediği şeyleri okuyunca, insan sanki ABD Başkanı Bill Clinton’ın 21. yüzyıla girerken Amerikan halkına yaptığı konuşmayı dinliyormuş gibi oluyor. İmralı savunması bu bölümde devrimci ya da parlamenterist yoldan iktidara gelme ya da ulusların kendi kaderini tayin etme haklarını savunmamasını bir yana bırakın, doğrudan Türk egemen sınıflarının yayılmacı emperyalist emellerini savunuyor. Bunların nasıl bir gün gerçek olması gerektiği ile ilgili öğütler veriyor. Bu “yararlı çaba”yı kimsenin yalnızca ya da esas olarak A. Öcalan’ın yargılamanın sonuçlarından kurtulma çabası olarak

basitleştirmesine olanak yoktur. Birtakım kültürel kısıtlılar karşılığında, “Kürtlerin demokratik cumhuriyetle bütünleşmesi geliştikçe bu askeri anlamda da karşı tehditten stratejik bir güç kaynağına dönüşecektir. Çözüm bu büyük fırsatı sunuyor. Geleceğe en büyük stratejik yatırım oluyor. Karşılığında verilen, artık dünyanın her tarafından verilen ve verilmesi kaçınılmaz olan bir taviz olarak da görülmeyecek olan, doğal demokratik ve kültürel haklardır ” (mütalâa’ya cevap). Yanlış okumadınız. Kimle bütünleşecek? Kimin cumhuriyetiyle bütünleşmeye gidilecek? Halihazırdaki Türkiye Cumhuriyeti’yle, diğer bir deyişle sömürgeci faşist rejimin devrimle yıkılmasının olanaksızlığı ve ebediliği ilan edildikten sonra, onun yıkılmasından sonra bir “demokratik cumhuriyet”ten bahsedilmediğini artık her dürüst devrimci ve insanın kabul etmesi gerekiyor. Burada “taviz olarak da” anlaşılmasında gereken kültürel hak kısıtlıları karşılığında, hep söyleyegeldiğimiz sömürgeci sisteme ve onun bütün egemenlik araç ve biçimlerine tabi olunacağı tezimizin açık bir doğrulanmasıdır. Burada açık ve dolaysız olarak kısıtlılar karşılığında Kürdistan ulusal silahlı güçlerinin ve diğer devrimci imkanlarının sömürgeciliğe “stratejik bir güç kaynağına” dönüşeceğini hiçbir tartışmaya yer vermeyecek açıklıkta ortaya konuyor. Sömürgeci faşist rejim bu, “stratejik güç kaynağı”ndan da alacağı kuvvetle daha çok rahat bir biçimde işçi sınıfı hareketini, devrimci ve komünist hareketi bastırma ve fiziki olarak tasfiye imkanlarını yakalayacaktır. Türk egemen sınıflarının işbirlikçi tekelci burjuvazinin “ekonomik olarak gelişmesinin önünün alabildiğine açılması demektir” (açy) devamla, “Türkiye’nin genel ekonomik yapısı da bölge olanakları kadar oradan da Ortadoğu’ya taşırılmasıyla gerçekten bir hamle sürecine girecektir...” (aç - SP) “Ortak vatan”ın “tek güçlü” devleti içerde “sorunsuz” hale gelince dışarıda da bölge halklarını sömürgeci ilhak ve işgal altına alma fırsatı yakalayacaktır. Türk egemen sınıflarının ekonomik sömürgeciliğini ve inkar ve imhacılığını bu sözlerden daha iyi hiç kimse savunamaz. Kaşarlanmış Türk milliyetçileri bile “Adriyatik’ten Çin Seddi’ne” büyük Türkiye hayalini bu denli cesaretle dillendiremiyorlar. En azından benden önce ABD var diye çekince gösteriyorlar. Ama A. Öcalan, Kürtlerin Türk

egemen sınıflarının vereceği stratejik güçle, “...Balkanlar’dan Kafkasya ’ya ve Orta Asya ’ya kadar güçlenmenin yolu açılacaktır. ” (aynı yerden) Bütün bunlardan sonra Clinton’ın özlediği Amerika ile A. Öcalan’ın özlediği Türkiye arasında bir küçük farkın olduğunu söyleyecek varsa bir küçük adım öne çıksın. Ama bütün bunlardan sonra PKK ve bütün Kürt yurtseverlerinin kendi ifadeleriyle “Tük solu”na kemalist ve/ ya da “sosyal- şoven” demesine ne demeli? Öcalan’ın savunucuları Kemalizmi, “sosyal-şovenizmi” falan da geride bırakarak Türk egemenlerinin emperyalist emellerine doğrudan tabi oluyorlar. Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etme hakkını reddeden İmralı savunmalarının demokratiği bile tartışmalı hale gelmiştir. Devrim karşıtı burjuva propagandasına karşı çıkan devrimci itirazlara da en küçük bir “demokratik hoşgörü” gösterilmemesi bundandır.

Sonuç olarak, A. Öcalan’ın İmralı savunmalarında ve değişik zamanlarda yaptığı açıklamalarda, dile getirdiği düşünce ve ileri sürdüğü iddialarda yeni olan hiçbir şeyin olmadığı altı çizilmelidir. Bu düşüncelerin toplamı, tekelci kapitalist sınıf ya da sınıfların düşünce ve fikirlerinin üretimi ve dağıtımını yapan kesiminin ve bunlara değişik tarihsel aşamalarda katılan Marksizm dönemleri tarafından üretilen, savunulan ve dağıtımını yapılan düşüncelerdir. Onlar, barışçı gelişme ve bu yoldan iktidar olma iddiasında bile

değillerdir. Bugün tehlikeli olan, büyük bir toplumsal devrimci güç olarak PKK’nin ulusal kurtuluş hareketinin ana gövdesinin hızla bu düşüncelere arkanmış olmasıdır. Devrimci ulusal kurtuluş hareketi bugüne kadar saf değiştirenlere aldığı tavrı İmralı savunmalarına karşı geliştiremedi. Şemdin Sakık’ın Ekim 1998 başlarında Diyarbakır DGM’de yaptığı bir açıklamayla İmralı savunmalarının özü aynı olduğu halde bu yapılamadı. A. Öcalan 15 Ekim 1998 tarihinde MED TV’deki bir programa telefonla katılarak “uluslararası komplo” olarak tanımladıkları süreci anlatarak şöyle demişti. “... Bu dıştaki MOSSAD, CIA benzeri örgütler de dahil, onların eline bile geçmemesi için, Genelkurmay’a bağlı Özel Kuvvetler Komutanlığı içeri aldı... Dün bir ifade verdi. O ifadeye dikkat çekerek bu komplolar sürecinin geçmişini tamamlamak istiyorum. ‘Ben itirafçı olmayacağım, pişman da olmayacağım, artık gerilla da olmayacağım, fakat barış savaşçısı olacağım ’ diyor. Bu sözler kesinlikle kendisine söylenmektedir. ” (Yaşamda Alternatif. S.Z, sf.15, A. Ö) diyerek, Şemdin Sakık’ın “barış savaşçısı olacağım demesini ihanet olarak teşhir ediyor. Ama A. Öcalan İmralı’da “barış için yaşayacağım” demenin de çok ötesine geçerek eğer fırsat verilirse “demokratik cumhuriyet” dediği bugünkü Türkiye Cumhuriyeti’ne hizmet edeceğini söylüyordu. Ya bütün bunlara ne demeli?

DİNLER ve KADIN SORUNU ÜZERİNE

Kadınlar, insan nüfusunun yarısını oluşturuyorlar. Onlar bütün siyasal hareketlerde ve toplumsal oluşumlarda her zaman en ön saflarda mücadele ettiklerinden savaş dönemlerinde en ağır bedelleri ödüyorlar, acımasızca işkence ve tecavüzlere uğruyor; esirlik ve köleliğe mahkûm ediliyorlar, "barış" dönemlerinde ise ücretsiz ağır ev işlerinin yanı sıra, tarlada ve bahçelerde de karşılığı ödenmeksizin çalıştırılıyorlar. Erkek nüfusun yeterli olmadığı dönemlerde de çoğu zaman, ikinci sınıf işçi olarak sömürü pazarına sürülüyorlar ve her kriz döneminde işçi kıyımlarının ilk kurbanları oluyorlar. Sömürücü sınıfların kültürü, bu insanları zayıf, ek sik ve korumaya muhtaç "yaratıklar" olarak sunuyor. Kapitalizm kadınları birer meta gibi takdim edip, binbir yolla piyasaya sürüyor, kâr araçları haline getiriyor.

Kadınların kurtuluşları için başlattıkları hareketin 200 yıllık bir geçmişi olmasına ve çoğu ülkede resmi olarak kadın- erkek eşitliği kabul edilmesine rağmen, en gelişmiş kapitalist ülkelerde bile kadınlar ikinci cins olmaktan kurtulamamışlardır. Kadının kurtuluşu için verilen mücadele, dinlerin önemli parçası olduğu ataerkil zihniyet ve kültürle mücadeleyi de içermektedir. Kuşkusuz erkeklerin üstünlüğünü savunan ve ataerkil kültürün yeniden üretiminde büyük rol üstlenen dinleri yakından irdelemek, dinlerin kadın sorununa bakış açılarını topluma kavratmak ve onu teşhir etmek, kadının kurtuluşu hareketini güçlü kılacak ve zenginleştirecektir.

Kadının cins olarak aşağılanması; doğal, ebedi ve ezeli bir gerçeklik değildir. Topluların ilk aşamalarında, özel mülkiyet ve sınıfların olmadığı dönemlerde, toplumsal üretimde üstlendiği rolden dolayı kadın, erkekle eşit ve bazen de daha ileri konumdaydı.

Kadınların erkeklere nazaran üstün bir konumda oldukları dönemler, anaerkil dönem diye adlandırılıyor. Kadınların altın çağı sayıldığı o dönemde, kabilenin şefliği, dini törenlerin yönetimi ve aile reisliği kadınların elinde bulunuyor, kan bağları ve akrabalık ilişkileri de analık hukukuna göre düzenleniyordu. Bu dönem, kadınların ziraatı keşfetmelerinden sonra başladı. Ziraatın gelişmesiyle elde edilen ürün gitgide çoğaldı, dolayısıyla ava duyulan gereksinim de yavaş yavaş azalmaya başladı. Böylece hayvanları evcilleştirme gündeme geldi. Hayvanların evcilleştirilmesi, aynı zamanda toplumların yeni oluşumlara adım atmasının ilk belirtileriydi.

İnsanlık tarihi, ilkel komünal toplumların yıkılma sürecinde evcilleşen hayvanların bakımı ve ziraatta bu hayvanlardan yararlanma şekilleri, güçlü fiziki yapıya sahip olan erkekleri ön plana çıkardı. Bazı tarım ve avlanma araçlarının geliştirilmesi ve hayvancılığa başlanması, doğal iş bölümünün yıkılış sürecini hızlandırdı. Özel mülkiyetin ve servet farkının ortaya çıkması, sınıfların da ortaya çıkmasının habercisiydi. Bu gelişmelerle birlikte kadınlar, toplumsal üretimden uzaklaştırıldılar, erkeklerin kölesi olarak, evlere hapsedilmeye başlandılar. Ataerkil dönemin başlaması, aynı zamanda

günümüze kadar süren kadının köleliği tarihinin de başlangıcıydı. Bu tarihin göstergesi, kadınların boyunlarında taşıdıkları gizli ya da açık kölelik zinciridir. Engels, önemli yapıtlarından olan "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni" adlı kitabında, bu konuyu şöyle açıklıyor:

"Analık hukukunun yıkılışı, kadın cinsinin büyük tarihsel yenilgisi oldu. Evde bile yönetimi elinde tutan erkek oldu; kadın aşağılandı, köleleşti ve erkeğin keyif ve çocuk doğuran aleti haline geldi. Kadının, özellikle Yunanlıların kahramanlık çağında, sonra da klasik çağda görülen bu aşağılanmış durumu, giderek süslenip püslendi, aldatici görünümlere sokuldu, bazen yumuşak biçimler ardında saklandı, ama hiçbir zaman ortadan kaldırılmadı. "

Özel mülkiyetin ortaya çıkışı, belirttiğimiz gibi, ilk önce etkisini kadın ve erkek ilişkilerinde ve kadının toplumdaki konumunu kaybetmesinde gösterdi. Kadınlar gitgide erkeklerin özel ev hizmetçilerine, şehvetlerini yatıştıran ve miraslarını paylaşmak için çocuk doğuran araçlara dönüştüler. August Bebel, "Kadın ve Sosyalizm" kitabında konuyu şöyle özetliyor: "Kadın köleleşen ilk insani yaratıktır. Köle var olmadan önce, köle olmuştur. "

Ataerkil hukuku, mirasın babadan sonra erkek çocuklarına bölüşümünü gerektirdiğinden aile içinde servet birikimini kolaylaştırdı. Özel mülkiyet ve servet farkı, sınıfların oluşmasına yol açtı ve gitgide yeni bir düzen egemen oldu. Bu düzen köleci düzendi. Fakat, ne köleci düzende ne de feodal düzenin hüküm sürdüğü dönemde, kadının kurtuluşu gündeme gelmedi. Zira, kadının toplumsal üretimin dışında kalması, onu ekonomik olarak erkeğe bağımlı kılıyor, ve dolayısıyla böylesi bir durumun gündeme gelmesi için asgari zemini bile oluşamıyordu. Kadın sorunu sadece, kapitalist üretimin başlaması, üretim araçlarının gelişmesi ve kadınların üretime katılmaları kaçınılmaz ve gerekli olduğu zaman gündeme gelebildi. Kadının üretime katılması "ekonomik özgürlüğünü" kolaylaştırdı, bu da gerçek kurtuluşu için ilk önemli adımdı. Bu özgürlük, ailenin ataerkil yapısına da büyük bir darbe indirdi. İlerleyen dönemlerde kapitalist ülkelerde sınıf mücadelesinin bir sonucu olarak ve özellikle de sosyalist Sovyetler Birliği'ndeki

kadınların elde ettikleri hakların baskısıyla, kadınlar, farklı düzeylerde bazı doğal ve insani hakları elde edebildiler. Fakat tüm bu olumlu gelişmelere karşın, en gelişmiş ve sözde demokratik ülkelerde bile kadın sorunu, gündemdeki yerini korumaya devam etmektedir. Ev işleri toplumsallaşmadığı sürece, kadınlar çocuk yetiştirme, yemek hazırlama ve temizlik yapma gibi ev işlerinin yükümlülüğü altında kalacaklardır. Bu da kadının kurtuluşunu olanaksızlaştırıyor. Zira kadın, erkeğin dinlenmesini sağlayarak ve ona hizmet ederek, onu yeni bir çalışma günü için hazırlıyor, kendisi de çalışıyor olması durumunda, karşılıksız ve fazladan işgücü sarfetmek zorunda kalıyor. Ayrıca çocuklarına bakarak ve onları yetiştirerek, sermaye için ücretsiz, yetişkin ve hazır işgücünü temin ediyor.

Ev işlerinin özel bir iş olarak kalması, kapitalist sermayenin isteği ve hatta gereğidir. Dolayısıyla sermaye düzeni, ev işlerini toplumsal bir konuma getirmek istemiyor. Sermaye düzeni, toplumu propaganda bombardımanına tutarak kadını bir meta gibi sunmanın yanı sıra, onu aşağılayan, kocasına ve ev işlerine bağlı kalmasını vaaz eden dinlerin güçlendirilmeleri için eğitim ve sağlığa ayırdığı bütçenin birkaç kat fazlasını ayırıyor.

Dinler ataerkil kültürünün temellerini oluşturuyor. Dini inançların etkisiyle kadınlar, istemeden ve bilmeden ataerkil kültürün yeniden üretiminde hayati bir rol üstleniyorlar. Dinlerin varlık nedenleri de, toplumsal ve cinsel eşitsizlikleri ilahileştirerek açıklamak, insanların beynini bu gerici düşünce ve inançlarla yıkamak, kadınları düşünsel olarak da köle haline getirmektir. Kadın, koca sına sadık kalmayı öğreniyor. Erkeğin eşini aldatması olayının doğal olduğu, kadının erkeği aldatması ise tanrıya karşı işlenmiş bir suç olduğu kabul ettiriliyor. Örnek bir anne ve eş olma gereği öğretiliyor, iyi annelerin tanrı tarafından sevildikleri ve mükafatlandırılacakları vaaz ediliyor. Aile kurumunun kutsal olduğu ve bu kutsal kurumun ayakta durması için dayak, tehdit ve aşağılanmayı göze almanın kadının görevi olduğu öğretiliyor. Kadınların erkeklere nazaran suça ve günaha daha yatkın ve uygun olduğu kanıksatılıyor, suskun olmaya ve boyun eğmeye zorlanıyor. Erkeklerin üstün oldukları, onların boyunduruğuna girilmesi gerektiği

benimsetiliyor. Dinler, toplumsal ilişkilerin bir yansıması ve cehaletin dolaysız ürünüdür. Dolayısıyla, dinleri incelemek, onlarla iç içe geçen sosyal ve toplum sal ilişkilerin incelenmesiyle mümkün olabilir. Marks bu gerçeği mükemmel bir şekilde şöyle özetliyor:

"Her çağa egemen olan düşünceler, egemen olan sınıfın, yani; toplumun ekonomik gücüne de egemen olmasından dolayı, manevi gücüne de egemen olan sınıfın düşüncesidir. Maddi üretim araçlarını emrinde bulunduran sınıf, bunun sonucu tinsel üretim araçlarına da hükmeder. Egemen düşünceler, egemen maddesel ilişkilerin ideolojik anlatımından başka bir şey değildir. " (K. Marks, Fransızca, Seçme Eserler, s. 117)

Egemen sınıfların çıkarları, ezilenlerin manevi ve maddi köleliğinin devam etmesi için değişik ve bazen çok farklı araçların kullanılmasını gerektiriyor. Dinler, bu araçların en önemli ve en etkilisidir. Din cehaletin ürünü olduğu için cehaletin devam etmesinde büyük bir rol oynuyor ve bu açıdan yaklaştığımızda, bilimin dinlerin teşhir edilmesinde ne kadar önemli bir araç olduğu da anlaşılıyor. Dinler de bilimin bu yönünü çok iyi bildikleri için, sürekli olarak bilime ve bilimsel önermelere karşı çok sert tutumlar sergilemişlerdir. İnsanlık tarihi; din adamlarının, bilim adamlarına karşı ve dinlerin bilime karşı kin ve düşmanlık sergilemelerine tanıklık yapmaktadır.

İlkel yaratılış hikayesine göre, Adem ve Havva yasak meyveden yedikleri için, iyi ve kötüyü ayırt etmeyi öğrenmiş ve tanrı gibi erdem gücüne erişebildikleri için tanrının gazabına uğramış, cennetten sürgün edilmişlerdir. Yunan mitolojisinde de benzeri bir örneğe rastlıyoruz. Prometheus, ateşi yani bilimi ve doğaya hükmetme gücünü tanrıdan çaldığı ve insanlara verdiği için, tanrıların tanrısı Zeus'u kızdırmış ve onun çok acımasız cezasına maruz kalmıştır. Yunanlı din adamları, büyük filozof Demokritos'u Abdere'den ve diğer ünlü filozof Heraklitos'u Efes'ten sürmüşlerdir. Atinalı puta tapanlar, Sokrates'in eline zehirli bade vererek onu ölüm cezasına çarptırmışlardır. İslamın peygamberi, Araplar arasında Ebu İlim (bilimin babası) lakabıyla tanınan amcasına, Miraç hikayesine inandıramadığı için, Ebu Cehil (cehaletin babası) lakabını taktı. Muhammed'in bizzat eğittiği, aralarında yüzlerce Sehabe'nin

(peygamberin yakın dostlarının lakabı) bulunduğu İslam orduları, İskenderiye ve Condi Şahpur şehirlerini ele geçirdiklerinde, milyonlarca papirus (eski Mısır'a özgü kâğıt türü) ceylan derisine yazılmış yüzbinlerce cilt kitabı gördüklerinde, en saygın sehabelerden olan Muhammed'in kayınbabası Halife Ömer'in emriyle, bir işe yarasınlar diye, hamamlarda su ısıtmak için yakıldılar. Çok sayıda bilim adamı, islam tarihi boyunca dinsizlikle/itaatsizlikle suçlandılar. İbni Sina, Hayyam ve Razi gibi büyük bilim adamları, mürted(dinden çıkmış) damgasıyla eziyet ve takibe maruz kaldılar. Giordano Bruno Roma'da ve Vanini Toulouse de Katolik papazlarının emriyle diri diri yakıldılar. Michel Servet de Cenevre'deki Protestan mahkemelerinde aynı akıbete uğradı. Çoğunluğunu bilim adamları ve filozofların oluşturduğu 5 milyonu aşkın insan, Hristiyan mahkemelerinde yakılarak ölüm cezasına çarptırıldı ya da hapishanelerde ölüme terkedildiler. Yahudi hahamlar, Spinoza'yı taş yağmuruna tutarak öldürmeye kalktılar. Katolik kilisesi, "Dünyanın yuvarlak olduğunu ve güneşin çevresinde döndüğünü" söyleyen Galile'yi tövbe etmeye mecbur etti. Dekart kilisenin baskısı sonucu Fransa'yı terk ederek, 20 sene Hollanda'da yaşadı. ABD kiliseleri Darwin'in savunucularını mahkemeye verdiler vb. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Fakat unutmamak gerekir ki, günümüzde dinlerin açık bir şekilde bilime karşı olmadıklarını söylemeleri, radikal güçlerin, dinleri bu alanda sınırlandırmalarından kaynaklanıyor.

Değişik dinlerin, kadının toplum ve ailedeki konumuna yaklaşımlarını ele almak istiyorsak, dinlerin oluşum ve evrimi koşullarını ve egemen sınıfların çıkarlarıyla ilişkilerini de ele almamız gerekiyor. Zira dinler; toplumsal ve sosyal gelişmelerin bir ürünüdür. Dinleri ve tanrıları insanlar yaratmışlardır. İlkel insanlar, komünal topluluklarda yaşadıkları süreçlerde bile, bazı dinsel düşüncelerin nüvelerini taşıyorlardı. Bu düşünceler; doğaya karşı bilgisizlik ve acizliklerinden kaynaklanıyor, fakat, henüz özel mülkiyet ortaya çıkmadığı için, herhangi bir eşitsizliğin savunuculuğunu üstlenmiyorlardı. Sınıflı toplumların ortaya çıkışıyla birlikte doğal dinler de değişmeye başladı ve egemen düşünce ve kültürün bir parçası ve koruyucusu haline geldiler. Kadınların boyunduruk altına alınmasını da, tanrının iradesi olarak açıkladılar

ve topluma bu düşüncenin kabul edilmesini dayattılar.

Eski Yunan Dini

Yunanistan tarihi ve mitolojisi, köleci toplumun oluşumu ve egemen olduğu dönemde yaygın olan bu dinle ilgili çok zengin bilgiler aktarmaktadır. Eski Yunan dini, Politeizm (çok tanrılık) ilkesine dayanıyordu. Yunanistan uygarlığı çok sayıda şehir devlet diye anılan küçük devletlerden oluşuyordu. Dolayısıyla, tek tanrılığa dayalı bir dinin yaygınlaşmasının koşulları yoktu. Değişik şehir devletlerde tanrılar farklı konumlara sahip olmalarına rağmen, Hera, Athena, Afrodit ve Artemis vd. kadın tanrıçaları ikinci sınıf tanrılar olarak kabul ediliyor, erkek tanrılara hizmet etmek için ve yeni tanrılar doğurmak için varlıklarını sürdürüyorlardı. Hera; tanrıların tanrısı Zeus'un karısı ve Hephaistos gibi bazı tanrıların anasıydı. Athena, ev işleri ve el işleri ve savaş tanrıçasıydı. Athena, savaş dönemlerinde zırhlı elbiselerini giyiyor ve savaşçıları motive etmek için halaylar çekiyordu. Fakat, savaş tanrısı ve savaş yönetmeni erkek bir tanrı olan Aris'ti. Afrodit, güzellik tanrıçası, Artemis de ormancılık ve avcılık tanrıçasıydı. Bu ikinci sınıf kadın tanrıçaların tersine, erkek tanrılar genelde güçlü ve birinci sınıf tanrılardı. Tanrıların tanrısı, gökler ve yıldırım tanrısı Zeus, bu tanrıların en önde geleniydi. Denizler tanrısı Poseidon, savaş tanrısı Aris, yeraltı ve ölümler tanrısı Hermes, tıp ve müzik tanrısı Apollon, demircilik ve silahçılık tanrısı Hephaistos gibileri hep erkek tanrılardı. Erkek tanrılar keyfi olarak insanların kaderlerini değiştiriyor, suçluları cezalandırıyor, içebildiği kadar şarap içiyor, karınlarını lezzetli yemekler ve değişik meyvelerle doyuruyor ve sınırsız olarak da tanrıçalar ve yerli kadınlarla sevişiyorlardı. Erkek tanrıların bu huyları, kuşkusuz Yunanlı soylu ve zengin erkekler başta olmak üzere özgür erkeklerin durumunu yansıtıyordu. (Erkek köleler, kadın köleler gibi mülk ve hayvan sayıldıklarından tabii ki, bu değerlendirilmeye alınmazlar.)

Yunanistan'da yaygın olan felsefe de, eski Yunan dini gibi o dönemin toplumsal ilişkilerini yansıtıyor. Aristokrat köle sahiplerinin teorisyeni olan Aristoteles, Politika adlı ünlü yapıtında, kölelerle ilgili görüşünü şöyle

açıklıyor: "İnsanlar kendi aralarında bir ruh bir bedenden ve bir insan bir hayvandan ne kadar farklıysa, o ölçüde farklıdırlar. En alt sırada olanlar emek verimine, beden gücünün kullanılmasına dayanır, kaldı ki, böyleleri de sadece bu işe yarar. Yaratılış bakımından köledirler. Köle olarak yaratılmışlardır. Onlar için en iyisi bir efendinin egemenliği ve buyruğu altında yaşamaktır. " Bu ünlü filozof, kadınlarla ilgili olarak, onların akıl bakımından eksik olduklarını savunuyor, nedeni olarak da kadınların erkeklere kıyasla dört tane dişlerinin eksik olmasını öne sürüyordu.

Görüldüğü gibi, Yunan köleci toplumun üst yapısının önemli unsurları olan Yunan dini ve felsefesi, köleler ve ilk köle olan kadınlarla ilgili, aynı düşünceleri paylaşıyorlardı. Yunan mitolojisinin önemli bir parçası olan yaratılış hikayesi de, bu dinin kadınlara bakışıyla ilgili çok değerli bilgiler sunmaktadır. Efsaneye göre titanlardan olan İpetos ve Klymene dört erkek çocuğa sahip olmuşlardı. Sırasıyla; Atlas, Menoiteus, Prometheus ve Epitemeteus. Bu dört çocuk diğer titanlar gibi akıl bakımından tanrılardan üstün oldukları için, tanrılara kafa tutuyorlardı. Dolayısıyla Zeus ve diğer tanrılar onlara kin güdüyorlardı. Titanlar ve tanrılar arasında cereyan eden ünlü savaşa katılan Atlas ve Menoiteus, Titanların yenilgisinden sonra Zeus'un gazabına uğradılar. Atlas feleğin çatısını omuzlarında tutmakla ve Menoiteus da yeraltına kapatılmakla cezalandırıldı.

Kardeşlerinden daha akıllı olan Prometheus, akılsız ve bencil tanrılara karşı gözyaşlarıyla topraktan yaptığı balçığa elleriyle şekil vermiş ve ilk insanları yani erkekleri yaratmıştı. Bu erkekler tanrıların tersine, akıllı ve şefkatli olmalarına rağmen, yeryüzün de çok zor koşullarda yaşıyorlardı. Prometheus insanların sefaletine acıdığından Olimpus dağından ateşi çalarak onlara hediye etti ve tanrılara karşı işlediği bu suçtan dolayı Zeus'un çok korkunç cezasına maruz kaldı. Fakat, ne Prometheus'un Olimpus dağında asılması, ne de ebediyen iç organlarını yırtıcı kuşlar tarafından parçalanması Zeus'un kızgınlığını yatıştırılmamıştır. Hikaye'nin devamını ünlü Yunanlı Şair Heseideus'dan dinleyelim. Heseideus'a ait olan şiirde Zeus şöyle diyor: "Ey İpetos'un oğlu/ ateşi çaldığında seviniyorsun/ beni aldattığına/ fakat gelecekteki insanların

başına/ büyük dert açacağım ben/ onlara ateşe karşılık/afet göndereceğim ben/ve hepsi sevinecekler yürekten/ okşayıp severek afetlerini/ ve ona duydukları acıdan/ hiçbir zaman doyamıyacaklar."

Zeus'un insanlara göndermeyi düşündüğü afet, kadından başkası değildi. Heseideus şöyle sürdürüyor: "Demircilik tanrısı Hephaistus'a şöyle dedi Zeus/ biraz toprak al ve su ile karıştır/ onun içine insan sesini koy/ insan gücünü de koy/ bir yaratık yap ki/yüzü ölümsüz tanrıçalara benzesin/ Vücudu da genç, güzel tanrıçalara/ Athena sen de ona el ve ev işleri öğret/ ışık topu ey Afrodite/ sen de onu sihirinle kucakla/ onun nefsinin istek ve arzularla doldur/ ey yüz gözlü devi öldüren Hermes/ sen de köpek yüreğini ve tilki huyunu koy."

Bu yeni yaratığın, yani Pandora adlı ilk kadının yaratılışı bittikten sonra, saçlarını bahar kokulu çiçeklerle ve göğüslerini de al tın ve çeşitli mücevherlerle donattılar. Pandora tanrıların sahip oldukları tüm huylara sahipti. Fakat akılsız tanrılar gibi o da akılsızdı. Zeus, Pandora'yı kötülükler ve acılarla doldurduğu bir kutuya koydu ve onu Prometheus'un kardeşi Epimelus'a vererek yeryüzüne gönderdi. Heseideus şöyle devam ediyor: "O Zeus ki bulutlar içinde nara atıyor/ölümlü insanlar için/o kadınları en büyük bela olarak yarattı/ o kadınlar ki, uğraşları kötülüktür/ ve iyiliğe karşı kötülük yapıyorlar."

Yere ulaştığında Prometheus'un bütün tavsiyelerine rağmen, Epimeteus kutunun ağzını açtı ve böylece kutudaki kötülükler tüm dünyayı sardı. Fakat umut kutuda kaldı. İnsanların umuda özlemleri bundandır. Tüm bunlar yetmiyordu. Epimeteus, Pandora'nın çekiciliğine yenik düştü. Onların evlenmesi sonucu çok sayıda kız çocuğu dünyaya geldi. Bu kızların, Prometheus'un yarattığı insanlarla evlenmeleri de insan nüfusunun çoğalmasını sağladı. Kadınların güzelliği ve çekiciliği, tanrıları bile baştan çıkarıyordu. Örneğin Zeus, 15 kadınla birlikte olmuş ve yarı tanrı-yarı insan bir sürü çocuğu olmuştu. Zeus bile bu kadınları elde etmek için büyük uğraşlar vermiş, çok acılar çekmişti. Kısacası insanlar ve tanrılar arasındaki mesafe, yarı tanrı-yarı insanların çoğalmasıyla kapanmaya başladığında Zeus duruma el koymak zorunda kalmış ve büyük bir tufan göndermiş, fakat çok zeki olan

Prometheus'un oğlu Deukalion ve karısı Pandora'nın kızı Pyrrha büyük bir gemi yaparak suyun üzerinde kalmayı başarmış, gemilerinin Parnasos dağına inişinden sonra da insan soyunu devam ettirmeyi başarmışlardı.

Bu dinsel efsaneler, eski Yunan toplumunun kadına bakış açısını ve kadınların bu toplumdaki yerini gösteriyor. Görüldüğü gibi, toplumsal üretimden uzaklaştırılan kadınlar, akılsızlık ve fesat damgasıyla köşeye sıkıştırılmış ve erkeğin boyunduruğu altında yaşamaları da ilahi bir şekilde açıklanmıştır.

Hindu Dini

20.yüzyılın ortalarına dek vahşi bir tören olmasına rağmen açıkça uygulanan, kadınların diri diri ölen kocalarının cesetleriyle birlikte yakılması, az- çok bu konuda araştırma yapan herkes tarafından bilinmektedir. Günümüzde bile her yıl yüzlerce Hindu kadın, kocaları öldükten sonra akrabaları tarafından diri diri yakılmaya mahkûm edilmektedirler. Hindu dinine göre kadın, erkeğin mülküdür ve onun izni olmaksızın hiçbir şey yapmaya hakkı yoktur. Dul kadınlar kocalarından önce ölmelerinin cezası olarak kocalarının cesedini yakacak olan ateşte yakılarak temizlenmeleri gerekiyordu. Hindu dininin 4 bin senelik bir tarihi var. Hindistan'daki köleci sistemin, doğa ve coğrafi koşullarının dayattığı zorluklardan dolayı, çok acımasız ve vahşi bir şekle bürünmesinden dolayı, Hindu dini de çok acımasız, olağanüstü gerici ve vahşi bir biçim almıştır. Toplumun değişik kastlara bölünmesi, Hindistan'ın özel toplumsal sistemidir. Hindu dininin kutsadığı bu sisteme göre, toplum din adamları, soylular ve savaşçılar, çiftçiler, zanaatçılar ve alt sınıflar diye kastlara bölünmüştür. Hindu dininin öğretilerine göre, ilk insan Manu'dur. Manu'nun kafasından din adamları, kollarından krallar ve savaşçılar, kalçalarından çiftçiler ve zanaatçılar, ayaklarından da alt sınıflar yaratılmıştır. Böylece toplumsal eşitsizlikler tanrının bir lütfu ve kaderi olarak açıklanmıştır.

Bu dinin öğretilerine göre, alt sınıflara men sup erkeklerin ve kast ayırmaksızın tüm kadınların, eğitim için kullanılan 36 dini ve felsefi kitapları okumaları yasaklanmıştır. Hintlilerin dinsel dilleri olan Sanskrit dilinde, tarihi hikaye anlamına gelen purana sözcüğü, bu kitapları

okumalarının men edildiği insanlara da deniliyordu. Hindu dinindeki kadının konumuna bakışını yakından irdelememiz için, bu dinin kutsal kitapları arasında yer alan Manu kitabını gözden geçirmeliyiz. Bu kitapta kadın şöyle tanımlanıyor: "Bu iradesizlik çıkmazı, bu ahlaki fesat çıkmazı/ bin cilveli bahçe/ bu yangınlar topluluğu/ bu gökler kapısını insana kapatan engel/ bu cehennem ateşinin ağzı, bu yalan çiçeklerinin sepeti, bu zehirli şirin iksir, bu insanları değersiz dünyaya bağlayan zincir/ya da tek bir kelimeyle kadın."

Görüldüğü gibi, bu görüş Heseideus'un, Zeus'un dilinden aktardığı görüşün aynısıdır. Binlerce kilometre mesafe ve yüzlerce yıllık fark olmasına rağmen, Hindu dini ile Yunan dininin bu kadar yakın görüşler sergilemeleri pek de şaşırtıcı olmasa gerek. İkisi de köleci toplumun oluşumu sürecinde ortaya çıkmışlar ve görüşlerin benzerlikleri bu kadarla da sınırlı değil. Yunan uygarlığında ve diğer yerlerde olduğu gibi Hindistan'da da, köleler hayvan muamelesi görmekteydi. Sanskrit dilinde hayvanlara dört ayaklı mülk anlamına gelen "chatush pada", kölelere de iki ayaklı mülk anlamına gelen "devipada" deniliyordu.

Manu kitabında, kadınların görevleri şöyle açıklanıyor: "Çocukları doğurmak ve onları eğitmek, ev işleriyle uğraşmak, bunlardır kadının görevleri. Kadınlar tek başına özgür olamazlar. Kadın küçük yaşta babasının sözünden çıkmamalıdır. Evlendikten sonra da kocasının sözünden. Dul kalırsa oğluna itaat etmelidir. Erkektir, ayağı kayabilir ve diğerine yüreğini kaptırabilir. Kadın gerekli anlayışı göstermelidir. Eğer kocasının herhangi bir özel yönü yoksa bile, onu kendi tanrısı gibi saymalıdır."

Hindu dininde de diğer dinlerde olduğu gibi, kadınları cinsel sömürüye tabi tutmak yaygın bir şekilde mevcuttu. Bayader denilen kızları, bu duruma örnek olarak gösterebiliriz. Çok uzak dönemlerden 20.yüzyılın ortalarına dek özel tapınaklarda Bayader denilen dansöz kızlar yetiştiriliyordu. Bu kızlar çocuk yaşlarda, yoksul ailelerinden satın alınıyor, tapınaklarda dans eğitimine tabi tutuluyorlardı. Bayaderlere öğretilen danslar, cinsel birleşmeyi simgeleyen hareketlerden oluşuyordu. Bayaderler ergenlik çağına yetiştiklerinde tapınağın dans ekibine dahil ediliyor, değişik günlerde seyircilerin

önünde öğrendikleri dansları sergileyerek, tapınağın kasalarının dolmasını sağlıyorlardı. Bunun dışında, Bayaderlerin zengin erkeklerle satılmasıyla da din adamlarının cepleri doluyordu.

Babil Uygarlığının Dini

Medeniyetin beşiklerinden sayılan Mezopotamya bölgesi, değişik dinlerin de beşiğiymiş aynı zamanda. Babil devleti, bu bölge de ortaya çıkan devletlerin varisi olarak kabul edilmekte ve diğer Mezopotamya uygarlıklarıyla ilgili önemli bilgiler aktarmaktadır. Babil'den günümüze ulaşan, dünyanın en eski ve en mükemmel levhalarından sayılan Hammurabi Kanunları, 280 maddeden oluşuyor. 2. ve 132. maddelerinde, Nehir tanrısının hakimliği anlamına gelen İluu Naru kuralına rastlıyoruz. İlah ve Allah sözcüğünün kökü olan İl, Tanrı anlamına geliyor. Yunancada su anlamına gelen nero sözcüğünün kökü olan Naru da nehir anlamına geliyordu. Töreye göre, kocaları tarafından zinayla suçlanan kadınlar ve büyücülükle suçlanan kişiler, suçsuz olduklarını ispatlamak için, din ve devlet adamlarının huzurunda, yüksekte bir nehre atlamak zorundaydılar. O dönemdeki inanışlara göre nehir tanrısı, suçluları boğarak cezalandırıyor, fakat suçsuzlara dokunmuyordu.

Cinsel sömürü, Babil'in ayırt edilmez bir parçasıydı. Sokaklarda, bahçelerde ve resmi genelevlerde hayat kadınları müşteri arıyor, belirli miktarlarda paraya karşılık kendilerini erkeklerle satıyorlardı. Köleci devlet de fahişe kadınlardan elde ettiği vergilerle, ordu ve diğer araçlarının giderlerini karşılıyordu. Dini tapınaklarda da kutsal fahişelik değişik biçimde yaygındı. Bu tapınakların başında aşk tanrıçası İshar'ın tapınağı yer alıyordu. Yılın belirli günlerinde, örneğin hasat toplama ve toprağın verimliliğinin kutlandığı günlerde, çok sayıda kadın, ait oldukları sınıflara bakmaksızın, güzel elbiselerini giyerek bu tapınağa gidiyor ve kendilerini erkeklerle sunuyorlardı. Bunun dışında, Enati denilen kutsal fahişeler de bulunuyordu. Herodot'un yazılarına göre, adak bedeli olarak tapınaklara hediye edilen Enatiler, Babil'in 90 metrelik kulesinde erkeklerle sevişiyorlardı. Söylememize gerek yoktur ki, bu erkekler tapınakların maddi destekçileri ve

onların koruyucusu olan aristokrat kesimlerdi. Babil'de Suküveni anlamına gelen, Bitashatamni denilen binalarda bulunuyorlardı. Bitashatamniler, en güzel fahişelerin çalıştırıldığı resmi konukevlerdi. Buralarda tutulan kadınlar, şehrin önde gelen erkeklerine ve önemli misafirlere sunulan cinsel köle durumundaydılar.

Kutsal fahişeliğin yanı sıra, Babil'de kutsal bakirelik diye anılan başka bir dinsel töre de bulunuyordu. Kutsal bakire kızlara Naditum deniliyordu. İlk dönemlerde Babil dilinde Naditum kadın anlamına geliyordu. Fakat bu törenin yaygınlaşmasıyla birlikte kutsal bakire kızlar denilmeye başlandı. Dini törenlere göre, ender rastlanan istisnalar hariç, Naditumlar, ömür boyu bakire kalmak zorundaydılar ve kuralları ihlal edenlerin cezası ölümdü. İstisna olarak evlenme hakkı bulunanlar da, çocuk sahibi olamıyorlardı. Naditumlar, Gagu denilen evlerde yaşıyor ve toplumdan uzak durmakta ve inzivaya çekilmek zorundaydılar. Gagu, eski Sümer dilinde hisarlı ev anlamına geliyordu. Gagu'larda tutulan Naditum'lar iki gruba ayrılıyorlardı. Birinci gruptakiler, ailelerinin bir adak bedeli olarak Naditumluğa gönderilen kızlardı. İkinci gruptakiler de zengin ailelerin, din ve tapınak himayesine girerek vergi dışında kalmak isteyenlerin, Naditumluğa gönderdikleri kızlardı. Adak bedeli ve dini sigorta karşılığı olarak Naditumlaşan kızlar, özel durumlarda kısa süreli izinler hariç, Gagu'larda yaşamak zorundaydılar ve hayatları din adamlarına ve ziyaretçilere hizmet ve tanrılara ibadetle geçiyordu.

Eski Çin Dini

Medeniyetin beşiklerinden sayılan Çin, zengin topraklar ve büyük ırmakların bulunduğu bir ülkedir.

Eski çağın ünlü bir filozofu olan Konfiçyüs, birçok deyim ve ahlaki vaazlarıyla tanınıyor. "Kendine yapılmasını istemediğini başkasına yapma", "az konuş çok dinle" vb. gibi sözlerin isnat edildiği bu filozofun, aile ve toplumla ilgili buyrukları da bulunuyor. Konfiçyüs'e göre, "düzen için itaat gerekir, dolayısıyla hükümetler ve hükümdarlar için itaat, toplumu saadete yönlendirir", "aile bireyleri birbirlerini sevmeli, birbirlerine yardım etmeli ve aile reisi olan babaya itaat etmelidir. " Kısacası, Konfiçyüs'ün

felsefesi, toplum ve aile içerisinde erki elinde bulunduranlara itaati içeriyor. Dinin, yaygın felsefeyle kardeşlik biçiminde "akrabalığı" bulunduğundan, eski Çin dininin de, en azından Konfiçyüs'ün savunduğu gibi kadının ikinci sınıf bir yaratık olduğu anlayışında olması doğaldır.

Çin'in eski dini, Tau idi. Tau dininin öğretileri, ilerleyen dönemlerde Çin'de ortaya çıkan dinleri derinden etkilemiştir. Tau dininde iki önemli unsur tanımlanıyor. Bu unsurlar; Yang ve Yin'dir. Tau dinine göre Yang etkileyici ve aktif, Yin de etkilenen ve pasif anlamına gelmektedir. Yang erkekliği, aydınlığı, güneşi, güneyi, kuruluğu, ışığı, dışı ve yazı simgeliyor. Yin de kadınlığı, karanlığı, ayı, kuzeyi, rutubeti, içi, soğuğu ve kışı simgeliyor. Bu dinin öğretilerine göre, kusursuz ve güçlü olan erkeklere amirlik, güçsüz ve eksik olan kadınlara da itaatçılık yakıştırılıyor. Ailenin şefi, ailenin ışığı ve dayanağı erkektir.

Bazı Başka Dinler ve Gelenekleri

Emil Dorkheim'in "Les elementaires de la religieuse" (Dinlerin Unsurları) adlı yapıtında, 20.yüzyılın başlarında ilkel toplumlarda hâlâ geçerli olan kefaret töreninden söz ediliyor. En ilginç kefaret töreni, dul kadınların suskun kalma töresidir. Dorkheim, dul kalan kadınların, kocalarından önce ölmemelerinin kefareti olarak, konuşma grevine girmeleri gerektiğine şahit olmuştur. Bu grev, ömür boyu devam edebiliyor. Dorkheim, 35 yıl suskunluğunu bozmayan kadınlara rastladığını kitabında belirtmiştir.

Antil adalarında yaşayan yerli kadınlar, belki dünyanın en "kara talihli" kadınlarıydılar. Bu adalarda yaşayan yerliler, Vodü adında bir puta tapıyorlardı. Vodü'nün toprağını verimli kılmak isteyen yerliler, her yıl hasat bittiğinde, en genç ve güçlü kadınları kurban ederek, kanlarını toprağa akıtıyorlardı. Yine, değişik törenlerde Vodü'nün rızasını elde etmek için, en açık renkli cilde sahip olan ergenlik çağındaki yetişkin kızları kurban kesiyorlardı. Bu töreler, Antil adalarının İspanyollarca işgal edildikten sonra, beyaz keçi kurban törenine dönüştürüldü.

Dünyanın birçok yerinde, özellikle Mezopotamya ve Mısır'da bulunan mezarlarda, bir zamanlar dul kadınların diri diri, kocalarının

ölüleriyle birlikte gömüldüğünü görüyoruz. İslam'dan önce, Arap yarımadasında kız çocuklarının birçoğu diri diri gömülüyorlardı. Hindular, kocalarını aldatan ve ilk gece bakire olmadığı anlaşılan kızları, vahşi hayvanlara yem ediyorlardı. Avustralya adalarında yaşayan yerliler, benzeri durumda olan kadınları diri diri gömüyorlardı. Sudan ve Somali'deki müslüman kabileler başta olmak üzere, dünyanın birçok geri kalmış bölgesinde kadınları "şeytani güdülerden" uzaklaştırmak amacıyla sünnet ederek cinsel hazlardan yoksun bırakma töresi henüz devam etmektedir. BM verileri, günümüzde 20 milyonu aşkın sünnet edilmiş kadın ve kız bulunduğunu göstermektedir. Payua adalarında yaşayan yerliler cinsel sömürüyü topluca ve dinsel bir töre olarak uyguluyorlardı. Töreye göre, ergenlik yaşına basan kız çocukları sırasıyla kabile şefi, kabile büyücüsü, yaşlı ve genç erkeklerin tecavüzüne maruz bırakılarak, ergenlik kutlaması yapılıyordu.

Zerdüşt dininin kutsal kitabı, Avesta'nın öğretilerine göre, toplum değer bakımından değişik kategorilere ayrılmaktadır. En tepeye yerleşenler sırasıyla; din adamları, soylular ve savaşçılar, çiftçiler, zanaatçılardı. Sonra diğer kesimler geliyordu. Bu dinin öğretilerine göre, dini yönetim, idari yönetim ve savaş yönetimi erkeklere özgüdür. Bu yönetim hakkını, egemen sınıflara mensup erkekler ellerinde bulunduruyorlardı. Zerdüştlüğe göre her ailede ateşin yetkilisi, dini törelerin yöneticisi ve aile şefliği, o ailenin er keğine özgüdür.

İran tarihinde Mezdek ve onun öğretilerine rastlıyoruz. Mezdek dini ve onun kolu olan Hürremiye dini, Sasani Kubad döneminden itibaren 6 asır boyunca, İranlı yoksullar ve çiftçilerin hareketlerine damgasını vurmuştur. Mezdek dininin öğretileri, kendisine atfedilen şu kısa cümlede özetleniyor: "Altın ve kadın başta olmak üzere her şey eşitçe paylaşılmalıdır." Mezdek dini ve onun devamı olan Hürremiye dini, din olmaktan daha çok yoksulların dünya görüşü olmasına rağmen, yine de ataerkil kültürden kurtulmamıştır. Mezdek dini formunda yer alan kadınların eşitçe bölüşümü, soylular ve zengin erkeklerin çok sayıda güzel ve genç kadın la evlenmelerine karşı olsa da, kadını mülk gören bir dünya görüşüdür.

Yahudilik

Yahudilik, Filistin bölgesi ve Suriye'de yaşayan ve henüz kabile yaşantısı sürdürmekte olan topluluklar içerisinde oluşmaya başladı ve köleciliğin oluşum sürecinde olduğu dönemde nihai şeklini buldu. Bu süreç, Mezopotamya ve Mısır devletlerinin en güçlü dönemine denk düştüğünden Yahudilik daha baştan yenik doğmuştu. Eski Ahit'in çarpıtılmış anlatımlarından da anlaşılacağı gibi, bu kavim, hükümlerini kuracak bir ülke için yanıp tutuşuyordu. Yenilgi dönemlerinde umutlarını henüz tamamen kaybetmeyen kavimler gibi Yahudiler de, kendilerini teselli eden ve motivasyon sağlayan kahramanlıklar ve zaferlerle dolu bir tarih uydurmuşlardır. Birliklerini de koruyan bu dini efsanevi tarihin tepesinde oturan tanrı, nihai zafer, vaat edilen ülke ve diğer kavimlere egemenlik müjdesi veriyordu. Yahudiliğin, henüz köleci toplumun oluşum sürecinin yaşandığı dönemde oluştuğu dini hükümlerinden de anlaşılmaktadır. Davut ve Süleyman'ın hükümlerini yaptıkları güçlü devlet efsanelerine göre Yahudiliğin ceza kanunları; medeniyet aşamasına henüz varmayan, ilkel kabileler ve ataerkil hukuka göre düzenlenmiştir. Tevrat'ta defalarca işlenen dini emirlere göre, (örneğin Çıkış bölümü, 21. kıta) dişe karşı diş, göze karşı göz, yani, başka bir anlatımla kısas uygulaması, bu dinin ceza hukukunun temellerini oluşturuyor. Bu değerlendirmeden sonra, kadınların bu dindeki konumunu anlatmak için ilk önce Hristiyanlık ve İslam dinine de kaynaklık eden Tevrat'taki yaratılış hikayesini inceliyoruz.

Yahudilere göre Tanrı, Adem'i yaratmaya karar verdiğinde, dört yakın meleğine yerin yedi katından yedi avuç toprak getirmelerini emretti. Fakat yer toprağı vermemekte direnir. Daha sonra Azrail zor kullanarak, gereken toprağı yerden aldı. Tanrı, önce yağmur yağdırarak toprağı yumuşattı, sonra da meleklerle elde edilen hamuru elleriyle yoğurmalarını emretti. En son, kendi elleriyle onu şekillendirdi ve ona üfleyerek hayat verdi. Cennete yerleştiği Adem'in yalnızlıktan sıkıldığını görünce, ona bir eş yaratmaya karar verdi. Hikayenin devamına Tevrat'ın ilk üç bölümünden, özet olarak aktaralım.

"Ve tanrı çok ağır bir uykuyu Adem'e egemen kıldı. Uyuduğunda kaburgalarının birini alarak

onun yerini et ile doldurdu. Tanrı Adem'den aldığı kaburga ile bir kadın yarattı ve onu Adem'in yanına getirdi. Ve Adem dedi, işte bu benim kemiklerimden bir kemik ve etimden bir et. Bu yüzden ona kadın deniliyor. Çünkü, erkekten alınmıştır." (Eski Ahit, 1. bölüm, 2. kıta, 31-33. ayetler)

Tanrı, Adem ve Havva'ya, elma ağacının yasak meyvasını yememek koşuluyla, Cennette yaşamak için her türlü hak tanınmıştı.

"Ve Tanrının çölde yarattığı tüm hayvanlardan daha akıllı olan yılan, kadına dedi: Acaba Tanrı, bahçenin tüm meyvalarından yemenizi mi söyledi? Kadın yılanı dedi: Tüm meyvalardan yiyoruz, fakat bahçenin ortasında olan ağaçtan, tanrı yemememizi ve ona dokunmamamızı söylemiş. Çünkü pekala ölebiliriz. Yılan kadına söyledi: Kesinlikle ölmeyeceksiniz, gözleriniz açılacak ve tanrı gibi iyi ve kötüyü ayırt edebileceksiniz. Ve kadın o meyvanın yemek için uygun, güzel ve iştah açıcı olduğunu gördü. O meyvadan aldı ve yedi. Kocasına da verdi, o da yedi." (aynı bölüm, 3. kıta, 1-6. ayetler)

Adem ve Havva meyvadan yedikten sonra, çırılçıplak olduklarını anladılar ve incir yapraklarıyla kendilerini örttüler. Tanrının bahçeye geldiklerini anladıktan sonra da gizlendiler. Tanrı Adem'i çağırdığında Adem, gizlendiğini ve çıplak olduğunu söyledi.

"Tanrı dedi: Kim sizlere çıplak olduğunuzu söyledi? Acaba size yemenizi yasak ettiğim ağacın meyvasından mı yediniz? Adem söyledi: Bana yakın kıldığın bu kadın, ağacın meyvasından bana verdi, ben de yedim. " (aynı yer 11-12. ayetleri)

Bu olaydan sonra, Tanrı yılanı lanetliyor ve onu yeryüzüne sürülmeye mahkûm ediyor, ayrıca kadın ile yılan arasında ebedi bir düşmanlık koyuyor:

"Ve Tanrı kadına söyledi: Senin doğum acını çoğaltacağım. Acıyla çocuk doğuracaksın, umudun da kocan olacak, o da sana hükmedecek. Ve Adem'e dedi: Karımın sözünü dinlediğin ve sana yasak ettiğim meyvadan yediğin için, yer senin yüzünden lanetlendi ve ömür boyu ondan zahmet ve acıyla yiyeceksin. Senin için diken de üreteceğim ve çölün yeşillerini yiyeceksin. Ve alınterin ile ekmek yiyeceksin. Ta ki, alındığın toprağa dönene dek.

Çünkü, sen topraktansın ve toprağa döneceksin." (aynı yer 16. ve 19. ayetler)

Ardından Tanrı Adem ve Havva'ya elbise yaparak onları giydirdi ve ömür ağacından da yiyerek, ebedi hayata ulaşmalarını da onları "Cennetten ihraç etti, ta alındığı yerde çalışsınlar diye."

Görüldüğü gibi, Tevrat kadının varlık ve yaratılış felsefesini, Adem'in yalnızlığı olarak ilan ediyor ve hikayenin devamında Havva'nın, Adem'in kemiğinden yaratılarak, en başından kadının eksik ve değersiz bir yaratık, erkeğin bir parçası olduğunu açıklıyor. Son olarak elma hikayesi ile Adem'in cennetten kovulmasının sorumluluğunu da kadına yüklüyor ve insanların tüm acılarının ve talihsizliklerinin sorumlusu olarak da kadın ilan ediliyor. Kadının daha baştan kötülük ve fesatın kaynağı olduğunu söylüyor ve erkeğe itaat etmesi gerektiğini emrediyor.

Tevrat'a göre kadın, peygamber kızı olsa da fesat kaynağıdır:

"Ve büyük kız küçük kıza dedi: Babamız yaşlanmış ve bizimle birlikte olacak bir erkek olmadığı için gel de babamıza şarap içirerek onunla birlikte olalım. Ta ki, babamızdan bir soy saklayalım. O gece babalarına şarap içirdiler ve büyük kız babasıyla (Lut "Peygamberle" b.n) birlikte oldu. Ve babası kızının yatıp kalktığını anlamadı. Ertesi gün büyük kız küçük kıza dedi: bu gece de ona şarap içirelim, sen de gel onunla birlikte ol, ta ki babamızdan bir soy saklayalım. O gecede babalarına şarap içirdiler ve küçük kız onunla birlikte oldu. Ve babası kızının yatıp kalktığından haberi bile olmadı." (Eski Ahit 1.Bölüm-19 kıta 31.- 35. ayetler. Eski Ahit'in ilk beş bölümü, Musa'ya ait olduğu sanılan Tevrat kitabıdır.)

Tevrat'a göre kadın, erkeğin sıradan mülkü ve sahip olduğu hayvanıyla aynı konumdadır: "Komşunun evine göz koyma, komşunun karısına, kölesine, ineğine, öküzüne ve ona ait olan hiçbir şeye göz koyma. " (Eski Ahit 2. Bölüm, 20. kıta-17.ayet ve Eski Ahit 5. Bölüm 5. kıta 21.ayet)

Kadını, erkeğin sıradan mülkü sayan Tevrat, boşanma yetkisini de tamamen erkeğe bırakıyor. Öylesine ki, eski ayakkabısını değiştirip atar gibi, karısını da dışarıya atabileceğini söylüyor.

Boşanmış ya da dışarıya atılmış kadınlarla da evlenmemek gerektiğini söylüyor: "Ve eğer birisi, bir kadını kanına geçirir ve fakat ondan hoşlanmazsa, onda yakışmayan bir şey bulursa, boşanma mektubunu eline versin ve onu evinden dışarıya atsın." (Eski Ahit, 5.Bölüm 24. kıta 1. ayet) Daha önce başkasının "mülkiyetine" geçmiş kadınlarla evlenmek Tevrat'a göre yasaktır. "Ve dul, boşanmış, iffetsiz ve zina işlemiş kadınlarla evlenmeyin. Sadece kendi kaviminzden bir bakire kızla evlenin. " (3. bölüm 21. kıta 14-16. ayetler) "Zina işlemiş ve iffetsiz kadınlarla nikahlanmayın ve kocasından boşanmış bir kadınla evlenmeyin. " (3. bölüm 21. kıta 7.ayet)

Bakire olarak kocasının evine gitmeyi başaramayan kızlar ise öldürülmelidirler. "Ama, bu söz doğruysa eğer o kızın bakirelik alameti bulunmazsa eğer, o zaman kızın babasının evinin önüne çıkarıp, şehir ahalisi onu ölene kadar taşlar. Çünkü babasının evinde zina işlemiş ve İsrail'de pislik yapmıştır, böylece kötülüğü kendilerinden uzaklaştırırlar." (5.bölüm, 22.kıta, 20-21 ayetler)

Tevrat, mülkiyet ilişkilerini esas aldığı ve kutsadığı için kadın erkeğin mirasını paylaşmak için çocuk doğuran bir araçtan ibarettir: "Erkek kardeşler bir yerde yaşıyorlarsa ve onlardan biri evlatsız ölürse, o zaman onun karısı başkasına verilmez. Belki kardeşlerden birisi onunla birlikte olup onu nikah ederek kayınlık vazifesini yerine getirir ve ilk çocuğu kardeşinin varisi olur, onun adını İsrail içinde sürdürsün ve yok olmasın diye. " (5.bölüm, 25.kıta, 5- 6 ayetler)

Tevrat tümüyle erkeği muhatap alıp ona sesleniyor: "Sizler tanrınız Yahve'nin oğullarınız, bu yüzden ölenleriniz için kendinizi yaralamayın ve kaşlarınızın arasını tıraş etmeyin." (5.bölüm 14.kıta, 1.ayet) "Ama uzak dur ve kendine çok dikkat et, gözlerinle gördüğün bu şeyleri unutmayasın ve bunlar hiçbir zaman yüreğinizden silinmesin. Belki onları, oğullarına ve oğullarının oğullarına da öğret." (5.bölüm, 4.kıta, 8- 9. ayetler)

Yahudi peygamberlerin kutsal kitaplarında yer aldığı yaşam hikayeleri, onların kadınlara cinsel köleler ve çocuk doğuran makineler olarak baktıklarını açığa çıkarıyor.

Özel mülkiyeti kutsayan Yahudi kaynakları,

kadını kötülük, eksiklik ve talihsizlik kaynağı olarak sunuyor ve erkeğin mülkü olarak takdim ediyor. Fakat bu konuyu kapatmadan önce bazı başka örnekler de aktararak, Yahudiliğin olağanüstü kadın düşmanlığını, gericiliğini ve ilkelliğini göstermemiz gerekiyor:

"Ve eğer kadının akıntısı varsa ve vücudundaki akıntı kan ise, 7 gün kan adetinde kalır, onunla temas eden herkes de akşama dek kirli kalır ve kadın neyin üstünde uyursa kirlenir ve neye oturursa kirlenir. " (3.bölüm, 15. kıta, 19-21. ayetler) "Bir erkek karısının onu aldattığından kuşkulaniyorsa eğer onu kahine götürür. Kahin kadını kocasına sadık kalıp kalmadığı üzerine yemin ettirir. Sonra ona lanet yemini ettirir ve şunu söyler: "Yalan söylüyorsan eğer, Tanrı seni bacaklarından etsin ve karnını acı ve iltihapla doldursun. " Bunları yazarak hazırladığı acı suda karıştırır ve kadına içirir. Kadının karnı acıyla dolarsa ve şişerse kocasını aldattığı açığa çıkar, aksi takdirde suçsuzdur." (Özet olarak, Eski Ahit, 4.bölüm, 11-31.ayetler)

Hristiyanlık

Hristiyanlık, dünyanın en yaygın olan dinlerindedir. Hristiyanlığın kurucusu olduğu savunulan İsa Mesih, tamamen efsanevi bir şahıstır ve kilisenin anlatımı dışında, Roma İmparatorluğu, Suriye, Filistin ve Kudüs'ün tarihinde ona rastlamak mümkün değildir.

Hristiyanlık, ilk dönemlerde birkaç ahlaki vaazdan öteye geçmiyordu. Fakat, 5 asır boyunca mücadele ettiği Mithra dini, Mazda dini, eski Roma dini ve Zerdüştükten ödünçler alarak gelişti ve eski Yunan felsefesinden de motifler alarak gelişkin bir dine dönüştü. Başlangıçta, Roma İmparatorluğu'nun baskısına maruz kalan Hristiyanlık, bu süreçte köleciliği ve toplumsal eşitsizlikleri meşru gördüğü ve suskunluğu tavsiye ettiği için, Roma İmparatorluğu'nun resmi dinine dönüşmeyi başardı. Roma İmparatorluğu'nun desteğiyle de hızlı bir şekilde yayıldı.

Mithra dininde, günümüz İran'ında kutlanmasına devam edilen Yelda Gecesi'nin özel bir yeri var. Yelda Gecesi, yılın en uzun gecesinin ertesinde, günlerin yeniden uzayacağını ve ışığın yeniden karanlığa galip geleceğini müjdeleyen geceydi. Dolayısıyla Yelda Gecesi Mithra dininde kutsal bir gece

sayılıyordu. Yelda Gecesi'nin kutlanması İsa'nın doğum günü kutlama ayini olarak Hristiyanlığa girdi. İlk yüzyıllarda Ortadoğu'da Yelda Gecesi'nde kutlanan İsa'nın doğum günü, günümüzde de birkaç gecelik farkla kutlanmaya devam ediliyor.

Hristiyanlığın en önemli simgesi olan haçta Ortadoğu'dan alınmıştır. Eski İran ve Anadolu kavimlerinde, ölen atalarına tapınmak, bu bölgelerdeki dinlerin önemli törenlerindendi. Atalarını simgeleyen, ellerini koruyucu gibi yanlara açan basit insan resmi ve gerdanlıklar, haçın ilk şekliydi. Bu şekil gitgide, daha da basitleşti ve haç şekline dönüştü. Haç bu bölgelerde, aynı zamanda bereketi ve talihi de simgeliyordu. Hititler, Mitaniler ve Urartulardan kalan heykel ve boyalı çömleklerde, haç işaretine rastlamak mümkündür. İlerleyen dönemlerde haç, bu bölgelerde saygınlık ve kutsallığını muhafaza ederek sürdürdü. Öylesine ki, Akamenid (Pers) ve Sasani İmparatorlukları döneminden günümüze kadar yetişen sikkelerdeki haç gerdanlıkları, haçın Arya ırkının simgesi olduğu düşüncesine de yol açtı.

Hristiyanlar din adamlarını Peter, Piter ve Patriyark diye anıyorlar. Bu sözcük Mithra dininden alınmıştır. Mithra dinine girenler yedi kategoride değerlendiriliyor: En üsttekilere ulu ve baba anlamına gelen Pater diyorlardı.

Hristiyanlıkta şeker, şarap ve ekmek gibi cansız kurbanların sunulması Zerdüşt dininden, kilise ve dini törenlerde mum yakmak eski Yunan dininden esinlenerek alınmıştır.

Hristiyanlık da diğer dinler gibi, önceki dinlerin bir devamıdır. Elbette ki diğer dinler gibi ,toplumsal koşullara göre ve egemen sınıfların hizmetinde şekillenmiştir. İncillerde ve Hristiyanların kutsal kitapları olan Yeni Ahit'in diğer bölümlerinde de yer alan çoğu deyimler bu söylediğimizi fazlasıyla ispatlıyor:

"Ne mutlu siz yoksullara, tanrının saltanatı sizin olacak, ne mutlu size ki, şimdi açsınız, siz doacaksınız. Ne mutlu size ki, şimdi ağlıyorsunuz, siz güleceksiniz." (Luka İncili, 6.bölüm, 20 - 21. ayetler)

"Vay sizin halinize ey zenginler, sizler mutluluk döneminizi geride bırakmışsınız. Vay sizin halinize ki, şimdi toksunuz, açlık çekeceksiniz. Vay sizin halinize ki, gülüyorsunuz, siz

ağlayacaksınız. " (aynı yerde, 24-25. ayetler)

Ve, "yüzünüze biri tokat atarsa, diğer tarafını çevirin." (Luka İncili, 6.bölüm, 29.ayet, yine Meta İncili, 5.bölüm, 39.ayet)

Hristiyanlık sınıfsal baskı, zulüm ve toplumsal eşitsizlikleri çıplak bir şekilde savunmaktan çekinmiyor, dolayısıyla Hristiyanlık tarihi, köle sahipleri, feodalleri ve sömürüyü meşrulaştırmanın örnekleriyle doludur. Hristiyanlığın gelmiş geçmiş en büyük din adamlarından bir olan Augustinus'un "De Civitate Dei" adlı yapıtı köleliği şöyle açıklıyor:

"Günahların kefareti olarak, tanrı köleliği yarattı, dolayısıyla köleliği ortadan kaldırma isteği, tanrının iradesine karşı gelmektir. "

Augustinus Hristiyanlığın yöneticisi ve propagandacısı olarak pek de yanlış bir şey söylememiş, çünkü Hristiyanlığın kut - sal kitapları da aynı savları öne sürüyorlar:

"Ne mutlu o köleye ki, efendisi döndüğünde onu görevi başında görsün. " (Luka İncili, 12.bölüm, 43. ayet ve Meta İncili 24. bölüm, 46. ayet)

"Ama efendisinin iradesini bilen ve kendini o iradenin yerine getirmesi için hazırlamayan köle, çok kırbaçlanacaktır." (Luka İncili, 12. bölüm, 47. ayet) "Kölelere söyle tüm işlerde, efendilerine itaat etsinler ve hiç tartışmadan onları razı etsinler." (Yeni Ahit, 17. bölüm, 2. kıta, 9. ayet)

Hristiyanlık, toplumsal eşitsizlikleri meşrulaştırmakla kalmıyor, aynı zamanda doğrudan doğruya devleti ve yöneticileri sa vunmaya kalkıyor:

"Bize söyle, senin görüşün nedir? Sezara (imparatora) vergi vermek doğru mudur, değil midir?...İsa onları yanıtladı, tanrınıninkini tanrıya ve Sezarinkini Sezara verin." (Luka İncili, 20. bölüm, Markus İncili, 12. bölüm ve Meta İncili, 22. bölüm)

"Hepinizin yöneticilere itaat etmeniz gerekiyor. Çünkü tanrının izni olmaksızın hiçbir güç olamaz ve fiili yöneticileri de tanrı atamıştır. Bu yüzden onlarla muhalefet eden herkes, tanrının iradesine karşı çıkıyor ve kendisini mahkûm ediyor. " (Yeni Ahit, 6. bölüm, 13.kıta, 1- 2. ayetler)

Bu örneklerden de anlaşıldığı gibi, Hristiyanlık eşitsizlik, sömürü ve zulmü ilahileştirdiği ve

teslimiyeti bayraklaştırdığı için Roma İmparatorluğu'nun resmi dini haline geldi. Roma İmparatorluğu, varlığını işgallerde, talanlarda ve soykırımlarda bulan dünya tarihinin en zorba köleci devletlerindendi. Romalı kadın, Mezopotamya, Mısır ve Pers uygarlıkları döneminde yaşayan kadınlardan daha geri bir durumdaydı. Romalı gelinler, nikah sırasında, saçlarına bir küçük ok takarlardı. Bu ok gelinin, damat tarafından bir av gibi avlandığını ve damadın mülkiyetine geçtiğini simgeliyordu. Romalı kadın, kocasının evi ve kölesi gibi onun mülkü sayılıyordu. Günümüzde değişik lehçelerde ve dillerde aile anlamına gelen "Family" sözcüğü, kökleri Roma İmparatorluğu döneminde erkeğin sahip olduğu canlı mülkler anlamına geldiği "Familia" sözcüğünden gelmez. Kadının da dahil olduğu erkeğin canlı mülkleri, çocukları ve kölelerini de kapsıyordu. Roma döneminde köylü kölelere "Familia Rusticana" ve şehirli kölelere "Familia Urbana" deniliyordu. Erkeğin, karısını öldürecek kadar hakkı bulunduğu Roma toplumunda, resmi din olarak ilan edilen Hristiyanlığı anlatmadan da olağanüstü kadın düşmanı olduğu sonucunu çıkarmamız mümkün olmasına rağmen, bazı önemli ayrıntılara kısaca da olsa değinmemiz gerekiyor.

Hristiyanlık, kadının eksik olduğunu öne sürerek kocasına itaat etmesini emrediyor:

"Ey kadınlar, kocalarınızın itaatçısı olun, zira bu sizin Hristiyanlık görevinizdir." (Yeni Ahit, 12. bölüm, 3. kıta, 18. ayet) "Ey kadınlar tanrıya itaat ettiğiniz gibi kocalarınıza da itaat edin. Çünkü İsa nasıl kilisenin kafası ve onun kurtarıcısıysa, erkekte karısının kafasıdır ve kilise nasıl İsa 'ya itaat ediyorsa, kadınlar da her konuda kocalarına itaat etmelidir." (Yeni Ahit, 10. bölüm, 5. kıta, 22-24. ayetler) "Kadınlar, kilisede suskun kalmalıdır, çünkü konuşma izinleri bulunmuyor. Belki Tevrat'ın söylediği gibi kadınlar itaat etmelidir. Bazı konularda bilgi edinmek istiyorsa eğer, evde kocalarına sormaları gerek, çünkü kadınların toplantılarda, konuşmaları utanç vericidir." (Yeni Ahit, 7. kıta, 34-35. ayetler)

Hristiyanlığın evlilik konusuna yaklaşımı da ikiyüzlüce bir yaklaşımdır. Bir taraftan İsa'nın evlenmediği ve Tevrat'taki yaratılış hikayesinden kadının fesat kaynağı olduğu sonucuyla evlenmeyi kötülüyor, diğer yandan

özel mülkiyet ve egemen sınıfların toplumda hükümler olduğu için kadını, erkeğin mülkü olarak sunuyor, evlenmeyi kutsarken, boşanmayı da kötülüyor. Kilise ve Hristiyanlığın en büyük örneklerinden olan Saint Paul'un şu meşhur deyimini, Hristiyanlığın ikiyüzlülüğünü gösteriyor.

"İsa'nın bir kadına ihtiyaç duymadığı gibi, Hristiyan din adamları da bir kadının kocası olması gibi bir ayıba bulaşmamaklar. "

İncil de bu konuyu başka bir şekilde onaylıyor:

"Bu dünyanın erkek ve kadınları evlenirler, fakat öteki dünyaya ve ölümlerin dirilişine yakışanlar evlenmezler." (Luka İncili, 20 kıta, 34-35. ayetler)

İsa'ya atfedilen bu sözler günümüze dek yüzbinleri, belki de milyonları bulan kızların kiliselere hediye edilmelerinin ve toplumdan uzak, keşişlerin emirleri altında yaşamalarının yolunu açmıştır. Babil dininden hatırladığımız kutsal bakirelerin ben zeri sayılan bu kızlarla ilgili, Hristiyanların kutsal kitabında daha açık emirlere rastlamak mümkündür:

"Ama bir baba başkalarının baskısı olmadan kendi istek ve iradesiyle kızının bakire kalmasına karar vermişse eğer, çok hayırlı bir iş yapıyor." (Yeni Ahit, 7. bölüm, 7. kıta, 37. ayet)

Tarihten edindiğimiz kadarıyla, bakire kalmalarıyla ilgili kendilerine sorulmayan bu kızlar, değişik cinsel sömürülere maruz kalmışlar ve bazen de cinsel sapmalar göstermişlerdir. Keşişlerin bu rahibe kadınları cinsel sömürüye tabi tuttuklarına, kiliselerin ve diğer dini tapınakların bahçelerinde ve taşlarının altında bulunan çok sayıda diri diri gömülerek öldürülen bebek iskeletleri şahitlik yapıyor. Din adamları ve kadınlarının uzak duramadıkları cinsel yaşamın men edilmesi, insanların doğasına ters düştüğü için olanaksızdı ve bu olay egemen sınıflar ve egemen cinsin çıkarlarına ters düştüğünden, Hristiyanlık tüm kötülemelerine rağmen, evliliği kutsuyor ve ailenin kut sal bir varlık olduğunu öne sürüyor. Ama yine de kadınların mülk olduğunu ilan etmeyi de unutmuyor:

"Kocasını yaşıyor olduğu sürece, kadın ona aittir, fakat kocası öldüğünde hür kalır ve istediği kişiyle evlenebilir. O kişinin Hristiyan olması koşuluyla. " (Yeni Ahit, 7. bölüm, 7. kıta, 37.

ayet) "Evli olanlara bir emrim var ki, benim emrim değil de tanrının emridir. Evli bir kadın kocasını terk etmemelidir, fakat böyle yapmışsa eğer ya yalnız kalmalı ya da kocasıyla barışmalıdır. Koca da karısını boşamamalıdır." (Yeni Ahit, 7. bölüm, 7. kıta, 10 -11. ayetler)

Bir taraftan evliliği kötülerken, bir taraftan da kutsayan Hristiyanlık, Yahudilik gibi boşanmayı onaylayarak, daha da karmaşık ve çelişkili bir tavır sergileyemezdi. Dolayısıyla kutsal olan evliliğin bozulmasını suç saymaya yöneldi: "Ben size söylüyorum, karısını zina hariç herhangi bir nedenle boşayan ve başka bir kadınla evlenen, zina işlemektedir." (Meta İncili, 19. bölüm, 9. ayet) "Karısını boşayarak başka bir kadınla evlenen kişi, karısına karşı zina işlemiştir. Kocasını terk ederek başka bir erkek ile evlenen kadın da, kocasına karşı zina işlemiştir." (Markus İncili, 10. bölüm, 11-12. Ayetler ve Luka İncili, 16. bölüm, 18. ayet)

Hristiyanlığın tarihi, fesatla ve kadınların cinsel sömürüye tabi tutulma olaylarıyla doludur. Hristiyanlığın Roma İmparatorluğu'nun resmi dini hüviyetine bürünmesinden sonra, devletin fuhuşu kollama politikaları devam etti. Fahişelerden elde edilen vergiler ordu ve kilisenin en büyük kaynaklarından sayılıyordu. Haçlı savaşları döneminde, hem savaşa giden kutsal savaşçılar, hem de geride kalan yetkili erkekler, kadınları ve özellikle alt sınıflara mensup kadınları alçakça her türlü sömürüye tabi tutuyorlardı. O dönemlerde tüm Avrupa'da dansöz, şarkıcı ve palyaço kadın sürüleri serpilmişlerdi. Kilise ve ordunun kontrolünde olan bu kadınlar ot taşıma, bataklıkların kurutulması ve yol yapımından, kanal kazmaya dek çeşitli işlerde ücretsiz olarak çalışmanın yanı sıra, efendilerinin ev işlerini de yapıyor, efendileri emrettiğinde kendilerini onlara sunmak zorunda kalıyorlardı. Emirlerle itaat etmeyen ya da kendisini başka bir erkeğe teslim eden kadınların cezası ölümdü. August Bebel, kilise ve Hristiyanlığın fe sat dolu tarihinin bir bölümünü "Kadın ve Sosyalizm" adlı kitabında şöyle özetliyor:

"Roma İmparatorluğu 'nun devrilişinden sonra Hristiyanlık ahlaki fesatı tüm Avrupaya miras bıraktı ve papazlar bu fesadın aracı oldular. Lüks ve tembel yaşantıları cinsel isteklerini kat kat artıran papazlar, doymak bilmeyen bu isteklerini yaygın kurallar ve ahlak dışı

yollardan gideriyorlardı. Bu yaygın ahlaki fesadın önderliğini de büyük kiliseler yapıyorlardı. Cinsel cinayetler, özellikle çocuk düşürme bu kiliselerde çok yaygındı. Hatta bir dönemde köylüler zamparalık yapan keşişlerin korkusundan, metresi bulunmayan keşişlere kendi köylerine giriş izni vermemeye karar verdiler. Köylülerin bu kararı, genelleştikten, Başkardinal "Konstantin " köylülere metres vergisi denilen vergiyi koydu."

Hristiyanlık insanı erkekle özdeş olarak ve kadınları da ikinci sınıf yaratıklar olarak değerlendirir, hatta bu dinin tanrıları da erkektir. Bilindiği gibi Hristiyanlığın tanrıları Baba, oğul ve Ruh ul Kudüs olarak adlandırılıyor.

Diğer nokta ise evlilikle ilgili İncil kitaplarında değişik görüşlerin bildirilmesi sonucu, Hristiyanlığın değişik kollarında farklı uygulamaların ortaya çıkmasıdır. Örneğin, Katolikler boşanmayı günah sayıyor ve Mormonlar erkeklere çok evliliği uygun görüyorlar.

Mormonlara göre bir erkek, bir kadınla yetinmezse diğer kadın veya kadınlarla evlenebilir. Mormon kolu 1831 yılında Jousef Smith tarafından kuruldu. Smith'in sekter papazların yönlendirilmesiyle linç edilmesinin ardından, arkadaşı, Young tarafından geliştirildi. Mormonlara göre İncil "evlenin ve çoğalın" diye emrettiği için, erkeklere çok eşlilik hakkını da tanımıştır. Jousef Smith, öldüğünde 50 kadınla evli bulunuyordu. Günümüzde ABD ve Avrupa'da 700 binin üzerinde Mormonun bulunduğu tahmin ediliyor.

İslam Dini

Değişik dinleri gözden geçirdiğimizde, Yahudilik, Hristiyanlık dahil tüm dinlerin, kadını kötülük, bela ve fitne kaynağı olarak tanımladıklarına şahit olduk. Bu dinlerde kadına erkeğin kölesi olarak yaklaşıldığını ve itaat etmek zorunluluğu getirdiğini gördük. Ele alacağımız son din İslam dinidir ve Türkiye'de cereyan eden toplumsal, kültürel, siyasal ve hatta ekonomik oluşumlarda bu dinin önemli ve duruma göre bazen belirleyici bir faktör olduğunu gördüğümüze göre incelenmesi çok daha fazla önem taşıyor. Yüzeysel olarak baktığımızda, İslamın eşitlikten yana olduğunu görüyoruz. Gerçekte ise bir eşitlik yok. Sözde

eşitlik sadece tanrıya itaat etmek için geçerli ve maddi dünya yaşamıyla bir ilgisinin olmadığı açık.

İslam eşitsiz düzeni savunan bir dindir. Bu dinin farzlarının gözden geçirilmesi bu gerçeği açığa çıkarmaya yetiyor. İslamın ana kaynağı sayılan Kur'an' da yer alan çoğu ayetlerde servet eşitsizliği savunulmuş, dahası 43. surenin 32. ayetinde olduğu gibi (13. surenin 26. ayeti, 16. surenin 71. ayeti, 17. surenin 21. ayeti, 17. surenin 30. ayeti, 29. surenin 62. ayeti, 30. surenin 37. ayeti, 53. surenin 48. ayeti ve birçok ayette) Kur'an'da, her fırsatta, servet eşitsizliği kaynağının tanrının isteği olduğunun, tanrının isteği üzerine rızık dağılımının yapıldığının ve bu eşitsizliklerin meşru olduğunun altı çizilmiştir.

Kur'an açısından ekonomik ve sosyal eşitsizlikler doğal ve meşru olmaktadır. İnsanlar bu dünyada değil de tanrı mahkemelerinde eşit sayılacak, iman bakımından en iyiler en çok mükafat ve en kötüler de en çok cezaya tabi tutulacaklardır. Sınıfa dayalı düzenin ortaya çıkışından beri, dinler hep eşitsizlikleri savunan bir araç olarak sömürücü sınıflar tarafından kullanılmış ve hep eşitsizliklerin kaynağı ve nedeni olan özel mülkiyeti kutsamışlardır. 3. surenin 26. ayetinde, Kur'an özel mülkiyetle ilgili tanrısal görüşünü şöyle açıklıyor: "De ki: Allah'ın mülkünü sahibi sensin, dilediğine verirsin, dilediğinden alırsın. Dilediğini yüceltir, dilediğini alçaltırsın. Hayır yalnız senin elindedir. Muhakkak ki, sen her şeye gücü yetersin."

Kur'an'ın bu eşitsizlikleri savunduğuna baktığımızda, kolayca kadın-erkek eşitsizliğini savunacağı sonucunu çıkarabiliriz.

Kur'an sadece erkeklere hitap ediyor. Bununla da yetinmiyor, kadının yaratılış nedenini, erkeğin birleşme si ve çoğalması olarak açıklıyor:

"Sizin aslınızı topraktan yaratmış olması, onun kudretine delalet eden alametlerdendir. Sonra da siz yayılan bir insan oldunuz. Yine size kaynaşmanız için eşler yaratmış olması aranızda bir sevgi ve merhamet yapması da onun alametlerindendir. Şüphesiz ki, bunda düşünecek bir kavim için alametler var." (30. sure, 20 -21. ayetler)

Kur'an kadını küçük düşürmek için, Adem'in bir parçasından Havva'nın yaratıldığını öne sürüyor:

"Ey insanlar, sizleri bir tek candan (Adem'den - b.n.) yaratan ve o candan da eşini (Havva'yı- b.n.) yaratan ve ikisinden birçok erkek ve kadın türeten, Allah'ınızdan korkun.." (4. surenin 1. ayeti, 39. surenin 6. ayeti de benzer şeyleri savunuyor.)

Kur'an'da açık bir şekilde erkeklere 4. surenin 3. ayetinde olduğu gibi çok karılık hakkını da tanımaktadır. Bazı islami ya - zarlar bu olayı, islam dininin uzak görüşlü olmasına(!) ve kimsesiz kadınları düşünmesine bağlıyorlar. Onlar bunun, sürekli olarak meydana gelen savaşlardan dolayı ortaya çıkan kadın nüfusu fazlalığını ve sebep olduğu fuhuşu önlemek için tanrı tarafından ilan edildiğini açıklamışlardır. Bu görüşün tarihi gerçeklerle bağdaşmadığını ele almadan önce, başka bir gerçeği de hatırlatma lıyız. Hangi nedenden dolayı olursa olsun meşrulaşması gerçekleşen çok karılık, aslında zengin müslüman erkeklere tanınmış bir ayrıcalıktır. Sıradan bir erkek evlendiği kadın ve dolayısıyla sahip olduğu ailenin giderlerini karşılamakta sınıfa dayalı düzenlerin tarihi boyunca zorlandığı için, ikinci, üçüncü ve hatta dördüncü bir kadın ile evlenebilmesi, yasal olsa bile genelde olanaksız olmuştur. Bu hüküm zaman ve mekan ayırmaksızın zengin erkeklere tanınmış, tarihi boyunca da istisnalar hariç sadece onlar tarafından kullanılmıştır.

Muhammed döneminde, dünyaya gözünü açan kız çocuklarının kayda değer bir bölümü, geçimsizlik ya da savaşlarda esir olma ihtimali gibi nedenlerden dolayı diri diri gömülüyorlardı. Bu olaya karşı çıkan Muhammed, kadın sayısı önlenemez bir şekilde artar ve fuhuş yaygınlaşır gibi sorunlarla karşı karşıya kalmış ve yanıtlamayı fırsat bulup, dul kadınlar ve yetim kalan çocuklara bakmayı birinci neden göstererek, çok karılığı yasallaştırmıştır. Sözde eşitliği savunan Muhammed, bu rakamdan fazlasını ilan etmek niyetinde olmasına rağmen, yoksul erkeklerin itiraz şimşeklerini üstüne çekmesin diye dörtle sınırlamıştır. Fakat anlatacağımız değişik diğer hükümlerle zengin erkeklerin, ekonomik güçlerinin yetebileceği seviyede çok sayıda kadından yararlanabilmelerinin önünü açmıştır. Yine söylentilerin tam tersi, çok karılık o dönemde

yaşayan dul kadınlar ve yetimlerin iyiliği için ilan edilmemiş, erkekleri ve özellikle zengin erkekleri düşünen Muhammed, ilan ettiği bu hüküm ile çok sayıda kadın ve çocuğu da bakımsız bırakmıştır. Sahih-i Buhari* (Dipnot: *Bu kitap tüm islam mezhepleri tarafından güvenilir kaynak olarak kabul ediliyor.) kitabında yer alan iki ayrı hadise göre Ümeyvet-ul Asedi ve Geylan İbni Selamet müslüman olduklarında sırasıyla 8 ve 10 kadınla evlilerdi. Muhammed onlara "karılarınızın dördünü seçin, diğerlerini boşayın" demiş, böylece bu hadislerden anlaşıldığı gibi Muhammed'in kimsesiz çocukları ve kadınları "düşünmesi", verdiğimiz iki örnekte 10 kadını ve belki de onlarca çocuğu korumasız ve kimsesiz bırakmıştır.

4. surenin 20. ayeti de Muhammed'in dul ve kimsesiz kadınları düşündüğü teorilerinin ne kadar boş ve yalan olduğunu is patlamaya yetiyor da artıyor. Bu ayet de "Rahim Allah"ın ağzından erkeklere, keyfi olarak elbise değiştirir gibi karı değiştirme hakkı tanımış, koşulsuz olarak boşanma yetkisi erkeğin inisiyatifine bağlanmıştır. İddia edilenin tersine, dulları ve yetimleri düşünen "Allah" kadını erkeğin mülkü görüyor, onlara bir değer biçiyor, erkek açısından kullanım süresi bittiğinde de kapıdan dışarı atılmasını tavsiye ediyor. 4. surenin 20. ayetinin Türkçe açıklaması şöyledir:

"Şayet karınızı bırakıp da başka bir kadın almak istiyorsanız, birinci hanımınıza yükler dolusu mehir de vermiş olsanız içinden bir şey almayın. O malı, ne diye geri alacaksınız."

Görüldüğü gibi, kadın erkeğin satın aldığı bir mal gibi görünüyor, bedelini ödediği için erkek her türlü hakkı elde etmiştir. Başka bir "mal" almak istediği an önceki "mal"ı dışarıya atabilir. İslam erkeklere zorluk çıkmasını diye, boşamak işlemini olabildiğince kolaylaştırmıştır. İkinci surenin 226-237. maddelerinde açıklandığı gibi, erkek karısını boşamaya karar verdiğinde, ona yaklaşmamaya (cinsel birleşmemeye) yemin eder. Yeminden sonra dört ay içerisinde yeniden karısına dönmek istememişse eğer, karısını boşamıştır. Boşanmış olan kadının, eski kocasından hamile olup olmadığı anlaşılması için, 3 adet (yaklaşık 4 ay) döne mi, evlenmemesi gerekiyor. Tabii ki, çocuklar babanıdır.* (Dipnot: *İddet denilen bekleme süresi dul kalan kadınlar için yaklaşık 4 ay 10

gündür.)

Evlenme ve boşanma hükümleri sadece hür ve müslüman kadınlar için geçerlidir. İslam dini "köleler zaten efendilerinin malıdır" diye, köle sahiplerine kadın köleleri üzerinde her türlü hakkı tanımıştır. Köle kadınların sahipleri, Allah'ın izni ile onlardan cinsel olarak yararlanmakta özgürler. Kur'an bu kadınlardan bazen 33. surenin 50. ayetinde olduğu gibi "cariye" bazen de 4. surenin 24. ayetinde olduğu gibi "sahip olduğunuz kadınlar" diye söz ediyor.

Erkeklere, daha doğrusu zengin erkeklere islamın iltifatı bunlarla da bitmiyor. Günümüzde bazı mezheplerde hâlâ geçerli olan, Muhammed döneminde, kadın ve erkeğin süre ve ödenecek bedel konusunda anlaştıkları, "imam nikahı" ve "belirli süreli nikah" diye uygulanan nikah çeşidi vardır. Sahih-i Buhari, Malik İbni Arese (Maliki mezhebinin kurucusu) "El Müte Fil Hadis, Ebu Hayyam'ın yazdığı "Tefsir-i Ebu Hayyam, Nişaburi'nin yazdığı "Sahih-i Müslim" ve Teberi'nin yazdığı "Tarih-Rüsül Velmülük" (Tarih -i Teberi diye de anılıyor) gibi müslümanlarca güvenilir sayılan kaynaklarda bu tür evlenmenin Muhammed döneminde çok yaygın olduğu, Muhammed'in en azından 40 kadınla "belirli süreli nikah" yaptığı ve bu uygulamanın 2. Halife Ömer döneminde, onun verdiği bir fetva (dini hüküm) ile yasaklandığı geniş bir şekilde ele alınmıştır.

İslam, erkeğin, kadından daha üstün olduğunu ilahileştirmek için, erkeğin yaratılış bakımından kadından üstün olduğunu öne sürüyor ve bu üstünlüğü, gerektiğinde kocanın karısını dövmesine kadar ileri götürüyor. Kur'an kadının cezalandırılma şeklini anlatırken, çirkin bir şekilde kadının karakterini, cinsel istekleriyle özdeşleştirerek, gerektiğinde kadının yatakta yalnız bırakılmasını tavsiye ediyor:

"Erkekler, kadınların koruyucuları ve hakimleridirler. Çünkü Allah birini diğerinden üstün yaratmıştır. Çünkü erkekler mallarıyla kadınları beslerler, iyi kadınlar itaat ederler. Allah onların hakkını nasıl korumuşsa, onlar da kocaları yanlarında olmadığı zaman da, iffetlerini korurlar. Kötülük ve geçimsizliklerinden endişe ettiğiniz kadınlara önce öğüt verin, uslanmazlarsa kendilerini yataklarında yalnız bırakın. Yine dinlemezlerse dövün. Ama itaat ettikleri takdirde de

aleyhlerine bir bahane aramayın. Muhakkak ki Allah çok yüce ve çok büyüktür." (4. sure 34. ayet)

İslam dinine göre kadın, kocasının ölümünden sonra mirasına sahip olunsun diye çocuk doğurma makinesidir. Bu görüşü ortaya koyarken de, kadının karakterini aşağılamakta sınır tanımıyor.

"Kadınlar sizin tarlalarınızdır. Tarlalarınıza dilediğiniz gibi girin. Kendiniz için ileriye hazırlık yapın. Allah'tan korkun ve muhakkak ona varacağınızı bilin. Müminleri müjdele." (2.sure 223. ayet)

İslami yapıtlarda da yer aldığı gibi, İslamdan önce Arap kadınları henüz bazı haklara sahiplerdi. Muhammed'in ilk karısı ünlü bir tacirdi ve ilerleyen dönemlerde kötü bir işlem sayılacak, fakat o dönemde henüz normal karşılanan bir fiil sonucu Muhammed ile evlendi. Hatice bir arabulucu göndererek, Muhammed'e evlilik teklifinde bulunmuştu. Müslümanlar ve Kureyşliler arasında yapılan savaşlarda, Kureyşli önderlerin karıları başörtüsüz, kocalarına eşlik ediyorlardı. Muhammed'in karıları dahil, müslüman kadınlar örtünme ayetleri ilan edilmeden önce örtüsüz dolaşıyorlardı. Genç kızlar evlenmeleriyle ilgili görüş bildirmek hakkına sahiplerdi. İslam dininin en ünlü tarihçisi sayılan Taberi, yazdığı "Tarih-i Teberi" adlı kitabında, aktardığına göre babası tarafından görüşü sorulmayarak Muhammed'in nikahına geçen Numan'ın kızı Esmâ, evlenme töreninden sonra şu sözleri söyleyerek Muhammed'e itiraz etmiştir: "Geleneklerimize aykırı olarak sana inanan babam, beni senin nikahına geçirdiği için, ikinizin zulmünden tanrıya sığınıyorum ve benim öcümü almasını diliyorum." Kısacası ilerleyen yıllarda İslam dini her yönden kadınları tutsak etti.

Mekke'deyken Muhammed'in ilan ettiği ayetler, genelde tanrı mahkemeleri, cennet, cehennem ve iman gibi konuları içeri yordu. Müslümanların büyük bölümünü teşkil eden yoksullar ve kölelerin umut ve isteklerini yansıtan bu ayetlerde, Müslümanların cennete yerleşeceklerinin ve sonsuz nimetlerden yararlanacaklarının, puta tapanların da cehennemde ebedi işkencelere tabi tutulacaklarının müjdesini veriyordu. Mekke'de

ilan edilen sureler bu tür konuları içerdiği için kısa ve ritmik ayetlerden oluşuyordu. Fakat Medine'ye hicretten sonra İslamın önü açıldı. Sayısal ve maddi güç açısından büyük mesafe kateden Müslüman topluluğu yönetmek belirli kuralları gerektiriyordu. Medine'deki surelerin hem içeriği hem şekli değişirken ilan edilen ayetler, kadınların durumunu da değiştirdi. Kısa ve canlı ayetlerin yerini çok uzun ve yalın (cansız-coşkusuz) ayetler aldı. Surelerde yer alan konuların başında da, peygamberin yaşantısı, İslamın farizeleri, evlenme, boşanma, miras, ganimetlerin bölüşümü ve ben zeri konular yerleşti. 4. surenin 11. ayetinde kadınların miras payı erkeğin yarısı olarak saptandı. 33. surenin 59. ayetinde baş örtüsünün zorunlu olduğu açıklandı. 4. surenin 3. ayetinde erkeklere çok karılık hakkı tanındı ve tüm bu haksızlıkların sağlam bir temele oturması için, kadınlarla ilgili hükümlerin bizzat Allah tarafından verildiği açıklandı:

"Senden kadınlarla ilgili fetva istiyorlar, de ki; onlar hakkında fetvayı Allah veriyor" (4. surenin 127. ayeti)

Muhammed'e isnat edilen hadisler de, Kur'an'da yer alan ayetler gibi, kadını aşağılamak ve ona saygısızlık etmekten geri kalmıyor. Buhari'nin "Sahih" kitabında yer alan bazı hadisler bu dinin kadına bakışını açıklıyor:

*Bana cehennem halkını gösterdiler, çoğunluğunu kadınlar teşkil ediyordu.

*Kadınların görüşünü alın, tam tersini yapın.

*Kadınlar arasındaki bir dürüst kadın, yüz kara karga arasında beyaz karga gibidir.

*Tanrı bana, annem için rahmet dilememe izin vermedi.

*Cenneti bana gösterdiler, tanıdığım kadınlardan sadece Ebu Telha'nın karısını gördüm. Karşıdan bir ayak sesi duydum. Bilal'di. O da annesini cennette görmemişti.

Bunların dışında, son dönemlerde sık sık kullanılan bir hadis vardır: "Cennet anaların ayakları altındadır." Görüldüğü gibi bir ton yapıştırıcıyla bile, son hadisi diğerlerine yapıştırmak mümkün değildir. Annelere cenneti vaat eden Muhammed, Mekke'deyken İslamı ve cenneti daha güzel ve çekici kılmak için 20. yüzyılın reklam sektörünü kışkırtacak bir şekilde kadının cinsel çekiciliğini sık sık

kullanmıştır. Daha doğrusu, Muhammed bu konuda öncü rol oynayanların başında geliyor. 52. surenin 20. ayetinde güzel hurileri, 55. surenin 56-58. ayetlerinde insanların ve cinlerin takınmadığı mercan ve yakut güzelliğinde kadınları (yine 56. surenin 22-23. ayetlerinde) ve 78. surenin 33. ayetinde göğüsleri henüz yeni tomurcuklanmış gencecik kızları cennetin nimetleri olarak kullanmıştır.

İslamın diğer komik aldatmacası, fuhuşa karşı olmasıdır. İslam fuhuşa karşı değil, fuhuşun genelleşmesine karşıdır. İslam fuhuşu özelleştiriyor, zengin erkeklere resmi olarak dört hür kadınla evlenmek, sınırsız imam nikahı yapmak ve nikahsız köle kadınlardan yararlanmak gibi haklar tanıyor ve fuhuşa karşı olduğunu öne sürüyor.

Kısacası, islam dini de ele aldığımız (ve teknik sorunlardan dolayı alamadığımız) dinler gibi, kadın karşıtıdır. Dinler, sömürü, eşitsizlik ve haksızlıklara dayalı düzenleri aklamak ve devam etmesini sağlamakla görevlidirler. Sömürücü sınıflar maddi üretim araçlarına hükmettikleri için “manevi üretim araçları”na da hükmediyorlar, dolayısıyla bu “manevi üretim

araçları”n takviyesi ve etkileyici gücünün artması için gereken her şeyi yapıyorlar. Günümüz dünyasından dinsel ayinler ve dinin propagandası için harcanan toplam paranın eğitim ve sağlık için harcanan paranın kat kat üstünde olduğu, dinlerin sermaye düzeni için ne kadar önemli olduğunu ortaya koyuyor. Laiklik maskesi takan burjuva devletlerin durumunu incelediğimizde de aynı tablo ortaya çıkıyor. Haksızlıklara ve eşitsizliklere dayalı düzenler devam ettikleri sürece dinler de işbaşı yapacaklar, sömürücü düzenin tarihin çöplüğüne gönderilmesiyle birlikte dinler de emekliye ayrılacaklardır. Kadın sorununun kökten çözüleceği sosyalist toplumlarda, din sorunu da çözüme kavuşacaktır. Sosyal ekonomik koşulların kökten değişimi, kadının konumunu da kökten değiştirecektir. Kadınların özgür ve eşit konumları, bireyler arasında tam eşitliğin sağlanacağı daha iyi bir dünyada gerçekleşecek: İşçilerin elleriyle düzenlenen ve yönetilen bir dünyada. Bu dünyada eşitsizliklerin yeri olmadığından, eşitsizlikleri savunan her varlık da yok olma sürecine girecektir. Sevgi, saygı, yardımlaşma ve özgürlüğe dayalı bir dünya olacak işçilerin yöneteceği dünya.

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ

AB'nin 10-11 Aralık 1999'da Helsinki'de gerçekleştirdiği toplantıda alınan kararlardan birisi de Türkiye'nin AB'ye aday üyeliğinin kabul edilmesiydi. Bu karardan sonra Türkiye-AB ilişkileri yeni bir aşamaya girmiş oluyor. Bu yazımızda yeni durumun ne anlama geldiğini ele almaya çalışacağız.

Türkiye-AB İlişkilerinin Kısa Tarihçesi

31 Temmuz 1959'da Türkiye, AET'ye ortaklık talebinde bulunur. Türkiye-AET arasında Eylül 1959'da gerçekleştirilen ilk görüşmede Türkiye, Ortak Pazar'a Gümrük Birliği üzerinden en kısa zamanda katılma isteğini dile getirir.

Türkiye ile AET arasında ilk anlaşma Haziran 1963'te hazırlanır. Ankara Anlaşması, Türkiye'nin AET'ye girmek için ilk başvurduğu tarihten bu anlaşmanın imzalandığı tarihe kadar geçen sürede her iki taraf arasında gerçekleştirilen on görüşmenin sonucudur. Bu anlaşma, 33 maddelik bir ana metin ve iki ek protokolden (geçici ve mali protokoller) oluşmaktaydı. Ankara Anlaşması, 12 Eylül 1963'te Ankara'da, topluluğu oluşturan ülkelerin ve topluluğun temsilcilerinin katılımıyla imzalanır ve 1 Aralık 1964'te de yürürlüğe girer.

Bu anlaşmaya göre Türkiye-AET ilişkilerinin gelişmesi üç aşamada ele alınıyor. İlk aşama hazırlık dönemini ifade ediyor. En az 5 ve en fazla 10 sene sürmesi gereken bu aşamada Türk ekonomisinin, ileride üstleneceği yükümlülükleri yerine getirebilecek duruma getirilmesi amaçlanıyordu. En fazla 12 yıl

sürmesi hesaplanan ikinci aşama, geçiş dönemini ifade ediyordu; hazırlık döneminden ikinci aşamaya, yani geçiş dönemine geçiş. Bu geçiş kendiliğinden olamayacağı için tarafların belli bir katma protokol üzerinde anlaşmaları gerekiyordu. Katma protokol, geçiş döneminin "yol haritası" idi. Üçüncü aşama ise son dönemi; en fazla 12 sene sürmesi hesap edilen geçiş döneminin bitmesinden sonraki dönemi kapsıyordu ve süresi belirsizdi.

Ankara Anlaşması'nın ilk maddesinde şöyle denir:

"...Türk ekonomisinin hızlandırılmış kalkınmasını ve Türk halkının çalıştırılma seviyesinin ve yaşam şartlarının yükseltilmesini sağlama gereğini tümü ile göz önünde bulundurarak, taraflar arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri aralıksız ve dengeli olarak güçlendirmeyi teşvik etmektedir"(Madde 2/1).

Bu madde, geleceği, nasıl şekilleneceği belli olmayan, ama kapsam ve amacı belli olan bir "ortaklık"tan bahsediyor.

AET, Türkiye'yi böyle bir ortaklığa önce hazırlamak istiyordu (ilk aşama). Hazırlığın nedeni, Türk ekonomisinin geri ve topluluk ekonomilerine ayak uyduracak durumda olmamasıydı. Bu durumu aşmak için AET, ilk aşamada, Türk ekonomisini ticari ve mali olarak desteklemeyi amaçlıyordu. Bu, tek taraflı, AET tarafından destek ve yardımı içeren bir dönemdi.

İkinci aşamada ise, "geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleriyle

ilgili hükümleri" (GP. madde 1/1) dile getiriliyordu. Böylelikle bu dönemde taraflar arasındaki ilişkiler "karşılıklı ve dengeli yükümlülükler" ilkesi seviyesine çekiliyordu. Nasıl ki ilk aşamada destek bazında yükümlülük, tek taraflı (AET) üstlenilmişse, şimdi, ikinci aşamada Türkiye de birtakım yükümlülükleri üstlenmek zorundaydı. Bu dönemin amacı da şöyle tanımlanıyordu:

"Türkiye ile Topluluk arasında bir gümrük birliğinin gittikçe gelişen şekilde yerleşmesine,...ortaklığın iyi işlenmesini sağlamak için Türkiye'nin ekonomik politikasının topluluğunkine yaklaştırılmasını, bunun içinde gerekli ortaklık eylemlerinin geliştirilmesini" (madde 4/1) sağlamak.

Geçiş dönemi, Gümrük Birliği dışında, gerçekleştirmeyi öngördüğü başka önemli amaçları da içermekteydi.

Serbest işçi akımını kademeli olarak gerçekleştirmek (madde 12).

Yerleşme ve hizmet edimi serbestliği kısıtlamalarını kaldırmak (madde 13,14)

Ulaşım ile ilgili ilkelerin, coğrafi durumu göz önüne alınarak Türkiye'de yaygınlaşmasını sağlamak (madde 15).

Rekabet, vergilendirme ve mevzuatın yakınlaştırılmasını sağlamak (madde 16).

Konjonktür, ödemeler dengesi, kambiyo ve para politikaları arasında koordinasyonun sağlanması (madde 17,18).

Ödeme ve transfer serbestliğinin adım adım kurulup tamamlanması (madde 19).

Sermaye hareketini kolaylaştırmak için danışma mekanizmaları oluşturmak, Türkiye'de AET kökenli yatırımları teşvik etmek (madde 20/1-2).

Türkiye'nin üçüncü ülkelere tanıyacağı ek kolaylık ve teşviklerde AET sermayesine öncelik vermek (madde 20/3).

Üçüncü ülkelerin ileride topluluğa katılmaları dahil, bu ülkeler karşısında ticaret politikalarında koordinasyonu sağlamak için danışma mekanizmaları oluşturmak (madde 21).

Geçiş döneminin bu amaçları, sürecin nasıl gelişmesi gerektiğini belirliyor. Karşılıklı yükümlülükler adı altında Türkiye, ekonomik ve

toplumsal yaşam bakımından AET'in koşullarına uymak zorunda, yani ülke, gerçek anlamıyla uyumlu bir yeni sömürge konumuna getirilmelidir.

Son dönem için, yani Türkiye'nin "tam üyeliğe" geçebileceği dönem için şöyle deniyor:

"Anlaşmanın işleyişi, topluluğu kuran anlaşmadan doğan yükümlülüklerin tümünün Türkiye'ce üstlenebileceği gözlemlendiğinde akit taraflar, Türkiye'nin topluluğa katılması olanağını incelerler.. " (madde 28) (Bu veriler için bkz: İlhan Tekeli-Selim ilkin; "Türkiye ve Avrupa Topluluğu, Ulus Devletini Aşma Çabasındaki Avrupa'ya Türkiye'nin yaklaşımı", C.I, Nisan 1992, syf. 195-197).

28. madde; Türkiye, bütün koşulları yerine getirirse dahi "tam üyeliği" öngörmüyor. Sadece bir olasılıktan bahsediliyor.

Türkiye'nin AET sonra AT ve bugün de AB adını alan emperyalist entegrasyonla macerası böyle başladı.

Ankara Anlaşması ile başlayan Türkiye AET ilişkileri, tartışmasız kabul edilen ilişkiler değildi. Anlaşma yürürlüğe girdikten sonra Avrupa'ya yöneliş, siyasi entegrasyon, ekonominin geleceği tartışılmaya başlandı. AET ile bütünleşmeye karşı çıkanlar oldu. Ortaklığın, sanayii tamamen yok edeceğinden bahsedenler olduğu gibi, ortaklığın, sanayii teşvik edeceğinden bahsedenler de vardı. Örneğin Dışişleri Bakanlığı hariç diğer siyasi erk kesimleri farklı nedenlerle Gümrük Birliği'ne karşı çıkıyorlardı. Örneğin İstanbul Sanayi Odası ve İktisadi Kalkınma Vakfı, geçiş dönemini kısa buluyor ve Türk sanayiinin Avrupa sanayii ile rekabet edemeyeceğini belirtiyordu. Kaygılar, koruma altında gelişen sanayiinin çökme tehlikesi ile karşı karşıya kalacağı noktasında odaklanıyordu. Nitekim soruna bu çerçevede bakan Ecevit hükümeti de 1978'de ekonomik zorluklardan dolayı gümrük indirimlerini gözden geçirme talebinde bulunmuş ve AET ile olan ilişkileri beş yıllığına dondurma kararı almıştır. Bu karardan sonra Türkiye AET ilişkileri, neredeyse kopmuştur.

Ancak, T. Özal'ın başbakanlığı döneminde Türkiye-AET ilişkileri yeniden canlandırılmıştır. Bu dönem, aynı zamanda AET'nin Türkiye'yi oyalamaya başladığı

dönemdi. Çünkü daha önceki dönemde Türkiye'nin AET'ye yaklaşmak için özel bir çabası olmamıştı, ama '80'li yılların ikinci yarısından itibaren Türkiye'nin AET ile ilişkilerini takip eder olması ve birtakım haklardan (örneğin işçilerin 1 Aralık 1986'dan itibaren Türkiye ile AET üyesi ülkeler arasında serbest dolaşım hakkına sahip olduğunu savunması) bahsetmesi AET üyesi ülkelerin tepkisini çekmişti. Bu konu üzerine sürdürülen ve hiç de diplomatik olmayan görüşmeler sonrasında Türkiye, önemsiz bir "yardım" paketiyle avutulmuştur.

Bu dönemde, 1981'de topluluğa üye olan Yunanistan, Türkiye'nin AET ile ilişkilerini geliştirme çabalarını sürekli veto etmiştir. Türk hükümeti AET ile ilişkileri derinleştirmenin ve kalıcı yapmanın bir işareti olarak 14 Nisan 1987'de tam üyelik başvurusunda bulunmuştur. Türkiye'nin bu adımı kamuoyu önünde selamlanmıştır. Ama topluluğa üye devletlerin tepkisi, Türkiye'nin bu adımından hiç de memnun kalmadıklarını gösteriyordu. AET, Türkiye'nin tam üyelik talebine Aralık 1989'da cevap verdi. Topluluk Komisyonu, Türkiye'nin, topluluğa "giriş yeteneği"nde olduğunu kabul ediyor, ama siyasi ve iktisadi olarak tam üyelik için olgun olmaktan çok uzak olduğunu da açıklıyordu.

Türkiye'nin tam üyelik talebi reddedildikten sonra ilişkilerin, yeniden, ortaklık anlaşması temelinde geliştirilmesine yönelinmiştir. Türkiye, 1988'den itibaren AET karşısında gümrükleri indirmeye başlamış ve gümrük tarifelerinde ortaklık ile aynılaşıma adımlarını atmıştı. Bunlar, Gümrük Birliği'ni gerçekleştirmeyi kolaylaştıran adımlardı. Nitekim 1992'de bakanlar bazındaki ortaklık konseyi toplantısında Gümrük Birliği konusunda ilkesel olarak görüş birliği sağlanmıştır. Kasım 1993'te de Konsey, gümrük birliği ile ilgili olarak kapsamlı bir çalışma programı kabul etmiştir. Taraflar 6 Mart 1995'te Gümrük Birliği'ni gerçekleştirme kararını almışlar ve Türkiye, 1 Ocak 1996'dan itibaren AB'nin Gümrük Birliği'ne girdi. Böylelikle Türkiye, AB üyesi olmadan GB üyesi olan ilk ülke oldu. O dönem Türk burjuvazisi GB'ye girişi, AB'ye girişin adımı olarak tanımlıyordu.

GB'den Helsinki toplantısına kadar olan dönemdeki Türkiye-AB ilişkileri, kavgalı

ilişkilerdi: Bir taraftan AB'nin Türkiye'ye karşı GB'den doğan yükümlülükleri (birtakım mali destekler) Yunanistan'ın vetosuna takılıyor, diğer taraftan da AB, Yunanistan'ın çekincelerini öne sürerek Türkiye'yi tam anlamıyla oyalıyordu. AB Komisyonu, Türkiye'nin GB'den doğan yükümlülüklerinin çoğunu yerine getirdiği anlayışına varıyor, ama ilişkilerin derinleştirilmesi için atılması gereken daha çok adımın olduğunu da vurguluyordu.

Türkiye'nin aday üyelik için başvurusu AB'nin Aralık 1997'de Lüksemburg'da gerçekleştirilen devlet ve hükümet başkanları toplantısında reddedildi. Bu toplantısında AB, eski "doğu bloku" ülkelerin aday üye olarak kabul etti. Türkiye'nin aday üyeliğinin reddinde Türkiye-Yunanistan, Kıbrıs ve insan hakları sorunlarının belirleyici olduğu kamuoyuna açıklandı. "Gururu" kırılan Türk burjuvazisi, AB ile kavgalı bir ilişkiye girdi ve siyasi diyalog, neredeyse kesildi. AB, Cardiff Zirvesi'nde (Haziran 1998), Lüksemburg'daki tavrına göre geri adım attı ve Türkiye'ye, Başkanlık bildirisinin genişlemeye ilişkin bölümünde yer verdi, ama koşul anlamına gelen Türkiye'ye özgü bir Avrupa stratejisini de onayladı. Türkiye'nin aday üyeliği AB'nin Köln Zirvesi'nde de (Haziran 1999) reddedildi. Daha önceki toplantılarda Türkiye'nin aday üyeliğini bütün üye ülkeler reddederlerken, Köln Zirvesi'nde sadece Yunanistan, İtalya ve İsveç reddetti.

1997'den sonra Türkiye'nin önüne her seferinde (1997,1998 ve Haziran 1999 zirvelerinde) 1993 Kopenhag kriterleri kondu: 1993'teki Kopenhag zirvesinde kabul edilen kriterler şunlardı:

Tam demokrasi ve hukuk, işkencenin önlenmesi, insan haklarına saygı ve azınlık haklarının korunması

-Fonksiyon yeteneği olan pazar ekonomisi; rekabete dayanıklı ekonomi

AB mevzuatına uyum, siyasi, iktisadi ve para birliği amaçlarına uyum.

Köln Zirvesi'nden sonra AB-Türkiye siyasi ilişkileri tamamen kesildi, dahası "onur"u ayaklar altına alınan Türk hükümeti AB'nin siyasi ilişki kurma çabalarını dahi reddetti. Ama dolaylı ilişkiler, hükümetler arası, devletler arası ilişkiler ve pazarlıklar sür dürüldü. Ne olduysa

"Marmara depremi"nden sonra oldu! Bu deprem, Türk burjuvazisine "uğurlu" geldi. 36 sene sürüncemede kalan Türkiye-AB ilişkileri, baş döndürücü bir hızla Türkiye'nin lehine gelişti ve Türkiye, Kopenhag kriterleri bazında hiçbir değişme/iyileşme olmamasına rağmen Helsinki Zirvesi'nde aday üye ilan edildi. Bunun bir nedeni olmalıydı. Bu nedeni ve Helsinki'den sonra Türkiye AB ilişkilerini, AB'nin ne olup olmadığını ele aldıktan sonra inceleyeceğiz.

Emperyalist Entegrasyon AB ve Jeopolitikası

-Nisan 1951'de Almanya, Fransa, İtalya ve Benelüks ülkeleri (Belçika, Lüksemburg ve Hollanda) Paris'te "Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu"nu (AKÇT) kurarlar.

-Mart 1957'de Roma Anlaşmaları imzalanır. Bu anlaşmalarla altı AKÇT devleti "Avrupa Ekonomik Topluluğu"nu (AET) ve "Avrupa Atom Topluluğu"nu (AAT veya Euratom) kurmuş olurlar.

-Temmuz 1959'da AET üyesi olmayan yedi Batı Avrupa devleti "Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi"ni (EFTA) kurar.

-Temmuz 1961'de İrlanda, AET'ye girme başvurusunda bulunur.

-Ağustos 1961'de Büyük Britanya ve Danimarka AET'ye girme başvurusunda bulunurlar.

-Nisan 1962'de Norveç, AET'ye üye olmak için başvuruda bulunur.

-Mayıs 1967'de Büyük Britanya, Danimarka ve İrlanda AET'ye üye olmak için ikinci kez başvuruda bulunurlar.

Temmuz 1967'de Norveç, AET üyeliği için ikinci bir girişimde bulunur.

-Temmuz 1968'de AET'nin Gümrük Birliği gerçekleştirilir.

-Aralık 1969'da Danimarka, Büyük Britanya, İrlanda ve Norveç ile üyelik görüşmelerine ve "Ekonomik ve Para Birliği"ne adım adım geçiş ve "Avrupa siyasi işbirliği"nin temel ilkelerinin hazırlanmasına karar verilir.

-Temmuz 1972'de AT ve EFTA Serbest Ticaret Antlaşması imzalarlar.

-Ocak 1973'te B. Britanya, Danimarka ve İrlanda AT'a girerler.

-Şubat 1975'te AT, Afrika'nın, Karaibler'in ve Pasifik bölgesinin (AKP) 46 devletiyle ilk Lome Anlaşması'nı imzalar.

-Haziran 1975'te Yunanistan, AT'a girme başvurusunda bulunur.

-Mart 1977'de Portekiz ve Haziran 1977'de de İspanya, AT'a girme başvurusunda bulunurlar.

-Temmuz 1978'de Avrupa Konseyi, "Avrupa Para Sistemi"ni (AWS) ve "Avrupa Para Birliği"ni (ECU) yürürlüğe koyma kararını alır.

-Ekim 1979'de AT ve AKP arasında ikinci Lome Anlaşması imzalanır.

-Mart 1980'de ASEAN (Güneydoğu Asya Uluslar Birliği) devletleri ile AT arasında işbirliği anlaşması imzalanır.

-Ocak 1981'de Yunanistan AT üyesi olur.

-Aralık 1984'te üçüncü Lome Anlaşması imzalanır.

-Haziran 1985'te AT Komisyonu "İç pazarın Tamamlanması Üzerine Beyaz Kitabı"nı yayımlar. Almanya, Fransa, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda arasında "Schengen Anlaşması" imzalanır.

-Ocak 1986'da Portekiz ve İspanya AT'a girerler.

-Nisan 1987'de Türkiye, AT'a alınma başvurusunda bulunur.

-Haziran 1988'de AT ve "Karşılıklı İktisadi Yardım Konseyi (COMECON) arasında Kooperasyon Anlaşması imzalanır.

-Aralık 1989'da AT ile AKP arasında dördüncü Lome Anlaşması imzalanır.

-Temmuz 1990'da Kıbrıs ve Malta, AT'a girme başvurusunda bulunurlar.

-Aralık 1991'de "Maastricht Anlaşması" (AB Anlaşması) imzalanır. Aynı yılda İsveç ikinci defa üyelik için başvururken, Polonya, Macaristan ve Çekoslovakya ile AT arasında "Avrupa Anlaşması" imzalanır.

-Mayıs 1992'de AT ve EFTA arasında "Avrupa İktisadi Alanı" oluşturma üzerine anlaşmaya varılır. Aynı yılda Finlandiya, İsviçre ve Norveç (3.kez) AT üyeliğine başvururlar.

-1993'te AT ile Bulgaristan, ayrışmadan sonra Çek Cumhuriyeti, Slovakya ve Romanya arasında "Avrupa Anlaşması" imzalanır.

-1994'te AT ile Ukrayna, Rusya ve Moldova arasında "Ortaklık ve Kooperasyon Anlaşması (OKA) imzalanır, İsveç ve Finlandiya AT üyeliğini kabul ederler ve Macaristan ve Polonya üyelik başvurusunda bulunurlar.

-Ocak 1995'te Finlandiya, Avusturya ve İsveç AB'nin üyesi olurlar. Aynı yılda Kazakistan, Kırgızistan ve Beyaz Rusya ile AB arasında OKA imzalanır. Romanya, Slovakya, Letonya, Estonya, Litvanya ve Bulgaristan AB üyeliğine başvururlar.

-Kasım 1995'te AB ile Libya hariç güney ve doğu Akdeniz bölgeleri ülkeleriyle "Avrupa-Akdeniz İktisadi Alanı" oluşturmak için Barselona Konferansı yapılır.

-Aralık 1995'te AT ile MERCOSUR (Latin Amerika'da "Güneyin Ortak Pazarı") arasında "Bölgeler Arası Çerçeve Anlaşması" imzalanır.

-Ocak 1996'da AB ve Türkiye arasında Gümrük Birliği oluşturulur. Aynı yılda Çek Cumhuriyeti ve Slovenya AB üyeliğine başvururlar.

-Temmuz 1997'de Avrupa Komisyonu "Ajenda 2000'i açıklar. AB'nin geleceğinin ele alındığı bu takvimde Estonya, Polonya, Slovenya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Kıbrıs ile AB'ye giriş görüşmelerinin başlatılması önerilir. Bu toplantıda, Türkiye'nin aday üyeliği reddedilir.

AB'nin kurulma ve genişleme sürecinin zamansal serüveni böyle. AB'nin gelişme süreci, güdülen amaçlar gösteriyor:

a- Avrupa'da siyasi birliği sağlamak. Bunun göstergesi Maastricht Anlaşmasıdır.

b-Genişlemeyi jeopolitik çıkarlar doğrultusunda gerçekleştirmek. Bunun göstergesi de başka ülkelerle ve bölgelerle geliştirilen ilişkiler.

AB, bir uluslararası tekeli devlet kapitalizmi birleşmesidir, bir emperyalist entegrasyondur. Amaç, ortak bir pazarın ve ortak bir iktisadi ve sosyal politikanın oluşturulmasıyla tekeli burjuvazinin, hakim olunan alanlarda hakimiyetini pekiştirmek ve sermayenin kendini değerlendirme koşullarını daha da iyileştirmektir.

II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında ve

'50'li yıllarda üyeleri Amerikan sermayesinin etkisinde olan bu entegrasyon, giderek kolektif sömürgeci emperyalist bir güç olarak gelişmiştir. İki kutuplu, iki süper devletli dünya koşullarında, yani Amerikan emperyalizmi ve revizyonist/sosyal emperyalist Sovyetler Birliği'nin dünya hegemonyası için rekabet ettikleri koşullarda AET, Amerikan emperyalizminin, dünya "komünizmi"ne karşı her alandaki mücadelesinin yanında yer almış, içinde olmuştur. Bu dönemde ABD ile AB arasında rekabetin derinleşmemesinin nedenini hem dünyanın iki kutuplu olma koşullarında ve hem de AET'nin Amerikan emperyalizmi ile dış dış rekabet edecek güçte olmamasında aramak gerekir. Ama buna rağmen ABD ve AET arasında rekabet sürekli olmuş ve dönem dönem de ticaret "savaşları" yapılmıştır. AET'te birleşen emperyalist güçler, "özgür" dünyanın savunmasını ve birçok sorununu ABD'ye havale etmekle gelişmelerini geciktirici birçok faktörden de kurtulmuş oluyorlardı.

Bu entegrasyonun motor gücünü başından beri Alman emperyalizmi oluşturmaktadır. Alman tekeli sermayesi kendi güdümün de Avrupa entegrasyonunu önceleri zor yoluyla ve tek başına gerçekleştirmek için mücadele etmiştir. I. ve II. Emperyalist Paylaşım Savaşları bu yöndeki planların sadece en çok bilinen birer göstergesidirler. II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan yenik çıkan, işgal edilen ve Amerikan emperyalizme bağımlı konumuna düşürülen Almanya, savaştan sonra ve ABD'nin sosyalist Sovyetler Birliği'ne karşı Batı Avrupa'da cephe oluşturma çabasının bir sonucu olarak kısa zamanda güçlenmeye başlamış ve entegrasyon planını sermayenin gücüyle gerçekleştirmeye yönelmiştir.

Alman emperyalizminin gelişmesinden ve tek başına hareket etmesinden çekinen Fransa, dışlanmamak ve Almanya'nın gelişmesini, onunla beraber hareket ederek kontrol etmek için AET'in kurucularından birisi olmuştur. Fransız emperyalizmi, Alman emperyalizmine karşı bu kaygı ve politikasını hâlâ korumakta ve sürdürmektedir.

Eriyeceğine ve bağımsız hareket edemeyeceğine inanan İngiltere, başlangıçta bu entegrasyona soğuk yaklaşmış ve yeniden dün ya gücü olma sevdasıyla EFTA'nın kurulmasına önderlik etmiştir. Ama sonraki dönemde AET dışında

kalmanın kendi çıkarına olmadığını görerek, bu entegrasyona katılmıştır.

ABD ve revizyonist blokla tek başına rekabet edecek güçte olmayan Batı Avrupa'nın emperyalist ülkeleri oluşturdukları entegrasyonla güce sahip olmuşlardır. AET'in ekonomik gücünü birkaç veriyle gösterebiliriz:

- ABD'nin kapitalist dünya sanayi üretimindeki payı 1956-60'da % 45.5'ten 1981-85'te % 38.1'e düşer. Aynı dönemde AET'in payı % 39.6'dan % 35.9'a düşer ve Japonya'nın payı da % 3.3'ten % 13.6'ya çıkar.

OECD ülkeleri sanayi üretiminde ABD'nin payı 1960'da %39.5'ten 1990'da %34'e , AET'in (10 ülke) payı %41.3'ten %38.5'e (15 ülke) düşer ve Japonya'nın payı da %6.8'den %18.3'e çıkar.

Dünya ihracatında ABD'nin payı 1955'te %16.5'ten 1990'da %11.5'e düşerken AET'in payı %30.3'ten %39.8'e ve Japonya'nın payı da % 2.2'den %8.4'de çıkar.

Kapitalist dünya (OECD) yurtdışı doğrudan yatırımlarında ABD'nin payı 1971-'81 döneminde %44.4'ten 1981-'90 döneminde %17.3'e düşerken AB'nin payı aynı dönemde %43.3'ten %47.2'ye ve Japonya'nın payı da %6'dan %18.5'e çıkar.

Aktüel veriler bazında belirtirsek; OECD ülkeleri GSYİH'nda ABD'nin payı 1985'te %33.5'ten 1997'de %33.8'e çıkarken (yaklaşık aynı kalırken), AB'nin (15 ülke) payı aynı dönemde, %40'tan %38.8'e düşerken, Japonya'nın payı da %16.4'ten %17.2'ye çıkar.

Her halükarda bu göstergelere göre '50'li yıllarda ABD birinci sıradayken, dünyanın en güçlü ekonomisi iken, 40-50 sene sonra AB, OECD bazında dünyanın en büyük ekonomik gücü durumuna gelmiştir.

Revizyonist blokun var olduğu dönemde dünya pazarının ikiye bölünmüşlüğü, iki kutupluluk, klasik kapitalist dünyadaki çok kutupluluğu; oluşmuş emperyalist rekabet merkezlerinin ABD'nin güdümünden çıkmasını pek olanaklı kılmıyordu. Ama revizyonist blokun çökmesinden ve sosyal emperyalist Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra dünya koşulları tamamen değişmiştir.

Sovyetler Birliği'nin dağılması ile onun en

büyük mirasçısı olarak Rus emperyalizmi süper güç konumundan çıktı. Amerikan emperyalizminin "komünizme" karşı jandarmalık yapma koşulları kalmadı. Bir bütün olarak soğuk savaş dönemi kurumlaşmalarının ve ilişkilerinin yerini yeni ve çıplak rekabet aldı. Dünya gerçek anlamıyla çok kutuplu oldu; dünyayı yeniden paylaşmak amacı güden emperyalist rekabet merkezleri, jeopolitik yönelimleriyle ortaya çıktılar. Bu güçlerden birisi de ABD'nin, Rusya'nın, Japonya'nın ve Çin'in yanı sıra AB'dir. Bunların arasında ABD, iktisadi açıdan en güçlü olanıdır. (1997'de ABD'nin ekonomik gücü= 13.450, AB'ninki =10.890 ve Japonya'nınki de =7.290 milyar mark)

AB, ortak dış ve güvenlik politikasını oluşturarak ve iç hukuk politikasında işbirliğini sağlayarak Avrupa Ortaklığını tam anlamıyla siyasi bütünleşmeye doğru geliştiriyor. Burada AB'nin üç ayağının olduğunu görüyoruz: Avrupa ortaklığı veya Topluluğu: İktisadi ve sosyal politik sorunların ele alındığı bu ayakta karar verme merci topluluk politikasıdır. Ortak dış ve güvenlik politikası AB'nin ikinci ayağını oluşturur ve karar verme merci, hükümetler arası işbirliğidir. İç ve hukuk politikasında işbirliği AB'nin üçüncü ayağını oluşturur ve karar verme merci hükümetler arası işbirliğidir.

AB, gerçek anlamda siyasi bütünleşmeyi sağlamak için önemli adımlar atmıştır ama siyasi birliği sağlamaktan da oldukça uzaktır. Böyle bir birleşme sağlanır ve AB, "Avrupa Birleşik Devletleri"ne dönüşür mü, bunu bilmiyoruz. Böyle bir gelişme olursa bu, gerici bir bütünleşme olacaktır. Ama bu bütünleşmeyi bugün için çıkarına uygun gören sermaye, "ulusal" menşeyini koruyor. AB içinde ve bütün dünyada AB sermayesi değil, Alman, Fransız, İngiliz, İtalyan vb. sermayeler rekabet ediyorlar ve bu rekabet, ülkelerin rekabeti anlamına geliyor; AB'yi oluşturan emperyalist ülkelerin AB içinde ve bütün dünyada birbirleri ile ve başka ülkeler ile rekabet etmeleri. Ancak bu olgu ortadan kalkarsa yani AB'de Alman, Fransız, İngiliz vb. sermayeler değil de AB-sermayesi oluşursa işte o zaman gerçek bütünleşme sağlanmış olacaktır. Çekirdek AB'nin sorunları, 15 ükeli AB'nin sorunları ve Helsinki kararlarından sonra üye olacak aday üyelerle birlikte AB'nin sorunları göz önüne

getirilirse AB'nin siyasi olarak bütünleşmesinin görünen gelecekte bir hayal olduğunu söylemek bir kehanette bulunmak anlamına gelmez.

AB'nin genişleme adımları onun yeni sömürgeci karakterini ve jeopolitik yönelimlerini açık olarak gösteriyor.

AET kurulduğunda Fransa, Hollanda ve Belçika sömürgelerini de yeni ortaklığa bağladılar. Roma Anlaşmaları'nda bu ülke sömürgelerinin AET ile ortaklığa girmelerini ifade eden anlaşmalar imzalandı. Böylelikle bu ülkeler sömürgelerini elde tutma olanağına sahip oluyorlardı, ama aynı zamanda diğer AET ülkelerinin, sömürgeleri talan etmelerine müsaade etmiş oluyorlardı.

Eski sömürgeler, mücadele sonucu bağımsızlıklarına kavuştuktan sonra AET, bu ülkelerle ilişkisinde yeni yöntemlere başvurdu. Açık sömürgeci ilişkilerin yerini "özgür" anlaşmalar aldı. AET'e üye olan İngiltere de eski sömürgelerini beraberinde getirmişti. İlki 1975'te imzalanan Lome' Anlaşması, sonraki dönemlerde Lome' 2,3,4 diye uzatıldı. Bu anlaşmalarla 48 Afrika ülkesi, 15 Karayip ülkesi ve 8 Pasifik ülkesi olmak üzere 71 ülke (AKP ülkesi) AB'ye bağlandı. Bu ülkeler hammadde kaynağı ülkelerdir; bunların AB'ye ihracatlarının % 95'ini hammaddeler oluştururken, AB'nin bu ülkelere ihracatının % 85'ini sanayi ürünleri oluşturmaktadır.

AB, kendisi açısından stratejik bölgelerle de ortaklık anlaşmalarına yönelmiştir. Akdeniz alanı ülkelerine yaklaşımı bunun açık ifadesidir. AB, Libya dışında Akdeniz'de kıyısı olan diğer ülkelerle ortaklık kurmak için adımlar atmıştır. Bu amaçla Kasım 1995'te Barcelona'da düzenlenen konferansa, Akdeniz'in doğu ve güney kıyılarında yer alan 12 ülke (Libya hariç) katılmıştır. Amaç, Avrupa Akdeniz iktisadi alanını kurmaktır. Bu bölge, enerji kaynağı olarak Ortadoğu'nun yakınında ve aynı zamanda Basra Körfezi'nden Avrupa'ya taşınan petrol bu bölgeden sevk ediliyor. AB'nin bu jeostratejik açılımının kendisi açısından ne denli önemli olduğunu Kıbrıs sorununa yaklaşımında da görüyoruz.

Revizyonist blokun çökmesinden sonra AB, doğu ve orta Avrupa ülkelerini, özellikle Alman sermayesinin şemsiyesi altında kendine bağlamak için harekete geçmiştir. AB'nin

sınırları, Helsinki toplantısından sonra Ukrayna ve Rusya'ya kadar genişlemiş oldu. Daha bugünden sermaye ve dış ticaret ilişkileri bazında tamamen AB'ye bağlı durumda olan bu ülkelerin AB üyesi olmaları ile AB'nin doğu genişlemesi tamamlanıyor. Türkiye, AB'nin güney, kuzey ve doğu genişlemesinin dışında kalıyordu. Güneye (Akdeniz) doğru genişlemede daha ziyade Fransız emperyalizmi söz sahibi olurken, kuzeye ve özellikle de doğuya doğru genişlemede Alman emperyalizmi söz sahibi. Daha şimdiden Alman emperyalizmi, hayal ettiği "yaşam alanı"nın bir kısmına, doğu Avrupa kısmına sahip olmuş durumda.

Revizyonist blokun çökmesinden sonra dünyada güçler dengesi, o zamana kadar geçerli olan ittifak ilişkileri değişti ve buna bağlı olarak da Türkiye'nin stratejik önemi arttı. 21 .yüzyıl hakimiyetini sağlamak ve bunun için şimdiden adım atmak gereğini duyan Amerikan emperyalizmi, geliştirdiği "Avrasya stratejisi"nin gereği Türkiye'nin konumunu AB'den daha erken kavrayarak ilişkilerini kapsamlaştırmış ve derinleştirmiştir. Türkiye, Balkanlar, Ortadoğu ve Hazar Havzası üçgeninin ortasında yer alıyor. Ortadoğu ve Hazar Havzası, dünyanın belirleyici enerji sahaları. Bu alanları ele geçirmek, dünya enerji kaynaklarını ve sevkiyatını kontrol altına almak anlamına geliyor.

Türkiye, bu enerji kaynaklarının tam ortasında ve aynı zamanda enerjinin dünya pazarlarına taşıyan boru hatlarının inşa edileceği ülke durumunda. Gelişmenin böyle olması durumunda; Bakû-Ceyhan petrol boru hattının ve Türkmenistan-Azerbaycan doğal gaz boru hattının inşası durumunda Türkiye, AB'ye sevk edilecek enerjinin terminali oluyor. Türkiye'nin bu stratejik konumunu göz önünde tutan AB, hiç hesabında yokken Türkiye'yi aday üye ilan etti. Amerikan emperyalizmine karşı rekabetinden dolayı aday üye ilan etti. AB, şimdiye kadar Türkiye'yi neden üye yapmayacağını gerekçelerini sıralıyordu, şimdi ise neden üye olabileceğinin gerekçelerini sıralıyor.

Şimdi Helsinki Zirvesi sonuçlarını Türkiye-AB ilişkileri açısından ele alalım.

Aday Üyelikle Başlayan İlişkilerin Anlamı

Türkiye-Yunanistan ilişkileri bakımından Helsinki kararları herkesi memnun ediyor. Türkiye'nin aday üye olarak kabul edilmesinden ABD memnun. Koşulsuz aday üyeliği kabul edildiği için Türkiye memnun. Kıbrıs ve Ege sorunlarının en azından ifade edilmesi bakımından Yunanistan memnun ve bir bütün olarak AB, Türkiye'yi aday üyeliğe kabul ettiğinden memnun. Tam bir diplomasi cambazlığı ve tarafların istedikleri gibi yorumlayacakları kararlar.

Türkiye'ye diğer 12 aday üyeden farklı muamele yapılmıyor, yani koşullar eşit. Böylelikle Lüksemburg Zirvesi'nde Türkiye için getirilen ön koşullar kaldırılmış oluyor.

AB, Ege sorununu kastederek, tam üyelik öncesinde bütün sorunların çözülmesini talep ediyor. Türkiye ve Yunanistan Ege sorununu kendi aralarında çözemezlerse Lahey Adalet Divanı'na gidilmelidir deniyor. Ama AB, bundan önce ve 2004 yılına kadar sorunların çözüme ulaştırılmamaları durumunda, kendi içinde konuyu ele alacak. Yani mutlaka Lahey Adalet Divanı'na gidilecek denmiyor, ama AB, değerlendirme yapacaktır deniyor. Bu durumda Türkiye Yunanistan arasındaki Ege sorunu 2004'e kadar dondurulmuş oluyor.

Kıbrıs'ta siyasi çözüm talep ediliyor. Kıbrıs sorununu göz önünde tutarsak, taraflara verilen mesaj şöyle: Rum kesimine, Türk kesimiyle anlaşırınsanız tam üyeliğiniz gerçekleşir. Siyasi çözüm bulunmazsa, AB Konseyi Kıbrıs'ın üyeliği konusunda bütün faktörleri göz önünde tutarak karar verir. Yani Kıbrıs'ın fiili bölünmüşlüğüne dikkate alır. AB, aynı zamanda, siyasi çözüm sağlanmazsa da Kıbrıs'ın üyeliğini kabul ederim diyor. Böylelikle bir taraftan Türkiye, kabul edemeyeceği siyasi çözüme zorlanıyor, diğer taraf tan da, siyasi çözüm sağlanamazsa Kıbrıs'ın fiili bölünmüşlüğüne hukuki bölünmüşlükle tamamlanmasının veya Kıbrıs Türk kesi minin Türkiye ile entegrasyonunun yolu açılıyor.

Tam bir "havuç-sopa" politikası/diplomasisi, isteyen; tarafların istedikleri gibi yorumlayacakları; 'durumdan görev'

çıkabilecekleri kararlar.

Kıbrıs ve Ege sorunları ötesinde bir ayrım yok. 13 aday üyenin hepsi için Kopenhag kriterleri geçerli. Bu kriterleri yerine getirenler tam üye olabilirler.

Kopenhag kriterleri ve Helsinki'de ön koşul olarak değil, ama çözümü temenni edilen konulara (Kıbrıs ve Ege sorunları) yaklaşım yöntemi Türkiye açısından hiç de yeni değildir. Daha 1839'da "Tanzimat Fermanı"nın ilanı ile Türkiye (o zaman için Osmanlı İmparatorluğu) Avrupalı olmuştur. 28 Şubat 1856'da ilan edilen "İslahat Fermanı" ile Kopenhag kriterleri arasında en genel anlamıyla, sadece zaman farkı vardı. Söz konusu "İslahat Fermanı"nda aynen şöyle deniyordu,

"...kanunun önünde eşitlik; şahsın ve topluluğun tasarruf haklarına saygı; devlet hizmetlerine ve askerlik ödevine bütün tebaanın kabulü; bazı sınırlar içinde mezhep ve milli eğitim hürriyeti; vergiler hususunda eşitlik,... işkencenin kaldırılması; hapisane usul ve nizamlarının insanlık kaidelerine daha uygun bir şekilde tutulması; karma ticaret, ceza ve cinayet davaları için karma mahkemeler kurulması..." (E. Ziya Karal; Osmanlı Tarihi. C. V. 4. Baskı, 1983. S. 250/251).

Demek oluyor ki bundan 143 sene önce de Avrupalı olmanın kriterleri aynıydı: a Demokrasi b Hukuk devleti c İnsan hakları d Azınlıkların korunması e İşlevi olan pazar ekonomisi

Kopenhag kriterlerini ifade eden bu maddeleri (Kopenhag kriterlerinin siyasi ve kurumsal istikrar bölümü kıstasları) 28 Şubat 1856 tarihli "İslahat Fermanı"nda da görmekteyiz.

Bugün Türk burjuvazisi, Avrupa istediği için değil, biz istediğimiz için, doğru bulduğumuz için demokratikleşme doğrultusunda adımlar atıyor, eksikliklerimizi gideriyor diyor. Ve Helsinki Zirvesi öncesinde birtakım yasa değişikliği yaparak da bu konular da ne denli samimi olduğunu AB'ye gösteriyor. Aynı yöntemi 1856 Paris Anlaşması öncesinde de görüyoruz. Dönemin Sadrazamı Ali Paşa, Avrupalılar bize, Avrupalı olmamızın koşullarını sıralamadan önce biz aynı doğrultuda adımlar atalım ve konferansta ön koşullarla karşılaşmayalım anlayışından hareket

eder ve 30 Mart 1856'da imzalanan Paris Anlaşması'ndan önce; 28 Şubat 1856'da söz konusu "İslahat Fermanı" yayımlanır.

Paris Anlaşması'nın 7. maddesi Osmanlıyı Avrupalı yapıyordu;

İmzacı Avrupalı Devletleri, "Osmanlı hükümetinin Avrupa devletleri haklarından ve Avrupa devletleri konseyinden faydalanmasını kabul ettiklerini ilan ederler. Adı geçen hükümdarlardan her biri, Osmanlı devletinin egemenliğine ve topraklarının tamlığına saygı göstermeyi kabul ederler ve saygının devam edeceği yolda birbirlerine kefil olurlar. Bu sebeple bu kurula aykırı her hareketi genel menfaatle ilgili bir mesele gibi sağlayacaklardı."

Anlaşmanın 8. maddesinde de şöyle denir;

"Osmanlı Devleti ile aynı anlaşmayı imzalayan devletlerden biri veya birkaçı arasında bir anlaşmazlık çıkarsa, Osmanlı devleti ve onunla itilafli taraf, kuvvete başvurmadan önce muahedeyi imzalamış olan diğer devletlerin aracılığına başvuracaklardır" (E. Ziya Karal; agk. S. 243/244).

30 Mart 1856'da Paris Anlaşması'nın 7. maddesine göre Osmanlı, Avrupalı olarak kabul ediliyor ve anlaşmanın 8. maddesine göre de, imzacı iki taraf arasında çıkacak sorun, zora başvurmadan önce diğer imzacı devletlerin aracılığına başvurarak çözüm yolunun aranmasını öngörüyor. Sanki 1856'daki Avrupa, 1999'da Türkiye- Yunanistan sorununu düşünmüş.!

1856 ile 1999 arasında; 1856 Paris Anlaşması ile 1999 Helsinki Zirvesi arasında anlayış benzerliği oldukça büyük, hatta, zaman farkını göz ardı edersek, tarihselliğin koşullarını bir kenara bırakırsak belli bir aynılık söz konusu.

Osmanlı devleti, Paris Anlaşması'nın ve ilan ettiği "İslahat Fermanı"nın koşullarını ve içeriğini yerine getirdi mi? Hayır. Bunu yapmadı. 1856'dan 1999'a, 143 sene içinde koşullar değişti, oyuncular değişti ama anlayış değişmedi: Avrupa, çıkarına uygun hareket etti ve ediyor.

Demokrasi, hukuk devleti, insan hakları ve azınlıkların korunması, "Kopenhag kriterleri"nin siyasi koşullarıdır. Türkiye, AB'nin Lüksemburg Zirvesi'nde bu kriterlere

uymadığı için aday üye olarak kabul edilmemişti. 1997'den 1999'a Türkiye'de bu alanlarda, Kopenhag kriterleri'nin siyasi koşulları noktalarında esasa özgü hiçbir şey değişmemiştir. Türk burjuvazisi, azınlık kavramını farklı yorumladığını, bununla dini farklılığı anladığını AB'ye kabul ettirmiş ve etnik bazda azınlık sorununu insan hakları ve demokrasi sorununa bağlamıştır. Bu durumda Türkiye'de bir Kürt azınlık sorunu yoktur, ikinci sınıf insan yoktur, ancak demokrasi ve insan hakları konularında sorunlar vardır ve bunun aşılması için de çaba harcanmaktadır. Bu, faşist diktatörlüğün soruna yaklaşımıdır ve bu yaklaşımını da AB'ye şu veya bu şekilde kabul ettirmiştir.

Faşist diktatörlük, Kopenhag kriterlerinin siyasi koşullarını yerine getirmek için henüz bir anayasa değişikliğine gitmemiştir, ama bazı yasal düzenlemeler getirmiş ve bu alanda "reformlara gideceği" vaadinde bulunmuştur. AB de diktatörlüğün bu vaatlerine inanarak(!) Türkiye'nin ön koşulsuz aday üyeliğini onaylamıştır.

Söz konusu kriterlerin siyasi koşullarının yerine getirilmesi burjuva siyasi ve askeri odak güçleri (partiler, MGK, ordu, sendikalar, TÜSİAD vs.) arasında tartışmalara yol açar mı, açarsa bu tartışmalar ne derece kapsamlılaşır ve derinleşir ve bunun sonucu olarak faşist diktatörlük yıpranır mı yıpranmaz mı bunu bugünden kestirmek mümkün değil. Ama açık olan şu ki, Kopenhag kriterlerinin siyasi koşullarını yerine getirilmesi için birtakım "reform"lar yapılacaktır. Bunların ne denli ciddi/kapsamlı reformlar olacağı veya olmayacağı iki olguya bağlıdır. Birincisi:

Türkiye ve bölgemiz üzerinde AB ABD rekabetinin keskinleşmesine paralel olarak AB, Türkiye ile her alanda ilişkisini geliştirme yönünde karar alırsa ki Helsinki buna bir işaretti faşist diktatörlük söz konusu kriterlerin siyasi koşullarını göstermelik olarak yerine getirecek, birtakım yüzeysel düzenlemelerle yetinecektir. Türk burjuvazisi, AB'nin, kendi kriterlerine göz yumarak aday üyeliğini koşulsuz onayladığını gördükten sonra, yarın, birtakım düzenlemelerden sonra üyeliğini de onaylayacağına inanırsa, söz konusu siyasi koşullarda esasa ilişkin değişme olmayacaktır. Böyle bir durumun gündeme gelebilmesi için

Türkiye'nin ABD AB arasında AB'den yana tercih yapması gerekir, ya da Türkiye, AB açısından ne pahasına olursa olsun elde tutulması gereken bir ülke olmalıdır. İlişkilerin gelişme seyri Türkiye'nin ABD ile yürüyeceğini gösteriyor. Emperyalistler arası rekabetin keskinleşmesi ve Türkiye'nin bu rekabetteki yeri ve konumu da AB'nin Türkiye üzerinde mutlaka nüfuz sahibi olma eğilimini güçlendiriyor. Gelişmenin bu yönünü faşist diktatörlük de görüyor ve bu durum onu, Kopenhag kriterlerinin siyasi önkoşullarını yerine getirmede rahat hareket etmeye yöneltiyor. Nitekim Ecevit'in; bu koşulları gerekirse bir haftada yerine getiririz açıklaması soruna salt birkaç yasa değişimi temelinde bakıldığını açıkça gösteriyor.

Göstermelik reformlar, birtakım düzenlemeler konusunda dahi burjuvazinin bir bütün olarak hareket etmediğini görüyoruz. Bu alanda sorun, Kürt olgusudur. Bu sorun dışında demokrasi, insan hakları alanlarında mevcut sistemi tamir eden, değiştirmeyen ve milyonlarca işçi ve emekçi yığınlar tarafından kabul edilen birtakım düzenlemeler yapılacaktır. Bunlar, biçimi ve kapsamı ne olursa olsun üç amaca hizmet edecektir; faşist diktatörlük, mevcut rejim sorgulanmaktan çıkacak; geniş yığınlar düzenin peşine takılacak, sisteme yeniden bağlanacak ve AB'nin kriterleri yerine getirilmiş olacak.

Kürt sorununa yaklaşımda aradaki nüanslar devam ediyor. İdamın kaldırılması, AB'yi memnun edecek. A. Öcalan'ın idam edilmesinden ziyade yaşamasının daha yararlı olduğunu burjuvazinin büyük kesimleri görüyor. Sorunun önemli bir yanı mutlaka aşılmalıdır diyenlerin, örneğin MHP'nin, Öcalan'ın idam edilmemesinin neden gerekli olduğunu kendi tabanına ve "şehit" yakınlarına kabul ettirmesidir. Bu kesimlerin "ikna" edilmesinden sonra idamın ceza olarak kaldırılması kolaylaştırılacak ve devlet, A. Öcalan ile birlikte "demokrasi"nin geliştirilmesi ve Kürt ulusunun haklarının kabulü (!) ve uygulanması (!) veya nasıl uygulanacağı konusunda beraber adım atacaklar. Birtakım kırıntıları ileri sürebilirler. Bu, AB ve A. Öcalan tarafından, Türkiye'nin demokratik olduğu nu göstereceği önemli bir kıstas olarak görülecek.

Verili durumda faşist diktatörlük, Kürtleri ulusal azınlık veya ulusal farklılık olarak

görmeyecektir. Bu anlayışta olması için de herhangi bir nedeni yok. Kürt ulusal kurtuluş devrimi ve PKK yenilgi sürecine çoktan girdi. Bu durumda diktatörlüğü sıkıştıran, ona dayatmada bulunan güç yok. AB de böyle bir güç olamaz. Olabilmesi için kendisinin ulusal azınlıklarını tanıması ve ona göre hareket etmesi gerekir. Örneğin Fransa'nın Korsikalıları azınlık olarak tanıması gerekir. Kürtlerin, ulusal azınlık olarak tanınmasında AB'nin herhangi bir girişiminde burjuvazinin karşı cevabı büyük bir ihtimalle Fransa- Korsika ilişkisi olacak ve 'bizzat kabul etmediğinizi bana niçin dayatıyorsunuz' demek olacaktır. Her halükarda AB Türkiye ilişkilerinde yapılan birtakım düzenlemelerden sonra Kürt sorunu bugüne kadar dillendirildiği düzeyde olmayacaktır.

AB'nin Kopenhag kriterlerinin siyasi koşullarının yerine getirmesinde faşist diktatörlüğü zorlayan önemli nedenler yok. Güçlü bir halk muhalefetinin olduğu koşullarda burjuvazi söz konusu kriterlere uyum sağlamak zorunda kalabilir. Bu, uzun vadede faşist diktatörlüğün çözülmesine de götürülebilir. Ama bunun koşulları, bu sürecin başlamasını ateşleyen faktörler yok. Faşist rejim, böyle bir iç dinamiğin olmama sının rahatlığıyla da hareket ediyor. Kürt ulu sal kurtuluş mücadele si yenilmeseydi, kendini tasfiye etmeseydi ve devrimci rotasında ilerleseydi burjuvaziye iç ve dış politikada/açılımda sıkıştıran ve birtakım tavizlerle geri adım atmaya zorlayan bir faktör olurdu. Şimdi bunların hiçbirisi söz konusu değil ve AB, Türkiye'yi, belirttiğimiz nedenlerden dolayı kendine bağlamaya çalışıyor.

AB, Türkiye'nin güya başlatmış olduğu reform programından memnun, istikrarlı demokratik kurumlara sahip olacağından, in san haklarına saygı duyacağından, azınlık haklarını koruyacağından ve işleyen bir piyasa ekonomisine sahip olacağından umutlu. AB, Türkiye'nin son dönemlerde bu alanlarda adımlar atmaya başladığını ve "ev ödevi"ni yapmakta kararlı olduğu inancında. AB'nin bunları söylediği dönemde, şu birkaç ay içinde Türkiye'de söz konusu bu alanlarda hiçbir şeyin değişmemiş olması, hatta daha yoğun saldırıların gerçekleştirilmesi - örneğin Ulucanlar katliamı- AB'yi hiç mi hiç ilgilendirmiyor. Dün Kürt ulusunun haklı

davasına güya sahip çıkan Avrupa, bugün aynı davanın varlığını dahi not etmeye yanaşmıyor. Çıkarları için bu denli ikiyüzlü olan bir AB'nin, yine çıkarları için Türkiye'yi olduğu gibi olmasa da rötuşa uğramış demokrasi ve insan hakları anlayışıyla tam üyeliğe kabul etme sinde şaşılacak bir şey olmayacaktır. Ama AB, koşulları yerine getirirse de Türkiye'yi tam üye yapmamak için bir dizi neden bulabilir. Bu durumda, anlaşılması gereken, Türkiye'nin tam üye olarak değil, aday üye olarak AB'nin çıkarlarına daha iyi hizmet ediyor olmasıdır.

Bölgemiz üzerindeki emperyalistler arası çelişkilerin keskinleşmesi, coğrafyamızın Ortadoğu ve Hazar Havzası gibi dünyanın enerji merkezlerinin kavşağı olması ve 21. yüzyıl hegemonya mücadelesinde önemli bir jeostratejik konuma ve bölgesel güce sahip olması AB'nin Türkiye'den kolay kolay vazgeçmeyeceğini gösteren faktörlerdir. Avrupalı emperyalistler bu nedenlerden dolayı Türkiye'yi uzun bir dönem aday üye odasında bekletme şansına sahip olamayacaktır.

1 - Aday Üyelerin Ekonomik Güçleri ve AB'ye Bağımlılık Durumları

Pek de önem vermediğimiz için kapsamlı bir karşılaştırma yapmayacağız. Sadece bir-iki veri bazında durum tespiti yapmakla yetineceğiz. Unutmamak gerekir ki, AB'ye tam üyelikte aday üyelerin ekonomik güçleri değil başka faktörler; AB tekellerinin çıkarlarına tekabül eden faktörler belirleyici oluyorlar.

Bu anlamda Türkiye'yi diğer aday üyelerden daha önemli kılan bir dizi neden vardır. Belirttiğimiz gibi Türkiye, AB açısından stratejik bir önemi haiz; Balkanlar, Kafkasya/Hazar Havzası ve Ortadoğu üçgeninin merkezinde. Bu konumundan dolayı Türkiye, AB meta ve hizmetlerinin Orta Asya, Kafkas ve Ortadoğu ülkelerine transferinde önemli bir köprü durumunda. Kalabalık nüfusuyla önemli bir pazar. Modern teçhizatlı ve deneyimli ordusuyla AB'nin savunmasında, daha doğrusu emperyalistlerin çıkarlarının korunmasında önemli bir güç. Bunlar ve saymadığımız daha başka faktörler Türkiye'yi diğer aday üyelerden ayıran özelliklerdir. Ama buradan, Türkiye bu özelliklerinden dolayı hemen AB'ye tam üye yapılacaktır anlayışında olduğumuz sonucu çıkartılmamalıdır. Belirttiğimiz, diğer aday

üyelerle karşılaştırdığımızda bunlar Türkiye'nin avantajlarıdır.

Polonya ve Türkiye hariç diğer ülkelerin toplam GSMH'sinin genel toplamdaki payı %37.8 oranında. Türkiye'ninkinden biraz; 3.2 puan fazla. Polonya'nın toplamdaki payı da Türkiye'ninkinden 7.2 puan az. Her halükarda Türkiye, aday üyeler arasında en büyük ekonomik gücü oluşturmaktadır.

GSMH bazında ekonomik güç açısından yabancı sermaye yatırımlarına en az bağımlı olan ülke %8.9 oranla Slovakya. Bu ülkeyi %8,9 oranla Romanya takip ediyor. % 12,5 oranla da Türkiye geliyor. Sanıldığı aksine Türkiye'nin GSMH- yabancı yatırımlar oranlamasına göre dışa bağımlılığı nispeten az. Bu üç ülkenin dışında kalanların yabancı sermayeye bağımlılığı büyük oranlara varıyor. Öyle ki, Macaristan'da toplam yabancı yatırımlar, GSMH'nin %40,2'sine eşit durumda. Çek Cumhuriyeti'nde bu oran %34,8'e, Polonya da %20,4'e varıyor. Bu oranlar, revizyonist blokun dağılmasından sonra emperyalist sermayenin bu ülkeleri ne denli nüfuzu altına aldığını açıkça gösteriyorlar.

Bu verilerin yorumlanacak bir yanı yok. Aday ülkeler dış ticaret açısından büyük oranda AB'ye bağımlı durumdadır. Demek oluyor ki AB, bu ülkeleri dış ticaret ilişkileri bazında da ekonomik olarak yönlendirmektedir.

2 - Türkiye Ekonomisinin AB'deki Yeri

TÜSİAD'a göre Türk ekonomisi GB sürecinde giderek daha şeffaf olmuştur. AB'ye daha da yaklaşmıştır vs. Açık olan şu ki GB, Türkiye ekonomisine çeşitli açılardan etkide bulunmuştur. Birincisi, Türk işletmeleri, rekabet yeteneğine sahip olunmaksızın var olunamayacağını görmüşler ve kendilerine bu anlamda çeki düzen vermek zorunda kalmışlardır. Bugün AB içinde rekabet etme gücüne ve yeteneğine sahip işletmeler vardır. İkincisi GB, Türkiye pazarının AB ürünlerine daha çok açılmasını beraberinde getirmiş, ithalatın artmasına neden olmuştur. Bu, ekonominin dış gelişmelere karşı daha fazla duyarlı olmasına, dış ticaret yoluyla bağımlılığın kapsamlaşmasına neden olmuştur.

GB, AB üyeliğinin veya aday üyeliğinin beraberinde getireceği yükümlülüklerin bir

parçasıdır; Türk ekonomisi ne iflas edecek tir ve ne de olağanüstü sıçramalı bir gelişme gösterecektir. Var olmak isteyen işletmeler rekabet güçlerini ve yeteneklerini artırmak, kendilerini sürekli yenilemek zorunda kalacaklar, sermaye açısından pazar İran sınırında İngiltere'ye ve İskandinavya'ya kadar genişlemiş olacak. Bu pazarda sermayeler "eşit koşullar"da rekabet edecekler. Ama güçlü olan, aslan payını alacak. Zayıf olanı yutacak. Bu rekabetin yasıdır. Bu anlamda Türk ekonomisi bir taraftan tamamen AB ile bütünleşirken, diğer taraftan da kendini yenilediği oranda iddialı olacaktır. İddialı olacaktır, çünkü ekonomi bugünkü haliyle bile birçok AB üye si ülkenin ekonomi sinden görece daha güçlüdür. Aşağıdaki tablo bunu gösteriyor. (Tablo 4)

Tablo, 1985'ten 1997'ye Türk ekonomisinin İrlanda ve Lüksemburg'dan sonra en hızlı büyüyen ekonomi olduğunu gösteriyor. Yine aynı tabloda 16 ülke arasında Türkiye'nin 9. sırada yer aldığını görüyoruz. Türk ekonomisi, bütün eksikliğine ve güncel ve yapısal sorunlarına rağmen bu konumda. Bu konum iddiasız olmanın, AB içinde eriyip yok olmanın değil, iddialı olmanın işaretidir. Nesnel durum böyle. Bu durumu Türk sermayesi de görüyor ve ekonominin AB koşullarına hazırlanmasından, tam uyumdan çekinmiyor. En azından TÜSİAD böyle düşünüyor. Aksi takdirde, Helsinki Zirvesi'nde aday üyeliğin onaylanması için Avrupa'da yoğun kulis faaliyetinde bulunmazdı.

Şimdi ne olacak?

Türkiye bir 36 sene de aday üye olarak bekleme odasında bekletilmek istemiyorsa -ki istemediği açık- tam üye olabilmek için birçok alanda, AB'ye uyum sağlayabilmek için reformlar yapmak zorunda (Başka nedenleri dikkate almıyoruz ve sadece Kopenhag kriterlerinin yerine getirilmesi durumunda üyeliği varsayım kabul ediyoruz). Örneğin; metaların, insanların, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımı; rekabet politikası; tarım, balıkçılık, maliye, istatistik alanlarında yeni politikalar; ulaştırma politikası; sanayi politikası; istihdam ve sosyal politika; küçük ve orta ölçekli işletmeler; bilim ve araştırma, eğitim, kültür, çevre ve sağlık alanlarında yeni politikalar; iletişim ve enformasyon teknolojileri; adalet ve içişleri alanlarında işbirliği; mali kontrol; yeni kurumlar

vs. vs.

Aday üyeleri tam üyeliğe hazırlamak için AB, tam 23 ana alanda reform talep ediyor. Ara başlıklarla tam 41 alan; ekonomiden sosyal politikaya, rekabetten çevre sorunlarına; sanayiden tarıma, medyadan vergilere, enerjiden tüketicinin korunmasına ekonomi ve toplumsal yaşamın bütün sorunlarında reform talep ediliyor. Demek oluyor ki, tam üyelik için ekonomide ve toplumsal ilişkiler de AB normlarına/standartlarına uyum sağlamak kaçınılmaz.

Bu durumda:

-Enflasyonun düşürülmesi kaçınılmaz olacak.

-Geniş yığınlar kemerleri daha da sıkılmak zorunda kalacaklar.

-Kamu harcamaları azaltılacak, özelleştirmeye dolu dizgin devam edilecek.

-Bir çok alanda sosyal- ekonomik mali projelerin gerçekleştirilmesi için yardım gelecek.

-Yabancı sermaye gelişinde artış olacak.

-Piyasalarda kaynak sorunu nispeten kolay çözülecek.

-Ar-Ge olanakları artacak vs. vs.

AB normlarına uyum bugünden yarına olmayacak. GB'nin zorunlu kıldığı ve bu nedenden dolayı gerçekleştirilen düzenlemeler hesaba katılırsa, talep edilen bir dizi reformlar, yasal düzenlemeler bazında kısa zamanda gerçekleştirilebilir.

Burjuvazi, kendi çıkarından dolayı iktisadi, mali ve teknoloji alanlarında reformlar yapacaktır. Ama Kopenhag kriterlerinin siyasi koşullarını (demokratikleşme, hukuk devleti, insan hakları, azınlıkların korunması) yerine getirmekten oldukça uzaktır. Bu koşulları yerine getirmek, faşist diktatörlüğün/rejimin çözülmesi anlamına gelir. Ama Türk burjuvazisi bu yetenekte değildir, buna hazır değildir ve AB dayattığı için, siyasi iktidar biçimini çözmeye yanaşmayacaktır.

Bu durumda Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği için başka faktörler de belirleyici olacaktır. Başta da belirttiğimiz gibi, bölgemiz üzerine emperyalistler arası rekabet; AB ABD arasındaki rekabet ve Hazar Havzası petrol ve

doğalgazının Türkiye üzerinden dün ya pazarlarının sevk edildiği durumda Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği belirtilen "siyasi koşullar"ın yerine getirilmesinden ziyade siyasi tercihe; Türkiye'yi olduğu gibi kabul edip etmemeye bağlı olacaktır. Ve AB, tamamen ABD'nin nüfuzunda bir Türkiye ile, bölgemiz üzerinde AB hakimiyetini engelleyen bir Türkiye yerine faşist rejimli bir Türkiye'yi kendine tam üye yapmaktan çekinmeyecektir. Sermayenin ve burjuvazinin siyasi ahlak anlayışı, ahlaksızlıktır. Veya nasıl ki doğanın ahlak anlayışı yoksa, emperyalist burjuvazinin de çıkarlarını dikkate almayan, çıkarlarına hizmet etmeyen bir ahlak anlayışı yoktur. Nasıl ki, daha dün çıkarları için Kürt ulusunun davasına sahip çıkanların(!); çıkarları öyle gerektirdiği için faşist diktatörlüğe Kopenhag kriterlerini dayatanların bugün Kürt ulusunu unutmalarında, Helsinki kararlarıyla faşist diktatörlüğü demokratikleştirmelerinde (!) şaşılacak bir şey yoksa, yarın çıkarları gereği faşist rejimi kabullenmelerinde de şaşılacak bir şey olmayacaktır. Türk burjuvazisi buna oynuyor: AB'nin bize ihtiyacı var, bizi bir- iki göstermelik düzenlemeden sonra kabul eder düşüncesine göre hareket ediyor. 'Aday üye yapmak için bizi Helsinki'ye onlar çağırıyor' anlayışını açıkça ifade eden burjuvazi, bununla, 'yarın bizi tam üye yapmak isteyeceklerdir. Çünkü çıkarları bunu gerektiriyor' demiyor mu?

3 - AB'ye Karşı Mücadelenin İçeriği ve Sorunları

Aday üyelik süreciyle birlikte AB Türkiye ilişkileri var olduğundan daha da derinleşecek ve kapsamlaşacaktır. Bu ilişkiler toplumumuzun her kesimi için aynı anlama gelmeyecektir. AB üyeliğinin herkese iş, refah getireceği ve demokratik kuralların geçerli kılınacağı gibi söylemler demagojidir. '50'li yıllarda hakim sınıflar, kapsamlaşan ve derinleştirilen ABD-Türkiye ilişkilerini, Türkiye'yi küçük Amerika yapacağız diye emekçi yığınlara yutturmaya çalışmışlardı. Türkiye, küçük Amerika olmadı. Ama Amerikan emperyalizmine bağımlılık derinleşti. Şimdi ise Avrupa'nın bir parçası Türkiye'den ve AB üyeliği ile birlikte geleceği sanılan "nimet"lerden bahsediliyor. Şüphesiz ki AB üyeliğinden, bırakalım üyeliği aday üyeliğinden bile çıkarı olanlar vardır. Bunlar işbirlikçi teknelci burjuvazi ve büyük toprak sahipleridir, yani hakim sınıflar. Ülkemizi AB

üyeliği ile Avrupa tekellerine daha kapsamlı pazarlamak ve peşkeş çekmek isteyenler bunlardır. Burjuvazi, AB'li tekeller ile birlikte ülkemizin bütün zenginliklerini talan edecektir.

Bu süreçte, yabancı sermaye ile ortaklık içinde olan veya güçlü; rekabet gücü olan işletmeler daha da büyürken, orta ve küçük ölçekli işletmeler iflas edecektir. Yabancı sermayeyi de arkasına alan işbirlikçi teknelci burjuvazi, sermayenin konsantrasyon ve sentralizasyon sürecini hızlandıracaktır; tekelleşme oranı zaten yüksek olan ekonomide, bugünkünden daha az sayıda işletme ve mali kurumlar söz sahibi olacaklardır. Bu süreç, nesnel, kaçınılmazdır.

Kırsal alanda; tarımda küçük burjuvazinin; küçük burjuva köylülüğünün adeta "devinimci" bir çözümlüğüne şahit olacağız. 1990 tarım sayımına göre Türkiye'de ekilen toprakların %22,1'i köylü işletmelerinin %67'sini oluşturan küçük köylülüğün (0- 5 hektarlık işletmeler); toprakların %20'si işletmelerin %18'ini oluşturan orta köylülüğün (5-10 hektarlık işletmeler); toprakların %40,8'i işletmelerin %14'ünü oluşturan zengin/büyük köylülüğün(10- 50 hektarlık işletmeler) ve toprakların %17,1'i işletmelerin ancak %0,93'ünü oluşturan büyük toprak sahiplerinin kontrolündedir. Bırakalım üyeliği, aday üyelik süreciyle birlikte hükümetler tarımı oy kaygısına göre istedikleri gibi subvansede edemeyeceklerdir. Tarımı destekleme fonlarından ancak ve ancak büyük işletmeler; üretimi makinalaştırma, teknoloji kullanma yeteneğine sahip olan işletmeler yararlanacaklardır. Türkiye pazarı, AB'nin tarım ürünlerine de açılacağı için Anadolu köylüsü, bu ürünlerle rekabet edemeyecektir. Bunun kaçınılmaz sonucu, pazar için üretim yapan köylü işletmelerinin (daha ziyade orta, zengin köylülük ve büyük işletmeler) ayrışması/çözülmesi kaçınılmaz olacak, topraklar giderek daha az ve büyük tarım kapitalistlerinin tekellerin elinde toplanırken köylülüğün büyük kesimleri tarım dışı kalacaklardır. Yani ya kır proleterleri olacaklar ya da şehirlere akın edeceklerdir. Türkiye tarımında böyle bir süreç gelişir mi gelişmez mi diye tartışmanın anlamı yok: Tarıma girecek sermayenin hareketi böyle olacak ve AB ülkeleri tarımındaki gelişme de bunun böyle olacağını gösteriyor.

AB'nin Türkiye tarımındaki etkisi şimdiye kadar pek yaşamadığımız köylü, küçük üretici protestolarına yol açacaktır. AB normlarına göre üretemeyen köylü, büyük sermaye karşısında tutunamayan köylü, sübvansiyon haksızlığına uğradığını sanan köylü, var olmak için protestolara girecektir, çeşitli protesto yöntemleri geliştirecektir. Bu konuda, Fransız, İspanyol, İtalyan, Alman köylülerinin eylemleri birer örnektir. Önemli olan, küçük üreticinin eylemlerini düzene ve AB nezdinde emperyalizme karşı yöneltmektir. Bu, komünistlerin kırsal alanda "olmazsa olmaz" görevlerinden birisidir. AB, Anadolu kırında, emperyalist entegrasyon olarak, emperyalizm olarak böyle somutlaşacaktır.

IMF'nin dayattığı "istikrar" paketlerinin yanı sıra Brüksel'in; AB komisyonunun dayattığı paketlerle karşı karşı kalınacaktır. Brüksel, AB'nin başkentidir. AB komisyonu'nda da AB'nin emperyalist devleri rekabet ederler ve kendi çıkarlarına göre kararlar alınmasını sağlamaya çalışırlar. Orası kurtlar sofrasıdır ve güçlü olan, pastadan en büyük payı alır. AB üyeliği ile birlikte Türkiye de o sofraya katılacak, ama pastadan en büyük payı alanlardan birisi olarak değil, tersine o kurtlar sofrasını daha da zenginleştiren ve pastayı büyüten ve alacağı kırıntıyla yetinen bir güç olarak.

Şüphesiz, nüfusundan dolayı Türkiye Avrupa Parlamentosu'nda Almanya'dan sonra en kalabalık temsil edilen ülke olacak. Yaklaşık 90-95 milletvekili ile temsil edilecek. Yani AB'nin karar mekanizmalarında Türkiye'nin rolü belirleyici olabilecek. Burjuvazi bu avantajından yararlanmak isteyecektir ve yararlanacaktır da.

Şüphesiz, AB ile ilişkilerin yeni döneminde tüketici bilinci yükselecektir. Tüketicinin yararına bir dizi yeni uygulamalar gündeme gelecektir. Ama bu sorunun önemsiz bir yanıdır. AB'nin kapsamlı sömürü ve talanını gizlemeye hizmet eden düzenlemeler olacaktır.

AB ile demokrasi de gelmeyecektir. AB tekellerinin amacı, Türkiye'ye demokrasi getirmek değildir, tam tersine, onları ilgilen diren, sömürüdür. AB'li emperyalistlerin Asya'nın, Afrika'nın ve Latin Amerika'nın yeni sömürge ülkelerinde ne yaptıkları bilinmiyor

değil. Türkiye'ye de aynı gözle bakılıyor. Kürt ulusal sorununa dün nasıl baktıkları henüz unutulmadı. Bugünkü yapısıyla Türkiye'yi aday üyeliğe kabul etmeleri de onların amacını açıkça göstermektedir. AB tekelleri için demokrasi, insan hakları, azınlık hakları içi boşaltılmış ve sermayenin çıkarlarına hizmet edecek hale getirilmiş kavramlardır. Helsinki'de bunu gördük.

AB'ye karşı mücadele, somutlaşmış antiemperyalist mücadeledir. Bırakalım üyelik durumunu, aday üyelik sürecinde de AB, elle tutulur, gözle görülür olacaktır. Soyut bir emperyalist kavramla değil, somutlaşmış bir düşmanla; emperyalistlerle karşı karşıya olacağız. Onun normları ve yatırımları toplumun bütün kesimlerini etkileyecektir.

AB'ye karşı mücadele, aynı zamanda faşist rejime; işbirlikçi tekeli burjuvazi ve büyük toprak sahiplerine karşı da mücadeledir. Hakim sınıflar ülkemizi AB ortaklığıyla, onun sermayesine de dayanarak talan etmeyi amaçlıyorlar. Şüphesiz ki bu talanda aldıkları payla daha da güçleneceklerinin hesabını yapıyorlar ve bu hesaplar yanlış da değil. Bu anlamda AB'ye karşı mücadele, aynı zamanda burjuvazinin "emperyalist" hırs ve saldırganlığına karşı da mücadeledir.

AB'ye karşı mücadele aynı zamanda enternasyonalizmin, enternasyonal alanda mücadelenin de bir ifadesidir. Aday üyelik süreciyle birlikte AB kaynaklı yabancı sermaye de Türkiye'de cirit atacaktır. Devlet, aldığı tedbirlerle yabancı sermaye hareketi önündeki bütün engelleri ortadan kaldırdı. Önümüzdeki dönemde yerli yabancı sermayenin üretimde, ticarete, mali alanda vs. koordineli veya tek başına faaliyetiyle karşı karşıya kalacağız; kapitalist üretim, geniş kapsamlı olarak enternasyonalleştirilecek. Bu gelişme işçi sınıfının mücadelesinin de enternasyonal alanda koordineli gelişmesine yol açacaktır.

Lenin şöyle diyor;

"Çeşitli devletlerin işçi partileri, bütün dünyanın işçilerinin amaçlarının ve çıkarlarının... tamamen uyumluluk içinde olduğunu açıklıyorlar... Bütün ülkelerin işçilerinin bu birliği, işçiler üzerine hakimiyet kurmuş olan kapitalistler sınıfının bu hakimiyetini sadece bir ülkeyle sınırlı tutmamasından... kaynaklanan bir

zorunluluktur. Çeşitli devletler arasındaki ticari ilişkiler giderek yoğunlaşmakta ve genişlemektedir; sermaye sürekli olarak bir ülkeden diğerine akmaktadır. Bankalar... ulusal bankalardan enternasyonal bankalara dönüşüyorlar... sadece bir ülkede değil... birçok ülkede aynı anda kapitalist işletmeler kuran devasa anonim şirketleri kuruluyor; kapitalistlerin uluslararası birlikleri doğuyor. Sermayenin hakimiyeti enternasyondur. Bu, bütün ülkelerin işçilerinin kendi kurtuluşları için mücadelelerinin sadece enternasyonal sermayeye karşı ortak hareket etmeleri durumunda başarılı olabileceğinin nedenidir. ” (Lenin; “Entwurf und Erläuterung des Programms der Sozialdemokratischen Partei”, C. 2. Syf. 101/102).

AB- Türkiye ilişkilerinde olanı (sermaye açısından) ve yapılması gerekeni(işçi sınıfının mücadelesi açısından) Lenin, sanki bugünleri düşünmüş gibi 100 sene önce böyle açıklıyor. AB-Türkiye ilişkilerini, işçi sınıfı önüne koordineli, ortak hareket etmenin zorunluluğunu ve de olanaklarını koyuyor. Sermayenin uluslararası, somutta da AB-Türkiye arası işbirliği, işçi sınıfının enternasyonal, somutta da AB Türkiye işçi sınıflarının ortak hareketini kaçınılmaz kılıyor. Türkiye AB ilişkileri, Türkiye işçi sınıfı ile AB ülkeleri işçi sınıfının daha yakın ilişkilere girmesini kaçınılmaz kılacaktır. İster komünist, devrimci örgütler, ister sendikalar, başka demokratik kitle örgütleri, ister tüketici ve küçük üretici örgütlenmeleri bazında olsun ilişkilerin geliştirilmesi sınıf mücadelesinin gündeminde ve AB emperyalistlerine ve işbirlikçilerine karşı

her alanda ve biçimde mücadele, koordineli örgütlenmek ve geliştirilmek zorundadır. AB sermayesinin sınır tanımayan hareketine, talan ve sömürüsüne ancak ve ancak, mücadelenin enternasyonal örgütlenmesiyle verilen cevapla sonuç alınabilir.

AB’ye karşı mücadele antiemperyalist demokratik devrimin ve sosyalist devrim davasının bir sorunu olarak görülmelidir. AB’ye karşı mücadele sadece işçi sınıfının değil, en geniş yığınların da sorunudur. AB’ye karşı mücadelede; antiemperyalist mücadelede farklı sınıfsal yaklaşımlar açığa çıkacak ve mücadelenin seyrini etkileyecektir. Bu kaçınılmazdır. Komünistler bu mücadeleyi devrime bağlı bir sorun olarak ele alacaklardır. Buna karşın küçük üreticilerin, AB’den zarar gören bütün üretici emekçi yığınların soruna yaklaşımı reformist bir yaklaşım olacaktır. Reformistler, bu kesimlerin baş destekçisi, örgütleyicisi olarak antiemperyalist mücadelenin gelişmesi önünde dalgakıran rolünü üstleneceklerdir.

Her halükarda AB, emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi yığımlara, küçük üreticilere, ezilen, baskı altında tutulan milyonlara doğrudan saldırısı demektir. Sorunun içeriğinin bilincinde olan marksist leninist komünistler, devrimci proletarya yeni durumu ifade edecek mücadele biçimleri geliştirmek ve yönlendirmek göreviyle karşı karşıyadır.

Tekellerin Avrupa’sına, AB’sine hayır demek, ona karşı mücadelenin yükseltilmesiyle ancak anlam kazanır.

YAŞAMI DEVRİMCİ TARZDA ÖRGÜTLEMEK

"Eğer insanlığın çoğunluğu için etkili olacağımız yeri seçmişsek, hiçbir yük bizi kamburlaştırmaz. Çünkü artık o, herkes adına ödenen bir bedeldir. Artık tadına vardığımız şey yoksul, kısıtlı, bencilce bir mutluluk değildir. Mutluluğumuz milyonlara aittir. Eylemlerimiz sessiz sedasız ama sonsuza dek etkisini sürdürecektir ve küllerimizi soylu insanların çakmak çakmak gözlerinde akan yaşlar ıslatacaktır."

KARL MARX

Toplumsal gelişmenin her aşamasında toplumsal normları, kuralları ve yaşantıyı belirleyen değerler vardır. Bu değerler, siyasal savaşım ve iktidar gücünü; sınıf çıkarı, ahlaki ve hareketinin niteliğini yansıtır. Tüm dünyayı etkisi altına alan '68 hareketinin estirdiği rüzgarın antiemperyalist motifi işçi emekçi yığınlarda ve gençlikte anti emperyalist, antifaşist bilinci uyandırdı, öne çıkardı ve bu, görece toplum yaşantısına sirayet ettiği gibi, devrimci ahlak ve kültür bu değerler üzerinde üretildi ve şekillendi. Popülizmin etkileri büyüktü, ülkeyi ve halkını sevmek en büyük değerdi ve bunun başlıca ölçütü de emperyalizme ve ABD'ye karşı olmaktı. Emperyalizme karşı olmak sadece eylemle de olmazdı, aynı zamanda günlük yaşamda da bu karşılığını bulmalıydı. Örneğin, emperyalist tekel malları yerine yerli malları tüketmek gibi.

'70'lerin güçlü devrimci dalgası devrimci düşünce ve ideolojinin atmosferi devrimci düşünce ve eylemi çekici kıldı, bazı gerilik ve çarpıklıklar taşısa da devrimci ahlak ve değerleri üretti, devrimci fedakarlık, özveri ve rekabette büyük bir yarış başlattı; devrimci olmamak, devrimci saflarda savaşmamak yadırganır oldu.

'80'li yıllar yenilgi yıllarıdır. "Ben" olma,

"kendim olma" adına bencilliğin, bireyselleşmenin ve örgütsüzlüğün tartışıldığı ve hakim kılınmak istendiği yıllardır. Özgürlük cinsel ve çeşitli küçük burjuva dürtü ve özlemlerin kavramı biçimine düşürüldü. Örgüt, ör güt kuralları, disiplini ve yaşam tarzının bireysel yetenekleri körelttiği, bireysel ihtiyaçları gözetmediği zehiri akıtıldı, devrimci değerlere ihanet etmiş dönemin "hızlı solcuları" çoğaldı. Devrimci hareketin kötü bir yenilgi alması, bir bütün olarak hem toplumsal ve insani değerlerde, hem de bireysel kişiliklerde derin yaralar açtı. '80 faşist darbesinin tasfiyeci ve yıkıcı sonuçları, SB ve Doğu Avrupa ülkelerinin klasik kapitalizme iltihakıyla birlikte kapitalizmin tüketim kalıpları ve renkli vitrini yükselen değerler olmaya başladı. Günümüzdeki toplumsal yabancılaşma, yozlaşma ve çürümenin bu düzeyde seyretmesinin bu siyasal olgularla doğrudan bağlantısı vardır. Dün "çağ atlayan Türkiye"nin, "işini bilen memurum" zihniyeti, her türlü kirli pazarlıklar, dolandırıcılık, rüşvetçilik, kısacası "Susurluk" çeteleri olarak ortaya çıkan kontrgerilla örgütlenme biçimine vardırırlırken, bugün "Yeni Dünya Düzeni" kavramı, 21. yüzyıl hayalleriyle devam ettirilmek isteniyor. "Elveda proletarya ve devrimler" çığıllıklarıyla işçi sınıfı, ezilen halklar ve yığınlara yönelik

siyasi-ideolojik saldırının ardından burjuvazi ve ideologlarının öne sürdükleri “globalleşen dünya”nın vaatleri kısa sürede gerçeğin acımasızlığına çarptı. Dün olduğu gibi bugün de burjuvazinin topluma vaat ettiklerini yerine getirmesi doğasına aykırıdır. O nedenle kapitalist emperyalizm, büyük yanılısma ve yönlendirmeler amacıyla en büyük yatırımını toplumsal bilinçleri bulandırmaya ya da fethetmeye yapmıştır. Günümüzde toplumsal ahlaki normlar ve kurallar “yeniden” düzenlenmekte ve tanımlanmaktadır. Siyasi iktidar ve temel üretim araçlarını tekelinde bulunduran burjuvazi, elbette bu tanımlamalara kendi ideolojisinin damgasını vuracak ve bu yanıla da kapitalist sistem ve burjuva devlet iktidarını güvenceye almaya çalışacaktır. Burjuva ideologlar, devlet, parlamento, adalet, hukuk, özgürlük, din vb. sınıflar üstü olduğunu propaganda ederek, burjuvazinin sınıf çıkarlarını bütün toplumun çıkarlarıymış gibi göstermeye çalışıyorlar.

Kapitalizmde bazı manevi ve ahlaki değerlere sahip olmak akçeli ilişkilere indirgenmiştir. İtibar, gurur, ahlak, toplumsal saygınlık, özgürlüğün sınırları mülkle ölçülmekte, tüm kirliliklerin ve çirkefliklerin üstü bunlarla sıvanmaktadır. Mülk iyilikseverliğin, yardıma muhtaç olanların -niçin yardıma muhtaç oldukları sorgulanmadan- kurtarıcısıdır. İşçi sınıfını iliklerine kadar sömüren, emekçilerin ve halkların düşmanları, kara para aklayan uyuşturucu tacirleri kiliselere, aç ve yoksul insanlara yardım etmek için yarışmaktadırlar. Prenses Diana olmasaydı "aç ve yoksulların" hali ne olurdu sorusu, burjuvazinin güçlü olduğu anlayışının görünmez propagandasıdır. Toplumsal duyarlılık ise, esasen kapitalizmin yıkıntıya uğrattığı doğa katliamına uygar bir şekilde tepki göstermek, korumasız hayvanlara sahip çıkmak, bencilliğin her türlüünü öğrettiğimiz ve insan sevgisini aşılayamadığımız çocukları hayvan sevgisiyle yetiştirmek oluyor. İnsanların Laleli’de otel odalarında diri diri yandığı gerçeği orta yerde dururken, çatıya çıkan bir kedi için üç itfaiye arabasının seferber edilmesi, duyarlılığın hangi noktalarda gelişmesi gerektiğinin tipik bir örneğidir. Toplumsal duyarlılık böyle olduğunda elbette "toplumsal barış ve huzur" hiçbir zaman bozulmaz. Hak ve özgürlükler için mücadele etmek, sömürüye karşı durmak,

faşizmin zulüm ve zorbalığına karşı isyan etmek, kapitalistlerin biricik saltanatlarını, hele de silah zoruyla yıkmaya çalışmak, ya eskimiş bir ideolojinin peşinde koşmak ya da ilkellik ve uygar toplumun gereklerini anlamamak oluyor.

Sömürü ve zulme karşı savaşıyanlar cani ve teröristtir ve kapitalizmin bekası için yok edilmelidirler. İnsan olmak, insanlaşmak; sömürü ve zulme karşı isyan, çöplükte ekmek arayan bir çocuğun gözyaşları, işkenceye ve tecavüze uğrayanın hisleri, evladını gözaltın da kaybeden bir ananın yüreği, yok edilmeye çalışılan bir ulusun kimliği, deprem yıkıntıları arasındakilerin çilesi, etini bir meta haline getiren kadınların ve eroine tutsak edilen ve geleceği yok edilen gençlerin yarını, yozlaştırılan aşkların sevgisi olmaktır. Devrimcilik, bütün bu değerleri kuşanarak sisteme karşı kin ve öfkenin bilenmesi ve Marksist Leninist bilimi ışığında örgütlenmesidir.

Yaşamı Devrimci Örgütlemek

Komünistlerin siyasi çehresi ile ahlaki çehresi tam bir uyum ve bütünlük arz eder. Bu bir yerde komünistlerin düşündüğü gibi yaşamasıdır. Yeni insan tipidir. Komünistlerin yaşamı bir bütündür. Bunu özel yaşam, duygu dünyası, iç dünya vb. parçalara bölerek tecrit etmek, ayrı ele almak yanlıştır. Komünistlerin gizli, dokunulmaz, denetlenmez “özel alanları”, özel dünyaları olamaz. Komünistler duygularını, duygusal yakınlıklarını örgütler, terbiye eder. Onun tutsağı olmazlar. Yeri geldiğinde bir derviş gibi yaşamasını bilirler. “Özel ilişkileri”n özelliği ve denetlenemezliği, sadece tüketir, çürütür. Komünistlerin duygu dünyası, düşünce dünyasından kopuk ve ayrı değil; aksine duygu dünyası, düşünce dünyası, dünyaya bakışı içinde; onun ortamında belirginleşir, şekillenir, yönlendirilir.

K. Bozoklar, devrimci ahlakı, yeni ahlakı şöyle ifade eder: “Yeni insan, eylemin ve mücadelenin içinden çıkacak, yeni ahlak da öyle. Umutlu bir gelecek için başkaldıran, uğruna savaşıacağı bir ‘ideali’ olan insanın ahlakıdır geliştireceğimiz. Tekelci burjuvazi tüm direnç mekanizmalarını kırıyor insanın. Öyleyse, direnme yeni ahlakın anahtarıdır. Sınıfa karşı sınıfın, bir dünya görüşüne karşı diğerinin karşı karşıya geldiği koşullarda yeni

ahlakın temelleri atılıyor. ” (Umuda Yazılı Sözler-K.Bozoklar)

Bozoklar, kapitalistlerin “temel dürtüleri ,ahlaki normları kâr ve rekabet üzerine şekillenmiştir” diyor ve bunun “insanı yok etme hareketi” olduğunu ekliyor. Burjuvazi, ahlakı, yaşam tarzı ve anlayışıyla tüm toplumu zehirlediği ve ona hükmettiği gibi devrimci ve komünistleri de zehirlemekte ve etkisi altına alabilmektedir. "Kendi çirkinliğin yüzünden aynaya kızmak gerekmez" der Lenin. "Devrimci kişinin bir güzel bir de çirkin yanı vardır. Çirkin olan yan, var olan toplumsal sistemin ideolojik saldırısının ona yansımış şeklidir. Devrimci kişinin bir de güzel olan yanı vardır. Güzellik tercihiyle başlar, bu bir adımdır. Bu adımı derinleştiren kişi daha da güzelleşir. Kişi güzelleştikçe onda var olan çirkinlik yitime uğrar. ” (Atılım. Kolektif.) Gerçeklerin gücü sarsıcıdır, ondan kaçmak, yok saymak bir gerçeği ortadan kaldırmayacağı gibi, yaşamı kirleten bir rol de oynar. Çirkinliklerin yitimine yapılan tercih, ancak çürüyen reddetmekte gösterilecek güçlü bir ısrar ve irade sayesinde gerçekleşebilir. Yürekte ve zihinlerde yeşertilecek olanın, geleceği şekillendirecek ve inşa edecek olanın berraklaşmasıyla sağlanabilir. Burjuvaziye karşı savaşmakta ısrar ve inat eden komünist, yaşamını bunun ihtiyaçlarına ve görevlerine göre düzenlemekte ve örgütlemekte de tereddüt etmez. O nedenle kişiliğinde, yaşam tarzında, anlayış ve zihniyetindeki sorunlar ve gerçeklerle yüz yüze gelmekten sakınmaz, kendi gerçekliğini kabullenir, kendinde eskiyen ve çürüyeneye karşı mücadele eder. Devrimci savaşımın kadrolarda cisimleştirdiği ve genellikle örnek alınan ahlaki değerleri, kuralları ve gelenekleri vardır ve bunlar, tarihsel birikim ve mirasın üzerinde gelişmiş ve şekillenmişlerdir. Dolayısıyla komünist ahlakın sınıf savaşımı ve devrimci eylem içerisinde yaratıldığını, kendisini ürettiğini ve geliştirdiğini söylersek doğru olur. Devrimci düşünmeyen, devrimci eylemin ve çalışmanın içinde olmayan çürür, başka arayışlara yönelir, dürtüleri farklı olur. Çünkü artık onun,” iç iktidar mekanizmalarına tutsak olma”sından söz edilebilir.

"Şeytan ayrıntılarda gizlidir" sözünde olduğu gibi, devrimci yaşamdaki tutarlılık ve tutarsızlık da ayrıntılarda gizlidir. Günlük yaşamın

sorgulanması ve denetimi çoğu kez önemsenmez ve siyasal çalışmanın dışında bir şey, sanki var olması gereken alışkanlıklar gibi “normal” görülür. Yaşamın her anının bir dünya görüşünü yansıttığı unutulmaya başlanır. Halbuki devrimci iradenin en fazla kırılmaya ya da tavsamaya uğradığı zaman ve yer, günlük yaşamın ve ilişkilerin devrimleştirilmesindedir. Komünistler için fabrika, sendika, kitle örgütleri, emekçi semtler, okullar ve sokak, devrimci çalışmanın esas alanlarıdır. Bu faaliyetin eve taşınması söz konusu olduğun da baba, anne, kardeş ve sevgili kimliği öne çıkar. Bunların devrime kazanılması bir başka yoldaşın görevidir. Hatta iyiden iyiye yakınlar, serzenişlerde bulunanlar olduğu gibi, kimisinin ise çocuklarıyla yeterince ilgilenilmediği, eşinin eğitilmediği vb. şikayetleri olur ve ısmarlama eğitim siparişleri çoğalır! Bu yaklaşımın altında tipik küçük burjuva bencilliği ve korumacılığı yatar. Çünkü böyle düşünen ve davranan bir zihniyet, en yakınındakini siyasi ve ideolojik olarak etkilemeyi aklından geçirmez. Etkili olamama gerekçesinin altında gerici bir yaklaşım ve zihniyet vardır. Kapitalizm feodal üretim ilişkilerini çözerek kendi mezar kazıyıcısı ve modern bir sınıf olan proletaryayı yarattı. Fakat bağrından koptuğu feodalizmin anlayışı ve zihniyetinin toplumsal yaşantıda ki görünümünün geri yanlarını iktidarının sürekliliği için daima canlı tuttu. İhtiyaç duyduğunda bu geri, bön kültüre ve düşünce sistemine baş vurmaktan ve sarılmaktan geri durmaz.1980 darbesi sonrasında, emperyalizm ve burjuvazi, Türk- İslam sentezini geliştirdi, dini kavram ve motiflere olabildiğince prim verdi. Geleneksel aile yapısının korunması için kadınlara fabrikadan evinize dönün çağrısı yaptı, bunu yasayla güvenceye aldı. Ders kitaplarında anne, baba ve çocukların rolleri aşılana başlandı, büyük aile propagandasıyla tüm ömrü boyunca üretimde yer alan yaşlıların bakımı çocuklara bırakıldı. Bunların yanı sıra işkencehanelerde devrimcileri küçük düşürmek, kişiliğinde tamir edilmez yaralar açmak için kadın, erkek, çocuk demeden cinsel tecavüz, bir işkence biçimi olarak uygulandı. Çünkü bunun devrimcilerin zayıf yanı ve etkili olduğunu biliyorlardı. Çünkü zihinlerde var olan namus anlayışı kendi eserleriydi. Bugün, eskiyen ve geçmişe ait olan,

ama burjuvazinin başvurduğu bu zihniyetin varlığını, aile yaşantısını devrimcileştirememiş olan örneklerde görmek fazlasıyla mümkündür. Milyonlarca işçi, emekçi, genç ve kadına devrim için örgütlenin, savaşın ve gerekirse ölün çağrısı yapmak sonra da sıra anne, baba, çocuk ve yarimize gelince anlaşılabilir bir biçimde ilgisiz, tutuk ve duyarsız kalmak ne kadar tutarlı, komünist yaşam ve ahlakla bağdaşabilir. Milyonlarla yoldaş olmayı hedeflemek ama yaşamın bir parçasını birlikte paylaştıklarımızla yoldaş olamamak ne denli kabul edilebilir? Tanımadığımız milyonlarca işçi ve emekçinin, bu köhnemiş kapitalist düzene ve faşist rejimin saldırılarına karşı kölece sessizliği ve eylemsizliği; çaresizliği ve duyarsızlığı bizleri devrim ordusuna bir nefer daha kazanmak için kamçılarken ve enerjimizi on kat artırırken, yanı başımızdakilerin sessizliğini ve duyarsızlığını adeta olağan karşılamak, en yakınımızdan bir değiştirme ve dönüştürme faaliyetine girememek ne kadar davamıza ve komünist ahlakımıza uygundur? Tüm bunlar yaşanırken “özel ilişki” ya da “aile ilişkileri”nin çok normal gitmesinden söz etmek, bilerek ya da bilmeyerek en azından “normal” olanla olmayanı ayıramamak anlamına gelmiyor mu? Böyle bir mantık ve ilişki düzenlemesi, zamanla aile fertlerinin bizim şahsımızda devrime ve devrimciliğe karşı olumsuz tepki göstermesi, hatta karşısında yer alması kaçınılmaz kılmıyor mu? Bir komünistin buna hakkı olmamalıdır. Aile fertleri ve yakınlarımızı kazanmanın yolu onları, sadece anne, baba, kardeş ve sevgili olarak kabul etme anlayışından sıyrılarak potansiyel bir yoldaş olarak görmek, devrimci düşünceler ve partiyle buluşturmak, örgütlemek ve onlarla yaşamın bir parçasını değil tümünü paylaşmaya çağırma ve çalışmaktır. İşte o zaman sevginin en yoğununu, gerçeği ve güzeli yaşanmaya başlar.

Komünist bir kadro, ev yaşamını ve aile ilişkilerini sınıf savaşımı, devrim ve partinin ihtiyaçlarını esas alarak düzenler ve örgütler. Evler küçük bir çalışma birimidir. Her organın görev ve sorumlulukları olduğu gibi, bu küçük kolektifin de görev ve sorumlulukları vardır, olmalıdır.

Burjuvazinin Kuşatması Karşısında Sağlam Durmak

Devrim ve sosyalizm savaşımı, esasen burjuvazi ile proletarya eksenli süren bir savaştır. Ne var ki, bu süreçte iki sınıf arasında kalan küçük burjuvaziye karşı proletaryanın ideolojik mücadelesi, yeri geldiğinde, küçük burjuvazi gericileştiğinde siyasi mücadele olarak da devam eder. Küçük burjuvazinin mülkiyetle olan ilişkileri, onu, burjuva düşünce ve yaşam tarzı, ideolojisi, anlayışı ve zihniyeti kapsamına alır. Mülksüzleşen küçük burjuvazi, fiziki olarak proletarya saflarına katılınca, işçi sınıfı ve komünist öncü saflarına küçük burjuva alışkanlık ve özelemleri de taşır. Lenin'in deyimiyle "işçi hareketi içinde, burjuvazinin gerçek ajanları, kapitalist sınıfın işçi uşakları, reformizmin ve şovenizmin gerçek yayıcılarıdır." (Emperyalizm). Parti saflarında parti normları, kültürü, ahlakı ve işleyişine ters duruş ve pratikler bu burjuva ve küçük burjuva ideolojik etkilerin yansımalarıdır ve kaynağını mülk sahibi sınıfların düşünüş ve yaşam tarzından alırlar. Parti saflarına küçük burjuvazinin tipik özelliklerini ve özelemlerini, işçi sınıfına güvensizliği ve oportünist anlayışları taşır. Sınıf mücadelesinin dönüm noktalarında, mücadelenin kızışması ve güçlüklerin artması koşullarında bu etkiler farklı ruh hali ve düşüncelerle ortaya çıkarlar. Burjuvazinin işçi sınıfı ve onun partisi üzerindeki baskısı, sınıf mücadelesinin zorlukları hesaba katıldığında, ideolojik olarak zayıf düşmüş bünyenin bu ruh hali ve düşüncelerden etkilenmemesi mümkün değildir. Çünkü komünistler de bu toplumun bir parçasıdır, toplumdaki çelik zırhla tecrit halde yaşamıyorlar. Küçük burjuva alışkanlık, özlem, anlayış ve zihniyetten arınma, kadroların ideolojik derinleşme ve sağlamlığını, proleter bilimi içselleştirmesini, komünist ilkelerde ısrar, inat ve iradeyi, oportünizm ve iç liberalizme karşı amansız bir savaşımı gerektirir. Komünist parti kendisini işçi sınıfı içinde var eder, oluşturur ve yeniden üretirse burjuva dünya ile bağlarını en tam şekilde koparmış proleterleri parti saflarına katacağından dolayı, kapitalist sistemin alaşağı edilmesindeki kararlılığın parti saflarına nüfuz etmesi gelişir, küçük burjuva kararsızlıklar ve güvensizlikler en aza indirgenebilir. Ama her halükarda burjuvazinin bu düşünce ve yaşam tarzı alışkanlıklarının yayıcıları; onun unsurları boş durmazlar...

Parti saflarına da küçük burjuva düşkünlük ve

alışkanlıklar yansır. Çünkü, komünist partilere akış sadece proleter saflardan değil yarı proleter, küçük burjuva ve aydınlardan da olur. Onlar M-L ideolojiyi benimseyene, geldikleri sınıfı inkar edene, ideolojik sıçrama yaşayana kadar bir dizi hastalık ve zaaflarını birlikte taşırlar. Bu zaaf ve hastalıklarla uzlaşmak, yer yer geldiği toplumsal kökenden getirdiği bir alışkanlık olarak görüp önemsememek, küçük burjuva bir dizi alışkanlıkların parti saflarına taşınmasını kaçınılmaz kılar.

Proleter ahlakla bağdaşmayan bu düşkünlük ve alışkanlıklar, birçok bedellerle kolektif ahlaka ve kültüre kazanılmış değerleri zehirlediği, parti ortamını bozduğu ve yozlaştırdığı ve giderek çürütmeye açık hale getireceği açıktır.

Siyasal/ideolojik çözülme ve çürüme bir anda bünyeyi sararak oluşmaz ve gelişmez; hiç farkına varmadan derinden ve sessiz teslim almaya çalışır bünyeyi. Komünist ya da devrimci saflara katılmadan ve tercihimizi gelecektekenden yana koymadan önce yaşamımızın küçük burjuva alışkanlıkları, özlemleri, istemleri ve değer yargılarıyla biçimlenmiş olması doğaldır. Ne var ki, devrimciliğe yapılan tercih aynı zamanda kapitalist sistemin dünyasına ait olan düşüncede, beyinde ve yürekte ne varsa parçalayıp atma iradesi göstermektir. Gemileri yakmadan, küçük burjuva dünya ile tam kopuşmadan, oraya geri dönüşün her zaman kapısı aralanır demektir. Gerisi bazı dış dinamikler ve gelişmelerle sağlanacağı elverişli koşullara bağlıdır. Burjuva ve küçük burjuva dünyaya ait ufak bir tohum, ortamını bulduğunda yeşerir, yeşerene kökünden koparıp atmamak boy vermesini getirir ki, onunla mücadele etmek daha zordur. Küçük burjuva yaşam tarzının etkisi öylesine güçlü ve çekici ki, karşısında ideolojik yetkinlik ve yüksek bir irade bulamadığında, yakasından, paçasından veya en küçük bir delikten zihinlere girer, devrimci iradeyi çözer, inançları zedelemeye başlar ve inanç bunalımına yol açar. İnançların yitirilmesi geleceğin yitirilmesidir. Geleceğe, proletaryanın savaşıma, kazanma ve iktidar olma gücüne inancın yitirilmesinin küçük burjuva gururla bir süre gizlenmesi mümkündür, ancak bu, devrimcilikte yüzeyselleşme ve biçimselliği getirir.

Devrimci çalışma ve savaşım, davaya büyük bir güven ve sosyalizme sarsılmaz bir inanç,

komünist bir yaşam tarzı ve proleter bir ahlakı gerektirir. Devrimci yükseliş dönemlerinde, küçük burjuvalar da bir komünist kadar coşkulu olabilirler, ama yenilgi ve durağanlık dönemlerinde coşku yerini karamsarlık ve güvensizliğe bırakır. Kimi zaman, pratikteki coşku, enerji ve hareketlilik küçük burjuva bir dizi zaaf ve hastalıklar taşıyanların yeterince tanınmasını, yer yer hayranlıklar beslenmesini ve görülmeyen hastalıklarıyla mücadele edilmesini engelleyici bir faktör olabilir. Hangi sınıftan gelirse gelsin proletaryanın iktidarı için savaşmayı kabul edenler, onun siyaseti ve ideolojisini, ahlakını, kültürünü, yaşam biçimini ve hukukunu da kabul etmek, içselleştirmek ve yaşam biçimi haline getirmek zorundadır.

Proleter Ahlakı Geliştirmek

"Ahlak, eski sömürücü toplumu yıkmaya ve tüm emekçi halkı yeni, komünist bir toplum yaratmakta olan proletaryanın çevresinde birleştirmeye yarayan şeydir" der Lenin. Komünistlerde ahlaki çehre, proletaryanın sınıf savaşımına bağlıdır. Ve ahlaki çehrede bozulmaların çeşitli görüngüleri vardır. "Duygu dünyası"ndaki gelişmeler bunlardan biridir. Burjuvazinin ahlakı yaşamın bütünden koparması, darlaştırması, sınıflar üstü göstermesi anlayışı karşısında sosyalist ahlak anlayışı yaşamın bütününde yol gösteren, kişiliği şekillendiren özelliğe sahiptir. Komünistler için ahlak, özel mülkiyete ve sömürü düzenine karşı tüm benliğiyle savaşmak, sınıfsız ve sömürsüz bir dünyayı hedeflemek, buna uygun yaşamı düzenlemek, pratik duruşu sağlamaktır. Bundan dolayı komünistler, geleceğin toplum yaşantısını, yeni ahlaklı yeni insanını temsil ederler. Ve yaratılan bu değerler bir savaşımın ürünü ve mirasıdır. O nedenle proleter ahlakın küçük burjuva ve burjuva değerlerle kirletilmesinin karşısında durmak aynı zamanda bu geleceği sahiplenmektir.

Proleter ahlak mütevazı ve alçak gönüllü olmayı gerektirir. Başarının ve kazanımların öznesi ve esas sahibinin işçi sınıfı ve partisi olduğunu göremeyen, başarı ve kazanımları bireyselleştirenlerde, zamanla önce gizli daha sonra açık bir biçimde kendini beğenmişlik ve bir kibir gelişir. Kendini beğenmişlikle kişinin öz güveninin gelişmiş olması birbirinden farklı

şeylerdir. Her şeyin merkezine kendini koyan, her zaman ve her yerde en iyi ben bilirim, ben yanılmam mantığı zamanla çevredekileri küçümseme ve eşit görmemeyi getirir. Komünist partilerde kadroların bilgi birikimi, deneyimi ve tecrübeleri, teorik kavrayışları, siyasal düzeyleri ve yetenekleri birbirinden farklıdır. Ama bu farklılıklar ayrıcalıkları değil kolektifin gücünü ve yeteneğini yükseltir. Bunları birer ayrıcalık olarak görmek, farklı beklentilere neden olur; sonra önüne geçilmezse kendisine hayranlık duyma ve giderek kariyerist olmaya kadar uzanır. I. Kutlu'nun işaret ettiği gibi, komünist bireyde "dış iktidarın içselleşmiş görünümüleri"nden biri olan bireyin kendisine olan hayranlığından kaynaklanan koruma güdüsü, mücadelenin kritik ve zorlu anlarında da ortaya çıkar ve ihaneti dayatır. Böyle bir durumda ihaneti dayatan düşman değil, bastırılmış ama yok edilememiş bu küçük burjuva düşünce ve duyguların esareti, iç zaafların galebe çalması ve ona teslimiyettir. İhaneti bir anın meselesi olarak görmek, süreci gözardı etmek en büyük yanılığdır.

Mütevazı ve alçak gönüllü olmak işçi ve emekçilerin saygınlığını kazandıran büyük erdemlerdir. Bu erdemler komünistlerin temel özelliklerindedir ve bunlar, kapitalizmin kişileri bencilleştirme ve yabancılaştırma hastalıklarına karşı en etkili panzehirlere sahiptir. Başkasından öğrenme ve alıcı olmak, kendini yenilemek, eleştiri ve denetime açık olmak kadroların gelişimini sağlar, niteliğini yükseltir; fakat kendini beğenmişlik ve kibirlilik bunun önünde en büyük engel ve ayak bağıdır. Bu ayak bağları ya da prangalarla çok fazla mesafe alınamayacağı açıktır.

Proleter ahlak aleni olmayı gerektirir. Proletarya partisi, örgütlerinin toplamı ve işçi sınıfının örgütlü mücadelesinin yönetim merkezidir. Strateji ve taktiği, yedekler ve manevralar, saldırı ve geri çekilmelerle savaşı yönetir. Tüm bu süreçlerde milyonlarca proleter ve emekçinin savaşımına yön vermeye, öncülük etmeye çalışır; bundan dolayıdır ki işçi sınıfına karşı sorumludur. Bu sorumlulukla işçi sınıfına ve emekçilere yaptıklarının ve yapamadıklarının hesabını vermek zorundadır. Komünist partileri ve kadroları davalarında ciddi ve diğer partilerden farklı kılan bir özellik budur. Bu bir aleniyet politikasıdır. Komünist partilerin işçi

sınıfı ve halktan gizleyecek hiçbir şeyi yoktur. Çünkü yaptıklarını işçi sınıfı ve toplumdaki saklamak, burjuva politikalarının gizli pazarlıklı, anlaşmalı ve kirli oyunlu bir yansıması olur. Komünist partiler yanlış politika, pratik ve taktiklerinin özeleştirisini kitlelere verir ve bunu geleceğin daha güçlü inşa edilmesi için dayanak yaparlar. İşçi sınıfının partisine güveni ve ona kopmaz bir bağla kenetlenmesi bu işleyiş ve politikayla sağlanır. Aleniyet sınıf partisinin yaşamında da en tam şekilde yaşanır. Parti örgütleri, parti kadroları ve partinin etkisinde bulunan çevre çeper ilişkileri arasında da en tam şekilde açık olmak parti işleyişi ve kültürünün bir gereğidir.

İşçi sınıfı partisi kitlelere ne kadar açık olmak zorundaysa komünist kadrolar da partisine ve yoldaşlarına o kadar açık olmak zorundadır. Eylemde ve devrimci pratikte, kavgada paylaşanlar, devrimci görevler ve çalışmada yarışanlar, büyük davanın büyük sorunlarını çözmeye ortaklaşanlar, yaşamın her alanında da paylaşmasını bilmelidir. Parti içi aleniyet her türlü yozlaşmanın bertaraf edilmesinin anahtarıdır. Aleniyet karşılıklı güvende yaşam bulur. Bu güven, her ne olursa olsun kazanımcı yaklaşılacağından bilinmesinden kaynaklanır. Partiye güven duymak kadroların kendine, ideolojisine ve ilkelerine güvendir, çünkü örgütlü yaşam bunların toplamıdır. Ayrıca gerek kolektif, gerekse de bireyin iç zaaflarına karşı en etkili ve sonuç alıcı mücadele, kolektif aklın ve eylemin gücüyle müdahale etmektir. İç zaafları alt etmenin gerekli koşulu, "kolektif iradeyle davranan kolektif insan olabilmek"tir.

Devrim, işçi sınıfı ve insanlığın kurtuluşu ve mutluluğu içindir. Bir avuç sömürgeci insan için milyonları açlığa ve sefalete mahkûm eden kapitalist sistem karşısında komünistler geleceğin temsilcisi ve yapıcısıdır. Kapitalizm koşullarında toplumsal hastalıklar ve kötülüklerden bir biçimiyle devrimci ve komünist bireyler de nasiplenirler. Bunun bir parçası, düzenle görünür görünmez bağların devam etmesi, bu bağlardan kurtulmanın getirdiği sancılar ise, diğer parçası özellikle durgunluk ve tasfiyecilik dönemlerinde kendine dönmenin, ahlaki çehrede bozulmanın bir görüngüsü olarak duygu dünyası ve aşk ilişkilerinde yaşanan çarpıklıklardır. Kadroların bu dalgalanmaları yaşaması belki doğaldır,

doğal olmayan bunları parti si ve yoldaşlarıyla paylaşmamasıdır. Duygu dünyasında yaşanan iç çalkalanmaların paylaşılabilmesi kişiyi kendi iç dünyasına dönüklüğe, yalnızlaşmasına, güvensizliğe ve olmadık anlarda patlamasına götürür.

Kadrolar arasında geliştirici ve ön açıcı diyalog burada önem ve anlam kazanmaktadır. Devrimci pratiğin yoğun akışı içerisinde devrimci ilişkileri hep siyasal tartışma ve örgütsel işler olarak algılayan bir anlayış, doğal ki yoldaşça ilişkileri mekanik görüşmelere indirger, bürokratik yaklaşımlarla sorunları çözmeye yönelir; sonuçta yoldaşça diyalogu önemsememiş olur. Önemsemeyen bu diyalog tarzı, kadroların partiye karşı yabancılaşmasını, önyargılarının gelişmesini ve organ iç ilişkilerinin devrimci tarzda yürütülmemesini getirir. Halbuki kişisel ilişkiler örgütsel ilişkilerin bir parçasıdır. İç dünyada barışık olmak, siyasal faaliyetin verimini artırır. Yürütülen çalışmadan büyük haz almak, daima coşku ve heyecanı üst dorukta yaşamak, koparılan dalgaların şiddeti ne olursa olsun granitten bir kaya gibi sağlam durmak iç huzurun yansımalarıdır. Bu çok zor değildir. Yoldaşça ilişkiler, iç dünyalara girebilmeyi başarmak, tüm sorunlarda ve kaygılarda ortaklaşabilmek bunun tek yoludur.

Kaldı ki çarpık alışkanlıklar olarak da değerlendirebileceğimiz bazı yoldaşlık ilişkileri ve diyalogları, hem sürdürmek hem de eleştirerek aşılmasını sağlamak yanlış değil, bireyi boşluğa düşürmeden yine bir süreç içinde değiştirmeyi başarabilmek olur. Bir yerde görevimiz sürekli değiştirmek, dönüştürmek ve niteliği yükseltmek ise bunun bir yolu, yöntemi de bu olabilir. Zaaflı olduğu için iç dünyaları gizlemek, devrimci denetimlere açık olmamak örnekleri var, tamam; ancak, bu iç dünyaları öğrenmek, bilmek için kadrolara ya kın durmak, onları anlama girişimleri geliştirmek de gereklidir.

Zaman zaman yoldaşlar tarafından anlaşılma kaygısı, yaşanan sorunları, iç dünyada esen fırtınaları kendimize ait bir yerlerde gizleme tutumuna girmeyi getirebiliyor. Bu gizliliğin getirdiği iç bunalım, tüm yaşamı etkilediği gibi, zaaf, hata ve yanlışlarda derinleşmeyi, ideolojik ve ruhsal bir yabancılaşma ve kopuşu da kaçınılmaz kılar. Özel sorunları yoldaşlarına

açmayan biri, hele de devrimcilik dışında bir dünyası da yoksa davaya zarar verdiğinin bilincine varmalıdır. Niçin kararsızlıklarımızı, güvensizliklerimizi, kişisel olarak yaşadığımız bir dizi sorunlarımızı yoldaşlarımıza açamıyoruz sorusunun cevabı her zaman "yoldaşların kendisini anlamamaları" olamaz. Eğer ortak davanın aynı düşünceleri ve değerlerini kuşanmışsak birbirimizi anlamamız güç değildir. O halde burada yaşananların parti ilkelerine ve ahlakına ne kadar uygun olduğunu sorgulamak bir başka zorunluluktur. Esasta da parti içi aleniyeti çözümlenecek olan bu sorgulamadır. Sokrates "sorgulanmayan hayat yaşanmaya değmez" diyor. Biz komünistler yaşamımızı ne kadar sorguluyor, kopup geldiğimiz dünyanın alışkanlıklarıyla ve geri anlayışlarıyla ne kadar amansız bir savaş veriyoruz? Kendimize bile itiraf edemediğimiz içten içe başlayan çürümeyi, devrimci mücadelenin pratiğine daha keskince sarılarak, görünüşte hata ve zaafılara karşı uzlaşmaz davranarak, özellikle sorun duygusal ilişkilere geldiğinde insanın doğasına aykırı sekteleşmeler göstererek yok edemeyeceğimiz açıktır. Bu yaklaşımın ilk keskin hatta biraz engebeli bir virajda tepetaklak olduğu yaşanan bir dizi örneklerde görülmüştür. Tepetaklak olan sadece kişinin kendisi değil, aynı zamanda bugüne kadar yaratılan emek ve değerlerdir. Bir yandan günlük siyasal faaliyette devrim ve sosyalizm için savaşmanın bir zorunluluk olduğunu söylemek, diğer yandan düzene karışıp ev, iş sahibi olmanın içten içe hesabını yapmak, ne devrimci bir tutarlılıktır ne de ahlakidir. Çözülme, sözcükler ne kadar keskin olursa olsun yaşamın ayrıntılarında açığa çıkmaya başlar. Bunu görmek, yaşamın ayrıntılarında derinleşmek ve her bir ayrıntının ideolojik tanımlanmasını yapmakla mümkündür. Ayrıntılar gerekçelendirilmeye başlandığında oportünizm boy vermeye başlar. Düşman karşısında beyaz bayrak sallayarak partiye, yoldaşlarına verebileceği tüm zararları verdikten sonra "aslında ben çoktan çürümüşüm, iç dünyamda fırtınalar kopuyordu, parti bunu göremedi" demenin hiçbir anlamı ve değeri yoktur. Çünkü bu artık iç dünyada yaşanan çelişki ve karmaşık duyguların yarattığı küçük burjuva ahlakın proleter ahlak karşısında savunma güdüsü olur.

Proleter ahlak, yoldaşça sevgilerin

özümsemesini ve duyumsanmasını gerektirir. Sosyalizm için çarpışmak zorlu, çetrefilli ama bir o kadar da insanca sevgilerin en içten yaşandığı bir kavgadır. İnsan ve insani sevgiler taşımayanların devrimci olması mümkün değildir. Bu kavga insanlık içindir, insanlığa karşı derin sevgiler taşımayanların kavga gibi bir dertleri olamaz. Milyonlarca işçinin kapitalist sömürünün cenderesi altındaki öfkelerini duymayanlar, yüzbinlerce işçinin sokakları zaptetmesinin coşkusunu da yaşayamazlar. Bunun için insanlık sevgisiyle dolu olmak gerekir.

İnsanlığa duyulan sevgi, yoldaşlık söz konusu olduğunda daha bir "özel"leşir ve anlam kazanır. Ortak sevgiler, ortak değerler, ortak bir dava uğruna verilen savaşım ve bunların bütününde somutlanan ortak paylaşımlar, yoldaşlık sevgisinin özünü oluşturur. Farklı ortamlardan, farklı biçimlenişlerden, farklı kültürlerden gelerek devrim ordusu ve partinin birer neferi olmada konulan tercih büyük bir kavganın paylaşımında bizleri birleştirir. Örgütlü mücadele içerisinde yoldaş demekle yoldaş olunmayacağı açıktır. Kitlelerin en geri yanlarına tepkisel yaklaşmayan, onları anlayarak dönüştürmeye çalışan komünistler, yoldaşlık ilişkileri sözkonusu olunca aynı sabrı ve olgunluğu göstermekten sakınmaları ve birbirlerini anlayamamaları üzerine düşünmelidirler. Anlaşılma ve anlama, hatalar ve geri yanlarla uzlaşma, gerçekliği çıplak bir şekilde ortaya koymaktan sakınma değildir. Aksine böylesi davranışlar yoldaşça sevgiyi üretmez, her geçen gün öldürür. Çünkü bir süre sonra geri, çarpık düşünüş, anlayış ve yaşam biçimi artık yoldaş olamayacağımız bir durumu üretir. Ortak değerler, ortak düşünce ve duygular yok olmaya başlar. Geride kalan, yoldaş olamayacak bir insan posasıdır. Gramsci "bizi ilgilendiren her insanın ne olduğu değil, her an ne olmakta olduğudur" diyor. Teorik birikimi, yaşı, örgütsel düzeyi ve geçmişi, örgütsel deneyi ve sınanmışlığı ne olursa olsun, hiç kimse mükemmeli yakalamış değildir. Üretkenliğin bir sınırı yoktur, ileriye doğru gelişim durduğu sürece üretkenlik de tükenir. İşte o zaman birikim, deneyim anlamsızlaşmaya, gelecek belirsizleşmeye başlar. Her an ne olmakta olduğumuz, kendini sürekli üreten, yeniden yaratmasını bilenler için nasıl bir sır değilse, yoldaşça birbirimizi

ürettiğimiz ve paylaşımlarımızı çoğalttığımız sürece yoldaşça kalmak da zor olmayacaktır. Yoldaşça paylaşım, iç ve dış dünyanın olabildiğince paylaşılmasıdır ve bu devrimcilere has bir ayrıcalıktır. Çünkü burada hata ve zaafardan dolayı küçümseme ve mahkûmiyet yoktur, sadece ve sadece daha güzel bir komünist yoldaşa, bir ortak dava insanına sahip olma düşüncesi ve duygusu vardır.

Sorun eleştiri ve özeleştiri silahının ustaca kullanılması, karşımızdakinin bir muhalif değil bir yoldaşımız olduğunun unutulmaması; siyasal, örgütsel ve kişisel sorunların olabildiğince sorgulanması ve açığa çıkarılmasıdır. Bir dizi sorunun yaşandığını görmek, bunun üzerine gidip netleştirmek yerine açılma sını beklemek doğru ve yeterli bir tutum değil. Sorunu, niçin yoldaşıma açamıyorum diye sormak, esasen bir komünistten beklenen ve çözücü olandır. Eleştiri, Marksist - Leninistlerin önemli bir silahıdır, tehlikeli bir silahtır. Kişiyi kalbinden ve bilincinden vurmalıdır. Amaç öldürmek değil, yeniden hayata döndürmektir. Yere serilen ve ayaklar altına alınan hata ve zaaf olmalıdır, şayet yere serilen kişinin kendisiyse bu silah geri tepmiş demektir. Eğer üslûpta ve hassasiyette bir sekterlik varsa, öne çıkan eleştirinin içeriği değil, gözetilmeyen hassasiyet ve üslûp olur ki, bu hem yoldaşlık ilişkilerini zedeler hem de eleştiriye dönüştürücü bir araç olmaktan çıkarır, "yola getirme" aracına dönüştürür. O halde yoldaşça sevgi, her ne olursa olsun yoldaşça kazanım, yoldaşça paylaşım ve yoldaşça ortak eylem demektir.

Yoldaşlık sevgisinin yaşanmadığı yerde ilişkilerde biçimsellik ve yabancılaşma başlar. İlişkilerdeki sıradanlaşma ve monotonluk parti içi ortamı bozduğu gibi mücadelede verimsizlik ve ruhsuzluğu hakim kılar. Coşku yerini dinginliğe, moral üstünlüğü de güvensizliğe bırakır. Böyle bir yerde gerekirse yoldaşın ve davan için ölmek, her türlü zorluğa göğüs germek mümkün değildir. Bilinir ki siyasal anlamda geri olan bazı devrimcilerin işkencehanedeki direnişinin altında büyük bir sevgi bağıyla kenetlendiği yoldaşlarını koruma güdüsü yatar. Sevgi, yoldaşlarına karşı ölümüne bir sorumluluğu getirmiştir ki, bunun ötesi yoktur. Sempatiler ve antipatiler, o varsa, ben bu işte, organda olmam gibi geri, çarpık,

anlaşılmaz ve örgütsel görevleri kişiselleştiren anlayışların komünist bir partide yeri yoktur. Esasen bu, yoldaşlarını dönüştürmede kendine duyulan güven eksikliğinin, yoldaşlık sevgisinin tüketildiğinin ve yoldaşça sorumsuzluğun bir ifadesidir. Bunlar olduğu sürece büyük paylaşımların içinde yalnız kalmak, kendini uçurumun kenarında hissetmek kaçınılmazdır. Yalnızlığı her zaman kolektif bir eksiklik olarak görmek yanlıştır. Bizi yalnızlaştıran kolektif emek, ruh, ahlak, değer ve yaşam biçiminden uzaklaşmaktır. Kendisiyle hesaplaşmaya başlayan bir yoldaş mektubunda "küçük sevinçlerle yoldaşların mutlu olması beni hep şaşırtıyordu. Onların duyduğu sevinci duymuyor ve onlar gibi kucaklaşamıyordum. Bedenim onlarla olmasına rağmen benliğim ve gerçek ben hiç orada olmadım ve hep yalnız oldum " diyor. Bedeni ve ruhu yoldaşça sevgilerde buluşturamamak, ancak iki ayrı dünyanın insanına hastır. Çok yakınında olmasına rağmen her şeyini paylaşacak, dertleşecek insanlar aranmaya başlar. Yolculuk kendi dünyasına kapanmaya doğrudur. Artık milyonlara ait coşku, sevinç ve acıların paylaşılması unutulmaya, her şey kişinin dünyasından ibaret ol maya başlar. Dünyasını büyütemeyenler, acılarını, sevinçlerini, paylaşımlarını da büyütemezler ve yalnızlaşırlar.

Proleter ahlak, sevdaları kavganın bir parçası yapar. Aşık olanın yüreği daha bir hızlı çarpar, bedeni aşkı karşısında titrer, aşkı karşısında duyduğu mutluluk üretkenliğini ve heyecanını artırır. Ama zaman zaman komünist kadrolar bu yürek çarpıntısını, beden titreyişini bu aşkı yoldaşlarına anlatırken yaşarlar. Anlatmakta çekilen güçlük tam bir ıstırap, mutluluğu çileye dönüştüren garip bir duygu olur. Eğer duygularda açık bir netlik, kendini üretecek olan bir sevgi ve kavganın karşısında olmayan bir aşk yaşıyorsa bu duyguların saklanması ve açıklanırken ıstırap çekilmesi anlamsızdır. Yaşamın yeşil dalları haline getirilmesinde bir sorun ve engel yoktur. Olanca güzelliğiyle yaşanmalıdır. Bu temiz, saf ve insanidir. Marks'ın deyimiyle "insanca olan hiçbir şey bize yabancı değildir". Elbette ki proleter ahlaka, komünist ilkelere aykırı, parti yaşamında yeri tartışılacak olan ilişkiler hem acı verir, hem çilekeştir, hem de yoldaşlara büyük bir gönül

rahatlığıyla anlatılamazlar. Bu tip ilişkilerin geliştirilmesi sadece bir hata ve eksiklik olarak görülemez, sorunun ide olojik arka boyutu daha da önemlidir ve böylesi zaafllara ilkesel yaklaşılmalıdır. Çünkü böylesi ilişkiler komünistlerin dünyasına ait değildir. Aşk, gözün gördüğü, gönlün sevdiği, cinsel dürtülerin tatmini derecesine indirgenemez. Bu burjuva sevgi anlayışının ve ilişki tarzının devrimci bireyler üzerindeki etkisidir ve esas sancı da bundan kaynaklanmaktadır. İşçi ve emekçilerin devrimcilerin aşka ve birlikteliklerine duyulan haklı bir saygısı vardır. Bu, kazanılmış bir değerdir. Değerlerimizi ayaklar altına almaya, saygınlığımızı zedelemeye hiçbir insanın hakkı yoktur. Ahlaki değerlerimize gölge düşüren, kavgaya denk düşmeyen ilişkilerde sevgi anlayışı sorgulama ya değerdir. Komünistler için aşk; kavga kadar net, temiz ve safcadır, nasıl leke düşürmüyorsa kavgasına sevgisine de leke düşürmemelidir. Aşk için satılabiliyorsa kavga, orada gerçek komünistçe sevgiyi aramak imkansızdır. Milyonlarca işçinin gelecekteki mutluluğunu bir insan uğruna feda eden anlayış, gerçek sevgiyi ve aşkı nasıl duyumsayabilir? Ellerini binlerce yiğit işçinin kanına bulayanlar karşısında aşkı için aman dileyerek ideallerini terk edenler o yürekle yarını nasıl sarmalayabilir ki? Bilinmelidir ki satılan ve ihanet edilen şey kavgası değil, aslında bir posaya dönüştürdüğü kendisidir. Aşkı uğruna kavgayı bırakan, aşkı uğruna işkencede yoldaşlarına ve partisine zarar verenlerin aslında aşkı ne kadar bencilce ve kısır yaşadıklarının açık bir resmidir. Başka bir açıdan burjuvazinin namus anlayışından farklı bir yanı yoktur.

Birliktelikler sevgiyi üretmiyorsa, duygusal anlamda paylaşımlar azalmışsa, acı çekmekte ısrar etmenin bir anlamı yoktur. Önce yoldaş olunan birlikteliklerin daha fazla yıpratılmaması için konması gereken yerde noktayı koymayı bilmek gerekir. Halkın yaygın deyimiyle "bir yastıkta kocamak" devrimci birliktelikler için geçerli olmalıdır, ama her şey pahasına ömür boyu birliktelik duygusal kopuşun yaşandığı bir yerde geri ve çarpık bir anlayışı temsil eder. Sevginin kavgaya, yarin yoldaşa denk düştüğü birlikteliklerde sorunlar küçük, çözülebilir ve sevimlidir. Böylesi birliktelikleri çoğaltmalıdır komünistler...

BORU HATLARI REKABETİ

Petrol ve Doğal Gaz Üzerine Emperyalistler Arası Rekabette Hazar Havzası'nın ve Türkiye'nin Yeri

Teknolojinin gelişmesine ve üretimde ve yaşamda kullanılmasına paralel olarak enerjiye duyulan ihtiyaç da giderek artmıştır. Motorize araçların kitleselleşmesi sonucunda petrole ve yan ürünlerine olan ihtiyaç da artmıştır. 20. yüzyılın başından itibaren önemi giderek artan petrol, emperyalist ülkelerin mutlaka ele geçirmek istedikleri, kontrolleri altına almak istedikleri hammadde olarak sürekli, savaflara, darbelere, işgallere neden olmuştur. Kapitalist üretim biçiminin serbest rekabetçi aşamasında dünyanın "atelye"si olan İngiltere, 20.yüzyıl - dan itibaren bu konumunu çoğu alanda kaybetmesine rağmen ABD'den sonra ikinci sırada olmasına ve bazı alanlarda Almanya'dan da geride kalmasına rağmen dünya petrol kaynakları üzerindeki hegemonyasını daha sonraki yıllarda Amerikan emperyalizminin lehine kaybetmiştir. II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında sonuçlanan bu rekabeti, konumuzu doğrudan aktüel olarak ilgilendirmedigi için, sayıların diliyle belirterek geçeceğiz.

Kapitalist dünyada ABD dışında İngiliz ve Amerikan şirketlerinin petrol üretimindeki payları, Amerikan şirketleri lehine önemli boyutlarda değişmiştir. Örneğin İngiliz şirketlerinin payı 1912'de % 31'den 1938'de % 55'e kadar çıkmış ve sonraki yıllarda giderek gerilemiş ve 1952'de % 31,3 oranına düşmüştür.

Amerikan şirketlerinin payı ise 1912'de % 8'den 1952'de % 57,3'e çıkmıştır.

ABD de dahil bütün kapitalist dünya petrol üretiminde İngiliz şirketlerinin payı 1937'de % 23,5'ten 1952'de % 16,5'e düşerken Amerikan şirketlerinin payı ise aynı yıllarda % 70,8'den % 78,3'e çıkmıştır.

Bu veriler, İngiliz emperyalizminin kapitalist dünyada petrol üzerine rekabeti II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonundan itibaren Amerikan emperyalizminin lehine kaybettiğini gösteriyor. Rekabetin bu dönemde Amerikan emperyalizminin lehine gelişmesinde emperyalist savaşın kapitalist dünya açısından sonuçlarının doğrudan etkisi vardır; savaşın galiplerinden olmasına rağmen İngiliz emperyalizmi zayıflıyor, kapitalist dünya açısından savaşın esas galibi Amerikan emperyalizmi olağanüstü güçleniyordu.

Bölgesel açıdan bakıldığında durum şöyleydi:

-Yakın ve Ortadoğu'daki petrol üretimi 1937'de 15.8 milyon tondan 1953'te 121.8 milyon tona çıkmıştı. Bu miktar içinde İngiliz şirketlerinin payı 1937'de % 78.8'den 1953'te % 31.9'a düşerken, Amerikan şirketlerinin payı da, aynı yıllarda, % 13.8'den % 59.4'e çıkıyordu.

-Latin Amerika'daki durum: 1951 verilerine göre Venezuela petrol üretiminde Amerikan şirketlerinin payı % 66.9, İngiliz şirketlerinin payı % 32.2; Kolombiya petrol üretiminde Amerikan şirketlerinin payı % 67,7, İngiliz şirketlerinin payı % 32.2; Arjantin petrol

üretiminde Amerikan şirketlerinin payı % 10.8, İngiliz şirketlerinin payı %14.1; Peru petrol üretiminde Amerikan şirketlerinin payı % 80, İngiliz şirketlerinin payı % 20 ve Trinidad ve Ekvator petrol üretiminde ise İngiliz şirketlerinin payı yüzde yüzdü. 1951 yılında, Meksika hariç, bütün Latin Amerika ülkelerinde üretilen toplam 103.9 milyon tonluk petrolde Amerikan şirketlerinin payı % 61.7 oranındayken, İngiliz şirketlerinin payı % 34.4 oranındaydı.

- Uzak Doğu'da durum: 1951 itibariyle Endonezya petrol üretiminde İngiliz şirketlerinin payı % 56.5 iken Amerikan şirketlerinin payı % 43.5 idi. Uzak Doğu'nun diğer kapitalist ülkelerindeki toplam petrol üretiminde İngiliz şirketlerinin payı % 52.7 ve Amerikan şirketlerinin payı da % 14 idi. Uzak Doğu'nun bütün kapitalist ülkelerinin petrol üretiminde İngiliz şirketlerinin payı 1945'te % 80'den 1951'de % 72.8'e düşerken Amerikan şirketlerinin payı da -aynı dönemde - % 19'dan % 24.3'e çıkmıştı. (Bu veriler için bkz. M. AWSENEW: "Der englisch-amerikanische Kampf um das Erdölnachdem zweiten Weltkrieg"- İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra petrol üzerine İngiliz-Amerikan mücadelesi, Berlin 1956, s.52, 63, 84,93, ve 101).

II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan bugüne petrol üretiminde Amerikan emperyalizminin hakimiyeti diğer emperyalist ülkeler tarafından sarsılmamıştır. İngiltere'nin Kuzey Denizi'nde petrol çıkarımı, bazı bağımlı ülkelerde petrolün devletleştirilmesi bu sektörde Amerikan şirketlerinin hakimiyetini geriletse de yıkamamıştır.

Sosyalist Sovyetler Birliği'nin dünya petrol üretimindeki payı, 1900'de (o zaman Rusya) % 50.7; 1930'da % 9.5; 1950'de % 7.3 ve 1955'te de % 9.1 oranındaydı.

Revizyonist/sosyal emperyalist Sovyetler Birliği'nin dünya petrol üretimindeki payı da 1960'da % 14; 1975'te % 18.5 ve 1990'da da % 18 oranındaydı. (Bkz. E. Lüdemann; " Die Weltwirtschaft im 20. Jahrhundert", Frankfurt 1996, s.60).

Revizyonist Blokun Çökmesinden/Sosyal Emperyalist Sovyetler Birliği'nin Dağılmasından Bugüne Petrol Üzerine

Rekabet

Petrol ve de doğal gaz üzerine rekabetin şiddetini anlamak için bu hammaddelerin enerji tüketimindeki yerine bakmak gerekir. Petrol, dünya enerji tüketiminde birinci sırada yer alıyor. Örneğin 1987'de dünyanın toplam enerji tüketimi 8242 milyon ton petrole eşit bir miktardı. Bunun içinde nükleer enerjinin payı % 4.9; ağaçtan elde edilen enerjisinin payı % 5.2; su gücünden elde edilen enerjinin payı % 6.3; doğal gazın payı % 18.9; kömürün payı % 29 ve petrolün payı da % 35.7 idi. Bu oranlarda ve petrolün öneminde 10-12 sene sonrada, yani bugün açısından değişen bir şey yok. Petrol en önemli enerji kaynağı olma durumunu koruyor.

1991 verilerine göre dünya enerji tüketimi 7808 milyon ton petrole eşitti. Bu miktarın % 28'i Kuzey Amerika'da; % 23'ü Asya ve Avustralya'da; % 3'ü Afrika'da; % 20'si Doğu Avrupa ve eski Sovyetler Birliği'nde; % 3'ü Ortadoğu'da; % 18'i Batı Avrupa'da ve % 5'i de Güney Amerika'da tüketiliyordu. Bu miktarda su gücünden elde edilen enerjinin payı % 2; nükleer enerjininki % 7; doğalgazınki % 23; kömürün- ki % 28 ve petrolün payı da % 40 idi.

Yunanistan ve Portekiz hariç Batı Avrupa, Kuzey Amerika, Japonya, Avustralya, Yeni Zelanda ve Güney Afrika dünya otomobil miktarının % 78'ine; dünya ticaretinin % 71 'ine; dünya gelirinin % 64'üne; enerji tüketiminin % 51 'ine; kömür rezervlerinin % 43 'üne; ormanların % 21'ine; nüfusun % 15'ine ve petrol rezervlerinin de ancak % 7'sine sahip. Buna karşın "gelişen" ülkeler ve eski doğu bloku ülkeleri dünya petrol rezervlerinin % 93'üne; kömür rezervlerinin % 57'sine; ormanların % 79'una; dünya nüfusunun % 85'ine sahipler. Sadece bu veriler, doğal enerji kaynaklarının bağımlı ülkelerde bulunduğunu ve esas tüketicinin de gelişmiş, birkaç emperyalist ülke olduğunu gösteriyorlar. Kg. ve taşkömürü bazında yapılan hesaplamalara göre kişi başına dünya enerji tüketimi 1950'den 1990'a % 99 oranında artarken, bu, sanayi ülkelerinde %90; "gelişen" ülkelerde % 420 ve eski doğu bloku ülkelerinde de % 262 oranında artmıştı. "Gelişen" ülkelerde kişi başına enerji tüketimi sanayi ülkelerindeki tüketimin 1950'de % 3.9'una ve 1990'da da % 10.8'ine tekabül ediyordu. (Bu veriler için bkz: Peter J. Opitz (yayınlayıcı); " Weltprobleme" 1995, Bonn, 4.

baskı, syf.310, 312, 317 ve E. Lüdemann; agk. syf. 94).

Bu veriler, emperyalist ülkelerin enerji ihtiyaçlarını karşılamak ve aynı zamanda rekabet edebilmek için bu kaynaklara sahip olmaları gerektiğini gösteriyorlar. Bu kaynaklar da başka ülkelerde olduğuna göre, onlara sahip olmak için fazla alternatifleri yok: işgal/savaş; rekabet/savaş; paylaşma/savaş! Her halükarda petrol, her dönem bir savaş nedeni olmuştur ve olmaya da devam etmektedir.

Irak'a karşı savaşta emperyalist ülkeler bolca demokrasiden, batı değerlerinden ve hukukun hakimiyetinden bahsetmişlerdi. Yani, Kuveyt'e saldıran Irak, güya "demokrasi" için, "batı değerleri" için bombalanmıştı. Savaşın esas nedeni ise petroldü. Kuveyt'i de ele geçirerek Irak'ın bölgesel bir güç olabileceğini ve bağımsız hareket edebileceğini düşünen emperyalist ülkeler ve başta da Amerikan emperyalizmi "saldırgan Irak'a gereken dersi vermek için harekete geçmekte gecikmediler. Amerikan emperyalizmi önderliğinde savaş koalisyonu kuruldu ve daha savaş döneminde koalisyon ortağı emperyalist ülkelerin, savaşa katılmalarının esas nedeninin petrol olduğu açığa çıktı. O dönem ABD Temsilciler Meclisi'nde Avrupa ve Yakın Doğu soruşturma komisyonu başkanı olan G. Hamilton savaşın gerçek nedenini bir cümleyle açıklıyordu: "Körfez'e müdahalemizin nedeni oldukça açıktır; para ve petrol-ve bunun üzerinde kimin kontrol sahibi olacağıdır". 1998 verilerine göre bilinen dünya petrol rezervlerinin % 25.4'ünün Suudi Arabistan'da; % 10.7'sinin Irak'ta; % 9.4'ünün Kuveyt'te; % 9'unun İran'da; % 0.4'ünün Katar'da ve % 8.9'unun da Birleşik Arap Emirliklerinde olduğunu göz önünde tutarsak, Körfez Savaşı'nın ve bu savaş için emperyalist koalisyonun neden nispeten kolay kurulmuş olduğu ve kısa zamanda çelişkilerinin açığa çıktığı anlaşılır.

Savaştan Irak yenik çıktı ve BM tarafından konan ambargo hâlâ devam ediyor. Ambargo ile Irak'ın petrol üretimini neredeyse tamamen durduran BM -esasinda ABD - Saddam rejiminin zayıflayacağına ve çökeceğine inanıyordu. Beklenen sonuç elde edilemedi ve aradan geçen zaman ambargonun da petrol üzerine rekabetin bir aracı olduğunu gösterdi. Irak rejimi, emperyalistler arasındaki

çelişkilerden yararlanmak için, ABD ve İngiltere hariç diğerleriyle ikili görüşmeler yaptı ve bu ülkelerin (Fransa, İtalya, Rusya, Çin, Japonya) şirketleriyle, Irak petrolünün çıkarımı ve pazarlanması için anlaşmalar imzaladı. Ama anlaşmaların yürürlüğe girmesi için ambargonun kalkması gerekiyor. Bu nedenden dolayı söz konusu bu emperyalist ülkeler, ambargonun kaldırılmasından yana tavır alırlarken, ABD ve İngiltere devamını talep ediyorlar. Amerikan emperyalizmi, Irak'a konan ambargoyu zorbalıkla sürdürüyor ve sürdürmekte de kararlı. Onun böyle hareket etmesinin nedeni de açık: Ambargo kalkarsa, Irak petrolü üzerindeki kontrol Fransız, Rus, İtalyan, Çin ve Japon şirketlerinin eline geçecek. Amerikan ve İngiliz şirketleri kaybetmiş olacaklar. Tam da bunu engellemek için Amerikan emperyalizmi mevcut durumun devamını, ya ni ambargonun devamını talep ediyor ve aynı zamanda da Irak muhalefetini, Saddam'ı devirmek için örgütlemeye ve silahlandırmaya çalışıyor.

Petrol ve doğal gaz rezervlerinin dağılımı emperyalistler arası rekabetin hangi bölgelerde yoğunlaştığını ve ileride daha da yoğunlaşır/keskinleşeceğini göstermektedir. Bunu aşağıdaki verilerle gösteriyoruz: (Tablo)

"Uluslararası Enerji Acentacılığı'nın (IEA) - OECD'ye bağlı bir örgütlenme - bir araştırmasına göre, önümüzdeki dönemde, uzun vadeli olarak daha ziyade OPEC ülkelerinin petrolü kullanılacak. Bunun ötesinde, OPEC üyesi olmayan ülkelerde petrol üretimi ve rezervleri, OPEC üyesi ülkelere, özellikle de Körfez ülkelerine nazaran verimsizleşecek; ABD'de petrol üretimi geriliyor ve rezervlerin belli bir zaman sonra tükeneceği tahmin ediliyor. Meksika ve Venezuela'da yeni petrol kaynaklarının işletmeye açılması değmiyor veya Kolombiya'da olduğu gibi iç savaştan dolayı beklenen verim elde edilmiyor. Kuzey Denizi rezervlerinin en fazla on sene sonra biteceği hesaplanıyor. Bu durumda OPEC'in giderek daha da güçleneceği, petrol üretiminde ve pazarlamasında istediği fiyatı dikte edeceği hesap ediliyor. Bu, OECD ülkelerinin ve petrol tekellerinin hesabı. Rekabet açısından maddi nedenleri olan bir hesaplama. Yukarıdaki tablonun gösterdiği gibi petrol rezervlerinin

önemli bir kısmı OPEC ülkelerindedir.

Böyle bir durumda Hazar Havzası petrolü giderek daha önemli oluyor. Sadece OPEC'e alternatif olmak, OPEC'in tekelciliğini etkisizleştirmek bakımından değil, aynı zamanda emperyalistler arası hegemonya mücadelesi; 21. yüzyıla hakimiyet bakımından önemli oluyor. Hazar Havzası'nda Azerbaycan, kullanılan ve henüz kullanılmayan oldukça verimli petrol yataklarına sahip. Keza Kazakistan'ın da petrol yatakları kapsamlı ve verimli. Türkmenistan ise, petrolü az olmasına rağmen, doğal gaz bakımından dünyanın en zengin yataklarına sahip. Özbekistan'ın da petrolü az olmasına rağmen, zengin doğalgaz yataklarının olduğu biliniyor. IEA'nın hesaplamasına göre bu bölgedeki petrol rezervleri 2 - 6 milyar ton civarında. Bu miktar, dünya petrol rezervlerinin % 1,5 ila % 4'üne tekabül ediyor. Özbekistan hariç bölgenin doğal gaz rezervleri toplamının 4500-7000 milyar m³ olduğu tahmin ediliyor. (Özbekistan'ın doğal gaz rezervesi ise 2 bin milyar m³ civarında.) Buna Azerbaycan'da yeni bulunan doğal gaz dahil değil.

Hazar Havzası'nda modern teknoloji ile petrol aranmasına henüz yeni başlandı. Rezervlerin ne kadar olduğu bilinmiyor ama toplam petrol rezervinin 23-28 milyar ton ve doğal gaz rezervinin de yaklaşık 8 trilyon m³ olduğu tahmin ediliyor. (Bkz: "Caspian oil and Gas, The Supply Potential of Central Asia and Transcaucasia" IEA, OECD yayını, Paris 1998, syf. 32 ve DIW- Wochenbericht 24/1998, syf. 429)

Bu veriler Hazar Havzası'nın petrol ve doğal gaz bakımından Basra Körfezi'nden sonra ikinci sırada yer aldığını gösteriyor.

IEA'nın hesaplamalarına göre Hazar Havzası'nda petrol çıkarımı için toplam yatırımlar devasa boyutlara varıyor. Bu alanda toplam yatırımların Azerbaycan'da 40 ve Kazakistan'da da 70 milyar dolar civarında olacağı tahmin ediliyor.

Dünya petrol sektöründe yeri olan hemen hemen her şirket Azerbaycan petrolünün yağmalanmasına katılıyor. Azeri petrolünü çıkartmak için kurulan Konsorsiyumda (AIOC) yer alan şirketler ve payları şöyle: BP % 17.12; Amaco % 17.01; Exxon % 8.0; Unocol %

10.05; Pennzoil % 4.82; Socar % 10.0; Lukail % 10.0; Statoil % 8.57; TPAO % 6.75; Itochu % 3.92; Romco % 2.08 ve Delta/Nimir % 1.68. AI - OC 7 ülkeden 12 firma tarafından oluşturulmuştur. (Bkz: DIW Wochenbericht, 24/98, s. 435) Bu konsorsiyumda Amerikan şirketlerinin (Amaco, Exxon, Unocol ve Pennzoil) toplam payı % 39.88'dir. İngiliz şirketi BP ile birleşen Amaco'nun veya bu iki şirketin toplam payı da % 34.13'tür. Her halükarda Azerbaycan petrolü, Amerikan tekellerinin ve BP+Amaco ortaklığının kontrolündedir.

Kazakistan petrolünde de durum pek farklı değil. Kazak petrolünün yağmalanmasında da başta Mobil ve Chevron olmak üzere Amerikan tekelleri belirleyici durumdadırlar. Bu iki tekelin önderliğinde kurulan konsorsiyum (TCO) Tengiz petrol sahasını kontrol ediyor. Chevron'a göre bu bölge, dünyanın en büyük petrol yataklarından birisi. 1992'de kurulan Hazar Boru Hattı konsorsiyumunda (CPC) yer alan ülke ve şirketlerin payı da şöyle: Kazakistan % 19; Rusya % 24; Chevron % 15; Oman % 7; Mobil % 7,5; Oryx % 1.75; Lukarca (Amerikan-Rus ortaklığı) % 12.5; British Gas % 2; Agip % 2; Rosneft-Shell % 7.5; Amaca+Kazakoil % 1.75 (Bkz: DIW, agy, s.435).

Kazakistan'a biraz gecikmeli gelen Exxon, Aralık 1998'de o zamana kadar dünyanın 4. büyük petrol tekeli olan Mobil oil'i yuttu ve petrol sektörünün devi oldu. Exxon (137) ve Mobil'in (66) 1997'deki toplam cirosu 203 milyar dolara varıyordu. Bu, Türkiye'nin aynı yıldaki GSMH'sına hemen hemen eşit bir miktardır.

Exxon ve Mobil Oil'in birleşmesini yorumlarken "artık OPEC'e güvenilmez" diyordu Exxon'un eski şef ekonomisti R. Gold. Chevron da "iyi yönetilen bir işletme önce kendi kapısını temizlemelidir, kartelin (OPEC kastediliyor, SP) üretimi kısmasını ve fiyatları arttırmasını beklememelidir" anlayışında.

Her halükarda Azerbaycan ve Kazak petrollerinin OPEC'e karşı bir koz olarak kullanılacağı açık.

Kazak petrollerinde Çin de söz sahibi. Çin ulusal petrol şirketi (devlet şirketi) 1997'de en büyük Kazak petrol şirketi Aktyubinskneft'in

çoğunluğunu ele geçirerek Kazakistan'ın ikinci büyük petrol sahasını kontrolü altına almıştır. Bu bölgedeki petrol rezervinin 600 milyon ton ve doğal gaz rezervinin de 220 milyar m³ olduğu tahmin ediliyor (Bkz: WİWO, 11 Eylül 1997),

Türkmenistan doğal gazında da söz sahibi olan yabancı şirketlerin başında Royal Dutch/Shell (Britanya/Hollanda) geliyor.

1997 yılı itibariyle dünya petrol tüketiminde G-7'lerin toplam payı % 49. Dünya tüketiminde ABD'nin payı % 25; Japonya'nınki % 8; Almanya'nınki % 4; Fransa'nınki % 3; İtalya'nınki % 3; Kanada'nınki % 2.7 ve İngiltere'nin ki de keza % 2.7.

1997 yılı itibariyle Exxon+ABD+Mobil'in (ABD) toplam kârı 11 milyar dolar ve toplam cirosu da 203 milyar dolar (Exxon 137 ve Mobil 66). Shell'in (Büyük Britanya+Hollanda) toplam kârı 8 milyar dolar, cirosu da 131 milyar dolar. BP (Büyük Britanya), Amaco (ABD) ve Arco'nun (ABD) toplam kârı 8 milyar dolar ve toplam cirosu da 123 milyar dolar (BP 73; Amaco 36 ve Arco 24). Chevron (ABD) ve Texaco'nun (ABD) toplam kârı 6 milyar dolar ve toplam cirosu da 81 milyar dolar (Chevron 36 ve Texaco 45).

Salt bu veriler, Hazar Havzası petrolerinde hangi emperyalist ülkelerin ve petrol tekellerinin nüfuz sahibi olmak için rekabet içinde olduklarını göstermeye yetiyor.

Hazar Havzası petrolü ve doğal gazı çok uluslu tekeller tarafından paylaşıldı. Bu havzaya girmek oldukça kolay oldu. Şimdi bütün sorun, bu bölgenin yeraltı zenginliklerinin dünya pazarlarına taşınmasında. Tam da bu noktada; Hazar Havzası petrol ve doğal gazının dünya pazarlarına taşınmasında rekabet keskinleşiyor. Bir taraftan soruna ekonomik açıdan bakan ve kârlarını düşünen tekeller, diğer taraftan enerji kaynakları ve bu enerjinin (petrol ve doğal gaz) dünya pazarlarına taşınması üzerinde nüfuz sahibi olmak isteyen güçler. Bir taraftan Avrasya stratejisini gerçekleştirmeye çalışan ve petrol ve doğal gazın dünya pazarlarına sevk edilmesine bu strateji açısından bakan Amerikan emperyalizmi, diğer taraftan eski nüfuz alanlarını yeniden ele geçirmeye çalışan Rus emperyalizmi, şimdilik seyirci konumundaki AB, doğuda yükselen Çin, bölgesel rol

üstlenmeye ve oynamaya soyunan Türkiye ve İran.

Bu güçler arasındaki ilişki ve Avrasya'nın, Hazar Havzası'nın emperyalist hegemonya mücadelesi açısından anlamı petrol ve doğal gaz güzergahı için sürdürülen rekabetin keskinleşmesinde ifadesini buluyor.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra zengin enerji kaynağı olması özelliğinden dolayı Hazar Havzası, başta ABD olmak üzere emperyalist ülkelerin ve de bölgesel güçlerin doğrudan ilgi alanına girdi. Amerikan emperyalizmi bölgeyi, dış politika açılımının temel yönlerinden birisi olarak açıkladı. Ama Amerikan emperyalizmi jeostratejik çıkarlar ile ekonomik çıkarların her zaman çakışmadığını da kısa zamanda gördü. O, bugün, Hazar Havza'sına yönelik dış politikasının; bölge üzerinde hegemonyasının gerçekleştirilmesinde ekonomik ve jeostratejik çıkarları arasında bir denge sağlayarak ilerleme sorunlarıyla karşı karşıya.

"Kafkasya ve Orta Asya devletleri Birleşik Devletler için önemli stratejik bir anlama sahiptirler" diyordu Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nın "yeni bağımsız devletler" in sorunlarıyla görevli olan özel temsilcisi Sestanovich. Amerikan emperyalizmi bu tespitin gereğini siyasi, ekonomik ve de askeri açıdan yerine getirmek için adımlar atmakta gecikmedi. Bölge devletleri Amerikan emperyalizminden mali yardım alıyorlar, siyasi ilişkiler oldukça sıkı ve giderek kapsamlıyor. Azerbaycan, Gürcistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Kazakistan devlet baş kanları ABD'ye gidiyorlar ve ABD'nin çeşitli alanlardaki üst düzey sorumluları da tezgahı bölgeye kurmuş durumdalar. Petrol ve doğal gaz üretimi için anlaşmalar yapılmış, onlarca milyarlık yatırımlar gündemde. Amerikan emperyalizmi, güvenlik sorunlarında da bölge ülkeleriyle işbirliği içinde. Güvenlik sorunu, her şeyden önce askeri sorundur ve Amerika, kendi güdümünde bir "Orta Asya taburu" oluşturdu. Bu tabur, ABD'den ve Türkiye'den de asker katılımıyla ilk tatbikatını Kazakistan'da gerçekleştirdi. Bu tatbikat için Amerikan bomba uçakları hiç iniş yapmadan ve üç kez havada benzin alarak Hazar Havzası'na uçtu. Bu, özellikle Rusya'nın duyması ve görmesi için yapılmıştı. Söylenmek istenen şeydu: Amerika,

kendi çıkarlarını korumak ve savunmak için gerekirse askeri araçlara da başvurur. Dolayısıyla ABD, Hazar Havzası'ndaki, Orta Asya'daki müttefiklerini de korur.

ABD, bölgeye sermayesiyle, askeriyle, NATO'suyla yeni güç olarak yerleşiyor. Bunu yaparken de müttefiki olan ülkelerde demokrasinin lafta da olsa uygulanıp uygulanmadığına bakmıyor. Amerikan emperyalizmi bu bölgede "demokrasi" ve "insan hakları"nı savunmuyor. Onun için önemli olan, kendi çıkarları temelinde istikrarlı rejimlerin kurulması ve devamıdır. ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı S. Talbott, 1997'de "çatışmaları çözümlenmek bizim bu bölgedeki bir numaralı görevimizdir" diyordu. Çünkü bu baya göre "çatışmaların çözümlenmesi enerji kaynaklarının kullanılacak hale getirilmesinin ön koşulu" olmakta.

Birkaç Amerikan başkanına "güvenlik danışmanlığı" yapmış olan ve şimdi de BP-Amaco'nun danışmanlığını yapan Z. Brezinski, "yegane süper güç, Amerikan Hakimiyet Stratejisi" kitabında Hazar Havzası'nı "Avrasya Balkanı" olarak tanımlıyor. Amerikan emperyalizminin bu ideoloğuna göre "Avrasya Balkanı" önümüzdeki dönemde "siyasi cadı kazanı" olacak. Söylenmek istenen oldukça açık. Bölgenin enerji kaynaklarına sahip olmak isteyen her güç ve bir gücün tek başına sahip olmasını istemeyenler burayı etnik, dini vb. farklılıkları temelinde karıştıracaktır. Z. Brezinski'ye göre "Avrasya Balkanı", enerji nakliyatı, enerji kaynağı ve başka önemli maden yataklarına (örneğin al - tın) sahip olması bakımından önemli. Bu önemliliğinden dolayı emperyalist ülkelerin gözü bu bölgede. "Bilindiği gibi Orta Asya bölgesi ve Hazar Havzası, Kuveyt'inkini, Meksika'ninkini ve Kuzey Denizi'nkini gölgede bırakacak doğal gaz ve petrol rezervlerine sahiptir.

Bu kaynaklara ulaşmak, zenginliğinden pay sahibi olmak ulusal dürtüleri uyandıran, grup çıkarlarını canlandıran, tarihsel hakları yeniden bilince çıkartan, emperyalist çabaları canlandıran ve uluslararası rekabeti ateşleyen amaçlardır" (Z. Brezinski, agk, s. 182/183, Alm.).

Brezinski'ye göre "Avrasya, gelecekte de küresel hakimiyet için mücadelenin

sürdürüleceği satranç tahtasıdır...En önemli oyuncular satranç tahtasının batısında, doğusunda, merkezinde ve güneyinde faaller" (Agk, s.57).

Batı Avrupa ve Asya-Pasifik sahası, Avrasya stratejisi açısından anahtar bölgeler. Amerika, Avrasya'nın batı kıyısında, dar bir alanda varlığını sürdürüyor. "Avrasya Balkanı"nda esas oyuncular karşı karşıya geliyorlar. Ve jeostratejik esas aktörlerin çıkarları Avrasya Balkanı'nda çatışıyor. Bunu somutlaştırırsak;

-Batıda AB, bu bölgeye nüfuz etmeye çalışıyor.

-Güneyde İran ve Irak gibi "alçak devletler" var.

-Güneydoğuda birbirine düşman ve bölgesel güç olan atom silahına sahip Pakistan ve Hindistan var.

-Kuzeyde bugün için eski gücünü kaybetmiş durumda olan Rusya var.

-Doğuda yükselen güç olarak bölgeye nüfuz etmeye çalışan Çin var.

-Ve bölgeye yegane süper güç olarak hakim olmak isteyen ABD.

Amerikan emperyalizmi, kaynakları dünya hegemonyası için yeterli olan bir bölgenin başka bir gücün eline geçmesini engellemek istiyor. Hazar Havzası böyle bir bölge ve dolayısıyla bu bölgenin Rusya, AB veya Çin'in hegemonyasında olmasını engellemeye çalışıyor. Bu hegemonya mücadelesinde ABD, şimdilik NATO üyesi emperyalist güçlerle ortak hareket edebiliyor. Yani AB ile. Bu durumda ABD ve AB'nin amacı, Rusya'nın bölge üzerinde hakimiyet kurmasını engellemek ve onu bölgeden dışlamak. Bu amaca ulaşmak için Amerikan emperyalizmi Rusya'yı batıda ve güneyde çevreleyen alanlara sahip olmak istiyor. Amerikan emperyalizmi bu bölgede rekabet edecek güçle - rin ortaya çıkmasını dahi engellemeye çalışıyor. Amerika'nın çıkarı, "eski SB topraklarında veya başka bir yerde yeni bir rakibin yeniden doğmasını engellemektir". Devamla Amerikan emperyalizminin stratejik hedefi şöyle belirleniyor: "uzak gelecekte stratejik hedefler ve askeri yetenekler geliştirebilecek uluslar veya olası koalisyonlar var; bunlar bölgesel veya küresel hakimiyete yönelik amaçlardır. Biz, stratejimizi şimdi, her olası rakibin küresel çapta yükselişini önlemeye konsantre etmeliyiz" ("NO -Rivals - Plan; akt:

"Blätter", 4/1992, syf. 430).

Amerikan emperyalizmi, gelecekte kendine rakip olabilecek güçlere karşı hazırlanıyor ve gelecekte küresel rakip olarak da Rusya ve Çin'i görüyor. Ve hazırlığını bugünden yapıyor. Bu hazırlığın nasıl şekillendiğini, 21. yüzyılda hegemonya mücadelesinin ilk adımlarının nasıl atıldığını Hazar Havzası zenginliklerinin (petrol ve doğal gaz) dünya pazarlarına taşınması için gerekli olan güzergah boru hatları üzerine rekabette görmekteyiz.

Hazar Havzası petrol ve doğal gazının çıkarımı üzerine rekabet, Amerikan tekellerinin lehine sonuçlandı. Şimdi bütün sorun bu zenginliklerin dünya pazarlarına taşınmasında da Amerikan emperyalizmi kontrolünün sağlanmasıdır. Hatlar, özellikle Rusya ve Çin'in müdahale edemeyecekleri bölgelerden ve bu ülkeler dışlanarak geçmelidir. Böyle bir yaklaşım Amerikan devletiyle şirketlerini karşı karşıya getiriyor; Amerikan emperyalizminin siyasi ve ekonomik çıkarları boru hatları konusunda çakışmıyor.

-İran hattı:

Bölge petrolünü dünya pazarına taşımada bu hat en ucuz olanıdır. Yeni boru hattı inşasına gerek duyulmuyor. İran, Kazakistan ve Azeri petrolünü, şirketler vasıtasıyla kuzeyde alıyor ve orada işliyor. Buna karşın güneyde, Körfez'de, kuzeyden aldığı kadar petrolü, şirketlere devrediyor. Yani mübadeleye dayanan bir ilişki.

Petrol tekellerinin sıcak baktığı bu öneriyi Amerikan emperyalizmi reddediyor. Bu reddediş, tamamen siyasi karakterlidir. İran, hattın kendi ülkesinden geçmesi için emperyalistler arası ve tekeller arası çelişkilerden ve rekabetten yararlanmaya çalışsa da Amerikan emperyalizminin ağırlığından dolayı bu hat tartışma dışı kalmış durumda.

-Afganistan-Pakistan hattı:

Amerikan petrol şirketi Unocal, Suudi Arabistan şirketi Delta oil ile Türkmenistan gaz ve petrolünü Afganistan ve Pakistan üzerinden dünya pazarlarına taşımak için boru hattı inşası üzerine anlaşılır. Amerikan emperyalizmi, Türkmenistan'ın İran'a yanaşmasını engellemek için bu projeye soğuk bakmaz ve lafta da olsa destekler. Ama ABD, Afganistan'daki siyasi

istikrarsızlığı projenin önüne engel olarak koyar.

O, beslediği ve silahlandığı Taliban'a artık güvenmemektedir. Bu hatta bugün için tartışma dışı kalmıştır.

Doğu Avrupa hatları:

a-Bakü-Novorosisk (Rusya) hattı:

Bakü ve Kazakistan (Tengiz) petroleri için en kısa ve en ucuz hat. Azerbaycan, Kasım 1997'den beri bu hattı geçici üretim için kullanıyor. Rusya, bu hattın ana hat olarak kullanılması için diyor. Rusya'nın Dağıstan ve Çeçenistan'a saldırısının temel nedenlerinden biri - si bölgede "istikrarı" sağlamak ve bu hattın güvenilirliğini kanıtlamak. Amerikan emperyalizmi, boru hatları üzerinde Rus hakimiyetini engellemek ve Rusya'yı dışlamak için bu hattın ana hat olmasına karşı. Türkiye de, Boğazlar'da doğacak sorun ve tehlikeyi öne sürerek bu hattın ana hat olmasını reddediyor. Amacı Bakü -Ceyhan'ı ön plana çıkartmak.

b- Bakû-Supsa (Gürcistan) hattı:

Sovyetler Birliği döneminden kalma bu hattın ana boru hattı olarak geliştirilmesi Türkiye'nin hiç işine gelmiyor. Yine Boğazlar sorunu ön plana çıkartılıyor, ama kast edilen Bakû - Ceyhan.

c- Bakû-Supsa veya Bakû-Novorosisk-Burgaz (Bulgaristan) hattı:

Daha ziyade Yunanistan'ın önerdiği ve "kötünün iyisi" anlayışıyla Rusya'nın desteklediği hat. Mantık şu: Madem ki Türkiye, Boğazlar sorununu gündeme getiriyor. Öyleyse petrol, Supsa veya Novorosisk'te tankerle Burgaz'a taşınır, oradan da kısa bir boru hattıyla Ege Denizi'ne akıtılır. Bu, üzerinde doğru dürüst tartışılmamış bir öneri olarak kaldı.

d- Odesa (Ukrayna)-Avrupa hattı:

Azerbaycan ve Kazakistan petroleri bir şekilde (Supsa ve Novorosisk limanlarından) Odesa'ya tankerle taşınacak, Odesa'dan itibaren kısa bir boru hattı inşa edilecek ve eski SB döneminde inşa edilmiş hatta ("Druşba Petrol Boru Hattı")

ulaşılacak ve bu hat üzerinden de Avrupa'ya sevkiyat yapılacaktır.

Amerikan emperyalizmi bu hatların hiçbirisine sıcak bakmıyor. Her koşul altında Rusya'nın petrol boru hatları üzerindeki nüfuzunu baştan kırmaya, yok etmeye çalışıyor.

Geriye iki güzergah kalıyor: Çin ve Bakû - Ceyhan

Çin hattı:

Çin üzerinden geçecek olan boru hattı, Çin'in Kazakistan petrolündeki konumunu göstermektedir. Çin'in 1997 itibariyle dünya petrol tüketimindeki payı % 4.2 oranında, yani 140 milyon ton. 1997 yılında Çin'in Sudan, Irak, İran, Venezuela ve Kazakistan petrol yataklarına yaptığı toplam yatırım miktarı 8 milyar dolar tutuyor. Kazak petrolünü Sincan'a taşıyacak hattın yapımına başlandı. Ayrıca Çin, Usen'de (Kazakistan) çıkardığı petrolü İran üzerinden dünya pazarına taşımak için bir hat planlanıyor. Bu hat, Amerika'nın İran'a yaptırmamak için direndiği hattır.

Çin, 1994'te sadece 3 milyon ton petrol ithal ediyordu. Bu miktar 1997'de 30 milyon tona çıkmıştı. Çin'in 2000 yılında ithal edeceği petrol miktarı 50 milyon ton olarak hesap ediliyor. Küresel hegemonyacı bir güç olarak gelişmeyi hedefleyen Çin'in Hazar Havzası zenginliklerinde, özellikle de petrolünde gözünün olacağı açık. Bugün, Amerikan emperyalizmi Çin'in bölge petrolü üzerinde nüfuz sahibi olma yolunda ilerleyişini engelleyecek durumda değil. Amerikan emperyalizminin, Hazar Havzası petrol ve doğal gazını Rusya ve Çin'i dışlayarak dünya pazarlarına taşıyabilmesi için yegane koridoru Azerbaycan Gürcistan Türkiye koridoru, yani Bakû-Ceyhan petrol boru hattı oluşturmaktadır.

Bakû-Ceyhan petrol boru hattı, iktisadi değil siyasi bir hattır Bakû -Ceyhan boru hattı destek yorgunu olmuştur. Yıllardan beri sürekli destekleniyor, ama desteği somutlaştıran adımlar atılmıyordu. Sonra ne olduysa oldu ve Ekim ayında konsorsiyumun en büyük ortağı BP-Amaco, Bakû - Ceyhan ana boru hattı projesine destek verdiğini açıkladı. ABD Enerji Bakanı B. Richardson da BP -Amaco'nun Bakû - Ceyhan'a destek vermesinin; doğu -batı ana boru hattı olarak onaylanmasının Azeri ve de

Kazak petrolünün dünya pazarlarına taşınması için önemli bir kilometre taşı olduğunu açıkladı.

"Boğazlar, çevresel nedenler yüzünden, Hazar petrolünün ihracı için uzun dönemli bir çözüm değildir. Bakû-Ceyhan en iyi alternatiftir. Doğulu ve batılı Hazar taşımacılarının, bu projenin işlenmesi için eşit temelde alım yapmaya ihtiyacı vardır" diyen Richardson, "biz Ba- kû-Ceyhan'ı inşa edip etmeyeceğimizi tartışmıyoruz, onu nasıl ve ne zaman gerçekleştireceğimizden bahsediyoruz" diyerek Amerikan emperyalizminin soruna verdiği önemi vurguladı.

Ecevit'in ABD ziyareti öncesinden itibaren Amerikan emperyalizmi, adeta "Amerika'yı keşfetmiş gibi", Türkiye'nin "dost" bir ülke olduğunu daha stratejik vurgulamaya başladı. B.Clinton, "stratejik ortaklık"tan, "dostluk"tan 21. yüzyılda Türkiye'nin dünya politikasında önemli bir rol oynayacağından bahsetmeye başladı. Ve nihayet Kasım ayında İstanbul'da gerçekleştirilen AGİT Zirvesi'nde Bakû-Ceyhan boru hattı anlaşması imzalandı. Aynı zaman da Türkmenistan ve Azeri doğal gazının da taşınmasına ilişkin anlaşma imzalandı. Böylece Amerikan emperyalizminin patronluğu altında Türkiye, Gürcistan, Azerbaycan, Türkmenistan ve Kazakistan petrol ve doğal gaz boru hatlarına imza atarak bu alandaki rekabetin ilk aşamasını sonuçlandırmış oldular.

Amerikan emperyalizminin Avrasya stratejisinde Türkiye'nin özel bir yeri var. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, Amerika Hazar Havzası'na kolay girdi, ama çıkışı o kadar kolay olmuyor. Bu havzadan yegane çıkış yolu Türkiye. Havza zenginliklerinin dünya pazarlarına taşınmasında yegane güvenebileceği ülke Türkiye. Amerikan emperyalizmi, Türkiye'nin bu konumunu AB'den ve Türkiye'den daha önce görmüş ve politikasını da ona göre oluşturmuştur. Türkiye'nin çıkarları da daha çok ABD'nin çıkarlarıyla çakıştığı için her iki ülke arasındaki "dostluk" giderek derinleşmiştir.

Emperyalist rekabet ve 21. yüzyılda hegemonya mücadelesi açısından baktığımızda Bakû-Ceyhan boru hattına verilen önemin öncelikle ekonomik olmadığını görüyoruz. Bakû-Ceyhan, Amerikan emperyalizmi açısından bugün için ve yakın zaman için siyasi ve jeostratejik açıdan

birinci derecede önemli. Hattın uzunluğunun 1700 km olması, maliyetinin 4.5 milyar dolara varması ve petrolün ancak 2004'ten itibaren akmaya başlayacak olması pek önemli değil. Önemli olan, daha bugünden hegemonya ağlarını örme ve bu ağları örerken de rakipleri; yani öncelikle Rusya'yı dışlamak. Bakû-Ceyhan, işletmeye açıldığında dünya pazarlarına petrol sevkiyatının yönü değişmiş olacak. Kuzey (Rusya) koridorunun yerini Batı (Türkiye) koridoru alacak.

Petrol ve doğal gaz sevkiyatı için yapılan bu anlaşmalar, Rusya açısından büyük bir siyasi, diplomatik, stratejik ve ekonomik yenilgidir. ABD açısından da stratejik bir zaferdir. Türkiye, sadece bu zaferden yararlanmaya çalışan bir güç durumunda. Anlaşmalar imzalanmasa ve Bakû-Ceyhan'ın defteri kapanmış olsaydı, Amerikan emperyalizminin bu yenilgisinin ceremesini Türkiye de çekecekti. Amerikan emperyalizmi, stratejik çıkarlarından dolayı, imkansız gözükene olanaklı kıldı.

Hazar Havzası petrolünün ve doğal gazının dünya pazarlarına ulaştırılması için sevkiyat koridorunun Bakû - Ceyhan boru hattı anlaşmasıyla yön değiştirmesi, yani ABD ve Türkiye'nin istediği ve Rusya ve İran'ın istemediği şekilde sonuçlanması bu alandaki rekabetin sadece ilk aşamasını oluşturuyor. Rekabetin bu aşamasının kazanılması, bu hatların mutlaka inşa edilecekleri anlamına gelmiyor.

Rusya, ilk raundu kaybetmesini kabullenmiyor ve durumu kendi lehine çevirmek için elinden geleni de yapıyor. Kafkasya çıkartmasının ve Çeçenistan saldırısının altında yatan gerçek neden, bölge üzerindeki nüfuzunu daha fazla kaybetme kaygısının yanı sıra, Bakû - Novorasisk hattının kullanılabilirliğini yeniden kanıtlamaktır. Bunun ötesinde Rusya, Kafkasya çıkartmasıyla Gürcistan ve Azerbaycan sınırlarına yeniden ve anlamlı olarak yükleniyor. Gürcistan'da olduğu gibi, provokasyona başvuruyor - bir köye helikopterlerle saldırı - Gürcistan ve Azerbaycan yönetimlerini tehdit ediyor. Bu yöntemlerle şimdiye kadar sonuç alamayan Rusya'nın bu ülkelerde darbelere girişeceği veya örgütleyeceği güçlü olasılıklar arasında. Bu iki ülkede istikrarsızlığı güçlendirmek için azınlıkları da kışkırttığı biliniyor. Özellikle

Gürcistan-Abhaza çatışmasının örgütleyici gücünün Rusya olduğu biliniyor. Bir diğer ihtimal de bu ülkelerde örgütleyeceği silahlı provokasyon sonucunda Moskova'da hazır bekleyen yandaşlarına hükümet kurdurtmak ve bu hükümetin "çağn"sına uyararak bu iki ülkeyi işgale kalkışmak. Şimdilik pek ihtimal dahili değil, ama böyle bir olasılığın koşullarını oluşturmak için uğraşacaktır.

Rusya, İran'la da ortak hareket ediyor. Çıkarları birbirine ters düşmesine rağmen. Rusya, nüfuz alanını eski SB sınırlarına kadar genişletme amacıyla. Yani Gürcistan ve Azerbaycan üzerinde yeniden hegemonyasını sağlamak istiyor. Bunu sağlayınca müttefiki Ermenistan ile yeniden bağlantı kurmuş olacak. Yani Rusya, Güney Kafkasya'yı yeniden hakimiyeti altına almayı amaçlıyor. İran da aynı yönde ilerle - me amacıyla. O da Azerbaycan ve Ermenistan üzerinde etkili olmanın ötesinde nüfuzunu geçerli kılmaya çalışıyor. Her iki ülkenin Güney Kafkasya; Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan üzerine planları ve çıkarları çelişiyor. Ama her iki güç, ABD ve Türkiye'ye karşı; bu iki ülkenin bölgedeki nüfuzuna karşı birleşiyor. Açık ki Rusya ve İran, söz konusu projenin gerçekleşmemesi için her yola başvuracaklar. Bir örnek: Bakû-Ceyhan boru hattı ve Türkmenistan-Azerbaycan-Türkiye doğal gaz boru hattı anlaşmalarının imzalanmasından sonra İran'ı ziyaret eden Rusya Dışişleri Bakanı İ. İvanov ve İran Dışişleri Bakanı K. Harrazi yayınladıkları ortak bildiriye şöyle diyorlardı: "Hazar Denizi yatağından boru hatları döşenmesi yolunda Rusya ve İran'ın katılımı olmaksızın tasarlanan projelere (Rusya ve İran) karşıdırlar". Burada Hazar alt geçişli Kazakistan- Bakû petrol hattı ve Türkmenistan - Azerbaycan doğal gaz hattı kastediliyor.

Kısaca: Amerikan emperyalizminin stratejik çıkarları olmasa bu boru hattının inşası bir hayaldir ve Amerikan emperyalizmi, bölgede ki stratejik çıkarlarını korumak ve 21. yüzyıl hegemonyasını gerçekleştirmek istiyorsa bu boru hattının inşası için sonuna kadar mücadele edecektir.

Bakû-Ceyhan boru hattının ekonomik getirisi nedir? Bu hattın inşası için gerekli sermaye - 4 milyar dolar civarında olduğu sanılıyor-bulunur. Böyle bir hattı inşa etmek için firmalar yarışıyorlar. ABD'nin desteği olduğu için de

uluslararası piyasalarda yeterli kredi alınır. Sorun bu değil. Bu hattın sağlayacağı yıllık geçiş ücreti (getirisi) 100-120 milyon dolar. Enerji Bakanı C. Ersümer'e göre de bu miktar 200 mil - yon dolar. Türkiye'nin ekonomik potansiyeli göz önünde tutulursa bu miktarın hiçbir önemi yok, adeta bir harçlık. En fazlasıyla ucuz petrol alımı, nakliyat masrafının olmaması gibi nedenlerle Türkiye'nin enerji hammadde alımı ucuzlar ve dolayısıyla da ithalatının kapsamı daralır. Bu bir neden olabilir. Ama ne derece belirleyici olacağı tartışma götürür.

Hattın çalışmaya başlaması durumunda İstanbul Boğazı yoğun tanker trafiğinden kurtulur. Bu doğrudur. Ama İstanbul Boğazı ve çevre sorunları nedeniyle bu hattın yapılmasında ısrar edildiğine inanmak da tam anlamıyla aptallık olur.

Türkiye, Azerbaycan ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri arasındaki ilişkilerin nasıl şekilleneceği bir yerde emperyalist ülkelerin bölgedeki hegemonya mücadelelerinin ve güçler dengesinin gelişmesine bağlı. Türk burjuvazisinin yeni bir Enver Paşa ve Turancılık sendromuna takılıp takılmayacağı veya böyle bir maceraya sürüklenip sürüklenmeyeceği de yine dünya dengelerine bağlı olacaktır. Her halükarda Türk burjuvazisi, bugünkü gücüyle böyle bir maceraya girişemez. Ama Amerikan emperyalizmi, Avrasya stratejisini gerçekleştirmek; Avrasya'da söz sahibi olabilecek bir küresel hegemon gücün doğmasını engellemek, somutta da Rusya ve Çin'in böyle bir güç olarak gelişmesini engellemek için Türkiye'yi çıkarlarına koşacaktır. ABD, amacına ulaşmak için Türki devletlerinin federasyon kurmalarını teşvik edebilir. Rusya ve Çin'deki Türk toplumlarını "bağımsızlık" için kışkırtabilir ve Türkiye'yi bu işlerle memur edebilir. Böylelikle Amerikan emperyalizmi, Rusya'yı güçsüz kılar, olası

Rusya- Çin yakınlaşması ve ittifakının ortasında kendi kontrolünde bir Türk faktörünü örgütleyebilir. Böylelikle Amerikan emperyalizmi Rusya'yı doğusunda ve Çin'i de batı ve kuzeyinde bir Türk kuşağı ile sarabilir. Kırıntı karşılığında Türk burjuvazisi buna hayır demekte zorlanır.

Bütün bu olasılıkları ve bu coğrafyanın mevcut sorunları Bakû -Ceyhan boru hattıyla Türkiye'ye yansıtacaktır. Bu hat, aynı zamanda doğal gaz hattı, Türkiye'yi kriz bölgelerine bağlıyor ve oralardaki gelişmelere angaje ediyor. Kendi çıkarı için değil, Amerikan emperyalizminin çıkarları için. Türkiye, bir gün, Amerikan çıkarlarını savunmak için Rusya ile karşı karşıya gelecektir. Mavi Akım projesi ile Rus emperyalizmini sakinleştirmeye çalışmak uzun vadede istenen sonucu vermeyecektir. Rusya, kaybettiği nüfuzunu yeniden elde etmek ve enerji kaynaklarını ve sevkiyatını kontrol etmek için mücadelesini sürdürecektir ve Türkiye de boru hatlarını korumakla karşı karşıya kalacaktır. Bu, ABD adına, tekeller adına petrol için savaşmaktan başka bir anlam taşımıyor.

Petrol ve doğal gaz boru hatlarının inşası; petrolün Ceyhan'dan dünya pazarlarına sevki ve Türkmenistan Azeri doğal gazının Türkiye üzerinden Avrupa'ya bağlanması Türkiye'yi siyasi olarak önemli kılacaktır. Türkiye, kelimenin tam anlamıyla dünya çapında bir enerji kavşağı olacaktır. Türkiye, AB açısından da çok önemli olacaktır. ABD'nin ve AB'nin gözdesi konumuna gelen; enerji kavşağı olan Türkiye - ye, yabancı sermayeye çekici gelebilir ve dünya enerji politikasında doğrudan söz sahibi olabilir. Türk burjuvazisi bu konumunu, yayılmacı amaçları için kullanmaya çalışacaktır. Her halükarda siyasi olarak güçlenme olasılığına, ekonomik olarak da güçlenme olasılığı eklenince Türk burjuvazisi "bitlenecek" ve "emperyalist" dürtülerine daha açık/duyarlı olacaktır.

TARİH BİLİNCİ: ULUSLARARASI SENDİKAL ÖRGÜTLERİN GELİŞİMİ

Özellikle 1850'lerden sonra, işçi sınıfının gerçek gücüne ulaştığı ve dünya çapında örgütlenmeye giriştiği yıllar olmuştur. Yerel örgütlülükler olarak ortaya çıkan işçi örgütleri, varlıklarını sürdürebilmek için örgütlerini birleştirme zorunluluğu hissetmişler ve bu doğrultuda önce meslek, işkolu düzeyinde bir araya gelmiş, sonra da genel federasyon, konfederasyon örgütlerini yaratmışlardır. İlk olarak İngiltere'de Trade-union'lar ortaya çıkmış ve bu sendikalar bir araya gelerek TUC'yi (Trade-Union kongresi-1868) kurarak ulusal sendikaların temelini atmış oldular. Sermayenin uluslararası örgütlülüğü, bunun karşısında işçi sınıfının politik anlamda yetkinleşerek kendi politik örgütlerini kurmaya başlaması işçi sınıfının uluslararası alanda örgütlenmesinin temellerini geliştirmiştir.

Marks ve Engels'in öncülüğünde kurulan Uluslararası İşçi Birliği (I. Enternasyonal) uluslararası işçi örgütlerinin kurulmasının yolunu açmıştır. Marks ve Engels her fırsatta "işçi sınıfının kurtuluşu kendi ellerinde" olduğunu vurgulamıştır. Komünist Manifesto'da "Bütün ülkelerin işçileri birleşin" şiarını yükselten Marks ve Engels, kapitalist sömürünün evrensel bir sömürü olduğunu, işçilerin ancak uluslararası boyutta örgütlenerek kapitalizme karşı tam bir zafer kazanabileceğini her daim vurgulamışlardır. İşçi sınıfı içine sızmış burjuva düşünce akımlarına karşı da amansız mücadele yürüten Marks ve Engels, I. Enternasyonal içinde ütöpic ve Anarko-

sendikalist akımlarla sürekli hesaplaşma içinde oldular. I. Enternasyonal'in kuruluşundan sonra ilk uluslararası sendika kuruluşu olan uluslararası Tütün İşçileri Federasyonu kuruldu (1871). Bu tarihten sonra uluslararası işçi örgütlerinin sayısında çok hızlı bir artış görüldü. I. Emperyalist Paylaşım Savaşı öncesinde uluslararası boyutta 32 meslek federasyonu faaliyet gösteriyordu. Bunların içinde en büyük sendika olan Madenciler Federasyonu'nun 1.370.000 üyesi vardı. I. Enternasyonal içinde Anarko- sendikalist anlayışlarla, bilimsel sosyalizmin kuramcısı Marks'ın anlayışının çarpışması giderek şiddetlendi ve 1876'da Enternasyonal fiili olarak çalışamaz hale geldi.

I. Enternasyonal'in dağılmasından 13 yıl kadar sonra Paris'te toplanan sosyalist partilerin temsilcileri II.Enternasyonal'in kuruluşunu ilan etti (14 Temmuz 1889). Engels'in yönetici olduğu II. Enternasyonal birinci kongresinde Şikago işçilerinin 8 saatlik işgünü talep ettikleri için katledildikleri gün olan 1 Mayıs'ı uluslararası proleter dayanışma günü olarak ilan etti. II. Enternasyonal özellikle Engels tarafından yönetildiği ve devrimci bir tutum takındığı ilk dönemlerinde, dünya proletaryasının güçlerine yardım ederek ve onları örgütleyerek sendikaların kurulmasında dolaysız etkisi olmuştur.

Engels'in ölümünden sonra, gittikçe enternasyonalist ruhlarını kaybeden II. Enternasyonal bileşenleri oportünizm batağına

saplanmışlardır. Birinci paylaşım savaşı öncesi kendi burjuva sınıfını destekleme çizgisine gerilemişlerdir. Lenin, II. Enternasyonal'in çöküşü üzerine şunları söylüyor: "II. Enternasyonal'in çöküşü, en çok ifadesini, Avrupa'nın resmi sosyal-demokratpartilerinin çoğunluğunun kendi inançlarına ve resmi Stuttgart ve Basel kararlarına korkunç ihanetlerinde bulmuştur. Fakat oportünizmin tam zaferi sosyal-demokrat partilerin ulusal liberal işçi partilerine dönüşmesi anlamına gelen bu çöküş sadece II. Enternasyonal'in bütün tarihsel döneminin, 19. yüzyıl sonu, 20.yüzyılın başlangıcının sonucudur. Batı Avrupa'da burjuva ve ulusal devrimlerinin kapanması ve sosyalist devrimlerin başlamasına geçiş dönemi olan bu dönemin nesnel koşulları oportünizmi yaratmış ve beslemiştir..." II. Enternasyonal'in varlığı resmi olarak 1914 yılında sona erdi.

Küçük burjuva akımların, sınıf hareketini deforme etme çabalarına karşı 1917'de gerçekleşen Büyük Ekim Devrimi bir yanıt oldu. Ekim Devrimi'nden sonrası kurulan III. Enternasyonal, oportünizme karşı şiddetli bir savaş başlattı. Komünist partileri bir çatı altında toplayan III. Enternasyonal, sınıf sendikalarının bir çatı altında toplanması yönünde de çalışmalarını hızlandırdı. Bunun sonucunda 1920 yılında Kızıl Sendikalar Enternasyonal'i (KSE) kuruldu. KSE'nin kurulması ile birlikte sınıf sendikacılığı ile burjuva sendikal anlayışı arasındaki mücadele iyice kızıştı. Sendikal düzeyde gelişen bu zorlu mücadele içinde, Kızıl Sendikalar Enternasyonal'i devrimci şekillenmesini geliştirirken, diğer tarafta da Uluslararası Sendikalar Federasyonu, Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu vb. gibi oportünist ve reformcu sendikalar saf tutuyordu.

Uluslararası sendikal yapıları tanımak ve burjuva sendikacılığı ile, sınıf sendikacılığının tarihsel gelişimini ve hedeflerini öğrenmek açısından, uluslararası sendikaları kısa tarihleri ile ele alacağız. Bu yazımızın kapsamını uluslararası sendikalar ve onların gelişim süreçleriyle sınırlı tutuyoruz, yazının kapsamını çok genişletmemek açısından, işçi sınıfının ve onun örgütleri olan sendikaların tarihine değinmeyeceğiz.

Gerçek sınıf örgütlerini uluslararası alanda yeniden kurmak ve emperyalizmin fütursuz

saldırılarına karşı koyabilmek, sınıf deneyimlerinin öğrenilmesi ve bu deneyimlerin ışığında eyleme geçilmesini koşullar. Kontra sendikacılığa, reformizme karşı işçi sınıfı yeni den ayağa kalkmasını bilecektir. Emperyalizme karşı işçi sınıfının enternasyonalist ruhunu canlandırmak imkansız bir şey değil, önümüzde duran somut bir görevdir. Bu bilinçle işçi sınıfının öz örgütleri olan sendikalara sahip çıkarak onları birer sınıf mevzisine dönüştürmek için adımlarımızı daha da hızlandırmalıyız. Burjuva sendikacılığı işçi sınıfını sermayeyle uzlaşmaya yönlendirir, onu yoksulluğa mahkum eder. Proletarya enternasyonalizmi ise insanlığın özgür geleceğidir.

Uluslararası Sendikalar Federasyonu (1913 Zurich)

1902'de Stuttgart'ta toplanan Alman sendikalar kongresi münasebetiyle, Avrupa ve ABD sendika merkezlerinin delegeleri uluslararası bir sendikal konferans düzenlediler; aynı yıl İrlanda'nın Dublin kentinde "Milli Sendika Örgütlerinin Uluslararası Sekreterliği" kuruldu. Bu örgüt 1913 Züriç (İsviçre) kongresinde "Uluslararası Sendikalar Federasyonu" adını aldı; 6.200.000'den fazla işçiyi temsil eden 19 milli sendika örgütünü kapsamasına rağmen pek önemli bir rol oynamadı. Alman sağ sosyal-demokrati olan Liegen örgütün başkanlığına getirildi.

Uluslararası Sendikalar Federasyonu yapısal olarak ulusal çapta ve çeşitli işkollarında örgütlenmiş sendikal merkezleri bir araya getiren uluslararası ilk sendikal üst örgüttü. Bu sendika içinde çeşitli sendikal anlayışlar bir arada bulunuyordu. Fransız, İtalyan ve İspanyol sendikaları daha çok Anarko-sendikalizmin etkisindeydi. İngiliz ve Amerikan sendikaları sağ sendikalist çizgide taraf tutuyorlardı. Kitleli olan Alman sendikaları ise II. Enternasyonal'in oportünist fikirlerine bel bağlamışlardı. Amaçları bakımından tüzüğünde yer alan maddeler sendikal hakların korunması ve geliştirilmesi dışında "her türlü savaşı engellemek ve gericilikle savaşmak" gibi muğlak bir ibare ile politik görevleri geçiştiriliyordu. Uluslararası Sendikalar Federasyonu kapitalist krizin 1929 yılına kadar genişleyen bir örgütken, faşizm Avrupa'da geliştikçe yapısı çözülmüştür.

“Amsterdam Enternasyonal”! (1919- Uluslararası Sendikalar Federasyonu)

1919 yılında Amsterdam’da kurulan ve “Amsterdam Enternasyonalı” adıyla tanınan bu örgüt esas olarak faaliyetini batı Avrupa’da sürdürmüştür. Yöneticilerinin tamamı oportünist, reformcu ve sınıf işbirlikçisi bir hatta yürümüşlerdir. Her türlü devrimci eyleme karşı duran, özellikle Ekim Devrimi’nin sosyalist etkisine, ezilen ulusların kurtuluş hareketlerine ve sendikal hareketin sınıfsal birliğine düşmanca yaklaşmışlardır. Sağ “sosyalist”lerin elinde bulunan “sosyalist enternasyonal”e bağlı olan bu örgüt bu duruma rağmen, ikiyüzlü bir şekilde kendisini “partilerin ve siyasetin dışında” olduğunu savunmuştur.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO 1919)

Birinci paylaşım savaşı sonrasında burjuvazinin ve tekellerin amaçlarını gizlemek amacıyla 1919’da Cenevre’de kurulan ILO’nun başlıca sloganı “Evrensel planda emekçilerin korunması ve geleceğin daha iyi kılınmasına yönelik daimi bir örgüt” olarak lanse ediliyordu.

ILO’nun kurulmasına ilham kaynağı olan ve onun ateşli savunucuları S. Gompr, L. Jouhaux ve “Amsterdam Enternasyonalı” liderleri gibi sağ sosyal demokratlardı. İlk başkanı “sosyalist”, sendikacı ve 1. Paylaşım Savaşı sırasında Fransa’nın silahlanma bakanı Albert Thomas’dı.

Birinci paylaşım savaşının yarattığı yıkımın ardından, ilk kurulduğu dönem adı Cemiyeti Akvam olan Birleşmiş Milletler (BM), bir daha dünya savaşının yaşanmaması ve ülkeler arasındaki ilişkilerin “uzlaşma” yolu ile çözümlenmesine aracı olma iddiası ile ortaya çıkmışken, ILO da BM’nin uzmanlık kuruluşu olarak kuruldu. ILO ilkelerini kabul ederek üye niteliği kazanan ülkelere, bu ilkelere uyma zorunluluğu getirildi. Kuruluşundan bu yana ILO’nun temel kavramları “endüstri ilişkileri” ve onun “üç aktörü” oldu. Endüstri ilişkileri; işçi, işveren ve devletin üzerinde uzlaşma sağlayacakları çalışma ilişkileri olarak belirlendi. ILO’nun en üst karar organı Uluslararası Çalışma Konferansı (UÇK)’dır. UÇK ile yürütme organı konseyi ILO’nun uzlaşma ideallerine uygun, üçlü yapıda; işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşur. 20

kişilik uzmanlar komisyonunda sadece hukukçular bulunmaktadır.

1944 yılında ILO’nun belirlenen hedef ve amaçları şunlar:

1- Emek ticari mal değildir, 2- Düşünce ve sendika kurma özgürlükleri, kalıcı bir ilerleme gerçekleştirilmenin esas unsurlarıdır, 3- Fakirlik, görüldüğü her yerde refaha yönelmiş bir tehliktir, 4 Bütün insanlar ırk, inanç, cinsiyetleri ne olursa olsun kendi maddi durumlarını ve manevi gelişmelerini özgürlük, onur, ekonomik güvence ve fırsat eşitliği koşulları altında geliştirmek hakkına sahiptir.

ILO bunları sıralarken, aslında işçi sınıfına sermaye egemenliği altında “eşitliğin” sağlanabileceği hayalini yayıyor. ILO, sermayenin sömürüsüne karşı hiçbir somut eylem içine girmezken, demagojik afişlerle ve yıllık ekonomik veriler yayınlamaktan öte hiçbir iş yapmıyor. Emperyalist saldırının koç başı olan Dünya Bankası uzmanlarının önemli çalışma bölümlerinde ve departmanlarında yetkili olarak istihdam ediyor ve yayınlarında emperyalist kuruluşlar hakkında eleştiri yapmamaya dikkat ediyor. ILO işçilerin uzun mücadeleler sonucu elde ettiği hakları tüzüğünde sıralamaktan başka bir eyleme bugüne kadar girmiş değildir. Kapitalist sistemin aksamadan sürmesi için sarı sendikalar aracılığı ile işçileri sermayenin denetiminde tutmanın aracıdır. Bütün kapitalist ülkelerde işçilerin anayasal hakları çiğnenirken, ILO bu hak gasplarının listesini tutuyor ama kapitalistleri sömürü için serbest bırakıyor. Nasıl ki BM emperyalist tekellerin yayılmacı emellerin üstünden “Barış Gücü” adıyla perde oluşturuyorsa, onun yan kuruluşu olan ILO’da işçi sınıfı hareketi içinde emperyalizmin “Barış Gücü” yani ajanı olan bir örgütten başka bir şey değildir.

Uluslararası Hristiyan Sendikalar Federasyonu (HSUK 1920)

1919 yılında Lahey’de (Hollanda) kurulan bu sendikal örgüt faaliyetlerini Hristiyanlık dininin doktrini üzerine kurmuştu. Tüzüğü nün ikinci maddesine göre, “Ekonomik ve sosyal yaşam aynı halkın bütün çocuklarının işbirliği yapmasını gerektirir. Dolayısıyla şiddet ve sınıf mücadelesini reddeder...” deniyor, böylece işçi

sınıfının burjuvaziye karşı girişeceği her türlü mücadelenin önünü daha baştan kesiyordu. Bu sendikanın ikinci paylaşım savaşı öncesinde üye sayısı 2.000.000'un üzerine çıkmıştı. İşçi sınıfı içinde etkisinin az olmasına karşın, oportünist ve reformist eylemleriyle işçi sınıfına zarar vermiş ve burjuvaziye önemli derecede hizmetleri olmuştur.

HSUK, 1968 yılında yaptığı kongre ile adını Dünya İşçi Konfederasyonu (DİK) olarak değiştirdi ve Hristiyanlığın toplumsal ilkelerine dayanan ideolojik yönünü değiştirerek yeni bir ilkeler bildirgesi yayınlandı. DİK, tüm dünya emekçilerinin genel bir sömürü altında yaşadıklarını belirtiyor ve sosyalist ülkelerde de emekçilerin baskı, yabancılaşma ve sömürü altında olduklarını öne sürüyordu. Diğer uluslararası sendikaları "emperyalist blokların işine yarayan" bir bölünme olarak değerlendiriyor ve enternasyonalizmin yeniden inşasının gerekliliğinden dem vuruyordu.

HSUK'un dini ilkelerden vazgeçerek adını değiştirmesi "bir ilerleme" olarak nitelendirilemez. Kimi doğruları öne sürerek işçi sınıfı mücadelesini "sınıf işbirliği" temelinde tutarak boğmaya çalıştığı ortadadır.

Kızıl Sendikalar Enternasyonalisi (Profintern-KSE 1920)

1919 Mart'ında Moskova'da III. Komünist Enternasyonal'in kurulması dünya sınıf sendikacılığı hareketi üzerinde doğrudan doğruya etkili oldu ve ona yeni bir atılım kazandırdı. Bunun sonucunda, Moskova'da 1920'de 41 ülkeden delegelerin katıldığı Devrimci Sendikalar 1. Kongresi toplandı ve burada Kızıl Sendikalar Enternasyonalisi'nin kuruluşu ilan edildi.

KSE, ilk görev olarak kapitalizmin yıkılması ve sosyalizmin kurulmasını koydu. Örgütün kapıları sınıf mücadelesi uğruna mücadele eden ve onun ilkelerini kabul eden, işçilerin ekonomik talepleri için mücadelesini siyasi mücadeleye bağlayan, "Amsterdam Enternasyonal"i tarafından temsil edilen reformcuları teşhir için mücadele eden, bütün sendikal kuruluşlara açıktır. KSE, III. Komünist Enternasyonal'in önderliğini ve onunla birlikte çalıştığını ve onun siyasi, ideolojik hattından çıkmayacağını ilan ediyordu.

KSE, öncelikle anarko-sendikalizmi mahkum ederek, dışlamış ve bu akımın temsilcileri KSE'yi terk etmek zorunda kalmışlardı. KSE yükselen faşizme karşı "Amsterdam Enternasyonal"i sendikacılarına faşizme karşı birlikte hareket etme önerisinde bulunduysa da, bu görüşmelerden bir sonuç çıkmamıştır.

KSE programı şu amaçlardan oluşur: 1-Tüm dünya işçilerini kapitalizmin alaşağı edilmesi, işçilerin kurtuluşu ve proletaryanın iktidarının kurulması amacıyla örgütlemek. 2 Devrimci sınıf savaşımını, toplumsal devrim, proletarya diktatörlüğü fikirlerinin kapitalist sistemlerini devirmek amacıyla kitlelerin eylemini yönetmek. 3- Dünya sendikal hareketini kemiren reformizme karşı savaşım vermek; burjuvazi ile işbirliğini, sınıf uzlaşmacılığını ve toplumsal barış yalanını mahkum etmek. 4- Dünya sendikal hareketindeki devrimci sınıf unsurlarını bir araya getirmek, "Amsterdam Sendikacılığı"na karşı savaşım. 5-Tüm ülkelerdeki işçi sınıfının savaşımını birleştirmek ve koordine etmek, devrimci eylemlere girişmek. 6- Sınıf savaşımının önemli olaylarında uluslararası kampanyalar düzenlemek, grevci işçilere yardım etmek.

Kızıl Sendikalar Enternasyonalisi'nin üye sayısı 1935 yılına gelindiğinde 20.000.000'u aşılıyordu. Daha önce kurulmuş olan "Amsterdam Enternasyonalisi"nin aynı yıllarda üye sayısı 20.000.000'dan 12.000.000'a gerilemişti. KSE'nin ideolojik, politik duruşu dünyadaki bütün işçi örgütlerini olumlu yönde etkilemiştir. Avrupa'da faşizmin yükselmesiyle birlikte, KSE faşizme karşı kararlı bir tutum sergiledi. Reformist sendikaların faşizme karşı pasif davranışları sınıf hareketi içinde KSE'nin prestijini artırdı. Yine de KSE önüne koyduğu hedeflerin birçoğunu gerçekleştirmede yetersiz kaldı. Sınıf eylemlerinin yükselişe geçtiği dönemlerde, uluslararası alanlara taşımakta başarılı olamadı, yine de ortaya koyduğu ilkelerle, örgütlenme modeliyle, yaşadığı deneyimlerle işçi hareketinin nasıl bir yoldan ilerlemesi gerektiğini gösterdi.

Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF 1945)

Antifaşist mücadele çerçevesinde sendikal planda düzenli bağların kurulması ve işbirliği için ilk çabalar, 1941 Aralık ayında İngiliz-

Sovyet Sendikal Komitesi'nin kurulmasıyla somutlaştı; Bu komite daha sonra Sovyet Sendikaları Merkezi Konseyi, Britanya Trade-Union'ları Kongresi ve ABD Sanayi Örgütleri Kongresi (CIO)'den oluşan hazırlık komitesini kurma girişiminde bulunacaktı, bu komite ilk dünya sendikal konferansını hazırlamış ve toplamıştır.

Dünya Sendikaları Konferansı aşağı-yukarı 50 milyon emekçiyi temsil eden, 40 milli sendika örgütü ve 15 uluslararası sendika örgütünün katılımıyla 6-17 Şubat 1945 tarihleri arasında Londra'da toplandı. Konferans savaş ve savaş sonrası dönem için, sendikal hareketin görevlerini tespit etti, emekçilerin temel sosyo-ekonomik taleplerini içeren programını hazırladı. Konferansın aldığı en önemli kararlardan biri de, dünya sendikal örgütünü kuracak olan kurucu kongrenin kurulmasının sağlanmasıydı. 56 ülkeden 64 milyon işçi adına 272 delegenin katılımıyla, 25 Eylül- 8 Ekim 1945 tarihleri arasında Dünya Sendikalar Konferansı Paris'te toplandı; konferans 3 Ekim de 1. Dünya Sendikalar Kongresi ilan edildi ve bu kongrenin sonucunda, Dünya Sendikalar Federasyonu'nun (DSF) kurulduğu ilan edildi.

Kongre DSF tüzüğünü kabul etti. Kongre tarafından onaylanan ilk kararda faşizmin hızlı ve tam olarak kökünün kazınması için mücadele DSF'nin bütün ülkelerdeki sendikal hareketin başlıca görevlerinden biridir tespiti yapılıyordu. Kongrenin sömürgecilğe karşı mücadele ve halkların mili kurtuluş sorununu inceleyerek tartışması DSF için büyük başarı sayılmıştır. Ulusların kendi kaderini tayin hakkı özellikle DSF tartışmalarında ve belgelerinde vurgulanıyordu. DSF içinde ve ABD vs. sendika liderlerinin temsil ettiği reformcu ve oportünist güçler bulunmaktaydı. Bu sendika liderleri Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nu devam ettirmek istiyorlardı. Çabaları boşa çıkınca da gittikçe büyüyen sınıf ruhunun baskısıyla DSF içinde kalmaya mecbur oldular. DSF içinde buldukları sürece alınan kararları sabote etmeye çalıştılar.

1947 yılında ABD, Avrupa ve Asya'da "Marshall Yardımı" planını geliştirdi. DSF içinde bulunan Amerikan sendikası CIO ve İngiliz TUC "Marshall Yardımını" DSF gündemine taşınmasını dayattılar. Bu önerinin kabul görmemesi üzerine İngiliz TUC, DSF'den

ayrılmadan, DSF'ye karşı 1948 Mart'ında Londra'da "Marshall yardımı alan ülkeler Konferansı"ni topladılar; bu konferans "Avrupa'nın kalkındırması programının uygulanması için Sendikalar Dayanışma Komitesi"ni kurdu. DSF birliğini parçalamayı hedefleyen bir örgütü bu. Ocak 1949'da İngiliz TUC Genel Konseyi Temsilcisi, DSF Yürütme Bürosu toplantısında DSF faaliyetlerinin durdurulmasını istedi. Durdurulmadığı takdirde TUC'un DSF'den çekileceğini ilan etti. DSF'nin bu öneriyi kabul etmemesi üzerine İngiliz ve Amerikan sendikaları DSF'den ayrıldılar.

İngiliz TUC'u CIO ve diğer reformcu sendikaların çekilmesinden sonra DSF zayıflamadı, aksine yeni bir atılım yaptı ve emekçilerin hayati çıkarlarını korumak için yaptığı somut eylemlerle, kitleler üzerindeki itibarını ve otoritesini artırdı.

DSF proleter enternasyonalizmini hayata geçirmek için mücadelesini sürdürdü. Mayıs 1950'de Budapeşte'de toplanan DSF Yürütme Komitesi'nin kararında şöyle deniliyordu: "DSFYürütme kurulu san enternasyonalin bütün şeflerini ve bütün işçi sınıfı hainlerini mahkum eder, onları işçi hareketi içinde İngiliz-Amerikan emperyalizminin ajanları olarak görür."

Ayrıca DSF aynı tarihlerde Yugoslav sendikalarının bölücü faaliyetlerinin karşısında da tavır almıştır. Yugoslav sendikaları DSF içinden çıkarılmıştır. DSF '60'lara gelindiğinde sınıfsal ve antiemperyalist bir anlayış taşıyan olumlu tavırlar alan bir örgüttü.

Sovyetler Birliği'nden N. Kruşçev revizyonist grubunun iktidara gelmesi ve bunun sonucu olarak, Sovyet sendika yöneticilerinin DSF üzerinde uyguladıkları büyük baskılardan sonra, DSF içinde oportünist görüşler hayat bulmaya başladı. Böylece DSF'nin yönetiminde, başlangıçta demagoji perdesi altında saklanan, bir platform ortaya çıktı. Revizyonistlere göre DSF'nin çizgisindeki değişiklikler, sözümona örgütü "somut durumu" ve "yeni şartlar"a uydurmaya ve bazı "tahrifatları" düzeltmeyi sağlamak için yapmışlardı. DSF'nin genel çizgisinin değiştirilmesi bir çırpıda olmadı; bu tedricen ilerledi, ikincil şeylerden başlayarak, genel ve temel sorunlara gelişti.

1960 yılının Haziran ayında yapılan DSF'nin 10. Genel Konsey toplantısından itibaren, revizyonistler kendi görüşlerini zorla kabul ettirmeye çalıştılar; onlara göre DSF belgelerinde artık Amerikan emperyalizmine ve onun başı Eisenhower'e çatmamalı, sözüm ona "Camp David ruhu"nu onaylamalıydı vs. Revizyonistler Amerikan emperyalizmine karşı alınacak tavrı "barış içinde bir arada yaşama" gibi oportünist ve revizyonist görüşleri dillendirdiler.

DSF 5. Kongresi'nde Sovyetler Birliği sendikalarının Başkanı A. Novela, kongre belgelerine SBKP 22. Kongresi'nin revizyonist tezlerini sokmak için baskı yapmış ama başaramamış ve sendikal hareket programının onaylamak zorunda kalmıştır.

DSF 5. Kongresini izleyen dönem, Sovyet revizyonistlerinin DSF içinde etkilerini artırarak, sınıfsal ve antiemperyalist hattan kopuşun yaşandığı dönem oldu.

DSF, 1961 'de yapılan 5. Kongresi'nden itibaren UPA (Arnavutluk Meslek Birlikleri) heyeti çok sayıda temel mesele konusundaki revizyonist görüşlere karşı çıktı. Emperyalizme karşı mücadelenin yerine "tekellere karşı ekonomik mücadele"yi geçirmeyi öneren revizyonist görüşü reddetti.

1965 Ekim ayında Varşova'da yapılan DSF 6.Kongresi ile Sovyet revizyonist sendikal anlayış DSF'yi tam olarak ele geçirmiştir. DSF'ye bağlı sendikaların işkolu birlikleri adı Uluslararası Sendikalar Birliği idi.

DSF birinci kongresinde (1945) belirlenen başlıca amaçları şöyle sıralayabiliriz:

Savaşa ve savaşın nedenlerine karşı yıkılmaz ve kalıcı bir barış için çalışmak; savaş kışkırtıcısı ve faşizmin gelişiminin yaratıcısı olarak büyük tekellere karşı savaşım.

Emekçi halkın istemlerinin karşılanması, daha geniş sendikal haklar, "eşit işe eşit ücret" ilkesi, fiyat denetiminin kurulması ve bu denetimde işçilerin yer alması.

Sömürgecilüğün ortadan kaldırılması, ülkelerin kendi kaderlerini belirleme ve ulusal bağımsızlık haklarının tanınması.

-Az gelişmişliğe ve tekellerin sömürü politikasına karşı savaşım.

-Ulusal ve uluslararası düzeyde işçi sınıfının dayanışması ve sendikal birlik. (Munck Ronaldo, Uluslararası Emek Araştırmaları)

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU 1949) ve Sendikal Emperyalizm:

DSF içindeki bölünmeden sonra, 28 Kasım 1949 tarihinde emperyalist ülkeler başta olmak üzere 53 ülkeden 70 sendikanın katıldığı Londra'da düzenlenen bir kongre ile ilk adı Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu olan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) kuruluşu, sendikal hareket içinde antikomünizmin baş aktörü olan ABD sendikası AFL'nin 1946 yılındaki 65. kongresinde aldığı "Dünyadaki tüm hür sendikaları bir araya getirmek için çaba gösterme" kararı sonucunda ortaya çıkmıştır.

O dönemin İngiliz Dışişleri Bakanı "Sendikacı" E. Bevin ile ABD Cumhuriyetçi Parti Başkanı J. F. Dulles arasında yapılan gizli bir anlaşmanın sonucunda ICFTU'nun kurulma kararı alındığını herkes biliyordu. ICFTU'nun ana hedefi sınıf sendikacılığı yapan sendikaları etkisiz hale getirmek ve komünistlere karşı aktif mücadele yürütmektir. Bu hedefe uygun olarak ICFTU ve CIA'nın özel çabalarıyla ICFTU'nun çizgisine uygun sendikal yapılar oluşturulmaya başlandı. Batı Almanya'da DGB- Fransa'da CGT-FO ve İtalya'da İtalyan Emekçi Sendikaları Konfederasyonu karşıdevrimci çabaların ürünü olarak ortaya çıktılar.

ICFTU, bugün dünyada 125 milyon işçiyi temsil ediyor, bünyesinde 141 ülkeden 206 ulusal sendika var. Türkiye'den Türk İş, DİSK, Hak-İş ve KESK ICFTU'ya üye olabildi. DİSK'in üyelik başvurusu da 1992 yılında kabul edildi. 1993 yılından, 1997 sonuna kadar verdiği çabalar sonucunda ICFTU'ya üye olabildi. KESK'in üyeliği biraz daha farklı gelişti. KESK'e bağlı sendikalar ICFTU'ya bağlı çalışan, Uluslararası İşçi Kolu Federasyonları'na üye olduktan sonra KESK'in ICFTU'ya üyeliği gündeme geldi.

ICFTU, sınıf uzlaşmacı ve anti sosyalist çizgisini korusa da, sermayenin çok kapsamlı saldırıları karşısında işçilerin yükselen tepkilerini maniple etmek için çeşitli kampanyalar örgütlüyor. ICFTU IMF'nin kaldırılması

kampanyası açması bir kandırmaca olsa da işçi sınıfı için bu tür kampanyalar sarı sendikacılığın etkisinin kırılması için mücadelede bir çıkış noktası oluşturabilecek olanakları ortaya çıkarma fırsatını içinde barındırıyor.

ICFTU'nun 16. Kongresi'nde aldığı kararlar: 1- Sendikal hakların savunulması, 2- İstihdam ve uluslararası standartların geliştirilmesi, 3- Çok uluslu tekelere karşı mücadele, 4- Sendika üye sayısının artırılması, 5- Eşit haklar için mücadele.

Reformist sendikalar yukarıda belirtilen sınıf mücadelesi perspektifinden uzak, "işçi hakları, insan hakları, eşitlik" vb.. gibi terimler aslında kendi amaçlarının üstünü "güzel" sözlerle örtmekten öte bir şey değildir. Burjuvazi ve onun destekçisi sarı sendikacılar, her zaman sınıfsal içerikten uzak, güzel ama nesnel hayatta hiçbir karşılığı olmayan, bol keseden laflar kullanmaya bayılırlar. Çünkü bu tür sözler, kendilerinin işçiler üzerindeki etkilerinin azalmasının önüne geçer, işçileri çeşitli beklentiler içine iter. İşçilerin her daim beklenti içinde olmaları, onların harekete geçmelerini engeller ve dolayısıyla sermayenin manevra alanını genişletir.

Sendikal Emperyalizm

Sovyetler Birliği'nde revizyonizmin egemen olmaya başlamasıyla birlikte, uluslararası alanda sınıf perspektifi ile sendikacılık yapan sendikalarda, devrimci temelden revizyonist temele doğru kaydılar. Emperyalist politikaların etkisinin artması, buna karşılık da sosyalist hareketin gerilemesi doğrudan sendikal hareket içinde yansımaları buldu. Emperyalist ülkeler bağımlı ülkelerdeki sendikaları kendi etkileri altında tutmak ve kendi çıkarları doğrultusunda yeniden örgütlemek için uluslararası sendikal kuruluşların ve kendi bünyelerinin de oluşturdukları sendikal yapıları kullanırlar. Sendikal emperyalizm kavramı tam da burada karşılığını bulmaktadır. Emperyalizm bağımlı ülkelerdeki işçi sınıfı ve emekçi kitleleri ekonomik, politik, kültürel açıdan sömürürken, kendisine karşı en büyük tehlike olarak gördüğü işçi sınıfı örgütlerini de etkisiz hale getirmeyi ve onun temel örgütlerinden biri olan sendikaları kapitalist ilişkilerin yeniden üretildiği merkezler haline getirmeyi hedefler.

Günümüzde sermayenin uluslararası boyutta etkisini artırması, WTO, IMF, Dünya Bankası (WB), MAI, MIGA vb. gibi emperyalist kuruluşlarla dünya halklarını ahtapot gibi sarması işçi sınıfının fakirleştirirken, sınıfın uluslararası boyutta örgütlenme ihtiyacını da ha yakıcı biçimde hissettiriyor. İşçi sınıfının örgütlenmesinin önündeki en büyük engel de bugün için sarı sendika ağlarıdır. Sendika ağları, emperyalist politikaların ülke içindeki davacılarıdır. Onların etkisinin kırılması "sendikal emperyalizm" in önüne geçecek tek çare olarak görülüyor.

ABD Kontra Sendikacılığı: "ABD işçilerinin dış politikasındaki amentüsü şudur: Dışarıda ABD hükümeti (ve ABD kapitalizm) için iyi olan her şey ABD işçileri için, dolayısıyla da her yerdeki işçiler için iyidir." (Spalding)

Spalding'in dile getirdiği bu sözler ABD sendikalarının "amentüsü"nü oluşturmaktadır, dolayısıyla dünyada CIA tarafından gerçekleştirilen her türlü komplo, katliam, darbe vb. eylemler ABD "işçilerinin yararına" kabul edilerek kendilerine birinci görev olarak bu tür eylemlerin yaygınlaşmasını görev edinmektedirler.

ABD'nin yukarıda belirttiğimiz çizgiye uygun ilk sendikası Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu (AFL), 1886 yılında Alman göçmeni olan Samuel Gompers ve Adolph Starser tarafından kuruldu. İlk kurulduğu yıl 138 bin üyesi varken, 1900'lü yıllarda üye sayısı 2 milyona ulaşmıştır.

AFL ilkeleri şunlardır: Meslek sendikacılığı ilkelerine dayanılacak, toplum yapısının değiştirmeye yönelik radikal eylemlere ilgi gösterilmeyecek, temel ilke çatışma değil uzlaşma olacak, partiler üstü politika güdülecek, lobi faaliyetleri ile iktidardaki kadrolar üzerinde işçiler lehine baskıda bulunulacak.

AFL'nin meslek sendikacılığı ilkesine karşı çıkan bir başka grup sendikacı 1935 yılında CIO'yu (Endüstri Örgütleri Birliği) kurdular. CIO, AFL'ye göre daha radikal ve sol eğilimli bir örgüttü. Komünistler bir süre CIO içinde güç kazandılar, ancak 1950 yılında bir tasfiye operasyonu ile atıldılar.

Kore savaşının çıktığı 1950 yılından itibaren AFL ve CIO birleşme görüşmelerine başladılar.

1955 yılında da birleşerek AFL- CIO adını aldılar.

Gompers'in ölümünden sonra başkanlığa seçilen William Green AFL ilkelerini şöyle tanımlıyordu; "AFL, özel mülkiyeti, özel işletmeciliği ve özel teşebbüsü, hükümetimizin demokratik yapısının temel taşları olarak görmektedir. Bunlar, savaş dolayısıyla tehlikeye düşecek olursa korunmaları için mücadele edeceklerin başında biz geleceğiz. işçilerin toplu pazarlık için hür ve demokratik sendikalar halinde örgütlenebilmelerini ve mülkiyet sahiplerinin sanayi işletmelerini idare etmelerini temel haklar olarak tanımaktayız."

AFL yöneticilerinin birçoğunun CIA ile bağlantıları resmi bir şekilde kanıtlanmıştır. CIA, Amerikan sendikacılığını dünyaya yaymak için büyük umutlarla paralar harcadığı herkes tarafından bilinen bir gerçektir.

İkinci Paylaşım Savaşı sürecinde de CIA ve AFL tarafından sendikalar içinde sosyalizmin etkisi kırılmaya çalışıldı. Bu çabaların karşılığında Fransız CGT sendikası bölünerek içinden İşçi Gücü'nü (FO) çıkardı. İtalya'da da CISL bu anlayışa uygun kuruldu.

AFL- CIO'nun Başkanı Georges Menny, 1951 yılında "savaş sonrası yıllarında Fransa ve İtalya'daki hür eğilimli sendikacılar, an- ti-komünist sendikaları kurulmaları için elçiliklerimizde görevli Amerikalı meslektaşlarından gerekli maddi yardımı sağlamışlardı." Diyerek, kendi misyonların açıkça dile getiriyordu.

AFL- CIO, 1962 yılında "Hür Sendikacılığı Geliştirme Amerikan Enstitüsü" -AIFLD'yi kurdu. Özellikle Latin Amerika'da etkili olan bu örgüt Amerikan kontra sendikacılığının üssü durumundaydı. AIFLD, birçok eğitim stajları düzenledi. Başarılı stajyerler L. Amerika'ya gönderildi. Sonra kendi sendikalarına AIFLD'nin ücretli temsilcileri olarak 6 ile 8 ay görev aldılar.

AIFLD, Latin Amerika'daki askeri darbeleri destekledi. Hatta darbelere karıştı, Dominik ve Şili'de de benzer rolü aldı.

AFL- CIO'ya ait bir başka örgüt de Asya-Amerika Hür Çalışma Enstitüsü'dür. (AAFLI) Türkiye'de Türk- İş Sendikası da bu örgütle sıkı bağlar kurmuştur. Türk- İş'in 1980-82 yıllarında AAFLI ile işbirliği halinde yaptığı eğitim

seminerlerine 4263 sendikacı katılmıştır. 1985-'91 yılları arasında ise bu sayı 10933'e ulaşmıştır. Bir süre sonra AAFLI'nın o dönemki Türkiye Direktörü Emanuel Boggs'un CIA ajanı olduğu resmi belgelerle kanıtlanınca Türk İş içinde şiddetli eleştiriler yükseldi. 19 sendikanın imzasıyla ilişkilerin kesilmesi istendi. Bu baskılar sonucunda Tük-İş 1995 yılında AAFLI ile bütün ilişkilerini kesti.

Dünyada emperyalist ülkelerin başını çeken ABD sendikal alanda da kendi çıkarlarına uygun "işçi sendikaları" yarattı. Yukarıda belirttiğimiz gibi işçi örgütlerini işçiyi kendine yabancılaştıran, uzaklaştıran örgütlere dönüştürme çabası içerisinde olmuştur. Devrimci sendikacılara komplolar kurarak onları işçi sınıfından yalıtarak bütün dünyada kendi emperyalizminin temellerini sağlama almaya çalışıyor.

Avrupa'da da emperyalist devletler benzer sendikal örgütler kuruyorlar, Almanya'da DGB sendikası emperyalist sendikacılığını yayıyor. Keza diğer emperyalist devletlerde de durum çok farklı değil.

Emperyalizm Sendikaları Yok Etmeyi Hedefliyor

IMF ve Dünya Bankası bağımlı ülkelere sürekli yeni ekonomik paketlerin açılması yönünde baskı yapıyor. Paket adı verilen saldırılarının hedefi, işçi sınıfının mücadeleler sonucunda elde etmiş olduğu sosyal hakların ve işçi örgütlerinin dağıtılması yönünde ilerliyor. Emperyalizme bağımlı ülkelerin uşak hükümetleri de bu alçakça saldırılara güle oynaya ortak oluyorlar. İşçi örgütlerinin meşruiyetini ortadan kaldırarak sermaye için dikensiz gül bahçesi yaratma hevesi içindeler.

Emperyalistler ve yerli işbirlikçileri sürekli işçi sınıfını "aşırı taleplerde" bulunarak ekonominin gelişmesinin önünü kestiği propagandasını yapıyorlar. Hatta bazen daha da ileri giderek T. Çiller gibi, işçileri "Sülük"e benzetmekten bile çekinmiyorlar. Bu hayasız saldırılar işçi sınıfını diğer emekçi kesimlerden kopararak daha güçsüz kılmak için tezgahlanıyor. "Serbest piyasa" koşullarına uygunluk sağlama adına çıkarılan yasalar işçi ve emekçileri ekonomik açıdan geriletmele kalmıyor, sosyal olarak da bütün kazanılmış hakları dinamitleniyor.

Son yıllarda bütün ülkelerde sendikalaşma oranları hızla durma boyutlarına ulaştı. Emperyalist devletlerin hepsinde sendikaların örgütlenme alanları kısıtlanıyor. Genel grev, dayanışma grevi gibi eylemler yasaklanıyor ya da zorlaştırılıyor. Esnek çalışma adı altında sendikalar devreden çıkarılarak bireysel sözleşmeler yaygınlaştırılıyor. Tabii bunca saldırılar gelişirken sendika ağaları da sözde tekelleşmeye karşı olduklarını, sosyal adaletin sağlanması gerektiği üzere bir yığın laf salatası yapmaktan öte bir şey yapmıyorlar. İşçilerin üzerindeki etkilerini yitirmemek için de zaman zaman “doldur boşalt” taktiğine başvurarak işçileri alanlara toplayıp işçilerin ne kadar ezildiğinden, büzüldüğünden bahsedip “hadi evlerinize” diyerek onların mücadele azimlerini kırıyorlar. Sokağa çıkarak bir karşılık bulamayan işçiler zamanla “sokağa çıktık da ne oldu, elde var sıfır” fikrine kapılarak sarı sendikacılar üzerinde oluşturduğu baskıyı çekme eğilimine girmektedirler. Ama bu durum işçilerin artık eyleme girmeyeceği, saldırılara karşılık vermeyeceği anlamına asla gelmez. Sermaye saldırıyor işçi sınıfı bu saldırılar karşısında oldukça tepkili fakat bir şey eksik; sınıfın tepkisini örgütleyecek güç. Elbet bu güç işçi sınıfının uzağında onun dışında bir güç değil, bu güç işçi sınıfının tam içindeki gücü olan devrimci dinamizme ve bu dinamizme öncülük eden sınıf bilinçli işçilerdir. Bugün sermaye ihracının dünya ölçeğinde devasa boyutlara ulaştığı koşullarda emperyalist devletler sömürdükleri ülkelerin pazarlarını talan ederken bu ülkelerin kendi ulusal pazarlarını korumak için koydukları bütün yasaları da bertaraf ederek savaş açmış durumdadır. Ulusal pazar sınırlarının kalkması bütün ülkelerin eşit haklarla birbirlerinin pazarları içinde serbest (vergisiz-kısıtlanmasız) ticaret yapması anlamına gelmiyor. Tersine ABD, İngiltere vb. emperyalist devletler kendi iç pazarlarını dışa karşı vergilendirme, ithalat kotası ya da fiilen dış yatırımları engelleme

yollarıyla sıkı koruma altına alarak iç pazarlardaki hakimiyetlerini elden bırakmıyorlar. Yani sözde ticaret serbestliği adı altında amaçlanan zaten kurumuş olan sömürücülüğün yasalarla da meşrulaştırılmasından başka bir şey değil. Kapitalist tekeller ve onların sahibi emperyalist devletler, geçmişte sosyalizme karşı ideolojik saldırılarını tek merkezden yürütürken bugün de kendi çıkarlarının önünde gördüğü her şeyi sermayenin lehine değiştirerek, işçi sınıfını kendine tehdit oluşturan bir güç olmaktan çıkarmanın araçlarını genişletme uğraşısı içindeler. Esnek üretim, özelleştirme saldırılarıyla da bu tür politikalarını fiilen yürürlüğe sokuyorlar. Saydığımız bu saldırıların uluslararası boyutta işçi sınıfına ve ezilen halklara karşı yapıldığını belirtirken, saldırıya maruz kalan emekçilerin bütün dünyada ortak göğüslemesi gerektiği gerçekliğini her daim vurgulamadan geçmek mümkün değildir.

İngiltere'nin eski başkanlarından Churchill “benim dediğim olacaksa her şeyi tartışmaya hazırım ” diyordu. İşçi sınıfı Churchill gibi emperyalizm sözcülerine “senin gibilerin değil, işçi sınıfının dedikleri olacaktır” diyecektir. İşçi sınıfının bu sözleri söyleyebilmesi için ihtiyacı olan tek şey örgütlülüğüdür. WTO, IMF, WB, MAI, MIGA ve Tahkim anlaşmalarıyla sermaye enternasyonalizasyonu yaratan emperyalizme karşı işçi sınıfı tüm emekçi halkları arkasına alarak işçi sınıfının sosyalist enternasyonalizmasını yeniden oluşturması sermaye düzeninin sonunu hazırlayacaktır. Bu hedef çok uzaklarda olan bir şey değildir.

KAYNAKÇA:

F.Kota- Dünya Sendikal Hareketinde İki Karşıt Çizgi

Gelenek- Sy: 57 - Emin Alp (Uluslararası Sendikal Hareket)

Ronaldo Munck - Uluslararası Emek Araştırmaları

Mülkiyeliler Birliği Dergisi- sy:206 Yıldırım Koç